

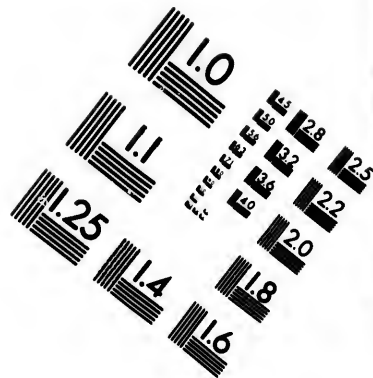
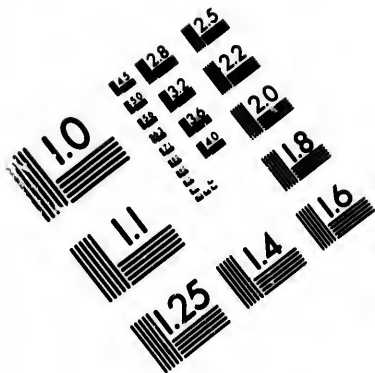
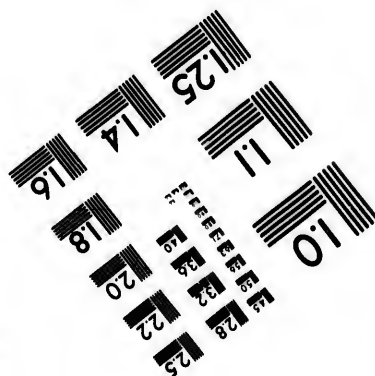
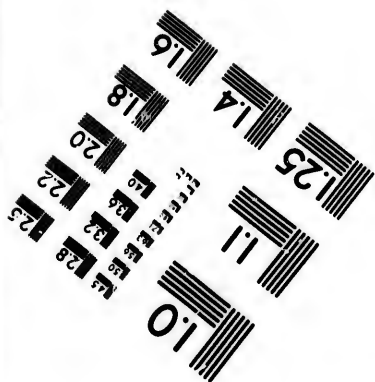
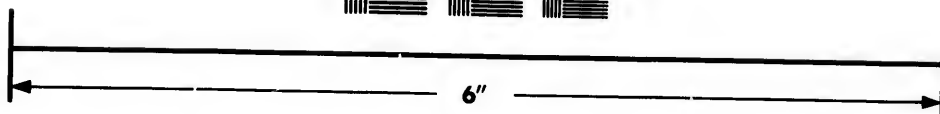
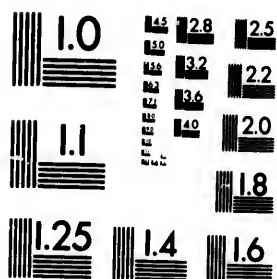

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

**CIHM/ICMH
Microfiche
Series.**

**CIHM/ICMH
Collection de
microfiches.**

Canadian Institute for Historical Microreproductions / Institut canadien de microreproductions historiques

© 1982

Technical and Bibliographic Notes/Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming, are checked below.

- ☐ Coloured covers/
Couverture de couleur
- ☐ Covers damaged/
Couverture endommagée
- ☐ Covers restored and/or laminated/
Couverture restaurée et/ou pelliculée
- ☐ Cover title missing/
Le titre de couverture manque
- ☐ Coloured maps/
Cartes géographiques en couleur
- ☐ Coloured ink (i.e. other than blue or black)/
Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- ☐ Coloured plates and/or illustrations/
Planches et/ou illustrations en couleur
- ☐ Bound with other material/
Relié avec d'autres documents
- ☐ Tight binding may cause shadows or distortion
along interior margin.
La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la
distortion le long de la marge intérieure
- ☐ Blank leaves added during restoration may
appear within the text. Whenever possible, these
have been omitted from filming/
Il se peut que certaines pages blanches ajoutées
lors d'une restauration apparaissent dans le texte,
mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont
pas été filmées.
- ☒ Additional comments:/
Commentaires supplémentaires: Various pagings.

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire
qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails
de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du
point de vue bibliographique, qui peuvent modifier
une image reproduite, ou qui peuvent exiger une
modification dans la méthode normale de filmage
sont indiqués ci-dessous.

- ☐ Coloured pages/
Pages de couleur
- ☐ Pages damaged/
Pages endommagées
- ☐ Pages restored and/or laminated/
Pages restaurées et/ou pelliculées
- ☒ Pages discoloured, stained or foxed/
Pages décolorées, tachetées ou piquées
- ☐ Pages detached/
Pages détachées
- ☒ Showthrough/
Transparence
- ☐ Quality of print varies/
Qualité inégale de l'impression
- ☐ Includes supplementary material/
Comprend du matériel supplémentaire
- ☐ Only edition available/
Seule édition disponible
- ☐ Pages wholly or partially obscured by errata
slips, tissues, etc., have been refilmed to
ensure the best possible image/
Les pages totalement ou partiellement
obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure,
etc., ont été filmées à nouveau de façon à
obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below/
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10X	14X	18X	22X	26X	30X
☐	☐	☒	☐	☐	☐
12X	16X	20X	24X	28X	32X

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

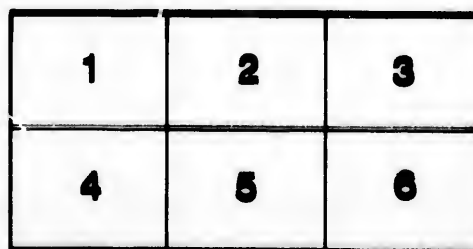
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol ➡ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ▼ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

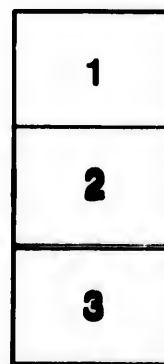
Library Division
Provincial Archives of British Columbia

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

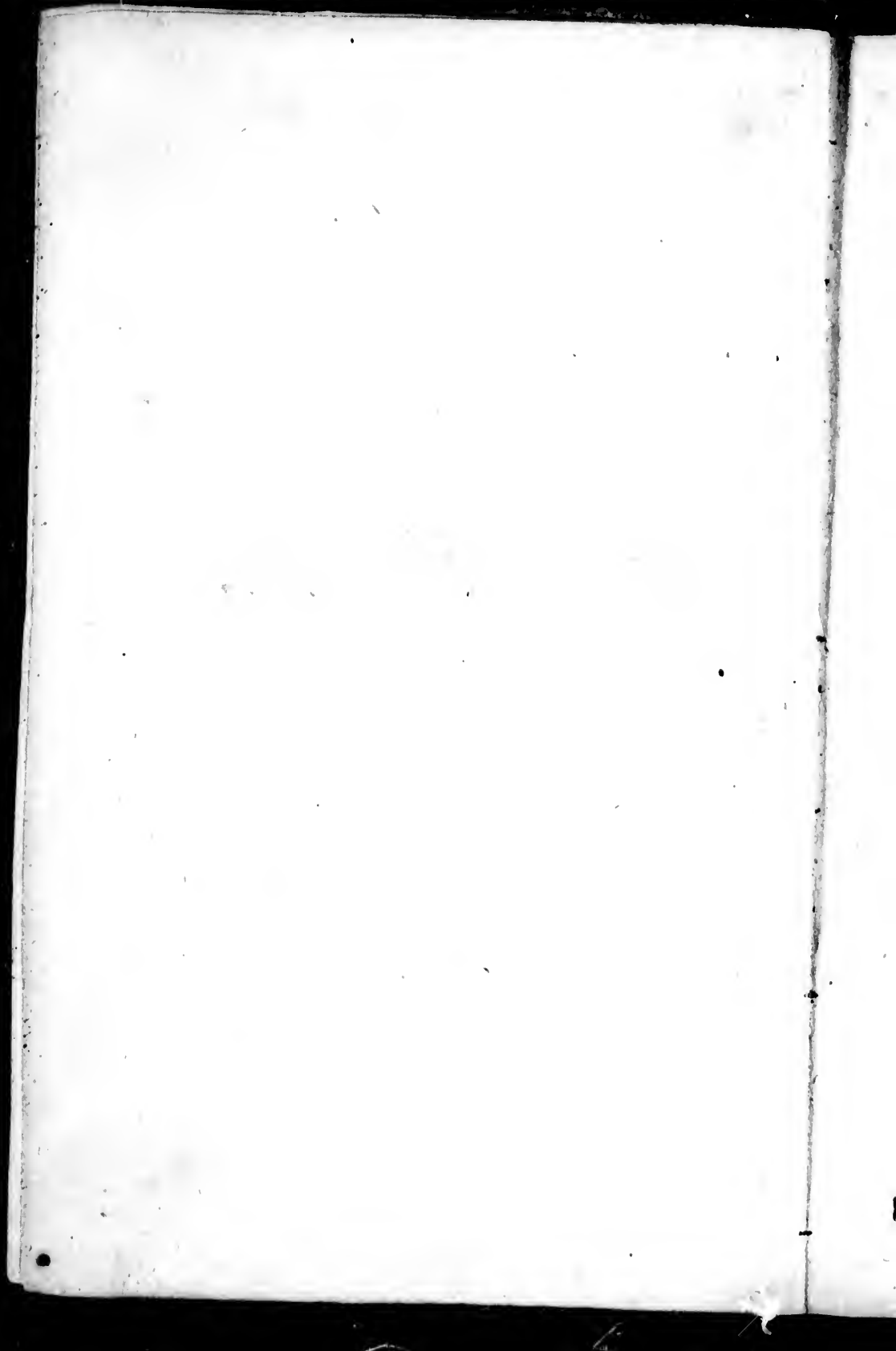
Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole ➡ signifie "A SUIVRE", le symbole ▼ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

Printed in Sweden

HEARNES Resa.

SAMUEL HEARNES

Resa

Til Norra Americas Ishaf,

samt

En obekant Engelsmans Resor

Bland Canadas Wildar,

utgifne af

LE LONG,

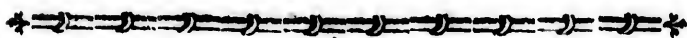
Jämte

EDVARD UMFREVILLES

Beskrifning om Hudsons Baye

och

Desz tilgränsande Wildar.

STOCKSOLM,

Tryckt i Kongl. Ordens-Boktryckeriet,

hos Afbehoren JOHAN PFEIFFER, 1798.

hw

972

14436r

Företal.

Herr Samuel Hearnés Dagbok, som, efter Herr Hof-Rådet Sprengels Ensta Öfversättning, tryckt i Hamburg 1797, meddelas, hölls länge förbörd af Gudsöns Bayes Compagniet, i hvars tjenst Herr Hearne stod och på hvars betöjnad samma Resa för- rättades. Man hade länge förebrätt nämnde Handels- sällskap des ringa nit för nyttiga upptäckter i de til Gudsöns Wit ståande okände trakter af Americaniska Norden. Omfider öpnade egenöjthan brat för de er- inringar, som förödfwies warit gjorde at uplifwa Arc- lymnaden. At i någden af Ischafwet grufwor funnos, som gifwo gedigen Koppar, hade man länge haft sig bekant, samt at en Flod, som af denna metall kalla- des Kopparfloden, föll i nämnde haf. Dyktiet, som wanligt förförar öfwen de måtteligaste ämnen, hade försäkrat, at man med lita lätthet skulle wid grufwan intaga en last koppar, som en last sten wid Gudsöns Wit. Kopparfloden bestrefis såsom en stor och segel- bar ström. Utsigt gafs til en ny och riktande handels- gren, i synnerhet om desse statter skulle, antingen från Ischafwet genom Berings-sundet kunna förbi China gå til England, eller öf genom landets insjöar brin- gas til Gudsöns-Bayes granskap. At undersöka dessa föremål affändes Herr Hearne; en, fast icke egenteligen lär, dock wäl underbyggd och förståndig Compagniets betjent. Man hade öf tillika det lyfte, at genom det- ta företagande afludda den bestöjning Compagniet up- burit af föld för Wetenskap och Jordblorets känne- dom. Det förra ändamålet lyckades wäl icke; men denne Resa har dock upfyllt en betydlig lucka i wårt släktes kunskaper om Americas Norrligaste del och de Folkammar, som där kringwandra, föga mildare än de wilda djur, bland hwilka de anställa nederlag med mindre förnöjelse än bland sina likar. Herr Thomas Pennant fann utwäg at läsa Handstriften, och erhö- tillstånd at i sin Arctec Zoology införa några wigtiga stycken af Herr Hearnés Dagbok. Omfider, och sedan

X

Com.

Söretal.

Compagniet, med Holländsk öfverläggning om fälsberna, utgrundat, at, genom denna Resas utgifwande, ingen minskning i handelsvägen borde besparas, utkom den år 1794. Då Herr Hiarne är, och jannolikt blifwer, den ende Europeer, som besökt dessa förfärliga orter, har man trodt sig böra heppas, det hans up-
täckter skola med wälbehag emottagas af Swenska Läsare. För Djurikeis kännedom äro de öftridigt af
mycken wigt.

Författaren til de bland Canadas Wildar anstäl-
de Resor, war Betjent hos Handels-Compagniet i
Montreal. Hans arbete utgafs af Herr Le Long,
öfversattes af framl. Prof. Georg Forster, och tryck-
tes i Berlin år 1792. Denna uplaga är lagd til
grund för Swenska Sammandraget. Sällan finnas
Resande, hwilke med sådan tillförlätlighet kunna telfa
Canadas wilwar som denne Anonym. Han hade, ge-
nom de här brukelige pinsame Cerimonier, med de
wilde ingadt i et brödralag, som tillät honom deltaga
i de närmaste L. tskaper. Han kände språket med
alla dess dialekter fullkomligt. Han tillbragte flera win-
trar i ödemakterna med landets infödingar, hwilkas
lefnadssätt han antagit och älskade. Hans upgifter
skola mist läsas med deltagande och affky för Europei-
ske winningslefnadens grymhet, som ädrager sig dage-
liga blodssulder, och förderfwarf sederne hos et folk,
det wäldet ej wägar hofa med kadjor.

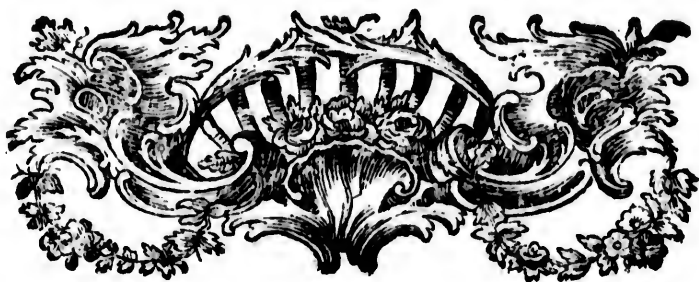
Edvard Umfrevilles Beskrifning om Gudsons
Baye och dess tilgränsande Wildar är hämtad utur
Glette Delen af Herrar C. Forsters och Sprengels
Neue Beyträge zur Völker und Länderkunde, tryckt i
Leipzig 1791. Til kännedom af Gudsons Bayes lusta
streck, Inwånare och naturalster, heppas man desse
få blad skola meddela et ögera saknad blitråde.

SAMUEL ÖDMANN.

mina
Wallis
år 176
dar och
tåget h

W
mild, t
stafade
woro d
ledes e
wi öfw
samt til
lan sam
ten rym
stäm d
hade tu
nödssak

Hearne

HEARNES Resa.

Sedan jag fogat alla nödiga anstalter til min Resa, samt tagit farväl af mina wänner och Gouverneuren uti Prins Wallis Fort, begaf jag mig, d. 6 November år 1769, på wägen, beledsagad af flere Bildar och två Compagniers betjenter. Wid afståget hälsades wi med sju Canonskott.

Wäderleken war wid denna tiden ganska mild, så at wi långsamt och med möda fortstafade våra slädar. Alle mine ledsagare woro derjämte starkt belastade; wi gjorde således endast korta dagsresor. Den 8, gingo wi öfwer Pocoricisko-flodens nordliga arm, samt tilbragte natten i en liten skogsparc emellan samma arm och Skäl-floden. Under natten rymde en nordlig Indian, som war bestämd at ledsaga oss; och då alle de öfrige hade tunga bördor at fortbringa, såg jag mig nödsakad at sjelf draga hans qwarlemnade

slåde. Til all lycka war lasten ringa och sleg knapt til tre lispund.

Den angenäma och blida wäderleken fortfor. Wi togo nu kofan åt NB. och gingo tidigt följande morgon öfver Stål-floden. Under denna dagens resa mötte oss flere nordlige Indianer, som ernade sig til Factoriet med Pålswerk och Willebråd; och såsom wi hittills icke skutit någon Ken, köpte jag af dem åtskilliga köttstycken emot en på Gouverneuren stäld inwiskning, hwilken de med nöje godkände.

Jag underrättade mig nu af min Anförare, en Indisk befälhafware wid namn Chachinaha, om vårt förmodeliga afstånd från stegstrakterna, och erhöll det svar, at oss högst fem dagsresor återstodo. Detta upmuntrade mig och mina kamrater, så at wi med fördublad modighet fortsatte resan åt NB, under dageligt hopp, det skulle omfider de stogar wisa sig, hwarest wi, såsom man försåkrat, kunde göra oss räkning på alt, hwad landet frambringar. Men wi woro ganska felaktigt underrättade; ty sedan wi til rygga lagt dubbelt emot den bestämda tiden, sågo wi ännu ingen stymt af träd. Ut NB. upmärktes deremot en mörk rand, som tycktes tillänna gifwa en aflägsen stog.

Rölden hade imedlertid blifwit gansta stark, och wåre så lifsmedel woro redan förtårde. På de nakna fullar, öfwer hwilka wi wandrade, wisade sig intet hopp om nytt förråd. Wi nödgades således ställa vår tosa mera Wästligt; och träffade, den 19, några släddar, kladdde med små låga frofiga tråd. Der funno wi spår efter Renar *a)* och sköto några Ripor *b)*. Hittills hade wågen warit ojämn och stenig, så at wi dageligen nödgades laga våra släddar. Til desto större obehämlighet för oss war landet så ödsligt, at wi icke til detta behof funno tjenliga ämnen. Denna brist blef här någorlunda afhulpen; och då wi nu mera kunde hwarje aften upslå våra tält, woro nätterne mycket angenämare, än på fria fältet, der wi med möda samlade nödigt ris til en måttelig eldbrasa. För öfrigt ägde wi intet skrygd emot wäderleken, utan grofwo oss i snön en grop ned til den med mössa betäckta marken; stälde våra släddar emot winden och nedlade oss så i våra kläder at hwila.

Den 21 November lågo wi stilla. Emedlertid gingo våra Indianer på jagt. Deras Hustrur högggo sig hål genom isen, på en, nära våra tält, belågen sjö och fångade

A 2

där

a) Cervus Tarandus.

b) Tetrao Canadensis.

där några fiskar. Emot aftonen återkommo Männerna med tre Renar, som väckte vår fögnad; men sällskapet war så talrikt och de Wildas matlust så omåttelig, at, efter två eller tre måltider, föga återstod. Sedan wi förtärt vårt willebråd, samt förbättrat våra släddar och snöskidor, fortsatte wi således resan åt NW. emellan låga, trånande Grannar och Lärkträd, hvilka sistnämnde i Sudsöns Baye orätt kallas Enbårs-träd. Under vår färd sågo wi hoptals spår efter Renar. Nöwen träffade wi många så kallade Mustoxar c); men mine ledsagare woro icke nog lycklige at skjuta någon af dessa djur. Wi nödgades dersföre hjälpa oss med Ripor, hwilke dock här funnos så sparsamt, at blott en half-wanligt bestods på personen. Denna föda war ganska ringa, helst wi ofta på hela dygnet icke njutit något annat til uppehälle.

Nu mera började jag märka, at Ansföraren icke gynnade vårt företagande. På det måst

- c) Et i Linneiska Systemet okänt Djur af Orslågtets bestiswit af Jeremie, i des Resas Tredje Del, sid. 314 och af Charlevoix sid. 194, i des Resa til Nya Frankrike. Mustoxen är lägre, men tjockare än Hjorten. Han uppehåller sig endast i högsta Norden af America. Vid Oby-strömmen har man funnit hufvudskålar af detta djur, ditförde af Norra Hafwet. Djuret är ritadt i Pennants Arctic. Zoology, Tom. I., Tab. VII.

måst afsträckande sätt målade han oss ouphörligt de förestående besvärligheter. Han framstekte alla möjliga medel at göra mig och mina Europeiska Kamrater modfälda, och ytttrade esomoftast sin åstundan at återresa til Sactoriet. Men då han fann mig ståndaktig i mitt beslut at fortsätta resan, tog han sin tillflykt til flera medel, hwilka han ansåg närmast tjenliga för sit ögnemärke. I synnerhet wisade han sig ganska obetyrtrad om vårt lifsuppehälle, så at wi, på en lång tid, endast erhöillo hwad våre bägge Öddlige Wildar anskaffade, jånte det ringa jag, med mina två Europeer, kunde sjelf upseära. Detta alt war otillräckligt för våra behof, esedan oss ålåg at försörja flera qwinnor och barn.

Når Anföraren förnam, at han på detta håll icke upnådde sin önskan, och at wi icke af hunger låto rubba oss från vår företsats, öfwertalade han några af våra bästa Nordliga Wildar at följande natt rymma, wid hwilket tilfälle de äfwen beröfwade oss några pungar med frut och bly, samt åtskilliga oumbärliga jernwaror, såsom yxor, isbillar, filar m. m.

Jag tiltalade Anföraren och fordrade answer för denna händelse; men han betygade, at han nu först därom underrättades, och til-

lade, det i sådane omständigheter wore gan-
 ska ofloft at gå vidare. Han och hans
 landsmän wille nu taga en annan wäg, för
 at upnä sina hemwist. Sedan han gifwit en
 kort anwising på genaste återwägen til Skäl-
 floden, utleswererade han til oss våra saker
 och tog kosan åt SW. Hans manskap up-
 fylde skogarna med bullret af sitt högljudade
 skratt, och öfwerlemnade åt oss sjelfwa at an-
 ställa betraktelser rörande vår sorgeliga belä-
 genhet. Wi besunno oss 200 (Engelska) mil
 fjerran från Prins Wallis Fort. Wi ha-
 de tunga bördor at fortskaffa. Dessutom woro
 våra krafter och vårt mod mycket för-
 swagade genom hunger och beswårligheter.

Churu betänkligt vårt läge och nu war,
 så tillåto dock icke omständigheterna widlöf-
 tig öfwerläggning. Således pålastade wi strax
 våra släddar, men nödgades i sticket lemna
 några pungar med frut och bly samt anträd-
 de, den 30, med största hast vår återresa.
 Samma dag woro wi äfwen nog lycklige at
 skjuta några Ripor, som högeligen sågnade
 oss, emedan wi på flera dygn icke njutit den
 ringaste föda. Under de fem sistskriftna da-
 gar, hade wi med jagt icke kunnat anskaffa
 en half Ripa på personen, och mången dag
 njöto wi icke en smula. Medan wi ledo så-
 dan brist, woro de Nordlige Wildar öfwer-
 flödigt försedde med lifsmedel. Ty såsom de
 lå.

tågade förut, stötte de immerfort på Ripor, Kaniner *d*) och annat willebråd. Debutom hade de godt förråd af mjöl, hafremjöl och andra Europeiska föddämnena, dem de från oss snattat i början af vår resa. Sannolikt hade en af de Södlige Wildar, wid namn Mackacky, och hans Hustru, stor del i dessa tjufnader, emedan bägge ständigt begofwo sig til de Nordliga Wildar och rikeligen erhöilo lifsmedel, då jag och mitt manskap icke ägde det ringaste, hwarmed wi kunde stilla vår hunger.

Derefter reste wi flere dagar jämte Skälflodens stränder, och funno der så rik tilgång på willebråd, at all fara af hungersnöd förswann. Ehuru wi woro starkt belastede och lade dryga dagsresor til rygga, gjorde dock denna lyckliga förändring, at vårt mod och våra krafter småningom återkommo.

Den 5 December, mötte wi en bekant Nordlig Wild, stadd på jagt. Han hade den dagen icke fållt något djur, men bjöd oss dock wänligt at besöka sig i sitt tält, där han lofwade oss öfwerflöd af willebråd. Til de i

A 4

mitt

- a) Egentelige Kaniner finnas icke i Norra America. De äro från Europa öfversförde til Wästindien. Förmodeligen menas här något djur af Haresläktet; til äfventyrs Pennants American-hare.

mitt sällskap warande Geddliga Wildar, sade han, at uti grannskapet funnos flere Båfwer-byggnader, och utbad sig deras biträde at plundra dem, emedan endast en man och tre qvinnor med honom bodde i tältet.

Wi ledo wäl ingen brist, men emottogo dock detta anbud och gingo til hans boning, som föregafs ligga på blotta fem (Ängelsta) mils afstånd, men i längden befanns wi st femton mil aflägsse, så at halftva natten förbigick, innan wi dit ankommo. Då wi nålades tältet, gafs det wanliga tekenet med et skott, som beswarades. Wården steg derpå til dörren, bad oss wara wälkomna, räckte mig handen och tillsade qvinnorna at wara oss behjelpelige wid upfättningen af wårt tält, emedan hans eget war för trångt at emottaga hela sällskapet. Emedlertid ingingo wi, så långt rummet tillät, i hans boning, der han undfågnade oss efter sin bästa förmåga. Wi span gick hurtigt ur hand i hand, och samtaleet leddes naturligtwis til Chachinahas och hans manskaps nedriga upförande emot oss. Wid hwart och nytt streck, det wi anförde, utropade wården: Ack at jag warit där! då skulle helt annorlunda tilgådt.

Sedan wi förfriskat oss med en smig aftonmåltid, önsade wi wården en god natt och begoswo oss i wårt tält at sofwa; dock
icke

icke förrän man ganska tydeligt låtit förstå, at man af mig wäntade ännu mycket mera, innan jag afreste.

Ganska tidigt följande morgon biträdde mine Wildar wården wid Båfwer-byggnadernas plundring. Dese woro dock endast små. Någre Båfror undsluppo, så at blott sex fångades, hwilkas fött man samma af-ton glupst förtårde wid et så kalladt Gåst-bud.

För min del erhöll jag af de Wilda flera stycken willebråd, som tillsammans lagde fullkomligt utgjorde två hela Renar. E-huru jag nödgades betala dem, märkte jag dock, at de bästa stycken tildelades Mackacky, och då jag därwid gjorde min anmärkning, war landsmansbandet så kraftigt, at man heldre skänkte honom dem, än tillåt, at de af mig köptes til dubbelt högre pris, emot hwad här wanligt är. Et bewis af de swårigheter, med hwilka en Ängelsman, i dessa orter, måste strida, när han, fjerran från Factoriet, nödgas anskaffa sitt underhåll.

Den 8 begofwo wi oss åter på wägen, och beledsagades af en Wild, utan at jag kunde gifva anledningen til detta sällskap. Men då wi kommo til Factoriet, wisade sig, at

denna utfickade endast skulle göra sig betald för det fött man, enligt föregifwande, skänkt åt Mackacky. Wäderleken war förträfflig, men kall, och wi upnådde utan widare afwentyr vårt hemwist den 11 December. Wår öwäntade återkomst öfwerraskade Gouverneuren vändeligen, emedan han satt stort förtroende till den Indianske Anförarens sticklighet och ärlighet.

Under min frånvaro hade några nordlige Wildar infunnit sig i Prins Wallis Sort, ganska nödstälde. Man nyttjade dem nu at skjuta Ripor för besättningen. En af dessa Wildar berättade, det han varit ganska nära den stora Gloden jag utgådt at upsjöka. Gouverneuren öfwertalade honom derföre, at, tillika med två andra nordliga Wildar, ledsaga mig på en ny resa. Derjämte beslöt man, at inge qwinnor nu borde göra sällskap, på det wi under wågen skulle hafwa et mindre antal tårande personer at försörja. Gouverneuren hade sig likwäl bekant, det qwinnorna woro öf oumbärlige, så wäl at fortställa våra saker, som ock at bereda husdar til kläder, uppsätta tälten, samla wed o. s. w. Deremot skulle två södlige Wildar följa öf. Europeer wille jag icke taga til sällskap, emedan de Wilde, under min första resa, emot dem wisat så liten upmärksamhet, at de, wid mindre tillgång på lifsmedel, hardt

hardt nära icke erhöillo det ringaste til uppehålle. En af mina Europeiske följeslagare, som war mig ganska nyttig, hade dock nog mod, at, oakadt alla utståndna swårigheter, med mig företaga en ny resa.

Sedan denne öfwerenskommelse war träffad och antalet af de Indianer bestämt, som skulle utgöra mitt följe, föresåg han oss med så stort förråd frukt, bly och andre nödige saker, som beqwämligt kunde fortskaffas, jämte några lätta handelswaror til skänker ibland de Wilda.

Man gaf mig en föreskrift, af innehåll, at jag borde med möjligaste skyndsambhet afresa, och i öfrigt efterlefwa min förra Instruction af den 6 November 1769. Den ålade mig blott at wänligt bemöta de Wilda, som träffades; at tid efter annan underrätta Gouberneuren om mitt tilstånd; at noga undersöka landet och använda all möda för at upnä Kopparsfloden, som af de Wilde kallas den aflågsne Metall-floden.

Den 23 Febr. 1770, då allt war i beredskap, anträdde jag min nya resa, beledsagad af tre nordliga och två södliga Wilda. Dock åttade jag mig at bland de sistnämnde medtaga Mackacky, hwilkens sticklighet,

het, såsom jägare, icke ersatte hans redan ådagalagde öredlighet.

Wid denna årstiden låg snön så högt på wallarna, at Canonerne bortskymdes. Således hjälpsade man mig icke wid afståget med de wanliga skotten. Deremot hedrade mig Gouverneuren och hans manskap med tredubbelt: hurra!

Til Skäl-floden togo wi samma wäg, som under vår förra resa. Derefter följde wi merendels flodens lopp, för at undwika det redan nämnde ödsliga fältet.

I början war wäderleken så stormig och föränderlig, at wi stundom nödgades tilbringa två eller tre nätter på et och samma ställe. Deremot träffade wi så ömnigt Willebråd, at de Wilde stundom sköto flera Renar, än wi hunno förtära. Til vår olycka woro wi dock så tungt belastade, at wi blott kunde med oss föra ganska litet af vårt öfverskott. Derigenom författes wi uti den olägenheten at blottställas för nöd, så ofta vår jagt, några dagar å rad, icke lyckades. Likwål befriades wi från den brist, at någon aften gå hungerige til hwila, utom den 8 Mars, då wi på hela dagen icke ens fällt en Ripa. Wi tillagade derföre våra krokar, at försöka vår lycka i et annat Element, emedan wi då wis-

sta-

stades nära en sjö, som hänger tillsammans med Stål-floden.

Bittida följande morgon nedtogo vi vårt tält, och begafwo oss til en träkt af sjön, der vi förestälde oss et tjenligt ställe för krockfiske. Strax fogade vi nödiga anstalter, at hugga hål uti isen, at upfatta vårt tält och samla med til eld. Derester gingo några på jagt och återkommo emot aftonen med et Stakelswin ^{e)}, som, jämte några förträfflige Soreller, hwilke emedlertid blifwit fångade, gaf oss ej allenast en önnig aftonmåltid, utan ock en qwarleswa til frukost för följande morgon.

Krockfiske under isen är et föga konstigt arbete. Man gör öppningar af en alns längd och bredd, samt nedsläpper genom dem en med agn försedd krok, som hålles i ständig rörelse på det watnet må lättare hindras från fryssning och fiskarne snarare dirläckas.

Följande morgon återgingo vi bittida til vårt fiske, som dock nu icke wille lyckas. Således begafwo vi oss ätta mil mera wästligt på samma sjö, och erhöilo om aftonen flera förträffliga Gaddor. Vi plågade åtwen under isen utsätta nåt genom öppningar, som gjordes tio eller tolf fot ifrån hwarandra.

Se

e) *Hystrix dorsata*. Linn.

Genom detta medel ägde wi beständigt et för-
råd af fiskar.

Wi hade nu upnått slutet af Mars. Min
wägwisare gjorde mig derföre det förslag, at
på detta ställe dröja, til des Willgåsens
sträcktag börjades, hwilket infaller midt uti
Maji månad. Hans skäl syntes wälgrunda-
de. Wäderleken, sade han, är nu så kall,
at wi icke utan äfwenlyr företaga en wan-
dring öfwer de skoglöse trakterne, och skogen
sträcker sig så långt åt wäster, at wi skulle
allför mycket wika från vår kosa, om wi der
sökte bibehålla skygd. Om wi här qwarblif-
wa, fortfor han, til des wäderleken tillåter
oss taga kosan rätt åt Norden, komma wi på
en enda månad widare fram, än om wi hela
wintren tåga utmed skogsbrynet.

Emot dessa skäl fann jag intet at inwän-
da; antog således det gifna förslaget. Wi
fastgjorde strax vårt tält och inrättade det så
beqwämligt, som byggningsämnen och omstån-
digheter tillåto.

Wid sådane arbeten är först och främst
angeläget at uppsöka en jämn och torr plats;
som dermed pröfwes, at man, ända til sådons
botn, nedstöter en påle, äfwer alt, så widt
tältet kommer at sträcka sig. Derefter bort-
tages snön ned til den med mossor beklädda
jor-

jorden. Åfwen mögan bortskrapas, så framt man ernar länge dröja, emedan den lätt antändes, sedan den hunnit torfas. Vidare nedfattas stänger, i en krets, lämpad efter personernas antal och tältdukens widd, så at spitsarne luta tillsammans och endast lemna en öfning för den utgående röken. Tältduken består wanligt af Älgshudar, dem de Wilde sjelfwe tilreda, och är så widlöftig, at, wid dörren eller ingången, flitarne fallas öfwer hwarandra. Då man blott tänker dröja en natt, sättres denna öfning undan winden; men då man längre uppehåller sig, ställes den åt Söder.

Elden upptändes midt uti tältet, och den öfriga delen af golfwet belägges med granris, som tjenar både til stolar och säng. Utantill lägges wid tältfoten en myckenhet granris, som öfwerflottas med snö, hwilket anseeligt bidrager at förwara wärman.

Det ställe wi utwalde, war ganska wäl afpassadt efter wårt föremål at här tilbringa wårtiden. Tältet upslogs på spitsen af en kulle, hwarifrån wi hade utsigt öfwer en stor sjö, hwilkens stränder woro klädd med mångfaldiga arter träd, Granar, Lärkträd f), Björkar och Poplar, som på et lekande sätt af-

f) Pinus Larix.

afvärlade med högder, hwilkas toppar, täckte af snö, upreste sig wida öfwer någdens högste skogar. Ungefär 200 steg från tältet, war et watsfall, eller rättare en nedstörtande ström, som icke ens tillfrös under starkaste wintren. Wid foten af denna förh, som fastade sig i sjön, sågs en jämn watssträcka af en mils längd och en half mils bredd, hwilken öfwenledes alla årstider förblef öpen. I brädden af denna dam utsatte wi våra nät, som från tältet ständigt kunde ses.

Den återstående delen af Mars förbigick utan märkeliga händelser. Våre nät förskaffade oss dageligt uppehälle, och mine Wildar ägde nog kall sinnighet at imedlertid icke bekymra sig. Så länge wi hade tillräckligt fiskar, föll det icke någon i sinnet at söka hwarken Ripor eller annat willebräd, som kunnat tjena oss til ombyte.

Då mine Väsare torde anse, at denna tid warit mig lång, wil jag anföra de göromål, som utgjorde mitt tidsfördrif. Först nyttjade jag alla tilfällen at bestämma vårt läge, och fann, efter flera rön, at wi nu woro på 58 graders 46 minuter Nordlig Bredd, samt 5 grader 57 minuter Väster om Prins Wallis Fort. Dernäst rättade jag mina uträkningar, renskref min Dagbok och författade en ordentelig Charta öfwer

den

den sträcka wi lagt til rygga. Derjämte utsatte jag fållor, fångade några Mårdar g), och stälde snaror för Ripor, at bespara mitt frut. Mine Mårdfållor woro ganska enkelt sammansatte och bestodo endast af några få hopställda trädflabbar, at djuret, då det wille borttaga betet, lätt rubbade en pinne, på hwilken hela tyngden hvilade. På sådant sätt blef djuret antingen dödat eller ock fångadt, til des Jägaren ankom. Sättet at fånga Ripor war ej heller mera konstigt. Mången dag gaf mig ända til tio stycken, utan annan möda än den, at wiija mina snaror.

Den 1 April war för oss en olycklig dag; ty wåre nåt gosse och då ej en enda fisl. De föregående dagar hade förefedt oss med ömning fångst; men mine ledsagare uppförde sig så som ägta Wildar, och gingo aldrig til hwila, förrän de slukat alt, hwad i tältet åteligt fanns. Wi nödgades derföre taga wår tilflykt til wåra metspön; men äfwen detta försök misslyckades, och ingen ena fisl wille nappa. Denna plötsliga förändring i wårt wisthus, wäckte en af de Wilda utur des slummer, så at han grep til sitt gewär, på hwilket han i fyra weckor icke kastat en blick.

Följande morgon war alt i full rörelse; min wägmisare gick på jagt, och de öfrige

Hearn's Resa, 2.

B

på

g) Mustela Martes. Linn.

på fiske; men alle med lika slåt framgång, så at wi icke ens kunde hopställa nog förråd til en måttelig måltid för två personer. Denna motgång, i stället at uppsärra de Wildas werksamhet, tycktes fast mer nedsänka dem i fullkomlig dwala. De lade sig roligt at sofwa. Knappt wille någon göra sig den mödan at efterse våra, blett på 200 stegs afstånd, utsatta nåt.

Min wägwisare, en stadgad Man, och förträfflig Jägare, som i flera år försörjt et talrikt hus, war wida driftigare, än de andre. Han utgick ouphörligt at försöka sin lycka, och återkom sällan före mörkret. De öfrige deremot tilbragte sin tid med tobakspipan och sömn.

På sådant sätt förbigingo flere dagar utan hjelp, in til den 10, då min wägwisare owanligt länge uteblef och dermed gaf oss hopp, at han blifwit uppehållen, antingen af wänner eller willebråd. Wi lade oss dock alla at sofwa, sedan wi på tre dagars tid icke njutit annan förfriskning, än tobak och watten. Til och med Riporne hade förswunnit, emedan et starkt löwäder fördrifwit dem til de skogs-lösa trakter. Emot midnatten infann sig den uteblefne Jägaren samt medbragte, til vår stora fögnad, blod och några förtstycken af twänne Renar, dem han stutit. En så lycklig

lig tidning bragte snart våre software på benen. Man uptände eld samt kokade en soppa på blodet tillika med sönderhackadt fett och fött. Denna anrättning gaf oss, efter så lång fasta, den förträffligaste måltid.

Följande morgon gingo vi åstad at uppföka det qwarlemnade willebrådet. Såsom wi icke ernade länge uteblifwa, låto wi vårt tält och våre saker stå orörda. Kenarne funnos på bestämmd ort. Under det någre af sällskapet upsatte en kupa af unga Granar, och en annan slädde våra Kenar, gingo de öfrige på jagt och återkommo eftermiddagen med tvåanne djur af samma slag.

Nu anställdes et fröjande, som påstod flera dagar, under hwilka wi dödade ännu fem Kenar och tre Båfrar. Andteligen, då intet willebråd mera wisade sig, beslöts at återgå til det lemnade tältet, med vår förråd.

Såsom wi endast woro sex personer, hade dessa lifsmedel länge kunnat tjena oss til uppehälle. Men de Wilde äto dag och natt. De gingo imedlertid så långt i sin tåttja, at de ej en gång witjade våra nåt. Genom denna försumelse bortskändes flere förträfflige fiskar, som dödt på näten, och innom fjorton dagar befunno wi oss uti nästan så stor nöd, som förut.

Den 24 sågo wi, emot Sudväst, en stor hop Wildar, som, då de nalkades, föregeswo sig wara qwinnor och anförwandter til de Gås-jägare, hwilke utgådt på jagt åt någden af Prins Wallis Fort. Nu wille de begifwa sig til ödemarkerna, samt afbida sina määners och slägtingars återkomst, sedan tiden at jaga uphört.

Den 27 beslöto wi ändteligen fortsätta wår resa; sammanpackade dertföre wårt tält och våra saker, för at upnä öknarna, der wi hoppades träffa flera Willgås. Dock fälde wi icke någon sådan, förrän den 13 Maji, då mine Wildar sköto två Swanor och tre Willgås, hwilka wero oss högst wälkomna, emedan wi, under de näst föregående dagar, måst nåra oss med Tranbår, hwilka wi samlade på de fullar, hwarest snön hunnit smälta.

Emot den 19 insunno sig Gås, Swanor och andra Sträckfoglär så önnigt, at wi nu mera hade lifsmedel til öfwerflöd. Wi togo oss dertföre några dagars hwila för at återhämta våra uttömda krafter, och fortsatte derpå tosan åt öknarna. Wårt sällskap h. de nu wäxt til et antal af 12 personer, genom en hustru, som tilhörde någon af mina wågwisfare, och fem andra, hwilka jag betingat at bära våra saker, emedan en årstid war för handen, då inga slädar mera kunde nyttjas.

Re-

Nedan hade wi så starkt isväder, at resan ej kunde fortsättas nära intil skogarna. Wi gingo derföre jämte Skäl-floden til en liten ström och kommo til en med honom för- enad sträcka af isfjor, som drogo sig åt Norden.

Vädret war nu mera ganska angenämt, och willebråd önnigt, så wäl jämte de nämnde fjor, som widare åt Norden. Den 1 Junii kommo wi til en ort, som kallas Beralzone. Der hade en af mina ledsagare det misöde at ganska illa sára sin hand af et stott, som sprängde hans böfpipa. Med tilhjelp af några läkemedel, dem jag medbragte, blef han dock snart återstald.

Wid Beralzone anwände wi några dagar at torka Gås och Willebråd; fortsatte därpå resan genom nakna ödemarker, emedan skogarne här aldeles uphöorde.

Snön war nu så mjuk, at man med swårighet gick på snöfidor; likwäl funnos så höga drifwor, at man för ingen del kunde umbära dessa redskap. Andteligen tog isvädret, den 6 Junii, så öfwerhanden, at wi alle beslöto bortkasta dem. Til den 10 hade wi nytjat slådarna wid öfwerfarten af fjor och pölar. Nu blefwo isarne så betänflige,

at wi lämnade alla åkredskap i slicket, och togo våra packor på ryggen.

Det föreföll mig mycket beswärligare, at så fortställa mina tilhörigheter, än at draga dem på slåda. Min enskilda börda bestod af följande saker: Quadranten med sin ställning; en Coffert med Böcker och Papper; en Land-Compass; en säck med alla mina kläder; vidare en yxa, knifwar, filar och smärre redskaper til stänker åt de Wilda. Packans omwighet, och des tyngd, som utgjorde tre lifspund, förenade sig med den heta wäderleken at göra min gång högst beswärlig. Desutom woro wägarne ganska oländige. Wi saknade åfwen tak, så at wi, under öpen himmel, nödgades trotsa alla olågenheter af wäder och wind. Tältet war för stort, och obrukbart i dessa ödemarker, hwarest inge stänger kunde erhållas. Desutom hade wi nödgats stycka det och använda en del där af til skor. I detta hånseende upförde sig min wägmisare forglöst och egennyttigt. Han underwisade aldrig de Södliga Wildar, huru et tält borde upställas i ödemarker. Om detta stedt, hade wi utan möda kunnat från stogs-trakten wara förefedde med stänger. För sig och sin hustru hade han deremot bättre förjt, i det honom icke fattades stänger. Åfwen då tältet styckades, hade han så tilställt, at för honom en tilräcklig duk återstod, af hwilken han

et, och to-

han kunde inrätta et beqvämligt tält. Men
hvarken mig eller mine Eddlige Wildar til-
låtts der insätta vår fot.

ligare, at
at draga
destod af
sin ställ-
apper; en
nina flå-
ch smär-
a. Pac-

Utom de olägenheter wi ledo af wäder-
leken, saknade wi ofta lifsmedel. Allwen då
wi ågde föddämnen, nödgades wi ofta förtära
dem råe, i brist af wed. Denna föda föll
mig odräglig; i synnerhet war mig motbju-
dande at förtära råa fiskar.

gjorde tre
a wäder-
eswärlig.
lige. Wi
der öpen-
heter af
rt, och
nge stån-
wi nöds-
äraf til
in wäg-
under-
huru et
a detta
a skogs-
Gör sig
e först,
wen då
at för
gwilken
han

Deße många och åtskillige olägenheter för-
smagade dock hvarken vårt mod eller vår håll-
sa. Min wägmisare war wäl ganska farg at
meddela lifsmedel; deremot gaf han outhör-
ligt de starkaste försäkringar om snar ankomst
til et med lifsmedel rikeligen försedt Land,
der wi ock skulle träffa inwånare, som utan
swårighet kunde förmås at fortsskoffa en del
af våra saker. Denna underrättelse war oß
mycket hugnelig, ty wi funno oß redan så
starkt belastade, at wi, om Gårshnen skulle
skicka oß några lifsmedel, endast kunde af
dem medbringa två dagars förråd. Derifrån
berleddes sig ock våra tåta hangersnöder.

Från den 20 til den 23, lade wi unge-
fär 60 (Ängelska) mil til rygga, utan an-
nan förfriskning, än en pipa tobak och en
dryck watten, emedan alla Sträckfoglur nu

begifwit sig åt Norden at fläcka och fälla fjädrar.

Ändteligen blefwo wi, den 23, warse tre Mustoxar, som betade wid stranden af en liten sjö. Mine Wildar efterjagade dem strax, och nedlade alla tre. Denna tillfällighet war för hela sällskapet ganska wiglig; men regnet hindrade oss at upstända eld. Ej heller ägde wi dertil annat ämne, än moss. Nöden hade imedlertid ingen lag, och menniskjor, som fastat fyra eller fem dagar, äro icke grannlaga. Således beslöto wi at förtära detta kött aldeles rått. Wi hade wäl förrut, utan tilredning, ätit Xenar och Gissar. Men detta råa oxkött wille för ingen del smaka mig och mine Gödliga Wildar. Det war ej allenast segt och groft, utan hade tillika en stark mustus-lukt, som gjorde det, i sitt råa tillstånd, nästan odäligt, ehuru det, kokadt, icke har obehaglig smak. I anseende til det ouphörliga regnet, som ständigt ommåxlade med snö och hagel, fortfor wäderleken så swår, at ingen eld på flera dagar kunde upständas. Wi upåto således nästan hela den ena Öxen aldeles rå.

Jag bemödade mig wäl, at med alla möjliga betraktelser och grundsatser bibehålla min Filosofi; stundom märkte jag dock mer det falla. Den beständiga wätan ökade icke
lite

och falla

varse tre
den af en
dem strax,
ghet war
en regnet
ller ågde
öden ha-
or, som
e grann-
ra detta
ut, utan
Nen det-
aka mig
r ej al-
en stark
råda til-
adt, ic-
til det
påkylade
å swår,
åndas,
Oxen

alla
behålla
et mo-
e icke
litet

litet våra beswärligheter, och flere dagar gin-
go ofta förbi, då jag icke ågde en torr tråd
på min tropp. Andteligen lyckades det oss at
å nyo upståndt eld och fullkomligt torka vå-
ra kläder, hwarpå allt återkom i sitt för-
ra sticck.

Bland alla naturliga behof, är, näst
försten, intet swårare at uthårda än hungren.
Hos dem, som i likhet med oss, tåga fram
och åter, blifwer detta lidande mycket fånba-
rare, genom omöjheten af des waraktighet och
af de medel man skal tilgripa. Hungren för-
swogar ej allenast kroppen, utan dämpar ock
all sinnesstyrka, ehuru ifrigt man än bemö-
dar sig om motsatsen. Magen arwånjes, för-
lorar sin smältningskraft, samt företager å
nyo sina förrättningar med sweda och åckel.
Under min resa har jag ofta erfårit at min
mage, då Gårsynen, efter lång hunger, til-
fånde oss något födämne, icke utan smärtsful-
laste känning kunde fördraga några få lod
mat. Ännu beswårlicare och pinsamare äro,
i sådane omständigheter, de första nya uttöm-
ningarne, hwilke beledsagas af så förskräckli-
ga plågor, at endast den, som dem rönt, kan
göra sig begrep om detta lidande.

At afmåla våra omständigheter i affe-
ende på sällskapets lifsuppehälle, wore at o-
behagligt uprepa idel samma saker. Jag wil

derföre, en gång för alla, säga, at wi tilbragte vår tid under nästan cuphärtilig wår-ling af hungersnöd och frosteri. Någon gång hade wi öfverflöd; stundom tilräckligt förråd, ganska ofta sparsama tilgångar och icke sällan fullkomlig brist. Det var för oss icke ovanligt, at under två gånger 24 timmar sakna allt lifsuprehälle. En gång nödgades wi hela sju dygn nöja oss med några wilda bär, wata, gamla skinnlappar och brända ben. Vid så trängande nöd såg jag ofta de Wilda genomföka sin Garderobe, som merendels bestod af skinnwaror; utgallra de outhärligaste plagg, samt til spillo gifwa antingen en gammal halfrutnad Menshud eller et par utstetna säckor, för at med dem stilla hungrens häftiga kraf. Förmodeligen skal mången Europee finna berättelsen om så ovanliga wedermöddor otrolig; men de, som kända lefnads-sättet omkring Hudsons Wit och det elände inwånarne därstädes ofta måste underkasta sig, skola i dessa händelser endast igenfinna omständigheter, hwilka dageligen drabba de Wilda, som icke sällan af nöden twingas at upäta hwarandra.

De Gödliga Wildar hysa den besynnerliga mening, at så snart någon af deras Folkstam, ehuru twungen af nöd, njutit menniskjofött, fattar han för detta födämne så stark smak, at ingen i hans sällskap mera bör tro

tro sig säker til lifwet. Söljakteligen styr och föraktar man allmänt en sådan person, ehuru man är förwifad, det endast yttersta eländet drifwit honom til et så förtwifadt beslut. Ingen tillåter en sådan upslå sitt tält på nära afstånd. Dita blifwer han rent utaf mördad. Jag har sedt flera af dessa olyckliga, hwilka förut warit allmänt högaktrade och stått uti bästa anseende, men, efter en dylik måltid, lefwat så föraktade och kallt bemötte, at aldrig en munter blick uplifwat deras ögon. En djup swärmodighet herrskade i deras anletsdrag, och man kunde, i deras bekymmerfulla upsyn, läsa den frågan: Hwi förakten I mig för min olycka? Den tiden, som kan bringa eder i samma nöd, är til äfwenlys icke fjerran.

Om wåren 1775, då jag ankom til Cumberlandlands-hus, en Hudsons-Bays-Sällskaps nederlagplats i Canada, på 53 graders Nordlig bredd — infann sig en Wild, wid namn Wapus. I någden funnos då femton tält upslagne, som tilhörde Wildar. Dessa gjorde sig noga underrättade om sin nykomne landsmans person, och erforo, det han från en aflägsen ort infann sig ensam, utan gemår. Således upsteg hos flera den misstanken, at han under wågen mördat någon menniska, och denna mening styrktes deraf, at han uti en Gran sorgfälligt gömt sin mat-
säck.

såck. Såsom han war en främling, nödgade jag honom at ingå hos mig. Emedlertid genomfötte de öfriga hans såck och påstodo, at det kött, som der fanns, war af en menniska. Til följe af denna upptäckt råfode den olycklige i yttersta lifsfara. Alf Männerne grepo somliga och laddade sina gewär; andra framtogo båge och pilar. Sjelfwe qwinnorne wäpnade sig med yxor, at ombringa en wärnlös ustring, som icke gjort sig skyldig til någon förbrytelse, men blott af nöd warit twungen at företaga en 200 mils resa, utan skjutgewär til anskaffande af sitt lifsuppehälle. Til hans lycka ankommo någre Wildar af större anseende, hwilkas ädlare tänksätt frälste hans lif.

Såsom wi, i anseende til tyngden af våra ständiga bördor, icke kunde med oss forskaffa några färskta lifsmedel, beslöto wi dröja et par dagar och i solen torka köttet af våra Mustoxar. Derigenom wunnos twänne fördelar. Dels blef köttet lättare at bära; dels war det strax färdigt at nyttjas. Den 26, sedan hela vårt återstående förråd blifwit torkadt, sammanpackade wi våra saker och tågade widare åt Norden, til den 13 Julii, då wi upnådde den lilla floden, Cathawachaga, hwilken faller i en stor sjö, som af de Wilda kallas Rath-Kynd-woj, eller Swita Snö-sjön. Der träffade wi flera

ra tält, hvilka tilhörde Nordlige Wildar, som i sina Canoter, från den lilla strömmen, stöto Kenar. Åfwen råfode wi där en nordlig Anförare wid namn Kiellchies, som, med några sina underhafswande, war stadd på en resa til Prins Wallis Fort, at sälja hudar och andra handelswaror. När han förnam ändamålet af min resa, erböd han sig at på återfärden medbringa och mig tillstålla några förnödenheter, dem jag kunde äska från Sactoriet. Ehuru wi befunno oss på 63 graders Bredd och 7 grader väster om Churchill, lofwade han dock innan wintren wara oss til möte på en plats, som af min wägwisare utfattes. Jag undersökte således mina förråd, och då jag fann, at et tillskott af frut, bly och tobak jämte några knifwar, kunde wara mig nyttigt, bestöt jag, med nämnde Anförare, skrifwa til Gouverneuren i Prins Wallis Fort, underrätta honom om mitt tillstånd och anhålla om dessa artiklar.

Cathawachaga war den ende flod wi, efter isens bortgång, funnit så djup, at den icke kunde öfwerwadas. Såsom wi icke woro föresedde med båtar, nödgades wi låta öfwerföra oss af de Wilda. Men vår wägwisare berättade, at wi snart skulle wara i behof af Canoter, emedan flere djupe floder lågo i vår wäg, hvilka ej kunde undwiskas. Denna uplysning föranlåt mig, at af de Wilda

da köpa en Canot, den jag och erhöß för en knif af mindre än fyra styfvers värde. Dock bör märkas, at säljaren icke mera behöfde sin båt, utan heldre, til möjligast lindrigt pris förtytrade, än bortkastade honom för intet. Hade han deremot känt mitt verkliga behof, så skulle han wiß fordrat waror til et värde af tio Båfverskinn.

Min wägwisare gjorde och nu det förslag, at på andra stranden tilbringa några dagar och til refekost torla ännu mera fött. Men detta lät sig icke verkställa, emedan så Renar där wisade sig. Sedan wi dröjt flera dagar, utan at fålla flera, än dem wi dageligen behöfde til vårt underhåll, nödgades wi omsider, med så toma händer, begifwa och på wägen, at wi icke ens woro föresedde til nästa aftenmåltid.

Canoten fordrade nu en egen bårare. Syckligtwis träffade wi en fattig lösdriwre, som med nöje åtog sig detta arbete, och i all sin tid icke beklädt högre plats, än den, at fullgöra ihwad man fordrar af et lastdragande kreatur.

Den 17 sågo wi åtskilliga Mustoxar, af hwilka våre Wildar fälde några, som förbräto och, sönderstöta detta nya förråd af

af fött. De magra stycken skaras, för detta ändamål, i tunna flisor, som torkas antingen i solen eller wid långsam eld och omsider, med tilhjelp af tvånne stenar, stampas til et groft mjöl. Det fött, som på sadant sätt tilredes, får ej allenast en kraftig smak, utan är ock alltid färdigt at tilgripas, samt beqväm- ligare at fortärfas, emedan det intager min- dre rum.

Sedan wi så tillagat alt det fött, som kunde medbringas, qwarlemnade wi det öfri- ga, och fortsatte vår resa åt Norden. Un- der vägen träffade wi immerfort Renar så ömnigt, at wi dageligen kunde lefwa af färskt fött. Öfta sköto wi dessa djur, endast at be- gagna oss af deras murg och talg.

Wid denna tiden gaf min wägmätare til- känna, at wi sannolikt icke detta året kunde upnä Kopparsloden. Han tilstyrkte mig så- ledes, at, til det följande upskjuta resan och qwarblifwa hos några Wildar, dem wi nyss träffat. Jag hade deremot inga skälige in- wändningar at anföra; nödgades derför ingå i detta förslag. Wi nedsatte oss således hos de nykomne Wildar, hwilkas antal immer- fort ökades, så at sällskapet tillsammans ut- gjorde sjutio tåltlag af minst 600 personer. Ehuru någden war ganska tal, samt utom mossa endast frambragte en ört, som kallas
Wilsb-

Wilsh-a-Caputka och af Europeerne wid
Hudsons Wit nyttjas i stället för The, fanns
dock willebråd til sådant öfwerflöd, at en
myckenhet Renar endast såldes för huden,
talgen och mårgen, men köttet gafs til spillo
åt Wargar, Råfwar och andra rofdjur.

Til den 11 Augusti fortsatte wi resan,
merendels åt wäster, i nämnde Wildars säll-
skap. En hwilodag, som här hölls, gaf mig
anledning at upfatta min Quadrant och ut-
röna, det wår Nordlige Bredd war 63 gra-
der. Såsom wid middagen någre moln gjor-
de observationen mindre tillförlitelig, lät jag
instrumentet stå på sin fot, i tanka at för-
nya min räkning med större noggrannhet;
men olyckligt wis kom, medan jag spisade,
et håstigt windkast, som kullkostade Quadran-
ten, så at han, emot den stenbundna mar-
ken, krossades och gjordes obrukbar. Denna
oförmodade händelse nödgade mig at afbryta
min resa och återgå til Factoriet.

Följande dagen kom til oss en hop Wil-
dar från Norden, af hwilka någre utplun-
drade mig och mine ledsagare. Bland andra
saker afhände de mig mitt skjutgewär. Den-
na förlust war ganska fånbar, emedan min
ene ledsagares beßa fått någon skada och hela
mårt lifsuppehälle berodde af jagtlyckan.

Deße

Deſe ſkurkar röfwade oſ med ganſka kall blod. Sex af dem inträdde utan frus i mitt tält, ſom beſtod af et ſyltäckte, utſpändt på några pålar. Den förnämſte tog ſin plats wid min ſida. Derpå åſkade de min tobakspung, för at ſtoppa ſina pipor. Sedan de någon ſtund röft, efterfrågade de åſkilliga ſaker, med hvilka jag icke war förſedd, och begärde ſluteligen ſpelkort. Jag ſwarade mig inga åga. Derefter pekade de på min Rappſäck, frågade om den tilhörde mig och fringſtrödde med haſt alla mina ſaker på golſwet, utan at afbida ſwar; den ena tog det, den andra et annat, til des icke det ringaſte fanns öfrigt, utom blotta ſäcken, hvilken de ädelmodigt låto mig behålla. Emedlertid wågade jag af dem utbedja mig flera aldeles ounbärliga artiflar, ſåſom en knif, för at kunna ſönderſtycka min mat, en ſyl, den jag behöfde til mina ſtors lagning och en ſynål, ſom war mig nödig wid lappning af mina fläder. Deſa ſaker oflämnades beredwilligt; dock låt man förſtå at ſådan ſkjedde af godhet. Då jag fann mina plundrare ſå ädelsinnade, begärde jag åſwen mina rakknifſwar, men erhöſt blott den ena, emedan de pröfwade mig icke wara i behof af bågge. Lyckligtwis återſtälde de den bästa och utwalde för ſin rakning den ſämre. Deſutom bewiljades mig et ſtycke twål.

Mine Gædliche Wildar plundrades med mera skonsamhet, emedan detta wäld annars lätt kunnat gifwa anledning til et frig emellan bägge stammarna. Deremot upnådde dessa spitsbeswar på annat sätt sitt ögonmärke, i det de, genom godt snack, erhöles allt, hwad de åtlundade, så at mine ledsagare nu endast ägde sina gewår, sitt frut och bly, en gammal yxa, en isbill och en pil.

Det kan synas främmande, at vår wägmisare, som sjelf hörde til de Nordlige Wildar, tillåt sina landsmän så plundra personer, hwilke stodo under hans beskydd. Men han hade werkeligen ringa anseende innom sin stam, och nödgades, i stället at beskydda oss, underkasta sig samma medfart. Wid detta tillfälle antog han dock ursyn af en ädelmodig gifware, och stänkte frivilligt åt dessa röfware, hwad han icke såg sig i stånd at försvara.

Den 19 företogo wi tidigt återresan til Sactoriet, i sällskap med flere Nordlige Wildar, som ernade til Angeismännerna för yttra pålsverk och andra waror. Samma morgon återgafs mig ock mitt gewår såsom o nyttigt för den nye ägaren, hwilken hade hwarken frut eller hagel. På willebråd war, under hemwägen, ingen brist; och sedan de Wilde så anseeligt minskat tyngden af min packa

packa, fann jag denna del af resan verkli-
gen angenäm.

Såsom Renarne nu woro i den årstid
då deras hudar bereddades til fläder, borde wi
wara omtänkte at förse oss med denna för-
nödenhet, innan den strånga kölden inföll.
Til en fullkomlig drägt fordras de bästa sty-
cken af åtta til ellofwa hudar, i mån af des-
sas storlek. Man kan således lätt finna, det
jag, genom detta tillskott, åter fick en tilräck-
lig börda. Olyckligtwis drogo wi ringa för-
del af denna nya möda, hwilken wi åtog
oss för några veckor. Då inga qwinnor fun-
nos i sällskapet, hade wi ingen, som kunde
förrätta beredningen. De Wildar, med hvil-
ka wi reste, woro så ogine, at de hwarken
wille til oss bortbyta sina beredda, ehuru wi
da sällre, hudar, eller tillåta sina qwinnor
för vår räkning syßelsätta sig med berednin-
gen. Detta sistnämnde wågrade de under fö-
regifmande, at hustrurne, för sina egna hus-
håll, hade tilräckligt arbete. Vår ställning
blef således mycket obehaglig. Wi befunno
oss midt uti September, då kölden på dessa
orter redan är ganska stark; ledo därför o-
troligt genom brist så wäl af warma fläder,
som af et beqwämligt tält. För vår wäg-
wisare woro dessa olägenheter okände. En af
hans hustrur hade långt för detta kommit til
oss, och förskaffat honom en warm påls, jämte

et godt tålt. Vårt öde war honom aldeles litgillt. Han tycktes med flit undwika oss; och ehuru han hade vårt frustförråd under sin wård, serjde han dock aldeles icke för vårt uppehälle. Til oss lycka fanns här willebråd til den myckenhet, at en sådan kallsinlighet war oss föga kånbar.

Den 20 instälde sig, från Wäster, en ryktbar Anförare, wid namn Matonabbi, som med sina underhafswande äfwen for til Prins Wallis Gort, at sälja Wäsewerk och andra waror. Han hade, under sin ungdom, tillbragt flera år uti Gästningen, samt förskod ej allenast de Gødliga Wildars språk fullkomligt, utan ock någon Engelska. Det war han, som meddelade de nyaste underrättelser om Kopparfloden, och denna upptäckteresa företogs hufwudsakligen i anledning af hans upgifter.

Denne Hødersmannen gjorde oss nu flera wäsendteliga tjenester. Han lät för mina Gødliga Wildar bereda de Kenschudar wi medbragte, samt lemnade mig en warm klädnad af Gafs-Utterstinn ^{b)} och andra pålswerk. Gnøskidor kunde han wål icke anskaffa, emedan wi nu befunno oss på en stogs-lös trakt; dock gaf han anwising på en flod, jämte hwilken en liten park fanns belä-

^{b)} Muskela Lutrís.

om aldeles
owika och;
under sin
för wårt
willebråd
öfönnighet

ister, en
bbi, som
l Prins
ch andra
m, til-
örstod ej
fullkom-
var han,
ister om
ga före-
ans up-

nu fle-
r mina
ar wi
e fläd-
pöls-
anför-
stogs-
på en
s be-
lä-

lågen, der wi kunde nödtorftigt förse oss med
wirke til skidor och slädar. Såsom lifsmedel
nu ägdes til öfwerflöd, anstälde han, som i
bland de Södligare Wildar brukeligt är,
mig til åra et stort Gästebud, som börjades
med frohöande, samt slutades med sång och
dans. Mine Södlige ledsagare togo icke rin-
ga del i denna lustbarhet, emedan bägge i
sin hemort woro personer af anseende och der-
jämte wäl kände af Matonabbi. Af de Nord-
lige Wildar woro de deremot ringa aftade,
emedan hos dem en Mans enda wärde beror
af hans sticklighet at jaga. Då mine Södlig-
e Kamrater i denna del icke ägde någon ut-
märkt färdighet, blef deras lott at bemötas
med färsakt.

Under et samtal med Matonabbi, frå-
gade han mig allvarsamt, om jag ernade fö-
retaga ännu en resa, at upptäcka Kopparflo-
den; och då jag swarade mig därtill wara hu-
gad, så framt någon bättre wägwisare kunde
erhållas, förklarade han sig nöjd at erbjuda
sin tjänst, om Gouverneuren wille nyttja ho-
nom i detta ärende. Jag försäkrade, at det-
ta anbud skulle med fågnad emottagas; och
då jag nu redan erfarit alla de beswärlighe-
ter, som äro förknippade med en sådan resa,
wore jag beredd, at äfwenthyra mitt lif för
denna upptäckt. Matonabbi betygade då,
at under hans anförande wida mindre swä-
rig-

righeter skulle mig förestå, än de jag redan uthärdat, ehuru jag hittills knapt lagt tredje delen af wägen til rygga.

Han härledde alla våra olyckor från minna wägmisfäres slåta upförande, och från den felaktiga plan wi följt, i det wi icke med oss tagit några qvinnor. ”Ty, sade han, när alla männnerna äro tungt belastade, kunna de hwarken behörigt jaga eller påstynda resan. Om de ock skulle göra en lycklig jagt, hwem borde wäl då fortställa willebrådet? Qvinnorne, tillade han, äro wane wid arbete. En sådan kan bära eller draga så mycket som två männer. Dessutom upslå de tåsten, tillaga wår mat, lappa våra kläder, hålla oss warma under nätterna och äro, wid en lång resa, aldeles outhärlige. Jämte alla dessa tjänster äro de lättfödde; ty då de beständigt sysselsätta sig med matredningen, kunna de, wid förefallande brist, i nödfall slicka sig måtta på fingrarna”. Detta alt klingar wäl främmande i Europeiska öron, men målar dock tillförlitligt qvinnornas belågenhet i dessa orter. Alminstone synes det wist, at deras underhåll föga kostar; dock är tillika högst sannolikt, at de, i sina männers frånvaro, något se sig til godo, emedan de altid bära matförrådet.

Den

Den 23 October lemnade wi denne hederlige Anföraren, och begofwo oss til den ort han anwist, för at der anskaffa snöskidor. Imedelstid fortsatte han resan långsamt, på det wi måtte uphinna honom. Andra dagen derefter kommo wi til den utnämnde stogen; men, ehuru wi strax började arbetet och outhärligt fortsatte det, förflöto dock fyra dagar innan snöskidor och slädar woro i behörigt stånd. Således upnådde wi icke Matonabbi och hans sällskap förrän den 6 November.

På willebräd war nu ingen brist. Jag wille derföre göra min wän en gåfwa af frut och hagel, men fann, til min besörtning, at war wägnisare antingen förstört eller ock undanfluckit hela förrådet, utom tio fulor och tre skälpund frut. Således nödgades wi i fyrkantiga stycken sönderhugga en isbiss, at ersätta bristen af fulor. Sådane jernstrot nyttjas dock icke utan fara i de swaga böckpor, som wänligt från Europa hitsändas. Dessa äro wäl lätte och beqwämlige på långa resor; äfwen tillräckligt starke för blyfulor och hagel, men aldeles oduglige för det nödfalls-medel wi nu måste widtaga.

Resan fortsattes oafbrutit til vårt hem, utan några märkelige tilfälligheter; dock ledo wi otroligt, dels af den strånga kölden, dels af det häftiga urwädrer, som merendels war

så starkt, at wi icke kunde se framföre oss på tio stegs afstånd. Min hund, et troget kreatur, blef offer för kölden och frös til döds. Denna förlust war mig kånbar, emedan jag nu sjelf nödgades draga hans slåde. Ändteligen, efter många uthärdade mödor, återkommo wi den 25 November til Prins Wallis Fort, sedan wi på denna fruktlösa resa använt åtta månader och 22 dagar. Matonabbi ankom tre dagar sednare.

Dåftadt alla de mödor och beswårigheter jag redan under twänne resor uthärdat, erböd jag mig dock frivilligt til den tredje. Man emottog detta anbud med fågnad, emedan mitt mod och min ståndaktighet redan furnits tillräckligt bepröfwade.

Jag antog nu Matonabbi til wägmisfare. Med en hos Wildar owanlig tydlighet och redighet, framstälde han de orsaker, som hitils wällat så olycklig utgång af wårt företagande. Tillika hyppade han den plan han nu ernade följa. Detta utkast hedrade hans skarpsinnighet, och lärde oss i honom högaktad en man, som, begåfwad med sällsynt upmärksamhet, på det nogaste iäggtog tid och ort samt kände alt, hwad i dessa ödetrakter kunde göras en resa lätt eller beswårlig.

Thuru jag skyndsamt fogade anstalter til mitt nya aftåg, war dock Gouverneuren, i anseende til de många ankomne Wildar, så syheltatt med handel, at han icke förrän den 7 December kunde meddela mig sin föreskrift. Han sökte åter påtvinga mig några Gödliga Wildar; men jag hade med wisshet erfarit, huru ringa nytta jag kunde lofwa mig af deras sällskap; wägrade således rent utaf at emottaga dem. Derigenom ådrog jag mig Herr Mortons hela hat, det han efter min återkomst, wid alla tillfällen, använde at tilfoga mig olågenheter. Likwäl drefs denna owilja icke så långt, at han undandrog mig och Matonabbi de förnödenheter, som fordrades för sjelfwa resan.

I stället för den skadade Quadranten, som icke kunde ersättas, gaf man mig et Instrument af Alton, som war tämligen brukbart at til lands anställa observationer.

Den 7 December 1770, antrådde jag min tredje resa. Årstiden oaktad war wäderleken skåligt blid. En af Matonabbis hustrur, som war sjuk, gjorde resan något långsam, så at wi först efter fem dagars färd upnådde Skåfloden. Der lemnade oss två männer med sina hustrur. Jag nödgades således fördela deras bördor ibland de öfrige. Derigenom hindrades wi ännu mera; helst

destutom Matonabbis hustru war så sjuk, at wi nödgades släpa henne på en slåde.

Den 16, ankommo wi til Äggfloden, hwarest Matonabbi och hans manskap, wid resan til Sactoriet, förwarat sig et litet förråd af lifsmedel. De hade wäl tagit sådane mått, at inge wilöjar kunde med dem dela denna besparing; men funno deremot, til sitt stora bekymmer, at någre deras landsmän, som wid Sactoriet blifwit tidigare affärdade, aldeles utplundrat detta lilla wisthus, samt, utom sjelfwa lifsmedlen, borttagit åtskilliga nödiga redskaper. Denna förlust war oß så mycket tänbarare, som wi nu på lång tid icke märkt något willebråd, och wåre Wildar, i wiß öfvertygelse at här träffa sitt nedlagda förråd, aldeles icke hushållat med det hafremjöl och födämnen wi erhöllo wid Sactoriet.

De Wilde fördrogo dock denna olycka med utmärkt kallsinlighet. Ingen enda yttrade minsta lystnad at hämnas, i fall wi skulle träffa de brottsliga. Man widtog endast det beslut, at möjeligast påskynda resan. Men i anseende til årstidens korta dagar och de lunga bördor wi nödgades fortställa, kunde wi dock, med strängaste bemödande, sållan lägga flera än 16 eller 18 (Ängelska) mil til rygga på dagen.

Den

Den 18, sågo wi efter Xenar många spår; men de woro til en del gamle. Dock hånde oss den lyckan, at på et ställe, där någre Wildar haft en lägerplats, finna flera färsta föttsstycken, hwilka de wid upbrottet icke förmått afhämta. Denna oväntade tillgång gaf oss en ganska wälkommen måltid.

Til den 27, reste wi, med stor skyndsamt och toga magar, öfwer nakna ödemarker, och hade ändteligen samma dag den lyckan at fålla fyra Xenar. Men såsom de blifwit skutne långt ifrån stället, där wi slagit läger, erhöilo wi icke strax detta byte. När det ändteligen ankom, tilbragtes hela dagen med froßande, helst wi, under de tre föregående dygnen, endast lefwat på tobak och snöwatn. Aldrig har jag öfwerlefwat någon så mager Julhögtid. Då jag erinrade mig den wällesnad, som wid samma tid war rådande i Christenheten, kunde jag icke återhålla den önskan, som hos mig upsteg, det måtte mig tillåtit, at åtminstone stilla min hunger med simulorna af mina bekantas bord. Deremot woro mine Wildar wid godt mod. Såsom wi åter nalkades skogsbygder, smikrade de sig med hoppet, at all nöd för denne winter skulle uphöra och ömnigt willebråd erhållas.

Den 30, upnådde wi Östra ändan af Össjön. Där stöto mine ledsagare två Renar, hvilkas kött dock endast war äteligt för personer, städde i yttersta nöd, emedan bruntstiden nyss utgådt. Emot aftonen sjuknade Matonabbi, sannolikt af det kött han tre dagar förrut så omätligt slukat, emedan han, alt ifrån den 27 klagat sig wara opafelig. Intet är vanligare hos de Wilda, än sådane främpor, sedan de på en gång förbräta en myckenhet kött, som kunnat tillräckligt mätta sex personer. Deremot fördraga de aldels icke den erinran, at de ätit öfwer behof. De inwända strax, at ju det ringaste kreatur känner sin förnödenhet och icke njuter något derutöfwer. Detta föregifwande är dock ogrundadt. Alle, så Nordlige som Södlige Wildar, hafwa sig ganska wäl bekant, at den swarte Björnen, som både för sin storlek och sitt wälsmakande kött, kan räknas ibland de ansefliga djuren, under sommartiden dageligen slutar en mängd bär, dem hans mage icke förmår smälta, utan nödgas återgifwa, hwarefter han, med lifa glupshet, företager en ny måltid.

Oaktadt sin starka matlust, uthärda lifwäl de Wilde hungren med en ståndaktighet, som måste beundras. Efter tre eller fyra dagars fasta, hörer man dem så muntert. Påstå öfwer sin belägenhet, at man skulle tro dem

dem hafwa frivilligt ålagt sig sådan spåkning. Detta exempel war mig nyttigt och gaf mig nytt mod, då twärtem et nedslaget wäsende hos mine kamrater skulle gjort mig aldeles modfäld.

Vi fortfatte nu wår resa några och trestio mil öfwer sjön, samt kommo, den 1 Januarii, til två tält, hwarest mine wägwisare träffade sine hustrur och barn. Hos sig hade de endast två manspersoner, hwilke, i brist af skjutgewär, försörjde sig och dem med fiskfångst och några Kaniner, som dock sparsamt erhöles i deras snaror.

De Fiskar, som här fångas, äro Soreller, Gaddor, Qwabbor, Alborrar och en annan art, som af de Wilda kallas den med tänder wäpnade Qwabban. Denna är ganska smakelig, har fast kött och gemensligen mycken fetma. Sällan finnes den af större längd, än en fot. Själlen äro stora och sotbrune. På ryggen ses en bred fena utan taggar. Fisken stekes ofjälld och smakar då bäst.

Ö-sjöns medlersta del ligger på ungefär 60 Grader 45 Minuters Nordlig Bredd, samt 102 Grader 26 Minuter Väster om London. Vi öfwerforo denna sjö på et ställe, der hans bredd steg til ungefär 35 (An-
gel-

gelska) mil; men från ND til SW är hans sträckning wida längre. Öfwer alt finnes han besädd med Holmar, så at man tycker sig endast se små bäckar och floder, som försä hwarandra. Under wintertiden är han tilliå gansta fiskrik. De Nördlige Wildar, som i October och November fara til Prins Wallis Gort, lemna här wanligt sina Husstrur och Barn, hwilka, på flera ställen wid denna sjö, afbida Männernas återkomst, förwisade, at icke lida hungersnöd, om de än skulle sakna gewår och frut. Wid södwästra ändan förses Sjön rikeligen med watten genom några små bäckar och floder, samt har sitt aflopp genom andra strömmar, som gå åt NW. Den förnämsta af dessa kallas Lilla Fiskfloden. Många af de i Sjön liggande Dar, äro, så wäl som de tilgränsande trakter, bewårte med små träd, i synnerhet Grannar, Björkar och Lärkträd. Näjden deromkring, i likhet med hela Landet, Rorr om Skäl-floden, består af idel berg och klippor. Så af desse berg äro höga; men såsom de endast omkring foten hafwa sina låga träd, upsticka dock deras hwita snöklädde spitsar öfwer flögstopparna.

Den 16 Januarii kommo wi til en troft, som hade önnigt willebråd. Således beslöto wi der tilbringa några dagar, at torfa och,
på

på förr beskrefne sätt, sönderstöta kött til vårt behöf.

Sedan wi, den 26, besökt denna angelägenhet samt bragt våra snöskidor och släddar i ordning, fortsatte wi resan åt NW. Efter middagen träffade wi en Wild, som under sin upsyn hade en af Matonabbis Husstrut. Denne war den första främling wi sedt under hela vägen. Man kan deraf sluta, huru widt menniskjor, i dessa kalla ofruktbara länder, måste lefwa fringspridda, om de skola finna sitt uppehälle.

Den 3 Februarii, besunno wi oss så nära skogsbrynet, at wi emot Söder sågo de nakna landsträckorna. Wi togo därför resan åt SW. at, för willebrådens skull, hålla oss möjligast nära skogsbygden.

Den 6 gingo wi öfwer hufvudarmen af floden Cathawachaga, som, på det stället, war ungefär trefjerdedels mil bred. Tre mil längre fram kommo wi til Rip-sjön och upstog der läger för natten.

Den 7 tågade wi, med ganska flart vädret, öfwer Sjön, som der hade 14 mils bredd, men åt andra håll sträcker sig wida längre. Rödden war öfwer all beskrifning skarp, och den snällhet, med hwilken wi öfwerforo sjön, nå

nåstan otrolig. De flåsta af manskapet tillbragte på dessa 14 mil endast två timmar. Qwinnorne deremot, som woro tungt belastade, hunno på långt när icke så fort. Någre Wildar hade mycket lidit af kölden, men ingen mera, än en af Matonabbis Husfrur, hwilkens höfter, med hela bakdelen, woro bekläddes af en isskorpa. När denna urkåledes, upkommo blåsor, nästan så store, som Säre wanliga Urimblåsor. Den arma qwinnans smärta förbittrades ännu mer genom de spe-ord och det löje hon nödgades uthärda af sina kamrater, som påstodo, at denna åkomma wore et wälförtjent straff, emedan hon så högt upskörtat sig. Jag tillstår upriktigt, det ej heller jag för henne bar särdeles medlidande; ty det föreföll mig ständigt, som skulle hon, med öfwerdrifwen omsorg, wilja wisa sitt wälskapade ben och sin wackra fot. Hennes strumpband woro altjämnt synbare; en omständighet, som här wäl icke strider med ärbarheten, men likwäl under detta falla himmelsstref gifwer lusten nog fritt spelrum. Gannolift gaf denna heernes behagsjuka anledning til de öfrige qwinnornas spottlöje.

Sedan wi bakom oss lemnat Ripsjön, fortsatte wi flera dagar resan åt WGW. Under denna tid träffade wi det önnigaste willebråd. Mine ledsagare följde sin wanliga sed; frohöade omåttligt samt använde myc-

mycken tid på jagt och starka måltider. Men Matonabbi försäkrade, at wi ej kunde nyttigare tilbringa våra dagar, emedan årstiden aldeles icke tillåt oss tåga rätt fram emot Kopparfloden. Då wåren ingick och Kenarne började draga sig til de öppna fälten, skulle wi så taga våra mått, at wi, uti god tid, kunde upnä föremålet af vår resa.

Den 2 Mars, kommo wi til Gåddsjön, och följande morgon började wi tåga öfwer honom. Knapt hade wi lagt sju mil til rygga, då wi träffade et tält, bebodt af Nordliga Wildar, som där uppehållit sig ifrån wintrens början och rikeligen försörjt sig med Kenar, dem de fångade i en fållgård.

Denna tillställning är af följande beskaffenhet. Et ställe upsöktes, der man, af den trampade fligen, ser, at Kenarne hafwa sin stråkväg. På desse spår öfwer en sjö, en bred flod, eller et fält, så är platsen mycket tjenlig; men ännu bättre, om de stryka genom någon skogspark, där ämne til fållgårdar finnes för handen. Denna instängning göres af trädstammar, qwistar och buskar, större eller mindre, utan bestämmd skapnad, endast efter anläggarnes godtyckande. Jag har sedt några af en Ångelsk miles omkrets, och man har sagt mig, at de stundom inrättas widare större. Ingången är icke widare,

än en wanlig port. Innantil har man uppsatt en myckenhet små om hwarandra löpande häckar, som utgöra et slags irrgång. I alla öppningar uppställas snaror af starka hopsnoddade remmar, dem man skurit utur Renshudar. Den ena ändan fästes wanligt i et träd, om något sådant finnes. I brist deraf nyttjas en lös stång, hwilken har den längd och styrka, at djuret icke kan länge släpa sin börd, förrän det fastnar i de buskar man låtit qwarblifwa och icke använt til stängning. När fällgården är färdig, nedsläcks i snön, på hwardera sidan om ingången, en rad af låga buskar. Denna Allée fortsättes flera mil öfwer sjö, fält, och ström, samt utwidgas immerfort allt mer och mer. I synnerhet är man sorgfällig derom, at djurens spår må ligga midt emellan dessa busk-rader. Därefter upplå de Wilda sina tält på någon högd, från hwilken de kunna se stråkvägen, som löper til den bestrefna fällgården. Så snart de märka, at Renarne antåga, samlas män, qvinnor och barn, samt smyga sig under skygd af buskarne fram til den stora öppningen, der de, bakom det inneslutna willebrådet, uppstålla sig i en halfkrets. När de skygga djuren se sina förföljare, skynda de med snabbaste lopp sin wanliga wäg utföre til instängningen; samt anse de på båge sidor utsatte pålar och buskar för menniskior, som skola hindra dem at, at någotdera hållet, sö-

föka sig utgång. De Wilde följa dem i medlertid tätt på spåren, samt tilspärra ingången med buskar och träd, som der til den ändan ligga i förråd. Medan qwinnorne och barnen omgifwa fällgården, at förekomma, det icke något af de instängde djuren må bryta sig igenom, nedsticka männerna de Renar, som fastnat i snarorna, och stjuta med sina pilar de öfriga, som ännu fritt fringelöpa.

Denna fångst är stundom så gifswande, at den föder många hushåll, och det så rikeligen, at de, under hela wintren, blott behöfwa en eller högst två gånger ömsa tältplats. Men så snart våren ingår, begifwa sig menniskjor och willebråd til de öpne trakter som frambringa hvarken träd eller buskar, och hwarest endast någon moss, med gräs, växer til Renarnas föda. Detta sätt, at under de swåra wintermånaderna, utan särdeles möda, bekomma tilräckligt underhåll, är i synnerhet lyckligt för de ålderstegne och swaga; plågar deremot ofta hos de unga och rasika implanta begär efter maktighet. Då i dessa orter inga djur uppehålla sig, af hwilka pålsverk hämtas, finner man åstwen lätt, ot de Wildar, som äro wane wid et så maktigt näringsfatt, icke äga någre för handel tjenlige waror. Andre åter, som nödgas föra et mödosamare lefnadsfatt, förwårswa wans-

ligt under wintertiden så stort antal stinn, at de kunna tilbyta sig frukt, bly och Europeiska handels-artiklar för hela årets behof. Också fastå de en föraktelig blick på sina landsmän, som heldre wälja detta matliga lif, än genom arbetsamhet förwärfwa sig Europeiska beqråmligheter. Emedlerind är dock deras winst ganska ringa. Dessa driftiga Wildar kunna egentligen anses såsom slafwar och arbetare i jämförelse med sina matliga bröder, hwille ej önska sig mera, än föda och bönig. Oaktadt all sin möda och alla faror, dem dese Pålsjägare uthärda, i det de, under sina resor til och från Sactoriet, ofta omkomma af hunger, hinnan de dock endast förskaffa sig et torrligt uppehälle och några stinn för det tillkommande året. De andra deremot lefwa i jämnt öfwerflöd, utan bekymmer och möda. Renarna gifwa dem tillräckliga föddämnin och kläder. Derjämte förskaffa de sig, medelst ringa biarbete, så många stinn de behöfwa, för at af sina släpande bröder tilbyta sig en hyra eller något annat nödigt redskap af jern.

Swarje rättssinnig Compagniets betjent är wißerligen pligtig, at hos de infödda befordra industrien, samt med tjenliga löften upmuntra dem til anskaffande af Pålsverk. Derjämte måjle man dock tilstå, at de arme
 Wil

Wildas wilkår, genom sådana mått, aldeles icke förbättras.

Den 4 Mars fortsatte wi vårt tåg öfver Gåddsjön. Ehuru sjön, på stället där öfverfarten skjedde, endast war 27 mil bred, upnådde wi dock icke den andra stranden, förrän efter tre dagar, emedan de Wilde tilbragte så mycken tid med spel. Willebråd fanns här til öfverflöd; och såsom kölden nu småningom aftog och den angenäma årstiden nalkades, war resan behaglig.

Den 19 träffade wi tålt, bebojde af Nordlige Wildar, som på äfwanbestrefne sätt förwårswade sitt lifsuppehälle. Af den ofanteliga myckenhet wed, som här låg såld til brånse och andra behof, stöto wi, at denna orten trågit besöktes. Någre af dessa Wildar ernade, nästa sommar, begifna sig til Sactoriet. Jag öfwerlemnade således til dem et Bref, hwaruti jag gaf Gouverneuren underrättelser om de händelser, som förefallit under min resa. Jag hade på någon tid ej funnat taga middagshögden; men enligt råkning, befunno wi oss på 61 Grader 30 min. Nordlig Bredd samt ungefär 19 Gr. 16 min. Väster om Churchills-floden.

Wi fortsatte vår resa immerfort åt W
EW, til des wi, i början af April, kommo
D 3 mo

mo til Lilla Gist-sjön. Där upstogo wi wä-
ra tält på en holme. Vårt sällskap hade nu
så fördelat sig, at det bestod af 7 tältlag och
70 personer, emedan flere Wildar och deras
hushåll förenat sig med oss. Här beslöto wi
dröja någon tid at insamla et förråd af tor-
kad och sönderstampad fisk. Den årstiden war
snart inne, då Renarne skulle begifwa sig til
de öppna fälten; och såsom wi nu ernade ta-
ga kosan rätt fram åt Norden, war omist,
om wi mera skulle träffa något willebråd.

Wi tilbragte tio dagar wid nämnde sjö.
Emedlertid förskaffade sig mine kamrater en
myckenhet björk-pålar, af en och en fjerdels
tums tjocklek och 7 til 8 fots längd. Dessa
skulle först nyttjas til tältstänger, under den
tid wi uppehöll oss på de nakna fälten, och
sedermere wid höstens annalkande, omarbetas
til snöskidor. Äfwen försedde sig mine Wil-
dar här med Näfwer och Wränger til Ca-
noter, hwilka dock icke skulle ihopsättas, förr-
än wi upnådde den Nordliga Clovey-sjön.
Eftwål höggss alt färdigt, at låtta tyngden
af dessa ämnen.

Den 18 fortsatte wi resan åt NNN
och träffade et tält med några Wildar, af
hwilka Matonabbi köpte sig ännu en hu-
stru. Hans Sarem bestod nu af sju Gru-
ar; alla starke och reslige, at de kunnat pryda
sitt

sitt rum såsom Grenadierer. Han plågade äfwen skryta med sina hustrurs resliga wäxt och krafter, och sade, det så hustrur kunde bära eller draga sådana tyngder, som de. Ehuru de alla hade et groft och manligt utseende, gaf han dem dock företråde framföre andra af lägre wäxt och smärtare kroppsbbyggnad. I et land, såsom detta, hwarest man med ägtenskaper endast äfsyftar at erhålla en rast medhjelparinna til tunga arbeten, war et sådant tänkesätt riktigt afmått. Men om alla Wildar skulle följa samma grundsatser, borde de fläste denna ortens qwinnor blifwa oförförjde, emedan de til större delen äro små, samt af swag, fast just icke sirlig wäxt. I allmänhet har jag icke sedt qwinnor, som kunna göra sig så ringa anspråk på skönhet, ehuru några af de yngre woro dragelige. Men et beständigt släp samt trågen brist förstör tidigt deras få behagligheter och håller deras ansigten med skrynkor, innan de upnått 30 års-ålder. Lyckligtwis blifwa de, genom denna föråldring, icke mindre aktade i sine mäs ägon. Et bewis, huru mångfaldigt och obestämt begrepet om skönhet bör anses! Skulle man göra en Wild denna fråga: Swad är skönhet? så borde man wänta sig detta svar: Skönhet utgöres af et bredt, flatt ansigte, små ägon, utstående kindben, tre eller fyra swarta streck öfwer hwardera kinden, låg pannan, bred haka, plump krofis näsa, gul hy och

och bröst, som hänga ned til gördelen. Vår-
 det af dessa egenskaper uphöjes ogement, när
 ägarinnan tillika kan bereda alla slags hudar;
 af dem förfärdiga kläder samt om wintren
 draga, eller under sommaren bära en tyngd
 af fyra til fem lifspund. Qwinnornas sinne-
 lag är en obetydelig bisak; ty männen äga
 en förundransvärd sticklighet, at, äfwen hos
 de egensinnigaste och måst hårdnackade hustrur,
 väcka samma iswer och tjenstfärdighet, som
 någonsin kan wäntas af den saktmodigaste och
 beredwilligaste maka. Skilnaden består endast
 däruti, at den förre lyder af fruktan; den sed-
 nare af fri wilja.

I allmänhet hållas qwinnorne på långt
 afstånd. Huru ringa de anses, kan endast
 af den omständigheten slutas, at icke ens den
 förnämste Anförars hustrur och döttrar til-
 låtas äta, förrän alla männer, til och med
 de, som hållas för tjenare fullbordat sin mål-
 tid. Då brist är på lifemedel, händer ofta,
 at man ej tildelar hustrurna en enda beta.
 Litwål åligger dem, då mannen fått något
 större willebråd, at slåpa det til tältet, samt
 at stycka, torka, sönderstampa och tilreda det.
 Gannolikt förse hustrurna sig i löndom med
 något undantag för egen mun; men sådant
 måste dock stie gansta försigtigt; ty om en
 dylik frihet blef bekant, skulle ej allenast en
 hustru blottställa sig för den strängaste hus-
 aga,

aga, utan och en flicka därmed så besläcka
sitt namn, at hon näppligen mera kunde gö-
ra sig räkning på någon man.

Den 20 sände Matonabbi en af sina
Bröder, jämte några andra Wildar med
Släfwer och Wirke i förwäg, at wid en li-
ten flö, som kallas Clovey och gränisar til
öpnat landet, tillaga en Canot, på det att,
wid wår ankomst, måtte finnas färdigt til
öfverfarten.

Den 21 wille wi färdas vidare; men
hos en af qwinnorna insunno sig håstiga söd-
slo-plågor; och såsom förlofningen war myc-
ket swår, nödgades wi dröja två hela dagar.
Däremot, så snart barnet sedt dagsljuset,
gafs strax befallning til upbrott, ehuru den
ömfanswärda modren, under två och femtio
timmar, uthärdat den försträckligaste wända.
Hon nödgades nu taga sitt nyfödda barn på
ryggen. Ehuru en annan hade den mensk-
lighet at första dagen draga hennes släda, så
återstod dock för henne en ansenlig tyngd at
bära, tillika med barnet. Desutom nödga-
des hon slundom, up til knäet, wada i watten
och smält snö. Hennes jämmerfulla blickar
tillkänna gossu den plåga hon led, äfwen då
man icke hörde hennes qwida; och ehuru just
denna qwinna war mig särdeles widrig, gjor-
de dock hennes ömfeliga tillstånd på min själ

et sådant intryck, at jag i min lifstid aldrig kunnat så varmt medlidande för någon af hennes sön. Hennes suckar och flagan genomskoro mitt hjerta och min oförmögenhet at lindra hennes elände gjorde mig trööstlös.

Så snart, hos dessa Wildar, någon qvinna öfverfallles af födslo-smärta, uppsätter man för henne et litet tält på behörigt afstånd från de öfriga, at icke hennes rop må höras. De öfrige hustrur och flickor besöka henne immerfort, men ingen af mankönnet närkas under sådane omständigheter. Det är beklagligt, at dessa hustrur, wid sina förlofsningar, njuta så ringa biträde. Man afhåller sig, dels emedan blygsamheten tros fordra en Mans frånvaro; dels emedan naturen anses äga en styrka, som icke kräver hjelp. När jag berättade dem hvilken lindring och fördel Europeiske Barnaföderskor njuta genom sticliga Väkares sorgfällighet, afhörde de mig med största förakt, och tillade den bespottande anmärkning, at de många trokryggige, hjulbente och på annat sätt ofärdige, som så ofta träffas ibland Angelsmän, utan twifwel wore en följd af våra Väkares stora sticlighet och våra Barnsköterskors omsorg.

Hos de Nordlige Wildar blifwer en moder, fyra eller fem veckor efter förlofsningen,

gen, ansedd ören, och håller sig derföre, under samma tid, afsidet i et särskildt tält, hwarest hennes männer af qwinkönet göra henne sällskap. Emedlertid insinner sig icke fadren at se barnet. Til denna plågsed anför man det skäl, at nyfödde barn merendels äro något widrige för ögat. De hafwa i allmänhet oformligt stora hufwud, föga hår och äro icke sällan brune eller blå, då förlofsningen warit swår. Skulle en fader, i sådane omständigheter, för första gången se sitt barn, så kunde han för det samma fatta en owilja, som ej mera wore möjelig at utplåna.

Föräldrarne, eller ock någon nära anförwandt, gifwer wanligt barnet des namn. Söaernes namn äro mångfaldige, och tagas merendels af någon ort, något djur eller af årets tider. Glickornas deremot lånas hufwudsakligen från någon kroppsdel eller egenkap af Mården: t. e. den hwhita Mården; den swarta Mården; Sommarmård; Mårdhufwud; Mårdswants; Mårdsfot; Mårdhjerta och så vidare.

Den 14, fortsatte wi vår resa nästan rätt fram åt Norden. Men wäderleken war så warm, och följakteligen äfwen snön så mjuk at wi tågade långsamt och icke förrän den 3 May hunno til Clowey-sjön, som,
på

på sitt bredaste ställe, blott utgör en widd af 12 mil. En liten flod, som gjuter sig uti Sjöns wästliga hörn, skall hänga tilhopa med Athapuscow-sjön.

Wid ankomsten förnummo wi, at Matonabbis Broder endast haft två dagars föreskjede, och således icke ännu sammansatt de ämnen han medbragt til båtar. Några andra Wildar sammansötte ock där, i samma affigt med oss, at förfärdiga sig Canoter. Men wäderleken war icke gynnande och wi nödgades länge dröja, innan alt brögtes i behörig ordning.

Deßa Canoter göras wäl här af samma ämnen, som hos de Öddliga Wildar, men äro af helt annan skapnad, samt wida smärre och lättare. Denna sistnämnde egenkap instämmer i synnerhet med de Nordliga Wildars behof, hwilka ofta måste bära en sådan Canot hela 150 mil, innan de af honom en enda gång betjena sig.

Wid sin båtbyggnad nytja de inga andra wercktyg, än en yxa, en knif, en fil och et bår. Af alla deßa weta de göra så skickligt bruk, at den mäst öfwade handtwärfare, med alla sina redskaper, icke kan leverera snyggare arbete.

Canoten göres med flat botten och rått upstående sidor, samt tillsafsad åt bägge ändar. Bakstammen är dock vida bredare, emedan man där vanligt lägger sin packa. Stundom tager ock där en Passagerare sin plats, men han måste då sträcka sig långs ut åt botnen. På sådant sätt föra de hwarandra öfwer floder och smalare sjöar i dessa små farkostar, hwilkas längd sällan öfverstiger 12 eller 13 fot, och hwilkas bredd högst upnår 20 eller 24 tum. Framdelen har en ganska öfversidig längd, och är betäckt med näfwer, som tynger Canoten, utan at göra honom rymligare. Vanligt hafwa de Wildes åror blott et enda blad; stundom nyta de likväl, såsom Esquimaunerne, dubbel-åror, med blad i bägge ändar. Dessa brukas endast af dem, som ligga på lur at skjuta Renar, när de simma öfwer floder eller små sjöar.

Under vårt wilstande mid Clowey, infunno sig efterhand innemot 200 Wildar, som här bygde båtar. Därför detta stora antal, bibehölls dock of emellan god samska; en fördel som troligt bör herledas från Matonabbis anseende ibland sina landsmän. Hans beskydd friskallade mig äfwen från nedwändigheten at utdela stänker. Han beskref för de Wilda min werkelige belågenhet, som icke tillät någon friskostighet; ty de få waror jag med.

medbragte, woro bestämde för de ännu Nord-
ligare Wildar, som här äro kände under
namn af Koppar-Indianer och Plattfådiges-
Indianer a). Däremot nödgades jag med
Tobak undfåga dem som besökte mig. Ofta
begärde och mina gäster et stycke til skänks,
så at jag hade nu redan använt mer än
hälften af mit förråd, ehuru en så ringa del
af resan war fullbordad. Merendels fordra-
de de Wilda desutom Krut och Hagel,
hvilka förnödenheter Matonabbi rundeligen
meddelade. Dock bör jag göra honom den
rättvisa, at han blott war friskostig af sitt e-
git förråd; ty han hade wid Sactoriet til-
bytt sig Krut för 150 Mårdskinn, samt des-
utom, för Båfwerfskinn och andra Pålswerk,
tilhandlat sig hagel, kulor, tobak och järnsa-
fer, endast i den offigt, at utdela dessa wa-
ror bland sina landsmän.

Den 20 träffade wi några Wildar,
som bragte den tidning, at Anföraren Kiel-
schies befann sig en dagsresa Edder om öf.
Det war åt denna Man, som jag, i Julio
år 1770, under min förra Resa, anförtrödt
et Bref til Gouverneuren i Prins Wallis
Fort. Den olyckan, som drabbade min
Quadrant, nödgade mig fort därpå at före-
taga

a) Engelsmännen kalla den Dogribbed Indians och
Fransmännen, Plats cotes; i anseende til de-
ras framstående resben.

taga återresan; och såsom jag, på de kala fälten, icke träffade min Brevbärare, hade jag ej vidare om honom haft någon tidning. Matonabbi, som önskade, at jag måtte besökma mina bref och de sändningar jag med bemålte Anförare åstundat, offérdade två budbärare at afhämta dem; men de utskickades återkommo med den underrättelse, at Kielchies, inom få dagar, skulle sjelf infinna sig hos oss och i mina egna händer aflämna de honom anförtrödda saker.

Den 24, nödgade oss den skarpa kölden at göra halt. Til all lycka träffade vi några förtorkade Träd-stammar, dugeliga til brändse. Redan den föregående dagen hade vi sett sådane träd. Under alla mina resor i dessa orter, hade jag gjort den anmärkning, at, Norr om Skälfloden, randen af alla skogar hade förtorkade träd, til storleken obetydliga, samt af den art, som här kallas *Enbärs-träd* a). Dessa torra stammar sträcka sig ofta hela 20 mil framom den lefswande skogen. Spridda klumpar af sådane träd, ses ännu längre från skogarna. Jag slutar däraf, at kölden i dessa trakter, på några mans åldrar, anseeligt tilltagit. Någre ålderstegne Nordliga Wildar hafwa äfwen förskräat mig, det de hört sina föräldrar och för-

a) Pinus Larix.

förfäder säga, at de rätt wäl ärinrade sig de tider, då samma trakter, som nu buro idel förterfode träd, befunnos i grönskande wäxt och hyste en myckenhet Renar.

Natten, den 28, rymde en af Matonabbis hustrur i sällskap med en annan qwinna. Man trodde henne hafwa tagit kofan öfverut, at upöka sin förra man, från hwilken hon af Matonabbi blifwit sliten med wäld. Denna händelse gjorde mera upseende och buller, än jag förmodat. Matonabbi sjelf war otvifstelig. Hon war ock werkeligen wida skönare, än någon af hans öfriga hustrur; af wärdig wärd och god hy. Desutom utmärkte hon sig med et stilla sinne och intagande wäsende. Hon hade nu på någon tid wisat sig ganska bedröfwad, och det är troligt, at hon håldre önskade wara ensam hustru åt en rost yngling, hwilken, ehuru af ringare stånd, dock kunde tillräckligt förja för hennes underhåll, än dela den i Landet måst anse för Mannens ynnest med sju eller åtta Samohustrur.

Till denna hennes oro och affky för Matonabbi, bidrog helt wist icke ringa en händelse, som inträffade medan wi, jämte Clo-
wey-sjön, tillagade våra Canoter. Jag berättar ogärna denna tillfällighet, emedan den icke hedrar min wägwisare.

Den

Den arme mannen, hwilkens hustru Matonabbi med wäld röfswat, war öfwer sin förlust ganska uprörd, och hade tillåtit sig, at om wäldswertaren fälla några fräntande utlåtelse, som kommit til dennes kunskap. Så snart Matonabbi årfor, at den förolämpade mannen infunnit sig hos oss, upläste han med största föld en bundt, som tilhörde hans hustru, framtog därutur en ny lång knif, gick i mannens tält, gaf honom med knifwen tre sling, och hade helt wist fullkomligt mördat honom, om icke andre kommit den olycklige til hjälp. Dyckligt wis war intetdera säret dödande, emedan mannen, som förutsåg sin fara, kastat sig om, och således bekommit alla slingan i skulderbladet. Matonabbis fälla upförande wisade, at han begädt denna ogering med berädt mod. Sedan han fullbordat den, återkom han i sitt tält, nedsatte sig helt stilla, som skulle ingen ting föregått, begärte watn at astwå sina blodiga händer, rökte sin pipa efter wanligheten, syntes helt orörd och frågade mig, om han icke gjort rätt.

I allmänhet är här brukeligt, at män ner slåß med hwarandra om sina hustrur, och bytet tillfaller alltid segerwinnaren. En swag man kan derföre sällan bibehålla en hustru, den någon annan håller wård at begära. Så snart desse starke mäppers hustrur äro för mycket belastade med födämnin eller påsverk,

drager man icke i betänfande, at wäldsam-
tilegna sig en annans hustru och på henne
lägga en del af bördan. Alt förekomma så-
dan olycka, öfwa sig alla ynglingar tidigt i
konsten at brottas, emedan skickligheten ofta
gifwer den swagare fördel öfwer den starke,
och sätter honom i stånd, at, emot laglöse
röfswares anfall, skydda sin ägendom och i
synnerhet sin maka.

Wid desse enwigen upföra sig de stridande
på ganska besynnerligt sätt; dock går man
sällan så wida, at någondera parten särdeles
skadas. Wanligt aflöper alt därmed, at de
slåpa hwarandra omkring wid håren. Stun-
dom plåga endera, nyss före fäktingen, af-
skära sina hår samt smörja hufvud och öron
med fett. Det är då löjligt at se, huru den
ena med dryg upsyn traswar omkring fäkt-
platsen och ropar: Swar är han? Swarfö-
re kommer han icke? och den andra plöts-
ligt framrusar, med rakadt hufvud och smör-
da öron, fattar sin fiende wid håret och of-
ta, ehuru sjelf swagare, kastar honom til
jorden, emedan hans motpart förgäfwes be-
mödar sig at hålla honom fast. Åskådarne
taga wid dessa tilfällen aldrig någonderas par-
ti. Icke ens en Broder bistår den andre, om
icke med råd, hwilka då meddelas offentlig
och ofta mera tjena motparten, än den, som
dem erhåller.

Den

Denna plågsed gaf mig anledning at anmärka, det så männer wisa sig misnöjde med sina hustrur, emedan de så lätt kunna föräfskja dem. Sällan förbigick en dag, då något betydligt antal männer fanns tillsammans, at icke förslag gjordes til sådane twåkampar. Måst beklaganswärde syntes mig de arme slagtoffren, för hwilkas skull dessa bardalekar anställes. De suto på marken jämte de stridande och afbidade utgången med sorgelig tyfnad. Stundom steg mitt medlidande til högsta omvilja, då lyckan förklarade sig för en man, som til äfwenthys war et mål för den omtwistade qvinnans högsta affky. I sådane fall war hennes bedröfwelse och omvilja at från platsen följa segerwinnaren, ganska stor. De wederskyggligaste upträden gjorde icke sällan slut på saken, i det den arma menniskjan, sedan man, under hennes håftiga motstånd, afslitit henne alla kläder, omsider naken släpades med wäld til sin nya boning. Deremot war det ock någon gång lustigt at se en wacker hustru bortföras från walplatsen och fålla några förstålda tårar, i det hon skildes från en man, från hwilken hon med glädje såg sig befriad, ehuru plågsed och anständighet fordrade en bedröfwad upsyn.

Sådane grymheter oaktade, äro dessa Nordliga Wildar wida menskligare, än något af de folkslag, som bebo Gudsöns-Bays

E 2

strän

stränder. Den ämaste oförrätt föranlåter dem icke til annan hämnd, än en offentlig fäktskamp. Mord, som hos de Södlige Wildar så ofta förefalla, äro här nästan oerhörde. En mördare hatas af alla, och hela stammen styr hans omgång. Han nödgas ensam och öfwergifwen fringsstryka såsom en annan Cain, och lemnar aldrig något ställe, at ju icke hela Skällskapet säger: Si der går mördaren. Man måste wäl medgifwa, at hustrurna någon gång af sina männer, genom förbrytelser, ådraga sig et dråpslag; men sådant anses här för en ringa sak. Andra dråp äro deremot så sällsynte, at jag icke, utom Matonabbi, känner någon, som wägot sådant tilbud; äfwen han war för öfrigt en man af goda insigter, och därejante, såsom Wild betraktad, så menstligt sinnad, at jag icke begriper huru han af sin öfwerilning kunde låta sig ledas til afwan anförde ogerning.

Den 29 bittida på morgonen kom Anföraren Kielschies til oss, och offennade en pae-
 ka bref, jämte en kagge Franst Brännvin; men beklagade, at tobaken, krutet, och knif-
 warne, med hwad mera han för min räkning emottagit, woro förstyrade. Til ursäkt an-
 förde han, at några hans Anförwandter un-
 der wintren aflidit. Enligt ortens bruk, hade
 han då bortkastat all sin ägendom och sedan
 rålat i en nöd, som twungit honom at tilgri-
 pa

pa mina fater, på det hans hushåll ej måtte omkomma af hunger. Under denna berättelse syntes han ganska bedröfwad; gråt bitterligen, såsom et barn, och ådagalade dermed sin hjerteliga ånger, at han med denna öredlighet handhaft en så ansenlig del af min ägendom. I ersättning gaf han mig nu fyra beredda Älgshudar, hwilke wäl i wärde icke swarade emot tjugondedelen af de saker han förstört, men likwäl, för det närwarande, tillkyndade mig wida större nytta, ty jag kunde använda dem til skoläder, som nu icke bland oss war ganska sällsynt, då wi deremot hade tobak och frut til öfwerflöd.

Samma dag wille en Wild, som redan någon tid uppehållit sig hos oss, med wäld fräntaga Matonabbi en af hans hustrur, så framt denne icke fann godt at lösa sig från denna förlust med en wiß myckenhet frut och bly, utom en kettel, och åtskilliga andra saker. Matonabbi, som i denne medtåflare fann sin öfwerman, nödgades antingen ingå i förslaget, eller ock aflemna sin hustru. Han war owanligt upretad öfwer denna händelse, emedan just samme man, nästledne April månad, til honom sålt den hustru, som nu återfördrades; ej heller kunde han förmå sig at återställa henne, dels emedan hon war mycket wacker samt ganska sticklig så wäl i garfning

ning, som andra hushålls-sysslor, dels åter es-
medan han nyss gjort en sådan förlust.

Denna stridighet, som ändteligen bilades
med skänker, hade nåra til intet gjort hela
min resa; ty Matonabbi lade denna fränk-
ning, som skjedde i min närvaro, så hårdt
på hjertat, at han för ingen del wille fort-
sätta wägen til Kopparfloden, utan beslöt
gå åt wäster och förena sig med Atthapustow-
Wildarna, som wisat honom större höflighet,
än hans egne landsmän. Jag afbidade dock
tåligt utgången, til dess första hettan lagt sig,
då det lyckades mig, at genom hwarjehanda
föreställningar bringa honom ifrån denna nya
föresats. Fast mer beslöto wi fortskynda re-
san med möjligaste hastighet. Til den ändan
fann Matonabbi rådeligt, at, under upsyn af
en sin landsman, qwarlemnna hustrur och barn,
med befallning, at de skulle småningom tåga
åt Norden och på anwist ort afbida wår å-
terkomst från Kopparfloden. Til sällskap
utwalde han endast två unga hustrur, som
inga barn ägde; och, at möjligast låtta dem,
togo wi blott så mycken Munition med oss,
som wi nödwändigt behöfde för wårt lifsup-
pehälle, til dess wi åter skulle träffa de efter-
lemnade qwinnorna. Alla de öfriga Wildar,
som hörde til wårt sällskap, stälde sina saker
på samma fot; i synnerhet de, som ägde män-
ga hustrur och barn.

Desse

Deßa anstalter borttogo mycken tid, så at wi icke förrån på sena aftonen, den 31, woro färdige til afresan. Afwen då hyrade sig en stor swårighet, i det Matonabbi, med yttersta swårighet, kunde afböja sina öfriga hustrurs och barns beslut, at, med alla sina packor, wara honom följaktige. Han nödgade använda all sin myndighet för at ställa dem til frids, och de åtskildes desutom i full vrede. När wi omsider anträdte resan, utbrusto de qwarlemnade i et jähmerstri och tjtande, som fortsattes, så länge de hade öf i lygte. Detta sorgeliga uptråde gjorde dock ringa intryck på mitt manskap, som gick sin väg under skrott och glättighet. De så, som förridde någon ömhet wid denna skilsmässa, sträckte den endast til barnen, särdeles til de yngste; men mödrarne kommo derwid aldeles icke i fråga.

Ehuru sent wi lemnade qvinnorna, så gade wi dock tio mil, innan wi slogo Vägar, och sköte imedlertid några Kenar. Det bör icke falla Väfaren främmande, at sådant skjedde under natten, ty wi befunno öf på 64 Graders Nördlig Bredd, och ehurumål Solen icke hela natten wisade sig öfwer synkretsen, saknade hon dock en så kort stund, at wi til alla gromål ägde erforderligt ljus.

Jag bör ock här nämna, det wid Clovex-sjön, en myckenhet Wildar förenade sig med oss, at i vårt sällskap tåga til Koppar-floden. Med denna resa hade de endast til föremål at mörda Esquimaerne, som, enligt de så kallade Koppar-Indianernas berättelse, ofta besöka nämnde flod. Detta grymma förslag fann allmänt bifall. Daktade alla de besvärligheter, som på en sådan färd borde förmodas, fanns ingen enda af de til oss komne Wildar hugad at försaka et så blodigt nöje. Til följe af detta beslut anstälade de sig stöldar, innan wi lemnade Clovex-sjön. Dessa stöldar gjordes af tunna Bräder, tre fjerdedels tum tjocka, twi fot breda samt tre fot långa. Man åsyftade med dem, at afvärja Esquimaurnas pilar. Många ångrade dock snart sin föresats, och anförde til ursäkt, at de icke så länge kunde stilla sig från sina hustrur och barn, som för sitt uppehälle behöfde deras närvaro. De lemnade oss derföre, när wi öfverjofwo hustrurna och barnen.

Då jag förnam mina reskamraters afsigst och såg deras frigifsta tilrätningar, bemödade jag mig at afböja deras omenfliga beslut; men i stället at uppnå mitt ändamål, ådrog jag mig deras bitterhet och förakt. De smådade min feghet och påstodo, at jag fruktade Esquimaerna. Såsom jag hade mig bekant,

bekant, at min personliga säkerhet berodde af det begrep de gjorde sig om min tapperhet, fann jag nödigt at tala utur annan ton. Jag betrygade således, det mig kunde wara lifgiltigt, om de än utrotade hela Esquimauska Nationen; jag wore wäl icke dessa arma människors fiende; kunde ej heller inse någon nödwändighet at angripa dem; men om et sådant blodbad wore nödigt til säkerhet för en enda af sällskapet, så skulle man röna, det jag, långt ifrån at frukta en så ringa fiende, wore beredd at försvara både mig och mina kamrater. Detta yttrande fann warmaste bifall, och jag dristade ej widare blanda mig uti deras frigsärender. Det hade ock warit fruktlöst, at wilja hämma det djupt inrotade national-hat, mine Wildar hyste emot Esquimauer.

Sedan wi nu wore ledige från qwinnor, barn och det tunga bagaget, fortsatte wi, den 1 Junius, resan åt Norden, med all möjlig skyndsämhet; men wäderleken war ock så beswårlig med snö, regn och slask, at wi först, den 16 följande, upnådde 67 Graders 30 Minuters Nordlig Bredd. Det war der, som Matonabbi befallt qwinnorna stadna och afbida vår återkomst.

Xenar funnos här öfweralt i största öfverflöd, och de Wilda upförde sig med sitt

wanliga slöseri, så at en stor myckenhet fäl-
des, endast för mårgen, fettet och tungorna.
Jag anförde alla möjliga skäl, at göra dem
skadan af et sådant förforande begripelig, men
kunde icke öfwerthyga dem, at de, med sitt
öfwerdåd, skulle bereda sig sjelfwa en fram-
tida brist. Man gaf mig endast det swar, at
man borde skjuta mycket, då tilgången war
ömnig, och äta det läckroste, när tilfället så
medgaf, emedan man omöjeligen kunde njut-
ta sådane måltider, då man led brist. Wi-
ne Wildar woro wane at döda alt, hwad
dem förefom. De kunde icke ens förbigå det
minsta fogelbo, utan at ombringa ungarna
eller förstöra äggen.

Från den 17 til den 20 gingo wi 70 til
80 mil widare åt Norden, merendels jämte
Cogead-sjön, som ännu icke war öpen. De
floder, som falla i samma sjö, förbigingo
wi således på isen.

Den 21 hade wi regn och så tjockt tågn,
at wi icke kunde se et steg framföre oss; men
emot kl. 10 på natten blef himmelen skön och
klar. Solen lyfte då ganska behagligt; ned-
gick ej heller på natten. Wi besunno oss så-
ledes et anpenligt stycke innom Norra Pol-
tretsen.

Så snart det angenäma wädret inföll, fortsatte wi vår resa och kommo til en arm af Congecatawachaga-floden, på hwilkens Nordliga strand wi träffade åtskilliga Koppar-Indianer, hwilke, enligt sin årliga plågsed, församlat sig, at i sina Canoter stjura Renar, när dessa göra sitt sträcktag öfwer denna flod.

Såsom isen nu redan upgådt, betjenade wi oss för första gången af våra Canoter wid öfverfarten. Men då sällskapet bestod af flera än hundra femtio personer, och blott ågde tre Båtar, som hwardera endast kunde bära två man, skulle wi här blifwit länge uppehållne, om icke de tjenstfärdige Koppar-Indianerne kommit oss til hjelp med sina Canoter.

När wi upnådt andra sidan af floden, befunns, at Matonabbi och flera af vårt sällskap woro personligen bekante med de flästa här träffade Wildar. Dessa sistnämnde fagnade sig högeligen öfwer vår ankomst och erbjödo oss ganska beredwilligt sin tjenst. Så snart våra tält blifwit upslagna, anskaffade de en myckenhet torkadt kött och fett, samt bjödo oss på en måltid, wid hwilken de smärkeligaste stycken utwaldes för mig och Matonabbi.

Strax

Strax wid ankomsten underrättades de Wilda om ändamålet af min resa. De be-
tygade dåröfwer sitt synnerliga nöje, samt
lofwade oss hielp och bistånd; förnämligast er-
böddo de oss flera Canoter, som, under den å-
terstående delen af vår resa, skulle wara säll-
skapet til mycken nytta.

Enligt min föreskrift rölte jag Feids-
Calumet ^{a)} med den förnämsta af Koppars-
Indianerna, hvilka syntes på det högsta
förnöjde öfwer detta förtroende. Jefe min-
dre gläddo de sig öfwer det hopp jag dem gaf
om en Europeiskt Nederlagsplats i deras
grannskap; men de begrepo ej, at ännu fle-
ra hinder kunde til intet göra verkställigheten
af denna plan. Väststreck och årstider äro i
deras ögon ringa bisaker, och de kunde icke
föreställa sig några swårigheter för en segel-
fart til Kopparsfloden. De erkände wäl,
at de aldrig sedt hafwet, wid nämnde flods
mynnhing, isfritt; men det föll dem dock ic-
ke i sinnet, at denna omständighet skulle wa-
ra hinderlig för et fartyg. Fast mer försä-
trade de, i sin menlösaste ofkunnighet, at wat-
net, emellan isbrådden och landet, ständigt
war lungt och glatt såsom en spegel, samt at
de

^{a)} En stor och på eglt sätt prydd tobakspipa, som til
bewis af wänskap påtändes och går hela Sällskapet
igenom, ur hand i hand.

de smärste Canoter kunde der ligga med säkerhet. Huru et skepp skulle genom isen komma til den lugna stranden, derom bekymrade de sig icke.

Ehvad de antingen af ren gästfrihet, eller af hopp om de fördelar, som skulle tillfalla dem genom min upptäcktsresa, bewisade mig så många höfligheter, måste jag dock tillstå, at deras tjänstaktighet wida öfwerträffade min förmodan, och det war mig werkligen ofärd, at jag nu icke ägde något af wärde, hwarmed jag kunde wisa dem min erkänsla. Det lilla jag hade, utdelade jag i bland dem, och de emottogo det med tacksamhet. De hade wäl bekommit några waror af de Nordliga Wildar; men samme gästwor af en Angelsmans hand, skulle dock i deras ögon haft wida större wärde.

Då jag war den förste Europeer, som besökte dem, och ganska sannolikt äfwen den sista, omringade de mig alla med största nyfikenhet, och wisade äfwen så stor åstundan at betrakta min person från hufwud til fot, som en Europeisk Naturforskare skulle förråda wid åsynen af et nyö upptäckt djur. Omfärdt förenade de sig i det betyg, at jag i allt war en werkelig och fullständig människa, utom mitt hårs och mina ögons orwanliga färg. Det förre fäde de likna en Must-
ares

oxes färgade swants, och de senare, ägonen af en Saksnäse. Min hwhita hud anlågode aldies icke såsom skön; fast mer jämförde de henne med fött, hwaratur all saften til sista bloddroppan blifwit kokad. Man beundrade mig så ouphörligt, at, äfwen då jag kammade mitt hufvud, de lofnade håren sorgfälligt upsamlares och förwarades, med försäkran, at man, wid min återkomst, skulle hafwa dem i behåll.

Dagen efter wår ankomst til den sistnämnde floden, affärdade Matonabbi sin Broder och några Koppar-Indianer i förväg, at underrätta de wid Kopparfloden boende Wildar om ändamålet af min resa, och tillika om tiden, då de kunde wänta min närvaro. Jag sände äfwen med dem tobak och andra småsaker, til gästwor at deras hemmarwande landsmän.

Matonabbi beslöt nu, i samråd med de öfriga Wildar, at här qwarlämna äfwen de qwinnor, som hittills gjort oss sällskap. Wi nödgades således uppehålla oss några dagar och skjuta så mycket willebråd de kunde behöfwa til sitt lufsuppehälle under wår fränvaro. Detta dröjsmål gaf mig ofta anledning til misnöje öfwer mina Wildars upförande emot Koppar-Indianerna. De fråntogs dessa wärnlösa med wäld, ej allenast deras

ras unga hustrur och beredda hudar, utan
 åfwen deras bågar och pilar; de enda medel,
 med hvilka de skulle förskaffa sig föda och
 kläder. Af dessa wapens ofonstlade bestaf-
 senhet skulle man wäl sluta, at denna förlust
 war ringa och kunde med föga tidspillan å-
 terställas. Men en sådan förmodan åger en-
 dast rum, der lätt tilgång finnes på ämnen.
 Här förhöll sig iwarfom; och i annat fall
 hade man icke tilågnat sig sådane saker.

Deremot bör jag göra Matonabbi den
 rättwisa, at han möjeligast sökte freda Kop-
 par-Indianernas pålsverk, kläder och wa-
 pen för dylika tilgrep. I afseende på qwin-
 norån war han mindre laggrann; ty ehuru
 han icke offentliggen understödde sådant wäld,
 sökte han dock icke at hämma det. I all-
 mänhet tycktes Koppar-Indianernas hu-
 strur mycket behaga våra Nordliga Wildar.
 Jag kan dock icke inse något skäl til detta
 företräde; emedan Koppar-Indianerne äro
 af samma folkstam, samt åfwen til språket
 mindre skilda från de Nordliga, än twänne
 til hwarandra gränsande landskaper i Ang-
 land.

Här bör jag dock anmärka, at de Nordliga
 Indianers qwinner äro de dygdigaste och foga-
 ligaste af sitt kön, i hela Terra America. I
 tykhet öfwerträffa de alla Södlige Wildars
 hu-

hustrur, som utan undantag äro i högsta måt-
to utswäfvande, samt, så länge ungdom och
bøjelse tillåta, oförsynt öfwerlemna sig åt
wållustens tygellösa brott, ända til blodstam.
När de öfwerlastat sig med yetsiga drycker,
uppföra de sig så skamlöst, at sjelfwa de o-
skäligen djuren icke sorglösare åsidosätta blyg-
samhet och anständighet.

Hos de Nordliga Wildar förefalla der-
emot ganska få exempel af underlåten fysthet.
Sådane oredor wisa sig endast wid de fall,
då sex eller sju hustrur äga en gemensam man.
Deremot är icke owanligt, at männer på en
natt öfwerlemna åt hwarandra sina makar. Den-
na plågsed anses aldeles icke otillbörlig; fast
mer hålles den för det starkaste wänstapsband
emellan twänne hus. Om, i sådan handel-
se, endera mannen dör, anser den andra sig
förpliktad at wårda och försörja de efterlem-
nade barnen. Man wet intet exempel at nå-
gon brustit i denna förbindelse.

Churu de Nordlige Wildar icke draga
i betänkannde at på en gång hafwa två eller
tre systrar ibland sina hustrur, så iagttaga de
likwäl noga skyldstapslederna, när de utlem-
na någon til umgänge med goda wänner.
Hos de Södlige Wildar wårdas icke ens
denna anständighet. Ibland dem skier ofta,
at den ena brodern beblandar sig med den
an-

andras hustrur eller dotter. I synnerhet åro stammarne Aithapustos och Teheaways samwetslöse i denna del. Det är en allmänt känd sak, at dessa Wildar plåga umgånge med sina egna mödrar samt gifta sig med sina systrar och döttrar. Jag har känt några som sedan de en tid så lefwat med sina egna döttrar, gifwit dem til hustrur åt sina söner, samt til min förundran funnit partierna å alla sidor nögda. De Nordligare Wildar anse deremot alla sådana förbindelser med afsty.

Så snart wi anskaffat tillräckligt förråd af lifsmedel åt de qwinnor, som ytterligare qwarlemnades, anträdde wi resan den 1 Julius. Under dessa hwilodagar hade jag med säkerhet funnit Congehatawacaga-florens läge på 68 Graders 46 Minuters Nordlig Bredd, samt 24 Graders 2 Minuters Längd, wäster om Prins Wallis Fört, eller 113 Gr. 15 Min. W. om London.

Den 2 Julii, hade wi stormigt wäder med snö och regn; hunno således ej långt. Den 3 mötte oss samma hinder, så at wi snart nödgades göra halt, emedan wi, för det häftiga snöslaget, icke kunde se et steg framföre oss. Derjämte saknade wi alla besqwämligheter, samt ågde emot owädet intet

annat til flygd, än bergereswor och låsadan
af en stor sten.

Den 4 hade wi lindrigare wäder, ehuru et beständigt, fast glesare, snöslätt gjorde marken mjukt och slipprig. Wi lade likwäl, samma dag, til rygga 27 mil, af hvilka no-
ginga öfwer de så kallade Sten-bergen, som
ganska wäl förtjena sitt namn. När wi först
nalkades dem, syntes de oss wara en aldeles
oerdentlig stenhop, otillgänglig för människors
fötter. Men såsom wi hos oss hade några
Koppars-Indianer, hvilke kände wägen,
funno wi medel at arbeta oss fram, ehuru wi
flundom nödgades frysa på händer och föt-
ter. Så swår wägen för öfrigt war, finnes
dock, äfwen på de mått obanade ställen, öf-
weralt en stig synbar. Til och med på den
hårda nakna klippan, som icke tyckes bära ta-
ga intryck, är denna gångstig så tydlig och
uptrampad, som wanlige bivrågar i England.
På flera ställen af samma wäg, finnas stora
flata hållar, like tafflar, betäckte med många
tusende små kiselstenar. De Wilde berättade
oss, at dessa stenars antal beständigt ökades
af de wandringsmän, som här tågade til och
från bergwerken, och då wi hörde här bruka-
liat wara, at hwarje förbigående lade en sten
på hopen, gjorde äfwen wi wärt tillskott.

Här

Här öfvergofwos oss aderton Wildar, affkräcte genom den beswärliga wägen och det swåra wädret. Wi hade ock werkeligen mycket lidit; ty sedan wi lemnade vår sista hviloplats, ågde wi icke något enda torrt klädesplagg på kroppen; funno ej heller annat skydd, emot wäderleken, än stenar och kulor. Afwen dessa woro idel usla tillflyktsorter, emedan uti många wätnet ouphörligt neddröp från den framskjutande flippan, så at wi der wistades föga bättre skyddade, än under öpen himmel. Oss återstod således icke någon annan utväg, än at åta wårt willebråd aldeles rätt, sedan det torkade köttförrådet redan war förtårdt och det nu mera icke stod i vår magt at upståndä eld.

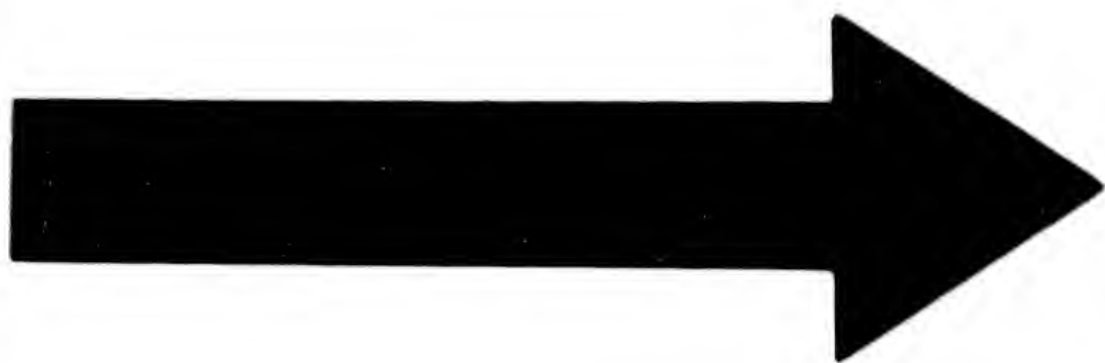
Den 6 hade wi från NW en häftig storm, med så starka snöfall, at de äldste Wildar icke kunde erinra sig en sådan dag wid någon tid af året, än mindre midt uti somnaren. Stormen lade sig snart och et allmänt lugn inföll; men snöflakorne woro så store, och föllo i sådan mängd, at wi efter 9 timmar, hardt nära blifwit qwasde i våra kulor.

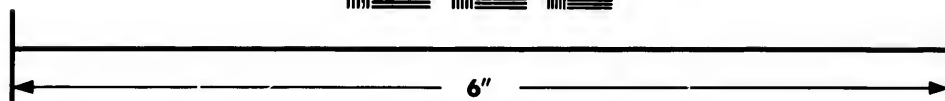
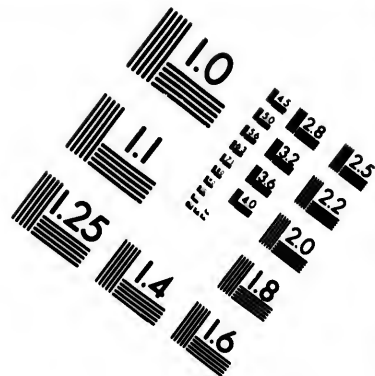
Den 7 hade wi mildt wäder med solflän, som hastigt förtårde den djupa snön. Wi utkröpo derföre bittida på morgonen af våra kulor på Sten-bergens Norra sida,

och gingo öfver en sjö, som ännu fanns is-
logd. Denna sjö kallade jag *Musfox-sjön*,
af den myckenhet *Musfoxar* wi sågo beta på
des stränder. Våre *Wildar* dödade flera;
men såsom de funno föttet magert, tego de
endast med sig några hudar til säl-läder.

Wi hade icke tillförene sedt detta slags
djur, under hela denna resa; men under de
tvänne föregående, hade jag långt tidigare
träffat dem til myckenhet. De förekomma
äfwen i stort antal wid kusterna af *Gudfons-
Baye*; dock aldra önnigast innom *Norra
Polar-Kretsen*. I dessa *Nordliga* trakter
har jag ofta sedt flera hjordar på en enda
dag, hwardera af minst 80 til 100 stycken.
Djurarnes antal är ganska ringa emot *Koerna*;
th wid den största hjord finnas sällan flere än
två eller tre fullwuxne hannar. Af de mäs-
ga döda tjuvar, som träffas i skogarna, slus-
ta ock de *Wilde*, at dessa kreatur döda hwar-
andra, då de strida om *Koerna*. Under brunn-
tiden äro de werkligen så ifrige författare
af sina för, at hwarcken menniskjor eller krea-
tur kunna walkas dem utan fara. Man har
märkt, at de råmande rusa til och med på
korpar och andra stora foglar, som nedsätta
sig nära *Koerna*. De älska i synnerhet öde-
markernas steniga och bergiga trakter, samt
ofrågna sig sällan från skogarna. Oastadt
sina stora och til utseendet ewiga kroppar, up-
flätira

flåtra de med största lätthet på de brantaste klippor och hafwa nästan så säker fot, som gieten. Ehuru de hålst synas äta gräs, nära de sig dock derjämte af allehanda växter. Under vintren föda de sig af mossor, wid knopp och granskott. Varningen stjer i Augusto, och i slutet af Majo eller i början af Junio föder kon en enda kalf. Då Mustoxen är fullväxt liknar han nog nära til storleken den Skottiska fulliga bostapen, men har tjockare och kortare ben. Swansen, icke särdeles lång, gömes merendels emellan låren och höljes af det långa hår, som bekläder oxens bakdel. Ryggknölen är obetydlig. På somliga delar af kroppen äro håren gansta långa, särdeles på buken, sidorna och låren; men de längste sitta under tjurens hals, från hakan til bringan, och emellan frambenen. De hänga der såsom en hästmahn och gifwa djuret et förfärligt utseende. Af dessa hår göra Esquimauerne de så kallade Musquito-Peruter. Til skygd emot vintertölden, har Naturen gifwit Mustoxen en påls af sin, tjock ull, som växer wid roten af de långa håren; men emot sommaren lösnar denna beklädning småningom, och då djuret, efter sin plågsed, tumlar sig i sanden, fränkiljes den aldeles, så at föga mer än det långa ragget finnes öfrigt. Samma ärestid är åter i dessa Nordliga trakter så kort, at den nya ullen strax fram-

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

28
25
22
20
18

10
01
15

framstjuter, och gifwer en fullkomlig winterdrägt, innan kölden infaller.

Denna ox-arts kött har ingen likhet med de wästerut befintelige Bufflars, utan instämmer närmare med Älgens. Salgen är hvit, klar och något stötande på ljusblått. Kalfwar och unga kor hafwa et smaketligt kött, men tjurarnas är deremot så starkt genomträngdt af Mustus-lukt, at det icke utan svårighet kan njutas. Sjelfwe knifwen, med hwilken en gammal tjur styckas, måste nogastyras, om lukten skal fränstillas, hwilken deremot länge håstar wid skftet. Ingen froppsdel är fri från denna lukt; dock märkes den starkare wid födslemmarna.

Den 8 war wädret lindrigt och angenämt. Sedan wi fällt några Kenar, upstån-
de wi nu första gången eld och torkade våra
kläder. Man kan lätt föreställa sig, huru
angenäm denna förfriskning war, då wi ej
funnat njuta sådan beqwämlighet, sedan wi
sist lemnade qwinnornas sällskap. Stället der
wi uppehöll oss, ligger icke långt från et
berg, som af Koppar-Indianerna kallas
Björnberget, emedan en myckenhet af dessa
djur begifwa sig dit at föda sina ungar uti
en der belägen håla. Markens utseende föres-
föll mig här ganska märkwärd. Den war
öfweralt lifsom plöjd i färor, förmodeligen
af

af åfæld. De Wilde berättade deremot, at
 deſe fåror upwåltas af björnar, under det de
 ſöka ſin kåraste ſpis, ſmå Ekornar och Möſ.
 Men ſtorleken af de ſtenar, hvilka de, wid
 denna underjordiska jagt, wålt utur ſitt lå-
 ge, gör denna upgiſt näſtan otrolig.

Den 10, war hettan wid middagſtiden
 ſå tryckande, at wi nödgades göra halt. Så-
 ſom wi nu kunde uplånda eld och tilreda war
 mat, ſkulle wi gjort oſ en förträfflig wålfåg-
 nad, om icke den ſtora mängd af mygg pi-
 nat oſ med ſina ſting. Samma dag ſkickade
 Matonabbi ytterligare några ſina landsmän i
 förwäg, at anmåla oſ hos Koppar-India-
 nerna, til hvilka jag oſ med dem ſände ått
 ſkilliga ſmå ſtänker.

Den 11 hade wi hett och doft wäder,
 ſåſom de föregående dagar. Likwål fortsatte
 wi war reſa åt Nordväſt, och mötte, wid
 ſiranden af en liten flod, ſom ſannolikt icke
 långt från Kopparfloden faller i hafwet, et
 huſhåll Wildar, med ſin Anförare, hwilke
 der jagade Renar i ſällſkap med några Kop-
 par-Indianer. Med deſa främlingar rökte
 jag min Frides-Calumet, men ſann ſnart,
 at de woro menniſkior af et helt annat ſlag,
 än dem wi hittils träffat. Ehuru de ågde
 lifsmedel i öfwerflöd, erbödo de dock hwarken
 mig eller mina reſkamrater en enda beta; och

de skulle hell wist plundrat oß i grund, om wi icke til antal warit dem öfwerlägse. Sjelfwe mine Wildar kunde icke finna sig wid deras upförande, och om icke dessa uslingar haft nog beskydd af sitt armod, skulle mine kamerater öißerligen med strånghet hämnats deras farghet. Nu åtnöjde de sig at från dem tagga så mycken torr fisk wi behöfde, hwarest wi, den 13; fortsatte vår resa. Wi jmrade oß at samma dag upnä den så hjerieligen efterlångtade Kopparfloden; men då wi upstigit på högsta ryggen af en lång bergsträcka jåmte hwilken nämnde flod skulle framflyta, funno wi der endast en arm. Just då woro alla våra Koppar-Indianer utfånne at flera håll, så at ingen fanns tilstådes, som kunde föra oß kortaste vägen til huswudströmmen. Wi beslöto dersöre taga kofan at Wäster, emedan wi der sågo några skogar, i hwilkas någd wi förmodade träffa floden. Der erhöilo wi en förträfflig fet Ren, och såsom öfwen önnig tilgång fanns på wed, höllo wi stilla, uptände eld och tillagade en måltid, hwilkens like wi på lång tid icke haft. Wårt manskap använde all sin sticklighet i kok-konsten, at tilreda oß et läckert mål, och det lyckades dem til allas nöje. Den smakeligaste af deras rätter är ostridigt en art hackmat, som endast kan göras af detta willebråd. Den består af blodet, en wiß myckenhet hackad talg, det möraste köttet samt hjertat

tat och lungorna; allsammans fint hackadt, inlagdt uti magen och stekt wid swag eld. Man bör endast noga tilse, at i begynnelsen icke för stark hetta tillkommer, så blifwer detta en förträfflig rätt, äfwen utan salt, peppar och andra kryddor.

Sedan wi rikeligen undfågnat oss och styrkt våra krafter med några timmars sömn, den likwål myggorne entrågit fortforo at hindra, begosso wi oss muntra och rasla på wågen, och foromo omsider, efter nio eller tio mils ytterligare färd, til den så ifrigt sökta Kopparfloden. Der träffade wi strax fyra Wildar, som bodde i grannskapet och til oss bragte två Canoter. De hade råkat alla wåra sändebud utom Matonabbis broder och hans följeslagare, som likwål först offärdades.

Wid min ankomst til floden, föll jag uti stor förundran öfwer den oriktiga beskrifning de Wilda i Factoriet gifwit oss om denna ström. I stället at wara segelbar för stora skepp, fann jag honom knapt kunna med säkerhet emottaga en Canot. Han war til det högsta 500 fot bred, öfweralt full af sandbankar och så lätt affuren med watnfall, at icke mindre än tre kunde ses från et och samma ställe.

På de fullar, som ligga i flodens grannskap, växer några få träd, men icke et enda på bergens sidor, som gränsa til watnet. Det synes dock, som skulle fordom floden här varit ömnigare och blifwit förstörd af eld; ty man ser tio torra stammar på jorden emot et enda växande träd. Men äfwen i sitt måst blomstrande tilstånd tyckas dessa träd varit så små och knutige, at de endast kunnat duga til bränse.

Kort efter vår ankomst utsändes tre Wildar såsom spioner, at utforska, om några Esquimauer nu befunno sig wid floden emellan oss och hafwet. De öfrige, som gingo på jagt, fälde några Renar och Mustoxar. Såsom wi icke woro i brist af lifsmedel, föreföll mig denna omtänka ganska owanlig, til des jag erfor, at man ernade anskaffa tillräckligt förråd för den återstående rejan til flodens mynning, på det icke Esquimauerne måtte, genom knallen eller röken af våra skott, warnas och undkomma.

Den 15 afreste wi bittida, och jag började strax min mätning, hwilken fortsattes tio mil jämte floden, til des et håstigt regn nödgade mig at uphöra. Stället, hwarest wi tilbragte natten, war just den gräns, der skogväxten uteblef. Den öfriga sträckan til hafwet bestod af kala ödsliga högder och stora träsk.

träff. Floden fortfor at wære lika upfyld af
flodbankar, och wi träffade åter två anse-
liga watnfall.

Den 16, fortsatte jag mätningen tio mil
jänte floden, den jag fann lika hämmad af
bankar och grund. Emot middagen återkom-
mo wære tre udstickade med den underrättel-
sen, at de, på flodens wästliga sida, upptäckt
tre tält, belägna 12 mil från vårt hwilostäl-
le och lätta at öfverraske. Så snart denna
tidning inlöp, uphörde all upmärksamhet på
min mätning. Man syfsatte sig nu endast
med upfinning af bästa sättet, at nästa natt i
hemlighet öfverfalla och mörda de arma Es-
quimauperna. För at desto säkrare werkstäl-
la denna blodiga förehafwande, ansågs rådlis-
gast, at strax öfverfara floden, helst de ut-
stickedade förklarade detta ställe för det tjenli-
gaste, emedan watnet war lugnt och intet
watnfall fanns i grannskapet. Sedan sköl-
dar, spjut och skjutgewär woro i ståndsatte,
gingo wi således öfver strömmen. När wi
kommo på wästliga stranden, målade hwar och
en sin sköld; den ena med bild af en Sol; den
andra med bild af en måne; några med åt-
skilliga foglar eller rofdjur, och många med
tefning af inbillade warelser, hwilka, enligt
deras mening, bebo Elementerna, jorden, luf-
ten, watnet o. s. w. Då jag underrättade
mig om orsaken til dessa teffningar, förnam
jag,

jag, at hwar och en prydde sin sköld med bilden af den warelse, til hwilkens bistånd han, wid den förestående striden, satte sin största förtröstan. Somlige låto sig nöja med en enda bild; andre åter nedfladdade sina sköldar in til kanten med en myckenhet Hieroglypher, som utgjorde en ouplöselig gåta för alla, utom för Målaren sjelf. Det syntes, som skulle dessa icke ägt nog förtroende til en enda warelses biträde. Den brådska, med hwilken allt detta verkställes; brist på andra färgor än svart och rött, samt Konstnärernas ofunnighet, gjorde at dessa teckningar woro et oformligt fladderi, ty de hade ingen likhet med något ting på jorden, i hafwet eller under jorden.

När denna widskepliga Ceremoni war slutad, begofwo wi oss på wägen til Esquimauernas tält. Men på det wi icke måtte upptäckas, undwefo wi alla högder, och aftade oss noga at tala högt med hwarandra. Vår försigtighet fordrade omwägar, och då wi borde sorgfälligt undfly högländta platser, nödgades wi stundom, up til knå, wada genom en seg mangelartad lera. Vår wäg gick wäl i många frokar, men aflågsnade sig dock icke mycket från floden. Jag kunde således beqwämligt öfwerse des lopp och finna honom immerfort lika obrukbar för segling.

Här bör jag äfwen anmärka, at ehuru manskapet blott war et pack af idel samman-
 lupne Wildar, som hwarken wänt sig at be-
 falla eller lyda, upförde det sig likwäl nu
 med den förundranswärdaste öfwerensstämmel-
 se och endragt. Man hörde icke enda olika
 mening. Alla förenade sig i den gemensama
 saken och woro lika så williga at lyda Mato-
 nabbi, som han at anföra dem. Näppligen
 har man sedt et så stort antal menniskior med
 mera nit understödja et samfäldt förtagande.
 Ingen wägrade den andre hwad han kunde
 möjeligen umbära. All enskild ägendoms-rätt
 syntes för ögonblicket uphöra. Den, som
 något ägde, tycktes räkna för en Åra, at der-
 med wara en annan til tjänst.

Landets läge war så beskaffadt, at wi
 kunde beträffe nalkas tälten på blotta 200
 stegs afstånd. Der stadnade wi och lågo en
 god stund i bakhäll, för at gifwa ott på Es-
 quimauéernes rörelser. De Wilde rådde
 mig och at der qwarblifwa under striden; men
 jag kunde ej ingå i detta förslag. Det war i
 min tanka klart, at de öfwerfallne Esqui-
 mauerne skulle söka rädda sig med flykten.
 De hade då lätt kunnat träffa och mörda
 mig. Jag beslöt derföre heldre med mina
 kamrater dela dagens öde, men gaf derjämte
 tillkänna, at jag icke ernade ieltaga i deras
 mordgerningar, så framt jag ej nodgades der-
 med

med förswara mitt eget lif. Med detta uttrande syntes mine Wildar förnådade, och gafswo mig strax et spjut, och en Bayonette, til mitt förswar.

Medan wi lågo i detta bakhåll, fullbordade de Wilda sin putsning, i det de målade sina ansigten, antingen swarta eller röda, eller ock beströko dem med bägge dessa färgor. På det håret icke måtte hänga dem för ögonen, bundo de det tillsammans i pannan och nacken, eller ock affskuro de det rundt omkring hufwudet. Sluteligen woro de omtänkte, at göra sig möjligast lätta på foten. Til den ändan afdrogo de sina strumpor. Några skuro armarna ifrån sina jackor; andre upwicklade dem tätt in til axlen. Ehuru myggen nu woro i des odrägelige, gingo dock många så wida, at de affkastade alla sina kläder och wägade sig i striden aldeles nakna, endast försedde med byxor och skor. I denna gestalt woro de förfärlige at åse. Kl. 1 om natten framrusade de utur sitt gömställe på de sofwande Esquimaubernas och mördade dem under det fäseligaste skri. Männer, qwinnor och barn kastade sig nakna utur täkten och föllo uti sina obewetlige fienders hand, hvilke tilspårrat alla wägar och utan nåd nedgjorde de flyende.

De

De arme döendes strid och jännerrop woro försträcktige at höra. I synnerhet kände jag mig genomträngd af den häftigaste rysning, då en flicka af ungefär 18 års ålder, blef så nära mig sårad, at hon nedföll wid min sida, der hon, med så Convulsivisk wäidsamhet, lindade sig omkring mina fötter, at jag icke utan svårighet från henne slet mig lös. Två Wildar förföljde det olyckliga slagteffret. Jag anropade dem på det ömaste om nåd för den olycklige; men, utan at svara, stötte mördarne med sådan styrka sina spjut genom hennes kropp, at de nedträngde i sjelfwa jorden. Derpå gafswo de mig en grym blick och frågade, med skottlöje, om jag wäl åstundade mig en Esquimaust husfru. Med största köld betraktade de den arma flickans dödsqwal, under det hon, så som en matt, slängde sig omkring mina fötter. Andteligen, sedan de widare öfwerhepat mig med smädelser, fann jag mig böra bedja dem, at åtminstone göra snart slut på hennes plågor. En af de Wilda stack då sitt spjut djupt i hennes bröst, under det hon gjorde flera tilbud at undwika detta nådsling. Jag kan icke beskrifwa de känslor, som wid detta faseliga skådespel intogo mitt hjerta. Med möda kunde jag återhålla mina tårar, och mina ögon watnas ännu, så ofta jag erinrar mig denna dagens wederskyggliga händelser.

Den

Den brutalitet, med hvilken dessa O-menniskjor handterade de mördade kropparna låter sig icke beskrifwa, utan at sára blygsamheten. Särdeles motbjudande war den nygirighet, med hvilken de undersökte qvinnornas skapnad; äfwen så odrägelige woro de anmärkningar, som at dessa mördare gjordes, i det de föregoswo, at Esquimauernas hustrur, på et wäsenteligt sätt, skilde sig från deras qwinnor. För min del tilstår jag, at ehuru lågligt detta tilfälle syntes för en sådan upptäckt, war dock min själ så uprörd, at jag icke kunde ditåt rikta min upmärksamhet. Jette desto mindre tror jag, at mina Wildars upgift är ogrundad och endast herleder sig från det outsläckliga hat de swurit detta folk.

Så snart de arme Esquimaurne woro mördade, ådrogo sig sju, öster om floden, upslagne tält mine blodiga kāmraters upmärksamhet. Men til lycka för dem hade wi högre upåt floden lämnat våra Canoter, så at intet medel här fanns til öfwerfarten; dock såsom floden på detta ställe war högst 240 fot bred, begynte mine Wildar, från wästra stranden bestjuta nämnde tält. De arme Esquimaurne woro wäl alle bewäpnade; dock vågade de icke lemna sina boningar. Om skjutgewärs egenkap hade de så ringa kunskap, at de, så snart någon kula uprispade mar-

marken, strax lupo til stället, i affigt at undersöka hvad man til dem skickat, samt med största nyfikenhet betraktade de kutor, som plattade sig emot klipporna. Ändteligen sårades en Esquimau i wadan. Nu råfode de i största förwirring, kastade sig skyndsamt i sina små Canoter och rodde til en midt uti floden längre up belägen sandbank, der de för sina fienders kutor hade fullkomlig säkerhet.

Mine Wildar började nu plundra de mördade Esquimauernas tält, och borttogo alla Koppar-redskaper, som der funnos: yxor, bayonetter, knifwar m. m. Derefter församlade de sig på spitsen af en kulle, gafswo med uphöjda spjut et segerkri och uprepade ofta, med förakteliga blickar, ordet Tima! (haru mår du?) Med detta uttryck bespottade de och trofsade de arme Esquimauerna, som på sin sandbank flodo i watnet up til knäen. Sedan de på sådant sätt en stund paraderat, beslöto de hämta sina Båtar och plundra de, öfver om floden, stående tälten. Det skjedde; men såsom wi endast ägde tre Canoter fördrade öfverfarten mycken tid. Flodens bugter och ortens låge gafswo dem likwäl skygd, så at Esquimauerne trodde fienden hafwa afstågat. I detta hopp wågade sig någre af dem tillbaka til tälten, hwarest wi funno dem syhelsatta at hoppacka sina saker. De Wildde öfverföllö dem strax; men såsom deras

Canoter woro nära stället, undkommo de lyckligt, utom en Gubbe, som så ifrigt arbetade på sin lilla ägendoms räddning, at han sjelf blef et offer för fiendens grymhet.

Innan mine Wildar begingo denna nya grymhet, hade de, under vägen, med ännu et slagtoffer förnöjdt sin blodtörst. En fattig, wärnlös och älderstegen gumma satt obefymrad på stranden, ungefär 200 steg från den platsen, hwarest hennes landsmän blifwit slagtade. Hon war sybelsatt at hugga Vaxar, hwilke, wid foten af et watsfall, stodo hoppackade så tätt som et sill-stim. Antingen hon, såsom troligast synes, war döf, eller ock af watsfallets buller hindrades at höra hwad i någden föregick, så är dock säkert, at hon icke wiste det ringaste af någon fara, utan satt i alt lugn, omgifwen med frukten af sin flit, då hon öfverraskades af de Wilda, dem hon ej heller igenkände för fiender, innan de woro henne två spjutlångder nära på lifwet. Görgåfwes sökte hon nu undfly. De kastade sig på henne med raseri, och mördade den wärnlösa med hundrade sting, af hwilka många tydeligt gafswo, endast i den grymma affigt at förlånga hennes plågor.

På detta ställe funnos Vaxar til sådan mängd, at man med nämnde qwinnas redskap, som endast bestod af en med hakar wäpnad

nad staf, kunde erhålla flera i hugget. De voro af en förträfflig art, men små, så at de störste endast wågade sex eller sju marker. Detta ljustrings-sätt, tillika med froksfiske under wintertiden, utgör Esquimauernas enda medel, at anskaffa sig denna wäsendteliga del af sitt underhåll.

Sedan de Wilda plundrat Esquimauernas tält, hwarest de endast tilegnade sig Koppar-redskaperna, fastade de tält med stänger i floden, förstörde et stort förråd af torrad Lax och Mustox-kött, sönderslogo alla sten-kittlar och öfwerlemnade sig åt all möjlig illka, under det de olycklige ågarne woro åskådare af denna för dem sannolikt oersättliga förlust.

Derpå satte wi oss ned at njuta en måltid af färsk Lax, som, efter wår långa fasta, war en ganska behaglig förfriskning. Mine Wildar försäkrade oss, det de nu woro färdige at biträda mig wid den återstående måltingen. Jag företog derföre strax detta göromål, och fortsatte hwad jag redan börjat ända til flodens mynning, der hon, öfwer en sandbank, störtade sig uti hafwet. För öfrigt fann jag henne öfweralt upfylld af grund och bankar, som icke tillåto den minsta Canot framgå. Då jag kom til hafsstranden, war ebben nyss inne; dock kunde jag af flere mär-

fen sluta, det högsta floden icke öfverstiger 14 fot och följakteligen ej går långt upåt strömmen. Nu, wid ebbtiden, war flodens watten fullkomligt sett; dock är jag öfvertygad, at wi befunno oss wid hafsstranden, dels i anseende til den myckenhet Smolfskben och Skålhudar, som träffades hos Esquimaucerna, dels i anseende til de många Skålar, som sågos ligga på isen, hwilke djur aldrig lemnas hafwet. Framför mynningen, och så långt jag kunde se med min handtefåre, är hafwet besädt med holmar och bankar. Isen war då icke upgången; brådden låg dock på tre fjerdedels mils afstand från kusten sönderbruten, åfwen som omkring holmarne smärre öpningar gingo rene.

Mätningen slutades den 8 Julius kl. 1 om natten; ty Solen blifwer här, denna årstid, tämligen högt öfwer synkretsen, så at wi hela natten beständigt hade ej allenast nödigt dagsljus, utan ock solskjen. Kort derpå upsteg en tjock dimma, som dock förtunnades; men då jag fann, det hwarken floden eller hafwet på detta ställe någonsin kunde blifwa segelbare, ansåg jag icke nödigt at, til en noggrann Astronomisk uträkning af ställets läge, afbida en klar dag. Jag hade ifrån den stunden, då wi lemnade Congecathawachaga-floden, från ort til ort noga beräknat våra dagsresor; och såsom jag wid nämnde flod

an

anstälde två Observationer, kan min misräk-
ning icke öfverstiga 20 Engelska mil a). E-
medlertid underlåt jag icke at, efter wanligt
bruk och på stedd underhandling med de Wil-
da, upresa et tekn samt i Hudsons Bays
Compagniets namn taga kusten i besittning.

När wi fulländat detta wärf, företogo wi
återresan och gingo ungefär 12 mil åt SÖ.
Der gjorde wi halt, för at hämta någon we-
derqwickelse af sömn, hwilken war of så myc-
ket mera nödig, som wi ifrån den 15 til den
18 icke tillgick våra ögon. Jämte wår hwi-
loplats erhöles en Mustoxe, hwilken wi nöd-
gades förtära rå, emedan moßan, wårt en-
da bränse, war wät.

Innan jag fortsätter berättelsen om wår
återresa, torde det icke anses öfverflödigt, at
meddela några underrättelser om floden och
des någd, om landets alster, och om de djur,
som

G 3

- a) I Originalet saknas Latituden; men på den Char-
ta, som efter Dana Dagbok är gjord, och finnes
framföre Georg Forsters Tyfka Öfversättning af
en Americanst Pälshandlares resor, lägges Kop-
parflodens mynnig under 71 Gr. 15 Min. Nord-
lig Bredd. Herr Pennant, som haft tillgång til
Herr Hearnies Dagbok i Handskrift, utsätter Is-
hafwets strand til 72 Gr. N. B., och 121 Gr.
Wäster om London. Introduction to the Arctu
Zoology. Sid. 278.

som antingen ständigt uppehöll sig i dessa ödsliga trakter, eller ock endast under sommartiden draga sig hit, för at ofredade af menniskjor frambringa och upföda sina ungar.

Utom de små Granar, hvilke jag före nämnt, finnas här och der en mängd buskar af låga widearter; äfwenså *Wi-Schacum-puckay*, en växt, som af Angelsmännerne brukas til The; några få stånd af *Jackaschey-puk*, hvilka Indianerne nytja i stället för tobak, ^{a)} samt några *Gallon-* och *Tranbärs-* stänglar, dock utan tekn til frukt. I den mån man nalkas kusten, blifwa skogarne tunnare och träden smärre. Det sista oöfverdeliga streck af Granar närmar sig hafvet på blotta tretio mil. Hela den återstående sträckan til kusten består af idel moras och kala högder.

Flodens egenteliga riktning går från Norr til Öster; men den brytes af många krockvägar. Bredden är mycket olika, från 30 til 500 steg. Stränderne bestå merendels af hela klippor, och de motsvarande sidor likna hvarandra så fullkomligt, at flodens brädd sannolikt tillkommit genom någon håstig naturens hwälfning. Floden öfres af en myckenhet små åar och bäckar, som herleda sig från
snöns

a) Sdrimodelligen *Arbutus Uva Ursi*.

snöns smältning på bergen. De Wilde säga, at Kopparfloden har sitt ursprung på Nordvästra stranden af den stora Sjön Weissenstein, som i rät linia ligger 300 mil från det ställe wi undersökte. Men denna uppgift förefaller mig icke sannolik, så framt ej floden denna långa sträcka tager kosan genom många insjöar och i dem affätter en del af det watten, som från bergen nedflyter samt annars wid utloppet borde tildana en vida större och snabbare ström. En sådan mängd watten borde ock efter islöfningen åstadkomma anse- liga öfversvämningar, då wi likväl blott på et enda ställe märkte spår efter dylikt flöde. Grån wattenfallen, der Esquimaunerne mördades, til den på ungefär 8 mil aflägsna hafskanten, finnas få kullar, som alla äro af ringa högd. Jordmånen emellan dem består af en seg lera, hwilken på somliga ställen frambringar godt gräs och medelmåttigt bete.

De Esquimauer, som bo wid floden, äro af medelmåttig längd, axelbrede och ej särdeles wälmärkte. Deras hud har en smutsig kopparfärg; dock finnas ibland deras qwinnor magre, som äro mera hwhita och röda. Deras drägt går nära Grönländarnes wid Straat Davis, endast med den skillnad, at qwinnörens stöflar icke göras styfwe med hwalfiskben, och at släpet på jackorna icke öfversliger en fots längd. Deras wapn och fiskred-

Skap bestå af pilar, bågar, spjut, harpuner, lantsar, m. m. hvilka alla fullkomligt likna de wid Gudsons Bay-boende Esquimausers redan fända och ofta beskrefna redskaper, dock med den skillnad, at dessa i brist af tjenliga verktyg, äro plumpare arbetade. Deras pilar äro på spitsen skodde, antingen med koppar, eller ock med en svart trefantig sten; dock oftast med den sistnämnde.

Sina tält göra de af ogarfwade Renshudar, til skapnaden runda, i likhet med sina Landsmän wid Gudsons Baye. Utan twifwel äro dock dessa endast deras sommarboningar; ty jag såg qwarleswor af två usla jordkulor, hvilka, at sluta så wäl af deras läge och skapnad, som af en mängd ben, gamla skor och skinnlappar, helt wist utgjort detta folks winterherberge. Dessa gropar lågo på södra sidan af et berg, til hälften under jorden, och woro tätt fringstängde med pålar, som, i likhet med tältstängerna, sammanlupo i en spits. Sannolikt betäckas de under wintren med hudar och öfwerhölljas då tillika af snön, som måste anseeligt bidra- ga til wärmans bibehållande. För öfrigt woro de så små, at de med möda kunde emotta- ga sex til åtta personer; och samma antal, af hvilken annan Nation som helst, skulle dock funnit detta rum oändeligen trångt.

Esqui-

Esquimauernas husgeråd består af stenkettlar och trådtråg, til storleken olika, samt af fat, skopor och skjedar; de sistnämnde af Mustusorexens horn. Kettlarna göras af en stenart, til färgen blandad med hvitt och grått, grofkornig och til utseendet så lös som en silsten, men dock fullkomligt watntät och klingande såsom en Porcellain-skål. Någre af dessa kettlar äro så store, at i dem flere ämbor wän rymmas, och fastän detta fattiga folket, til et så mödosamt arbete, icke har annat verktyg, än en hårdare sten, så äro dock dessa kettlar wida bättre gjorde, än de, hwilka jag sedt wid Hudsons-wik. De ha de flera prydliga ränder omkring öfra bråden, och någre, af de större, woro derjämte råflade i hörnen. Deras skapnad är en aflång fyrkant, som nedtil smalnar, och på bågge ändarne har man, i sjelfwa stenen, arbetat handtag.

Sina yxor förfärdiga Esquimauerne af en Koppar-klump, fyra til sex tum lång, samt en til två tum bred, fästad med snöre wid et stakt af tolf til fjorton tums längd. Dessa yxor nyttjas såsom huggjern, i det man på dem slår med en tung klubba, emedan de äro för mycket lätta och slöa, at tunna brukas såsom wanliga yxor.

Männernas Bayonetter och qvinnornas knifvar woro äfwenledes gjorde af Koppar. De förre liknade aldeles en pil, och hade et handtag af Renshorn; en half aln långt. De sednare instämma med de af Herr Crantz beskrefne Grönländske knifvar.

Bland hela bytet, som fanns i de tolf plundrade tälten, woro endast två små stycken af jern; det ena halfannan tum långt och tre åttondels tum bredt, hade skapnad af en qwinno-knif; det andra, en tum långt och en fjerdedels tum bredt, war så fästadt wid et stycke Elfenben, at det utgjorde en mansknif, af det slaget, som wid Gudsens Baye kallas Mokeatoggan, och är det enda verktyg, hwaraf man betjänar sig wid trådarbeten.

Deßa Esquimauer hade et stort antal hundar af en ganska wacker art, med rätt upstående öron, spitsiga nosar och lurswiga swantsar. De woro alle fastbundne wid stenar, förmodeligen på det de ej måtte äta af de fiskar, som öfwer alt lågo utbreddes at torras på klipporna. Jag erinrar mig icke at mina Reskamrater dödade eller skadade deßa kreatur; men i längden ångrade de, at de icke af dem tagit några med sig.

Churu Esquimauernas klådnad, redskaper och Canoter fullkomligt liknade de wid Guds

Gudsons-Baye boende folkslags tillhörigheter, så märkte jag dock en plågsed, som bewisar, at dessa Wildar hörde til en annan stam, än alle hittills wid Gudsons-Baye, Labradors-kusten och Straat Davis sedde Nationer. Männerne uprycka alla sina hufvudhår med roten. Qwinnorne deremot buro långa hår och woro alla putsade, såsom andra Esquimauers hustrur.

När jag befann mig wid Kopparsfjordens mynning, märkte jag, utom en myckenhet Skålar på isen, hela skaror af flera arter Hafsfiglar, som uppehöll sig jämte stranden. Uti insjöarna wore Swanor och Willgås, som den årstiden fälde fjädrar, och uti moraserna flera slags Snäppor, som wår tiden begifwa sig til dessa orter, at fläcka och ömsa beklädnad.

Deremot äro Mustoxar, Renar, Björnar, Vilfrasar, Wargar, Råfwar, Själlharar, hwita Ander, Korpar, Ripor, Jord-Ekornar ^{a)}, wanliga Ekornar, Sermeliner, Gudsons-Bays-möss, dessa trakter's beständiga inwånare. På många ställen, wid bergens fot, der djup snö låg, träffade wi så talrik spillning efter Mustoxar och Renar, at ingen twifwel är, det ju dessa kreatur

a) Pennants Hudson-Squirrel.

tur här i stora troppar tilbringa wintren. På bergen, der snön war småldt, och man i mößan icke kunde märka nyare spår, förekommo åfwen dylifa spillningshögar, som där legat sedan förledna året. Såsom en obekant och owanlig omständighet anmärkes, at ehuru Mustusoxen är et så stort kreatur, kan dock hans spillning swärligen, hwarken til färg eller skapnad, skiljas från den lilla Själlhårens, om icke af sin myckenhet.

Jag anmärkte ingen fogelart, som egentligen här kan kallas inhemsk, utom en, hwilken af Koppar-Indianerne nämndes med et namn, som betyder: Warnings-fogel. Dit döma af storlek och skapnad, synes han höra til Ugglorna. Hans namn, Cobadakuk, skall noga uttrycka hans egenskaper; ty så snart han får menniskjor eller djur i sigte, flyger han emot dem, och sedan han någon stund swäfwat öfwer deras hufwud, gör han fetsar omkring dem, eller ock tager han kosan framföre dem at det håll, dit de gå, och kommer ofta tilbaka. Då han uptäcker någon annan lefwandewarelse, flyger han fram och åter wäxelwis, från den ena til den andra, under beständigt skri, som liknar et barns. På sådant sätt följa desse foglar ortens resande, ofta en hel dag. Koppar-Indianerne ålsta dem oändeligen, och säga, at de af dem oftast få anwising på antågande främlingar,

til

till och med på hjordar af Mustoxar, hvil-
 ke de annars icke skulle träffa. Esquimau-
 erne synas deremot icke känna dessa warnings-
 rop; ty i sådan händelse hade de nödvändigt
 bordt väckas til upmärksamhet på wår när-
 waro. Under hela den tid mine Wildar till-
 bragte i bathålet, 200 steg från Esquimau-
 ernes boningar, swäfwade en hel flara be-
 ständig omkring oss, och swängde sig wäxel-
 wis, än öfwer våra hufwud, än öfwer täl-
 ten med et skral, som funnat upwäcka en
 menniskja utur dödsdwalan.

Efter fem eller sex timmars sömn, be-
 gåfwo wi oss åter til wågs, och gingo 18 el-
 ler 19 mil åt Sudost, där wi, på 30 mils
 afstånd från hafwet, träffade en Koppar-
 grufwa. Detta bergwerk, om det så må
 kallas, är icke annat, än et oordenteligt
 Chaos af klippor och stenar, dem en jord-
 bäfning synes hafwa kastat om hwarandra.
 Genom dem flöt en liten bäck, som på intet
 ställe war djupare, än två fot.

D. Wilde, som gifwit mig första an-
 ledningen at företaga denna resa, hade före-
 ställt oss denna grufwa så rik, at man, om
 et Factori där anlades, skulle med samma lätt-
 het intaga en steppslast af metall, som wid
 Churchills floden af sten. Enligt deras be-
 rättelse, hade dessa berg gedigen koppar, hvil-
 ken

ken i tåmligen stora stycken låg kringkastad såsom tiselstenar. Men alla dessa uppgifter woro så fjerran från sanning, at jag och mine kamrater tilbragte nåra fyra timmar med sökning, innan wi upptäckte en enda smula. Omsider lyckades oss at träffa et tåmligen stort stycke, af ganska god koppars, til fyra markers wigt. Fordom har man där sannolikt hämtat metall i större mängd, emedan jag fann stenarne, så wäl på ytan, som i sprickorne, starkt färgade af Spanstgröna.

Innan Hudsons = Bays Compagniet anlade et Factori wid Churchills = floden, ungefär 50 år före denna upptäcks-resa, nyttjade ortens Wildar ingen annan metall, än koppars, utom några jernsaker, hwilka de år 1713 tillbytte sig wid Nork Fort. De plågade derföre alla år i stor myckenhet begifwa sig til dessa berg, at uppsöka koppars, af hwilken de gjorde sig bilor, isbillar, Bayonetter, knifwar, sylar, pillspitsar m. m. De många, wid sådane resor, här uptrampade gångstigar, hwilka ännu äro synbare til och med på hårda klippan, wäcka en skäligh förundran med sin myckenhet.

Koppars-Indianerne sätta än i dag et stort wärde på den metall, som derifrån hämtas, och gifwa företrädet åt alla af koppars förfärdigade redskaper; endast yxor, isbillar och

och sylar undantagna. Til dessa tre werktigg
låter sig kopparen icke wäl anmända.

När samma Indianer af de Nordlige
Wildar tilbyta sig jern för koppar, sker så-
dant jämt om jämt, och en isbill af koppar
hålles lika i wärde med en isbill af jern.
Deremot är en afgjord sak, at då de betala
Engelska waror med skinn, måste Factoriets
pris tioudubbelt erläggas. Således blifwer en
hya, som wid Factoriet säljes för et Båfwer-
skinn, et Wildkatt-skinn eller tre wanliga
Mårdskinn, til dessa fattiga Koppar-India-
ner förnyttad med tusende proCents winst och
derutöfwer. Efter samma måtstäck måste de
ock betala knifwar och andra små jernredska-
per. För en liten kopparfettill af två eller
halftredje marks wigt, gifwa de 60 Mård-
skinn eller 20 Båfwerstinnns råknewärde. a)
Tre fettlarne utan bulor och aldeles ofskada-
de, så äska säljarne ännu mera, och de ar-
ma Koppar-Indianerne måste, så wäl som
de Plattsidige Indianerne, låta detta odråg-
liga pris behaga sig, om de skola erhålla Eu-
ropeiska waror, särdeles jernredskaper.

Af nämnde två stammar plåga de Nord-
lige Wildar wanligt uphandla största delen
af

a) All räkning sker här efter Båfwerstinn, såsom et
husmudmont. Tre Mårdar räknas på en Båf-
wer, o. s. w,

af det Pålswerk de bringa til Factoriet. Det land, de sjelfve bebo, är icke tillräckligt der med försedt, och deras frig med de Södlige Wildar tillåter dem icke intränga nog djupt i öknarne, för at anskaffa bättre skinnwaror, så at hela landets Pålshandel, til för några år tillbaka, på lång tid icke utgjorde större belopp, än 1000 Wäfwerstkins wärde på året.

Til lycka för dem och Compagniet, lefwa de nu i endragt med sina södliga grannar, och fördelen af denna förening är så synbar, at handelen från dessa trakter öfats til flera tusende Wäfwerstkins högre belopp. Några år har det förnytrade Pålswerket stigit til 11,000 Wäfwerstkins wärde. Utom de förmåner Compagniet drager af denna utwidgade handel, njuta de Nordlige Wildar en anseelig winst genom nytjandet af et fruktbart land, med hwars afkastningar de belasta sig, utan at tillsoga des egentelige invånare den ringaste skada.

Man har med flere försök bemödat sig, at förmå så wäl Koppar-Indianerne, som de Plattsidiga Indianerne til det beslut, at sjelfve med sina waror infinna sig uti Churchills Fort. Til den ändan har man med största godhet bemödt dem, som, i egen skap af drängar, följt de Nordliga Wildar, samt återfärdt dem med skänker för sina hemmar

måwarande landsmän. Men de Nordlige Wilde, hwilkas förmaner skulle ansenligt minskas, om deras Mellanhandel uphörde, hafwa alltid plundrat dessa uslingar, så snart de lemnat Factoriet och desutom ganska ofta misshandlat dem med hugg och slag.

Sedan wi lemnat Kopparbergen, upsteg et starkt töcken, blandadt med håftiga regnskurar och snöslask. Detta omwäder nödgade oss, at flere timmar å rad ligga stilla, emedan wi icke kunde se et steg framföre oss, och wägen tillika war så wäl ganska stenig, som frofig.

Den 22 instälde sig hos oss Matonabbis broder och hans ledsagare. De hade på sin resa inga Wildar träffat, som kunna wara nyttige wid företaget emot Esquimauernas; men icke desto mindre framträngt til Kopparfloden och där sedt några teken, dem wi uprest, til deras underrättelse. De hade där på strax wändt tillbaka, och nu gjort en resa af 100 Engelska mil, utan at sofwa. Wi lade samma dag ännu 40 mil til rygga förbi Buffel-sjön, och togo wårt nattläger midt på det Steniga berget.

Den 23, gjorde wi en resa af 45 mil, under stark hetta. Såsom de Wilde på lång tid icke sedt sina hustrur och barn, blefwo

de så otålige, at de icke wille sista, förrän de träffat dem, hålst bergen, wid hwilka de qwarlemnade dessa anförwandter, nu woro och i sigte. Vittida den 24 upnådde wi dessa berg, men funno, til vår stora ledsnad, at qwinorna begifwit sig til andra sidan af floden. Wi fortsatte därförde vårt tåg, emedan en stor röf wisade sig åt Söder, och gingo öfwer Congecatawachaga, för at följa dem på spåren. När wi hunno til platsen, hvarifrån nämnde röf upsteg, förnummo wi, at wäl qwinorna warit där, men begifwit sig vidare och antändt mosan. En ny röf tjennade och åter til märke, men förde och äfwen så til et ställe, det qwinorne öfwer gifwit utan at släcka den antända mosan. Omfider träffade wi, den 25, deras tält wid Congeatsjön.

Från den tiden, då wi lemnade Kopparsfloden, hade wi rest så skyndsamt och hwilat så litet, at mina fötter och ben, af den starka marchen aldeles upswällt och fötlederna styfnat. Under sådant tilstånd war mig icke möjligt at med behörig ledighet göra mina steg; jag snastwade således ofta emellan stenar och klippor och sårade mig ganska illa. Därjämte woro naglarne på mina tårer så frognade och stadade, at flere af dem började bulna och affalla. Huden på fotbladet och emellan tårerna war fullkomligt afflädd. Sand och

och grus, som på intet sätt kunde hindras at intränga, söndergnagde så mina sår, at, under hela vår sista dagsresa til qwinnornas tält, blodige spår syntes, där jag framgick. Wid samma tid började äfwen några af de Wilda klaga öfwer sina fötter, ehuru anstald jämnförelse wisade, at de icke lidit en tjugondedel så mycket, som jag.

Då jag nu för första gången befann mig i detta tillstånd, ej heller sedt andra i samma belågenhet, började jag frukta för följderna. Ehuru wäl jag icke kände mig matt, fann jag mig dock, af den håstiga smärtan, til sinnet så nedslagen, at jag, om de Wilda två eller tre dagar widare fortfarit med lika obarmhertighet, nödwändigt måst lämnas i öfnen.

Så snart wi kommo til qwinnornas tält, blef min första omsorg at rena mina fötter i warmt watten, twätta de swullnade delar med Bränwin, smörja såren med tjenlig Salswa och gå til hvila. Följande dagen hade swullnaden märkeligen aftagit, och de öppna såren woro wida mindre inflammerade, hwaraf jag tydeligt såg, at hwilan utgjorde bästa medlet emot denna mera smärtande än farliga åkomma.

Denna hwila, ehuru kraftigt den ock wer-
kade til min förmån, kunde jag dock icke nj-
ta; ty de Wilda långtade häftigt at träffa
deras öfriga hustrur och barn, hvarföre de
ock blott bewilljade mig en enda rastdag. Den
27 fortsatte wi åter vår resa, men gjorde til
all lycka korta dagsresor. Wägen war äf-
wen torr och utan stenar, så at jag ändteli-
gen, fast med möda, kunde följa sällskapet
på spåren.

Den 31 upnådde wi det ställe, hwarest
de först lämnade qwinnorne och barnen afbi-
dade oss. Wi funno där tålt, hwilke ägdes
af andra Wildar, som icke hörde til vårt
sällskap. På afstånd sågo wi äfwen en stor
rök, wid hwilken åtskilliga af våra qwarläm-
nade Wildar sig uppehöll. Sedan Mato-
nabbi til dem sändt några ynglingar, kommo
äfwen desse, den 5 Augusti, och förenade sig
med oss. I deras sällskap besunno sig andra
hushåll, så at hela lägret bestod af tretio tålt.
Bland dessa Wildar war äfwen den man-
nen, som af Matonabbi sårades wid Clovey-
sjön. Med största undergifwenhet förde han
nu sin hustru i Matonabbis tålt, satte henne
jämte honom och gief sin väg, utan at säga
et ord. Matonabbi tycktes icke gifwa akt på
henne, ehuru hon sam i tårar. Omfider la-
de hon sig med djupa suckar ned och utropa-
de flera gånger: Ack min man! ack min
man!

man! Matonabbi swarade, at om hon wer-
feligen ansedt honom för sin man, hade hon
icke rymt ur hans hus; nu ågde hon fritt at
gå ehwaret hon behagade. Wid dessa ord skyn-
dade hon, med skienbar owilja, dock förmo-
deligen med hjertelig glädje, utan minsta up-
stos, til sin första mans tålt.

Någre af de Wilda befunno sig nu il-
la sjuka. Deras besvärjare, som äro ortens
Dåtare och föregifwa sig uträtta stora Curer,
började således försöka sin konst til de fran-
kas återställande. Jag bör här anmärka, det
de, wid sådane tilfällen, icke betjena sig af nå-
gra hwarken inwärtas eller utwärtas medel,
utan åstadkomma alt med sina så kallade hä-
xerier. I wanliga händelser suga de den li-
dande kroppsdel, hwarefter de blåsa, sjun-
ga, rapa, spotta samt uttala en hop skadder
utan sammanhang och mening. Wid inwär-
tes olägenheter, såsom tarmsplågor, urins stock-
ning, och dylikt, plåga dessa gycklare ofta in-
blåsa wäder uti underlifswet eller des närlig-
gande delar, til des ögonen framtränga utur
hufvudet. Sådant företages med alla utan
asseende på ålder och kön. Indrifningen af
en sådan mängd wäder åstadkommer stundom
hos den sjuka wiså rörelser, dem han icke
förmår återhålla; och då wädret icke finner
annan utgång, än den öfning, genom hvil-
ken det ingådt, upkomma stundom, emellan

Patienten och Läkaren, löjliga upträden, dem jag en gång på skämt kallade et fältslag. Men jag ångrade sedermera detta infall, emedan de Wilda däråf funno sig högeligen förolämpade; i synnerhet Läkaren och den franske; två personer dem jag werkeligen högsattade och hwilkas laggrannhet jag aldeles icke wille fränka.

Jag har ofta beundrat den möda dessa Gyllare gifwa sig, för at bedraga sina lättrogna Landsmän, och den outtröttlighet, med hwilken de fortsätta sina upståg til de sjukas lindring. Såsom de i allmänhet icke äro mycket finkige fortfara de med sin blåsning så länge, at jag ofta såg Läkaren, med öfweralt orenadt och bestänkt ansigte, lämna sin Patient.

Är någon wån eller särdeles oftad anförwandt farligt sjuk, så taga de, utom nämnde medel, sin tilflykt til en aldeles besynnerlig widskepelse. Denna består däruti, at de låtsa upsluka hyror, isbillar, breda Bayonetter, knifwar eller dyligt, under föregifwande, at de därmed afwäpna sjukdomen och förskaffa sin lidande wån någon lättinad.

Wid sådane utmärkta händelser upfattes et så kalladt häxeri-tålt, som består af fyra långa smala stänger, hwilka uti jorden nedstickas

stickas i råta vinklar, åfwanthil sammanbindas och tätt öfverhöljas med et täcke eller ock med hopshyddda hudar. Det inneslutna rummet utgör en fyrkant af högst sex eller åtta fot. Där lägges patienten, åtsöljd af en, eller ock, efter omständigheterna, af fyra til fem hårmästare. Alla afslåda signa, na, förrän de ingå. Så snart dörren är tillstängd, nedfalla de på sina knä omkring den sjuka, suga de lidande kroppsdelar, samt blåsa, sjunga och, såsom de föregifwa, tala med de onda Andarna, hwilka då skola wisa sig för dem i gestalt af foglar och rofdjur. Sedan de med dessa skuggbilder umgått, så länge man pröfwar nödigt, begära de en yxa eller något annat redskap, som skall nedswäljas. Wid dessa wapn fästes alltid en lång tråd, med hwilken det uppslukade werktuget bär åter updragas, emedan de upriktigt tilstå, det deras magar icke utan swårighet kunna smälta så hårda saker, som jern och tråd.

Wid den tiden, då nämnde fyratio tåltlag stötte til oss, war en man så sjuk, at de trodde sig böra anställa en sådan under-cur til hans räddning. Detta skjedde, och jag nödgas tilstå, at Läkaren med stor skicklighet undanskaffade den breda Bayonetten, så at blott en liten kasswel, fästad wid Bayonetten med et band, syntes sitta emellan hans tänder. Så snart detta stormerk war fullbordadt,

badt, gick han en stund fram och åter wid hyttan, föregaf sig kända grusliga plågor i sina inålsbor, och krökte sig håstigt, såsom wid dylika åkommor brukeligt är. Därpå gick han tillbaka, stälde sig uti håreri-tältets dörr, ryckte flera gånger på strecket, och utdrog omsider, til allas förundran, Bayonetten af sin hals. Därefter såg han sig omkring med en segrande blick och ingick å nyo uti tältet, där han ännu en gång begynte uprepa sina besvärjningar, hwilke utan afbrott fortsattes i 24 timmar. Kort därpå blef den sjuka frisk, och wi begofwo oss til wägs, sedan wi skildt oss från största delen af våra Wildar, som nu togo en annan kosa.

Från den 19 til den 25, följde wi merendels stranden af Weissensteins-sjön, som, från NO til SW, i längden sträcker sig 40 mil, men är af ganska olika bredd.

Kenar funnos nu nog ömnigt, och de Wilde fälde en stor myckenhet, endast för hudarne, som denna årstid äro måst brukbara. De nederlag, som wid sådane tilfällen göras blond dessa djur, äro otroligt store; och då Ken-Kon endast föder en unge i sänder, begriper man icke, at dessa djur alltid finnas lika talrike. Alle gamle Wildar instämma deruti, at detta willebråd nu träffas til samma myckenhet, som fordom.

Till fullkomlig winterklädning för en fullvärt person, fordras de bästa stycken af åtta eller tio Renar, hvilka, om möjligt är, böra skjutas i Augusto eller i början af September; ty efter den tiden är håret för långt och sitter så löst, at det faller wid minsta skatning.

Utom dessa Skinn, som beredas med håren, måste hwar och en förskaffa sig flera andra, til skor, strumpor och lätta sommarkläder. Därjämte behöfwer man ock några, til et slags pergament, beredda hudar, af hvilka man gör band, snaror, slädremmar, samt hwarjehanda snören til förefallande behöf; så at hwar och en ärligen förbrukar tjugu Kensskinn; de oberåknade som användas til tält, säckar och andra förnödenheter.

Alla desse hudar måste anskaffas åtminstone före October, ty så snart brunstiden förbigått och wintren infaller, äro de ej allena ganska tunne, utan ock fulle af matkar. Man kan då endast af dem skära smala remmar, som behöfwas til fiske nät och snöskidor. Under wintertiden nyttjas de egentligen blott til föda. När håren blifwit fullkomligt borttagne, matkarne uttryckte och sjelfwa huden på behörigt sätt torkad, utgör hon en rätt, som icke är at förakta. Likwäl kunde Wilddarne aldrig förmå mig at äta matkarna,

hwilke, af somlige ibland dem, särdeles af barnen, slukades såsom läckerbitar. De ätas alltid lefwande, så, som de tagas utur huden och skola til smaken likna Stickelbår. Men för mig war blotta tankan af et sådant födämne tilräcklig, at wäcka en oöfwerwinerlig affky; det widriga utseendet oberäknaadt, hållt desse matkar, til en del, woro så store, som leden af lillfingeret.

October månad är Kenarnes brunstid. Så snart den utgådt, skilja sig Honorne från Hannarna. Deße sijnämnde begifwa sig at skogarna, at söka skygd; de förre tilbringa däremot hela året på öppna fältet. Denna regel är allmän; den medgifwer dock undantag; ty jag har ofta funnit Honor i skogiga trakter. Afwenså gäller samma regel endast för det willebråd, som uppehåller sig norr om Churchills-floden; ty söder om nämnde flod, lefwa både Hannar och Honor med hwarandra hela året, i skogar, på slätter samt wid sjöarnes och flodernes stränder.

De gamle Kenarnes horn äro ganska stora och hafwa många spitsar. De fällas i November, wid den tiden, då Hannarne intaga skogen. Detta är utan twifwel en wis inrättning af Försynen, på det djuren uti skogstrakterna må desto lättare undkomma fiender. De skulle annars lätt blifwa et rof för

för Margar och andra Rosdjur. Thuru de Nordlige Renar äro ansenligt mindre, än de Södlige, hafwa de likwäl mycket större horn, med widt utstående spitsar. I landets Nordliga trakter fälla de unge Renarne sine horn sednare, än de gamle. Jag har omkring sjelfwa Zultiden sedt sådane stutna, hwilkas horn knapt börjat löfna. Honorne förlora sina horn i början af sommaren, så at, då hannarnes affalla, honornes ännu äro klädd med hår och städde i sin tillväxt.

Renarne tåga nästan beständigt från öster til väster och från väster til öster, i mån af årstid och rådande windar. Efter dessa sträcktag inträtta ock Wildarne sina flyttningar. Från November til Maji förblifwa Renarne i skogiga trakter, västerut. Under samma tid utskjuta deras horn. Därpå begifwa de sig Österut åt flata landet, och honorerna, som där tilbragt wintren, påminnas, wid denna årstid af sin naturs drift, at at väster gå dem til möte och söka parning.

Den 3 September kommo wi til en liten flod, hwilken wi, för det stormiga wädret, icke kunde öfverfara i våra små båtar. Således nödgades wi där dröja flera dagar, som dock användes til jagt, så at flere Renar fälles, hwilkas kött och hudar för oss woro ganska wälkomne. Den 7, lade sig

stormen, och wi fortsatte därpå vår resa åt Nordväst.

En af de Wildas qvinnor, som länge varit plågad af en tårande sjukdom, hade nu på några dagar blifwit så swag, at hon icke widare kunde följa oss. Denna belågenhet är en af de ömfansvärdaste ibland detta folk. / Antingen hade Pårarne gifwit henne förlorad, eller ock ägde hon ibland dem inga wänner; ty man anstälde icke det minsta försök til hennes räddning, utan öfwerlämnade henne kallsinligt åt sitt öde, at, ensam och öfwergifwen, aflida i en obebodd ökn.

Thuru jag nu för första gången war åsyna witne til et så omenstligt förfarande, är dock denna plågsed allmän ibland de Wilda; ty så snart, särdeles under sommartiden, en fullväxt person finnes så sjuk, at han ej mera förmår följa sällskapet eller fortskaffas, såga de det wara bättre at öfwergifwa en, som icke kan räddas, än at hela hushållet skulle qwarstadna och med den sjuka omkomma af hunger; hålft då ingen verkelig hjelp står at meddela. Wid sådane tilfällen plåga den sjukas anförwandter eller wänner hos honom qwarlämna några födännen, wata och wed; alt i den mån omständigheterna medgifwa. De hölja honom äfwen sorgfälligt med hudar, underrätta honom om den resa han
bör

bör taga, i fall han tillskrifnar, och lämna honom så med tårar i ögonen.

Stundom återställas sådana öfvergifne sjuka. De följa då den anvisning de fått att uppsöka sina anförwandter, eller ock wandrade omkring, til de de träffa andra Wildar, som ledsaga dem til sin stam. Dock äro sådana händelser sällsynte. Den nyssnämnda armena qvinnan uphann ock tre särskilda gånger, sedan hon blifwit öfvergifwen; men emjider utblef hon aldeles, och ingen bemiddade sig vidare att uppsöka denna olyckliga.

Man finner wiserligen icke hos något annat folk på jordklotet denna barbariska plågsed a); men då man omwäldigt öfwerlägger, måste man tilstå, det hårda nödwändigheten och pligten att förja för eget bestånd har större del i detta bruk, än verkelig brist af mensklighet och medlidande. Wana och nöd göra för dem sådana upträden mindre förskräckliga, än de måste synas för den höfsade delen af menniskjoflägtet.

3

- a) Hos Hottentotterna förekommer den, enligt Herr Prof. Sparrmans förskräckelse; dock sannolikt endast mid farfoter. Grönländarne öfvergifwa sina älskade, utan annan nöd, än omviljan att försörja dem. Canadas Wildar ombringa högtidligt sina älskade föräldrar, som ej längre förmå föda sig med jagt.

I början af September war wäderleken redan kall. Wi hade så mycken snö med flast, at man förmodade tidig winter. Således widtog det beslut, at någon tid qwarblifwa där wi woro, samt, för den kalla årstiden, tillaga winterkläder, snöskidor, släddar och torrkadt fött. Emot medlet af månaden blef wäbret lindrigare och fortfor at wora det til månadens slut; dock hade wi tillika så häftigt regn, at alla våra tältdukar rutnade. Andteligen sprang vinden, den 28, til NW, och den 30 war redan isen så stark, at wi utan fara kunde gå öfwer någdens watern.

Bland många widstepliga plågseder, som allmänt äro gängse hos dessa Wildar, förtjena några at anföras, hwilka af mina reskamrater iagttogos, sedan de mördat Esquimauernas, och hade til föremål, at befria dem från et slags orenhet, med hwilken de trodde sig, genom blodbadet, wara befärlade.

Alla de, som wid detta ryfliga uptråde lagt hand å de olycklige Esquimauernas, woro för det första derigenom satte utur stånd at tilreda mat för sig och andra. Det war således en utmärkt lycka, at två af vårt sällskap intet blod utgjutit, emedan dessa nu kunde förestå vårt folk, til dess wi träffade qwinorna. I synnerhet war detta en vigtig omständ-

ståndighet för mig; emedan i annat fall mödan af hela sällskapetets matredning blifwit min lott.

För hvarje gång, då mat tillagades, beströko sig Mördarne med en art rödlera från näsan til hakan, samt öfwer större delen af kindbenen up til öronen, innan de vågade smaka det ringaste. Ej heller wille de dricka utur någon annan bågare, än deras egen, icke ens röka med andras pipor. Med et ord: man skydde alt bruk af hwarannans tilhörighet.

Alla desse dårskaper fortforo til början af wintren, och under hela denna tiden kyste de Wilde hwarken sina hustrur eller barn. De afhöllu sig äfwen från många slags födoämnen, i synnerhet från Renarnes huswud, innanmäten och blod. Deras mat borde ej heller kokas i watten, utan nödgades de äta sitt fött antingen rått, eller ock stekt, eller bräckt på glödd.

Ändteligen inträffade den tidpunkt, då desse Ceremonier borde upphöra. Til den ändan upstående männen en eld, wid hwilken qwinnorna ej tillåts infinna sig. I denna eld fastades nu alla de sirater, med hwilka deras hustrur täflat, at wid återkomsten begåfwa sina män, såsom armband och pannbind-

bindlar, konstigt arbetade på läder af stackels-
 swins-taggar och älgghår. Vidare upoffrade
 man sina tobakspipor och fat åt lågorna, som
 i hast förvandlade allt til aska. Därefter an-
 ställdes et Gästbud, af idel sådana rätter,
 från hwilka mördarne nödgats afhålla sig.
 Sedan allt detta för sig gånkt, kunde hwar
 och en efter behag äta, dricka, röka, samt
 kyssa hustrur och barn, så mycket han östun-
 dade. Jag såg dem och öfwerlemnade sig åt
 dessa känslor med en förtjusning, den jag til-
 före aldrig märkt.

October inbröt med köld och storm. Den
 6, hade wi så wäldfama stormilar, at wåre
 tält fastades öfwerända. Af denna olycka
 hade jag den kånbaraste förlusten, emedan
 rälsstängerna fölllo på min Quadrant och gjorde
 honom aldeles obrukba., ehuru han stod
 inpackad i en stark brädfista. Jag sänderbröt
 honom därpå fullkomligt och skänkte måskin-
 gen åt de Wilda, som därpå gjorde sig ku-
 lor til sin jagt.

Den 23 kommo någre Plattsidige In-
 dianer til oss med Pålswerk, det de förty-
 trade til mine kamrater emot jernwaror. De
 woro så picckhågade på detta byte, at mine
 Wilda gjorde en förmånlig handel. En af
 dem, som dock icke hörde til wårt sällskap, er-
 höll 40 Wäfwerstinn och 60 Wårdskinn, för
 et

et stycke iern, det han stulit under sit sista
wistande wid Factoriet.

En af dessa främlingar förde med sig
ungefär 40 Båfwerstinn, dem han wille an-
wända til betalning af en gammal skuld hos
Matonabbi. Men en annan tilegnade sig med
wäld hela detta förråd, ehuru han wiste det
wara wår Anförarens egendom. Detta upfö-
rande gjorde Matonabbi så mislynt, at han
å nyo beslöt draga sig undan til Athapusto-
stammen. Snart erfor jag ock, det alle mi-
ne ledsagare wille göra en biresa til Atha-
pustoerna, för at döda Älgar och Båfrar,
af hwilka de förre aldeles icke, och de sed-
nare ganska sällan, träffas i dessa til högsta
Norden hörande länder.

Utom några få Mårdar, äro Wargar,
Silfrasar, Råfrar och Saksuttrar, de en-
da djur, hwilkas pälsar från denna orten för-
as til handelen. Af de Nordlige Wildar
finns dock få, som wåga döda en Warg
eller en Silfras, emedan de anse dem för
något mer, än wanliga djur. Deras widskel-
pelse går i denna del så långt, at de, om de
händelsewis döda en Silfras med et skott,
som warit ärnadt at en Råf, låta kroppen
ligga, utan at afdraga skinnnet. Sifwål plä-
gar den ej förrutna; ty äfwen bland dessa

Wildar finnas Gritänkare, som draga fördel af de öfriges swaghet.

Den 30 October woro alla våra fläder, snöskidor och slädar i ordning. Wi anträdde derföre resan och togo vår kosa åt Söder.

Från den 1 til den 5 November, gingo wi på isen öfwer en stor sjö, som, från Nore til Söder, hade en sträckning af 50 mil, samt enligt de Wildas berättelse, tretiofem Engelska miles bred i Öster och Väster. Hittills är denna sjö icke känd under något namn. Jag kallade honom därföre den Namnlösa Sjön. (No name Lake.)

Den 10 kommo wi til randen af de stora skogarna, och styrde nu kosan åt SW. Renar och annat willebråd träffades här ganska sällan. Wi lefde således hufvudsakligen af det förråd wi medbragt.

Den 20 kommo wi til Anadh-sjön, eller Indian-sjön. Under vägen dit, gingo wi öfwer Methy-sjön, och derifrån 80 mil på en liten flod, som sammanbinder denna sjö med Athapusko-sjön.

Anadh-sjön är wäl liten och ingenstädes bredare än 25 mil, men under wintern ganska fiskrik. Mine Wildar utsatte således där

där sina nåt och erhöillo en sådan myckenhet
fiskar, at alla våra qvinnor blefwo fullkom-
ligt belastade med blotta råmmen. På resor
medtaga de Wilde heldre råmmen, särdeles
af Qwabbor, än sjelfwa fisken; ty på två
markter af denna wål krosade råm, kan man
koka 8 kannor soppa, som, måtteligt tjock och
rätt tillagad, är så hwit som Risgrynswål-
ling samt icke mindre angenäm för smaken,
än för ögat.

Marken omkring denna sjö är full med
kullar, och består til större delen af klippor
samt lösa stenar. Dessa måste dock wara hölj-
de med en god mylla, emedan här öfweralt
wäxte högstammiga Poplar, Granar, Tallar
och Björkar; särdeles i dalarna. Tallarne
woro äfwen så reslige och frodige på högder-
na, som annorstädes.

Små Kaniner funnos här så ömnigt,
at wi fångade 20 stycken på en dag. Äfwen
så talrikt förekommo Ripor emellan Granar-
na. Ehuru deras kött, af de til föda njutne
grankottarna, war swart och betst, åto wi
det dock gerna til ombyte. Wanligt älska de
Wilde omwärling i sina föddännen, ehuru
de i nödfall kunna berga sig fram med rin-
ga förråd. Jag såg ofta Matonabbi utsända
ynglingarne på Ripjagt, endast at förskaffa
sig detta ombyte. Han lät då, på en enda
mål-

måltid, förspilla mera frut och hagel, än han behöft på Xenar använda til flera dagars uppehålle för sig och hela sitt hushåll. Ut höja löckerheten, kokades desse Ripor i en med idel fett upsfyld kettill, och jag måste medgifwa, at de, genom sådan tilredning, blefwo ganfka smakelige och möre.

Under den tid wi tillbragie wid Anadhsjön, woro flere af Sällskapet sjuke; i synnerhet befann sig ibland dessa en, hwilkens hela sida, från hufwudet til hälen, war förslamad. Desutom beswårades han af en inwärtas plåga, som betog honom all matlust, så at han nu mera, för krafftlöshet, knapt orkade tala. Hans broder hade hela två månader fortsläpat honom på en slåde. Nu bestodt alltså en af våra hårmåstare på honom försöka sin konst, och til hans återställande nedswälja et bräde, ungefär så stort som kimmén af en tunnig. Denne gycklare, war samme person, hwilken, såsom jag nyss berättat, nedswäljde Bayonetten. Enligt widtaget bruk tillagade en annan brädet efter Däfarens anwising, teknade på ena sidan et wilddjur och på den andra något, som skulle föreställa himmelen med stjorna. Därefter fogade man alla anstalter, såsom förra gången; och såsom jag då sagt, det jag stod för mycket aflägsse at se, om hårmåstaren werkeligen nedswäljt Bayonetten, kallade han mig nu til sig och sål-

stälde mig wid sin sida, medan han aldeles naken stod i dörren til haxeri-tältet.

När man gaf honom brådet i händer, företog han sig först at endast nedsticka tredjedelen i haljen; därefter började han swinga sig omkring, för at fullkomligt nedstjuta den återstående delen. Men knapt hade han satt brådet för munnen, då det, efter alt utseende, slank ned i halsen såsom en ål, at endast et stycke af tre tum förblef synligt utom läpparna. I sådan ställning gick han nu tre gånger fram och åter; updrog därpå hela brådet och sprang så hastigt in uti hyttan.

För at göra detta begripligt, bör märkas, det konsten företogs under en ganska mörk och kall natt. Gåstån en stor eld brann i ena hörnet af hyttan och ehuru Gycklaren war aldeles naken, gjorde dock mörkret et understef möjligt, äfwen som någre hans förtrogne, wäl kläddes, hade ställt sig på några håll, förmodeligen at wara honom til biträde.

Men en annan omständighet gaf mig fullkomlig wisshet om något bedrägeri. Jag hade dagen förut på en jagt, några mil från våra tält, öfverraskat samme Gycklare under en buske, där han satt och med knif tillagade et trådstycke, aldeles lika med det han

I 3

nu,

nu, efter förrättad konst, höll emellan tänderna. Sedan hans wänner undanskaffat det rätta brådet, war honom således lätt at emellan tänderna sätta det eftergjorda, som tillika icke war bredare, än at det kunde beqvämligt där hållas.

Så snart detta hufwudstykke af Skådespelet war förbi, begofwo sig ännu fem andre männer och en gammal gumma, alle större mästare i denna konst och nafne, in uti tältet til den sjuke. De började strax sjunga, dansa, suga de lidande kroppsdelar och utblåsa det onda de med sugningen inhämtat. Detta arbete fortsatte de i tre dagar och fyra nätter utan afbrott, utan at sofwa eller äta, ja utan at en gång läcka sig med en enda droppa watten. När de utgingo af hyttan, woro deras munnar swarta af den brännande törsten. Deras tungor hade klibbat sig så fast wid gommen, at de ej kunde uttala et enda ord.

Efter så lång fasta borde de nu med största försigtighet njuta någon föda, särdeles första dagen. Någre af dem syntes wara i åfwen så sorgelig belågenhet, som den sjuke, hwilken de welat hjälpa. Därmed förenade sig dock wißerligen några låtsade plågor. De lågo på ryggen med orörliga utspända ögon, såsom hade de welat upgifwa andan. Man
flöt

stötte dem såsom små barn. En person satt
 beständigt jämte dem, smorde deras munnar
 med fett, läskade dem då och då med en drop-
 pa wain, gaf dem en bit kött och lät dem
 röka några drag ur en tobakspipa. Denna
 Comedie warade likwäl blott en dag. Där-
 efter syntes de strax fullkomligt återstälde, nå-
 gon heshet undantagen, som sedermera påstod
 tämligen länge. Det förundranswärdaste wid
 hela denna förrättning war, at den sjuke, då
 han framtog utur tältet, til större delen åter-
 fått sin fordna matlust och kunde obehindradt
 röra så wäl fingrar, som tår af den förlä-
 made sidan. Innom tre weckor hämtade han
 sig så, at han gick utan hjelp, och efter sex
 weckor jagade han, såsom förr, åt sitt hus-
 håll. Han war en af dem, hwilka det i syn-
 nerhet ålåg, at under resan förja för mina
 behof. Efteråt kom han ofta til Factoriet,
 hade dock aldrig rått friskt utseende. Han
 led ock ofta af Nervo-krämpor. Denna sista
 swåra sjukdom syntes darslämte hafwa för-
 drat hans hela lynne. Förut war han gan-
 ska munter och glättig, samt i högsta måtto
 friskostig och godhertad; men efter denna hän-
 delse blef han knarrig, misnögd och girig.

Genom hwad medel han återställes, är
 mig en ouplöslig gåta. Händelser gifwas,
 då man kan föreställa sig sådant förtroende
 til Läkaren, at sjukdomen tager en förmånlig
 wänd-

wändning; men huru sådan werkan här funnat äga rum, inser jag icke.

När desse Gheflare kasta hat på någon och hota honom med hemlig hämnd, är tron på denna underkraft så stor, at däraf ofta de bedröfligaste följder upkomma för de olycklige, som anse sig blottstälde för Hårarens wrede. Blotta hotelsen förorsakar hos detta widskepliga folk swåra sjukdomar och stundom omkomma hela hushåll, utan at en enda droppe blod spilles eller någon synbar åkomma kan märkas.

Matonabbi gjorde mig den äran, at tiltro mig äga denna öfwer naturliga konst. Han war förolämpad af en Wild, som wistades på 100 mils afstånd. För at hämnna sig, anmodade han mig at ombringa sin fiende. Dels på skämt, dels af önskan at fullgöra Matonabbis begäran, upritade jag på et papper två männer, som stridde med hwarandra, i fullkomligaste öfvertygelse, at med detta up-tåg ingen ting uträtta. I den ena mannens hand ritade jag en Bayonett, riftad åt den andras bröst, och underrättade Matonabbi, at den wåpnade personen förestälde mig och den andre hans wederspart. Widare tecknade jag en gran, utur hwilken en hand framstod, samt, öfwer trädets topp, et stort menniskjohöga. Detta papper lemnade jag åt Matonabbi,

nabbi, med begäran at han skulle kungöra öfwer alt des innehåll. När Matonabbi följande året kom til Factoriet, berättade han, at hans fiende, wid tidningen om mitt paper blifwit nedstämt i swårmodighet, börjat afhålla sig från all mat och därpå omkommit. Man bad mig sedermera ofta om sådane biträden; men jag afslög dem oryggligt, för at icke blottställa min ryktbarhet, som war mig ganska nyttig, emedan den höll Wildarna i tyglen.

Til den 13, gjorde wi korta Dagsresor, jämte en sträcka af små sjöar, som woro för- enade med bäckar. Under hela denna tiden fälde wi endast två Renar, så at wi nödgades lefwa af det torra Kött, wi förut samlat.

När wi lemnade Sjöarne, togo wi lossan mera Gödligt, och kommo ändteligen, den 24, til norra ändan af den stora Athapusco-Sjön. Under wägen sågo wi ganska många Renar och Bäfrar. Af de sednare dödade mina Wildar et stort antal, emedan nätterna äro til denna jagt lika tjenlige, som dagarne. Renarne kunna däremot endast skjutas wid dagsljuset; men dagarne woro nu så korta, at Solen föga syntes öfwer himlaranden, och wid middagen knapt upnådde trädens halfwa högd. Likväl hade

vi denna saknad ersatt af de blöfande Norrskjenen och glimmande stjernorna, som, utan månens tilhjelp, gifwo så starkt ljus, at jag hela natten utan möda kunde läsa fint tryck.

Jag erindrar mig icke hafwa, hos någon resande i dessa Nordliga trakter, funnit anmärkt, at Norrskjenen, då de i luften förändra färg och läge, gifwa tillika et susande buller. a) Jag kan med wisshet försäkra, det jag wid de lugnaste nätter, från Norrskjenen hört et raslande ljud, såsom bullret af en håstigt slägtande Fana. Denna anmärkning hörer icke allenast til de höga trakter, på hwilka jag mig nu befann; jag har hört samma ljud wid Churchills-floden, och det är sannolikt endast af brist på upmärksamhet, som man icke med alla Norrskjen, haft samma erfarenhet. Förmodeligen bidrager ock luftens olika beskaffenhet, med Norrskjenets större eller mindre afstånd därtill, at detta Phenomen märkes swagare eller starkare.

Renarne, som jämte Älgen, utgöra denna ortens enda willebråd, äro här mycket större, än deras Samslägtingar Norr om Churchills-floden. Deras här äro under wintren gulröde, och deras horn, ehuru starkare
än

a) Detta Phenomen är länge känt och anteckadt.

än de Nordliga Renars, hafwa dock sparsammare grenar, och mindre längd. Deras Kött fann jag desutom grofware och osmakligare, än de smärres, som äger det företrädet, at man därwid aldrig ledsnar. För sanningen af denna upgift går min egen erfarenhet i borgen; ty jag har ofta, från 12 til 18 månader, dagligen ätit däraf utan at just längta efter annan föda, ehuru ombyte af andra Djurs Kött och foglar icke war mig obehagligt.

Såsom Båfrar waro särdeles talrika i denna del af Landet, ädrogo de sig mina reskamraters synnerliga upmärksamhet. Deras kött är utmärkt wälsmakande, och deras skinn utgöra en vigtig artikel, så wäl til handel, som til kläder.

Båfwer-byggnadernas läge är mycket olika. Där dessa djur finnas til myckenhet, bebo de träsk, sjöar och floder, äfwen de smärre strömmar, som förena dessa orters oräkneliga in-sjöar. Dock wälja de helst floder och strömmar, när watnet äger tillräckligt djup och stället gör tilförslen så wäl af tråd som andra byggnads-ämnen beqwämlig. Wanligt upöka de djupt watn til sin byggnadsplats, på det isen icke må gå ned til botnen. Men då de bosatt sig wid en liten bäck, hwilkens tillflöde snart stoppas af isen, plåga de,

de, ledde af sin natursdrift, taga wiða mátt emot denna olágenhet, i det de, på behörigt afstånd från sina boningar, tvärt öfver watnet updraga en dam. Dessa dammar anser jag vara Båfrens konstigaste arbeten; icke så mycket för deras verkligt artiga inrättning som för deras styrka och nytta, och emedan de förråda en klofhet och et förutseende, som gränisar til menniskliga försigtigheten, och förmodeligen icke fallit på något annat Kreaturs lott.

Båfwer-dammarne äro af åtskillig beskaffenhet, lämpade efter stället's egenskap. Har watnet föga fart, så göres dammen merendets råt. Är strömmen stridare, så upföres den i en betydlig båge, som emot watnet bjuder sin kupiga sida. De byggnads-ämnen, af hvilka djuren sig betjena, äro flottwed, färskt Wide samt grenar af Björk och Asp. Därtill komma gytja och stenar, hvilka så sorgfälligt blandas om hwarandra, at de tydeligen bidraga til dammens högst möjliga fasthet. För öfrigt märker man wid arbetet ingen annan ordning, än at dessa dammar inrättas uti en stickelig båge och göras öfver alt af lika tjocklek.

I de orter där Båfrarne länge hushållat ofredade, förwandla sig dessa dammar, genom årliga omlagningar, til starka Wallar,
som

issa mått
behörigt
ver wat-
ar anser
n; icke
rättning
emedan
de, som
och för-
t Krea-

som kunna emotstå det wäldsamaste anfall af
watn och is, och såsom de nyttjade Widen,
Björkar och Aspar wanligt slå rötter samt
stjupa telningar, bilda de småningom en or-
dentligt anlagd lefwande Häck, hwilken jag
på somliga ställen funnit så stor, at foglar
där byggt sina bo. Jag bör äfwen tillägga,
at de Båfrar, som bosätta sig i floder och
bäckar, alltid fälla sitt wärke äfwan om byg-
naden, på det strömmen må bringa det til
sitt ställe, utan deras möda.

Ug be-
genskap.
nen me-
å upfo-
watnet
ämnem,
tt-wed,
h Asp.
iska så
de ty-
höjliga
arbetet
ammar
öfwer

Båfrarnes boningar göras af samma
ämnen, som deras dammar, och storleken
lämpas efter inwånarnes antal, som sällan öf-
werstiger fyra gamla med sex til åtta ungar.
Stundom, men sällan, har jag sedt detta an-
tal fördubbladt.

shållat
, ge-
ballar,
som

Deßa boningar förtjåna wäl en äfåda-
res beundran; dock upnä de icke på långt nå-
ra de wanliga beskrifningar; ty ehuru man
uphöjer deßa bygnaders ordentlighet och kon-
stiga inrättning, äro de likwäl af wida plum-
pare sammansättning, än dammarne.

De som beskrifwit dylika boningar, och
föregifwa sig hafwa funnit särstilda afdelnin-
gar til Matsalar, Sofrum, Wisthus, ja äf-
wen til Afstråden, äro antingen ofunniga om
werkliga förhållandet, eller ock äfysta de, at
med

med öfwerdrifna berättelser öfwer rästa lättrogna Låfare. Et mångårigt wistande bland de Wilda, under hwilken tid jag åstådat flere hundrade Båfwer-byggnader, sätter mig i stånd at med trygghet försäkra, det alla dylika upgifter äro ogrundade. Ty med all sin flokhet synas dessa Djur, wid sina byggnader endast wilja tilreda sig en torr plats, där de kunna ligga och förtära sin föda, som hämtas utur watnet.

Man finner ofta, at några af de större husen hafwa flera Afdelningar, om man så behagar kalla den del af huswudbyggnaden, hwilken Båfren låtit stå qwar, at bära taket. I sådane fall hafwa dessa så kallade Afdelningar inget gemenskap med hwarandra utan är hwar och en försedd med sin egen utgång til watnet. Jag har på en liten ö, sedt en dylik Båfwerbyggnad med flera än 12 kamrar under et och samma tak. Såsom et betydligt antal Båfrar där uppehöll sig, är sannolikt, at hwart och et hushåll kände sin särskilda boningsplats och hade sin egen öfning til utgång, utan widare gemenskap med grannarne än den, som fordrades til hela byggnadens och dammarnas uppsättning.

Andre resande, som tillägga Båfwerhusen twänne utgångar, en åt watnet och en åt landsidan, synas icke wara närmare bekante med

med dessa djurs hushållning, än de, som tro sig där funnit hela rader af wäl inrättade kamrar. Genom en sådan tillställning skulle Båfrarne förlora en anseelig del af sin trygghet emot fiender; särdeles emot Silfrasen, som, i fall han kunde angripa dem från landet, skulle i grund utrota hela släktet. Genom drag skulle de ock då, under wintren o troligt lida af wätnets starka kyla.

Man kan verkligen icke utan at småle, läsa hwad någre anföra om Båfrarnes hushålls-författning. Man synes täfva om företrådet i förmågan at dikta. Författaren af werket: *Naturens och konstens Underverk*, tyckes dock hafwa bäst lyckats i denna del. Han har icke allenast samlat alla andras felaktiga uppgifter, utan ock prydt dem med så många tillsatser, at til fullkommandet af hans Båfwer-historia, endast fattas en ord bok öfwer dessa djurs språk, en samling af deras lagar och en uppräknning af deras Religion.

Det wore dåraktigt at frändöma Båfren en aldeles owanlig, af naturdriften wäckt, försigtighet; men man bör icke gifwa den en öfwerdrifwen målning. Til exempel; huru wil man göra troligt, at et djur, hwars största högd, då det reser sig på bakbenen, utgör halftredje eller tre fot, kan uti botnen 3 til 4 fot djupt ned-

neddrifwa pålar af et manslärs tjocklek, således då djurets framfötter icke äro större, än et Ritsdalers-stöcke? Äfwen så löjlig är den uppgift, at Båfrarne sammianbinda dessa pålar med flåttadt ris, rappa rummens inre sidor med ler och strå, samt summa med sten och lera på swantsen. Djurets skapnad och storlek, lägger, all sticklighet oaktad, de öfvervinnerligaste hinder för så konstiga förrättningar. Äfwen så omöjligt är det för Båfren at nytja sin swants såsom mursef; ty denna kroppsdel har icke de dertil nödvändiga leder; kan ej heller böjas uppåt öfwer ryggen. Swantsens naturliga ställning är nedhängande, och djuret måste använda ansenligt bemödande at förekomma, det han icke må släpa på marken. Således kan ej heller Båfren sitta uprätt, såsom Ikorren, utan at framför sig hafwa swantsen framlagd emellan benen, hwilken, då djuret åter, har någon likhet af en talrik.

Långt ifrån at neddrifwa pålar i jorden, plåga de merendels, wid sina bygnader, lägga wirket korswis och i wägrät ställning, utan annan omtänka än den, at midtpå lemna en fri öpning. När några onödiga qwishtar sträcka sig för långt fram, afbita de dem med tänderna, och kasta dem bland det öfriga riset, som hopstaplas, på det icke gytjan må af talet nedfalla. Det är äfwen en willfarels

relse, at de først fullborda trädverket och sedan öfversmeta väggarne; ty dessa väggar, så väl som dammarne bestå, från botnen til öfver kanten, af tråd och ler, blandadt med stenar, när sådane kunna fås. Gytjan, eller leret, hämta de från flodens eller bäckens botten, eller ock från des sidor, tätt intil byggnaden; öfvenså stenarne, dem de fatta med sina framtassar och trycka hårdt in til halsen. Men tråden fortlåpas ständigt med tänderna.

Allt sitt arbete förrätta de om nätterna, och äro därwid så flitige, at jag ofta sedt huru de, på en enda natt, framför sitt hus upstaplat en hög af gytja, som för dem utgjort flera tusende serskilda bördor. När denne gytja finnes blandad med strå eller gräs, bör sådant anses såsom en blott tilfällighet af orten där gytjan blifwit hämtad; ty det är ogrundadt, at de med flit göra denna tillsats.

Båfrarne äro så försigtige, at de alla äro öfversmeta sina byggnader med ny rappning. Detta arbete företages sent på hösten, då kölden är tämligen skarp, at den nya skorpan må strax tilfrysas. Den blifwer också, inom kort tid, hård såsom sten och skyddar dessa djur emot deras hufvud-fiende, Silfrasen. Såsom man, wid denna årstid, ser dem hoptals gå omkring sina boningar, och stundom slå eller klappa med swansen, såder-

les innan de ned-dyka i watnet, har utan twif-
wel den ferdom däråf upkommit, at de nytja
denna fropsdel såsom murslef, når de öfwer-
smeta sina byggnader. Denna klappning med
swansen är dock endast en plågsed, hwilken
man hos dem märker, öfwen då de hållas
tame, särdeles når de blifwa hastigt sträande.

Deras wanliga nåring består af en stor
rot, som ungefärligen liknar en källstäck samt
växer på botnen i sjöar och strömmar. Deß-
utom äta de barken af träd, i synnerhet af
Wids, Björkar och Åspar; men under win-
tren, då isen hindrar dem at gå i land och
söka bark, plåga de, utom nämnde rot, til-
gripa barken af de qwishtar, hwilka de, under
sommartiden, afbita och kasta i watnet fram-
före sina hus. Under den warma årstiden
nytja de ömsom allehanda växter och wilda
bär til föda.

Så snart isen upgår, öfwergifwa Bäf-
rarne sina hus och stryka sedan hela somma-
ren omkring uti ödemarkerna, men återkomma
emot hesten, innan löfwen aldeles affallit, och
insamla då sitt winterförråd.

Når de ömsa boningsplatser, eller, i an-
seende til öfadt antal, behöfwa nya bygna-
der, plåga de redan i början af sommaren
sälla träd til detta behof; men sjelfwa arbe-
tet

tet företages sålän före slutet af Augustus och fullbordas aldrig, förrän kölden infaller.

Man har mycket talat om de stora Samfund, i hvilka dessa djur lefwa, samt om de städer och sällskaper, hvilka de inrätta. Jag är däremot fullkomligt öfvertygad, at, äfwen där de til största antal finnas förenade, ingen gemensam båtнад eller Samfunds-förbindelse äger rum, om icke emellan dem, som bo under samma tak eller draga fördel af en och samma dam, hvilken de förmodeligen samfåldt underhålla.

Båfrarne hafwa ständigt, wid stranden af den flod eller bäck, hvilken de bebo, en myckenhet hålör, som tjena dem til undflykt, då deras hus skadas. Vanligt blifwa de ock fångade i dessa fulor.

När Båfrar skola fångas i en liten flod eller bäck, plåga de Wilde stundom tilstånga sirömfåran med nedsatte fåppar på det djuren icke må undkomma. Därefter bemöda de sig at uplöka alla hålorna i strandbrådden. Denna förrättning, som fordrar mycken öfning och erfarenhet, sker på följande sätt: Hwar och en förser sig med en jernpik, fästad wid et stakt af fem fots längd. Med detta redskap går han långs åt stranden och söter på isen. De, som äro wane wid detta arbete,

fänna noga af isens ljud och flang, om de befinna sig midtföre någon Båfwerhåla. På alla ställen, där de förmoda sådana tillflyktsorter, hugga de uti isen en öppning, nog stor at framsläppa en fullväxt Båfwer, och fortfarande så, til dess alle hålorna äro undersökte. Emedlertid, och medan hufvudpersonerne så sysselsätta sig, plåga de öfrige männer och qvinnor upbryta Båfrarnes boningar. Detta arbete är betydligt, emedan bygnaderne wanligt hafwa sex til åtta fots tjocklek. Så snart Båfrarne märka, at deras tillhåll angripas, flykta de wanligt til sina kulor i strandbrädden. När de Wilde märka detta, som lätt upptäcket af watnets rörelse, tilstänga de öppningen med kappar, och uttaga Båfren antingen med handen, om de råcka honom, eller ock med en hake, som til den ändan är fäst wid en kapp.

Wid denna jagt äger hwar och en af Sällskapet särskild rätt til de Båfrar han sjelf fångar uti hålorna: Såsom denna författning är allmänt införd, plågar den, som gör fångsten, med någon qwist eller annat tefu, utmärka de så uttagna djuren från de öfriga.

Båfrarne kunna icke länge lefwa under watern. Således, när deras boningar äro nedbrutne och deras kulor upptäckte, måste de snart blif-

ng, om de
rhåla. På
na tillflykts-
1, nog stor
r, och fort-
undersökte.
ersonerne så
männer och
gar. Det-
bygnaderne
cklek. Så
tillhåll an-
lor i strand-
detta, som
tillstånga de
Båfren an-
honom, el-
å ändan är

och en af
åfrar han
denna för-
den, som
ller annat
n från de

fråa under
åro ned-
te de snart
blif-

blifwa gripne; antingen på det ena stället, eller på det andra. Stundom fångas de ock på nåt, och under sommaren rått ofta i fållor. Om vintren är deras kött ganska fett och läckert, men, under sommartiden, mycket magert, emedan de då ständigt flytta från ort til ort och söra för sina ungars uppfödande. Skinnen äro ock den årstiden af så föga värde, at de Wilde wanligt bortsweda håren.

Båfwerhonan föder från två til fem ungar. Herr Dobbs upräknar ock, i sin Beskrifning af Hudsons Baye, icke mindre än åtta arter Båfrar; men denna skillnad beror endast af den olika årstid, då djuret fångas.

Le Franc försäkrar, at en rast jägare, på en enda winter, fångar 600 Båfrar, af hvilka han dock til Factoriet kan fortskaffa blott et hundrade. Om i Le Francs tid så tilgådt, måste de Wildas Canoter nu ansensligt förändrats, ty det är allmänt bekant, at en sådan, utom lifsmedel och annat nödigt tilbehör, beqvämligt bär 300 Båfwerfkin. Skulle någon Wild hafwa dödat 600 Båfrar, hwarpå jag mycket twiflar, så har han dock många utvägar at bringa dem til Europeiska Nederlags-platzarna, utan at låta någon del af dem förderfwas, ty de fläste jägare äro mindre lycklige, så at den enas öfwerflott kan på dem lätt fördelas.

Swita Båfrar, om hvilka Le Franc talar, äro så sällsynte, at, bland tio Factorer, knapt någon finnes, som, under allt sitt wistande här i landet, sedt en enda. Under de tjugu år jag här tilbragt, och wid de resor jag gjort hela 600 mil jämte hafskusterna, har jag icke sedt flera, än et enda hwitt Båfwerfkin. Äfwen detta hade på ryggen många bruna och rödaktiga hår, så at endast buf och sidor woro glänsande silfwerhwita. Sjelfwe de Wilde ansågo samma skinn för en stor sällsynthet. Jag erböd tredubbel betalning, om någon kunde skaffa flera af samma färg. Men under tio påföljande år bragtes icke et enda til Factoriet. Et säkert bewis, at ingen egen hwit Båfwerart finnes, och at denna färg-förändring endast är en tillfällighet af sällsynstaste slaget. Swarta Båfrar, af förträfflig glans, äro däremot icke så aldeles owanlige, dock århåller man på hela årshandelen sållan flere, än tolf eller femton stycken.

Le Franc, som sjelf war American, kan icke hafwa gifwit Herr Dobbs den underättelsen, at Båfwerhonan föder från tio til femton ungar. Om han det gjort, har han med flit welat förleda; ty de Wilda, som hoptals döda sådane honor, äfwen då de äro drågtiga, hafwa säkra tilfällen at bestämma ungarnas antal. Jag har sjelf sedt flera

Le Franc
tio Factor
der alt sitt
da. Under
wid de re-
hafskuster-
enda hwitt
på ryggen
at endast
fwerhwita.
skinn för
dubbel be-
a af som-
e är brag-
säkert be-
rt finnes,
är en til-
rta Båf-
remot icke
man på
solf eller

merican,
den un-
från tio
ort, har
Wilda,
n då de
at be-
jelf sedt
flera

flera hundra i detta tilstånd, och blott två gånger funnit dem båra sex, men annars alltid färre. Wanliga antalet är emellan två och fem.

Äfwen den upgiften, at Båfrarne låga tråcken i sina boningar, är oriktig. De afbörda sig denna naturliga förrättning ständigt uti watnet. Jag kan så mycket mera lämna detta intyg, som jag haft flera Båfrar så toma, at de igenkånt sina namn, kommit då man lockat dem, följt mig såsom hundar och oändeligen fågnat sig, då de blifwit smekte. Jag lät för dem bygga et litet hus, och för ingången sätta watn, hwaruti de alltid dykte wid detta naturliga behof, hwarefter tråcken, såsom lättare, upplöt och sam på watnytan. Äfwen då watnet började tilfrysas, gingo de i detta ärende på isen. Sedan kolden blef så stark, at jag nödgades intaga dem i mitt eget rum, afbördade de sig denna förrättning i et watnkåril, det jag lät för deras råkning insätta, på det min famnare ej måtte orenas. De omgingos så förtroligt med de Wildas qwinnor och barn, och fattade för dem sådan tilgifwenhet, at de, då dessa någon tid uteblifwit, wisade sig sorgsna samt oroliga, och wid deras återkomst med alla möjliga tecken yttrade sin fågnad. Under wintren deltog de wanligt i qwinnornas måltider. I synnerhet smakade dem Risgryn och

Pudding med Rusin. Dock äto de äfwen gärna Ripor och fårskt willebråd, ehuru de egenteligen icke höra til de djur, som lefwa af kött. Så djur finnas ock, som icke kunna wänjas wid sådan föda. Wid Gudsons Baye äto sjelfwa hästarne allehanda köttmat, och dricka gärna distwatnet, som annars bestämmes för swincreaturen.

Sedan wi tillbragt våra dagar med Båfwerjagt, gingo wi öfwer Athapusco-sjön, hwilkens Gödliga strand wi dock icke upnådde förrän den 9 Januarii 1772, emedan wi, desutom, på holmarne, länge uppehöllu oss med jagt efter Renar.

Denna sjö är, enligt de Wildas berättelse, 120 sjömil lång från Öster til Väster, samt, i Ödder och Norr, 20 mil bred. Wi öfwergingo honom nära dess smalaste ställe. Han är full med holmar, af hwilka de flesta bära en myckenhet höga stöna Björkar, Åspår och Granar. Där uppehålla sig äfwen många Renar. På de större, som hafwa träsk, träffas ock Båfrar, men wid deras stränder sägos inga byggnader af dessa djur. Sjön är tillika rik af förträffliga fiskarter, särdeles emellan holmarna, som ofta ligga hwarandra så nära, at de blott skiljas med smala sund, i hwilka jag märkte tydeliga strömdrag åt Öster. De fiskar, som här
öms

ömnigast erhöles, woro Gaddor, Soreller och Qwabbor, utom några okände arter. Sorellerne woro de störste jag någonsin sedt och gingo stundom ända til 2 Rispunds wigt. Afwenså owanligt store woro Gaddorne, som här icke sakna smärre fiskar til föda, och där jämte sällan ofredas.

Straxt wid Sjöns Öddra ända, förändrades markens gestalt. Hittills tröttades ögat med en blandning af nakna klippor och högar. Nu däremot utbredde sig för oss et slätt fält, som icke hade en enda sten. Någre af mina reskamrater, som inga meßingskettlar ägde, nödgades därför, på den sista holmen, belasta sina slädar med stenar, för at kunna koka mat i sina näswe-pannor, som icke tåla eld, hwarföre all anrättning i dem stjer med upglödgade stenar.

Bufflar, Älgar och Bårar träffades här til myckenhet. På många ställen wårkte wi äfwen spår af Mårdar, Råswar, Silfrasar och andra djur. Men mina Wildar gofwo sig icke den ringaste möda at fälla andra, än de tre förstnämnde, hwilka de sonolikt sökte för deras läckra föit. Silfrasar och Råswar ätas endast i högsta nödfall.

Af de Bufflar a) jag här såg, woro i synnerhet Tjurarne mycket större, än den Angelska fulliga Boskapen. Deras tyngd war så swår, at sex til åtta Wildar, då de gemensamt astogo huden, icke ens försökte wälta kroppen ostyckad från ena sidan til den andra, utan plågade, då halfwa djuret war afslådt, lösa bogen, uttaga inelsworna och afståra hufvudet, innan de upwände andra halfsten och fortsatte arbetet. Huden är på några ställen otroligt tjock, särdeles omkring halsen, där den håller en hel tum i tvärsnitt. Hornen äro korta, swarta och nästan rata, samt utbreda sig mycket wid roten.

Hufvudet af en gammal Tjur är ganska stort och otroligt tungt. Jag har sedt flera, wem jag icke förmådde lyfta från marken. Koernas hufvud äro däremot wida mindre. Deras swantsar öfwerstiga sållan en fots längd, tageltoffen oberäknad. Denna är på Tjurarne af en glänsande skön swart färg, men på koerna smutsigt brun. Håren på kroppen, krusliga såsom ull, stå på brungult. På hufvud och hals wäxa de särdeles långa.

De Wilda bereda huden med des här, sedan de, genom skafning å föttsidan, gjort tjockleken någorlunda lifa. Af så beredda hudar

a) Bos Bison.

såg, woro i
 än den An-
 tyngd war
 då de ge-
 försökte wäl-
 til den an-
 ret war af-
 rna och af-
 andra hälft-
 år på nå-
 mkring hal-
 i tvärsnitt.
 stian rata,

ur är gan-
 har sedt
 från mar-
 wida min-
 sållan en
 Denna är
 part färg,
 Håren på
 brungult.
 es långa.

des hår,
 , gjort
 edda hu-
 dar

dar förfärdigas sedan warma, lätta och star-
 ka kläder. Man garfwar dem äfwen til Lå-
 der, för tält och skor; men detta läder blif-
 wer groft, swampigt och kan icke jämföras
 med Allghuden. Selet ligger dock icke i be-
 redningen, utan synas Bufflarnas hudar wa-
 ra af samma beskaffenhet med Mustoxarnas,
 af hwilka Compagniet en gång affände et stort
 antal til Europa, där de funnos i deles o-
 brutbara.

Bufflarne wälja sig helst stora öppna
 fält, på hwilka et långt groft gräs, eller råst-
 tare et slags litet rör, växer, det de nyta
 til sin föda. När de förföljas, fly de alltid
 til skogarna. Deras styrka är så anse-
 at de ofta, då de löpa genom skogar, kullka-
 sta träd af en arms tjocklek. Ehuru djup
 snön ligger, kan dock den måst snabbfotade
 Wilda icke uphinna dem med snöskidor.

Buffelens fött är gansta godt, och så
 fritt från all bismak, at det går nära vårt
 oxfött. Koernes är i synnerhet läckert, sedan
 de någon tid gädt drägtige; men den unge
 kalfwen, som utskäres af modren, anses för
 en fräslighet. Den store knölen, som sitter
 på skuldrorna, är icke, såsom någre föregif-
 wa, en föttklump, utan härleder sig från en
 owanlig förlängning af skulder-benen. Röt-
 tet, som omgifwer dessa ben, är en blanda-
 ning

ning af fett och magert, och hålles äfwen för en utmärkt läckerhet. Tungorne räknas för icke mindre smakelige, hvarföre de och i stor myckenhet sändas til Factorierna såsom skänker. Dock anser jag våra oxtungor större och mörare.

Älgen är äfwenledes et djur af anse-
lig storlek; ofta högre och tjockare, än den
största häst; men de långa benen, den stora
kroppsmåttan, den korta halsen, det ovanligt
långa hufvudet med sina stora öron och den
saknade swansen gifwa honom et oformligt
utseende. Sammarne, som i storlek wida öf-
verträffa Honorna, skilla sig tillika från dem
med färgen. Oxens hår äro länge och mjuk-
ke, emot spitsen nästan swarte, på midten
astgrå och wid roten fullkomligt hwhite; Kon-
däremot är ljusbrun och på några ställen af
glänsande hwit färg.

J anseende til sina långa ben och sin
korta hals, kunna Älgar icke, såsom andre
djur, beta på slåta fält, utan föda sig under
sommartiden endast med löf och de högre väx-
ters toppar. Under wintren äta de skott af
Wide och unga Björkar. Man träffar dem
således, under denna årstid, på de orter, hwa-
rest sådane föddamnen finnas til ömnighet. J
öfre tåken hafwa de inga framtänder, dock
assåra de Widens och Björkars skott så
skarpt

skarpt, som skulle det skjedt med knif. I synnerhet älska de det så kallade Röda Widdets qmiltar.

Under sommaren uppehålla de sig gärna wid Gloder och Gisar, emedan de uti watnet kunna undgå den oräkneliga skara af mygg och andra Insecter, som den årstiden uphörligt förföljer dem. De finna ock där en myckenhet watnwäxter, af hwilka de hämta en smakelig föda.

Älgens hufvud är owanligt stort och långt. Det liknar nog nära et hästhufvud, men nosen och näsebårarne äro dubbelt så långa, som hästens. Dronen, af nästan en fots längd, stå uprätt. Man tror äfwen at de hafwa röda skarpare hörsel, än syn och luft. Således är ganska swårt at komma dem inom skotthåll. Under sommaren dödas de ofta i watnet. De Wilde förfölja dem då i sina båtar från ö til ö. Ej heller göra dessa djur sina fiender minsta motstånd. Såsom kalfwar äro de ganska ofkygga. Jag har sjelf sedt en Wilde nalkas en sådan och utan smärighet fatta honom i hufvudet. Det ofsyndiga djuret syntes därwid lika tryggt, som hade det summit jämte sin moder, och såg den Wilde slinnt i ansigtet, utan at förråda minsta fruktan.

Älgar låta tåmja sig utan swårighet. Wid Churchill har jag ofta sedt dem så tåma, at de, såsom hundar, följde sina ägarers rop.

Röttet är smakeligt, men gröfre och segare än annat willebräd. Nosen och tungan hållas med stål för läckerhet. Vefren däremot är alla årstider osund. I likhet med alla djur af detta slägte hafwa Älgarne ingen gallblåsa.

I alla sina kroppsörorelser och ställningar synas de dumme och ofskicklige. De löpa aldrig i frysprång, utan hålla et slags traf, som dock, i anseende til deras långa ben, är tämligen snabbt. Dock kan man på en större slått uphinna dem utan swårighet, emedan de hafwa fort andedragt och ömma fötter.

Af dessa djurs hudar bereda de Wilda et förträffligt läder til tält, skor och andra klädespersedlar. De äro, såsom Buffelhudarne, af olika tjocklek; men denna olågenhet weta de Wildas qwinnor afhjelpa med skafning. Rätt beredda blifwa de ganska mjuka; men såsom ingen olja nyttjas wid deras beredning, stufna de alltid af regn, och måste då gnuggas, til dess de ä nyo blifwa torre.

Älg.

Älgkon har inga horn; Hannens där-
emot äro ganska store och tunge samt af mång-
faldig skapnad. Yttersta ändan är platt, så-
som en styffel, wäpnad med några små ut-
skott, och roten wid hufwudet så tjock, som
en wanlig mansarm äfwan om handleden.
Dessa horn affalla årligen. Deras wigt öf-
werstiger ofta tre lispund, och ehuru de wäxa
så fort, äro de dock alltid hårde och tåte.

De Wilde sätta mycket värde på Äl-
gens kött, dock anse de hwarken det eller
Buffelköttet för särdeles närande. I anse-
ende til det förstånande, är sådant en för-
dom; Buffelköttet däremot smälter så fort
och lätt, at nämnde upgift synes äga någon
grund. Älgkon framföder från en til tre
kalfwar, i slutet af April eller början af Maji.

De Wildas sätt at bereda så Älgar-
nes som Bufflarnes hudar, är ganska en-
felt. De göra af hjernan, med mårgen och
det mjukaste fettet, en smörja, i hwilken hu-
den lägges at mjukna. Därefter uptages hon,
torkas för eld och hänges några dagar i rök.
Widare stöljes hon i warmt watten til dess hon
blifwer fullkomligt genomblött, hwarpå hon,
sedan watten är utskramadt, åter torkas wid
lindrig eld, samt beständigt arbetas och gni-
des, så länge någon fuktighet märkes. Ge-
nom denna enfaldiga beredning och ständig
skaf-

skapning blifwa desse hudar, så för ögat som
känslan, mjuka och angenäme.

Den 11 upptäckte mine Wildar spår ef-
ter en snöskida af owanlig skapnad, och följde
det, til dess de omsider träffade en hytta, uti
hvilken en ung qwinna bodde aldeles ensam.
Såsom de förstodo hennes språk, förde de
henne til våra tält. Wid närmare undersök-
ning utröntes, at hon hörde til de Plattsid-
ge Indianer, som, under sommaren år 1770,
blifwit gjorde til fångar af Athapusco-Wil-
darne. När hon följande sommar kringströf
i dessa trakter, beslöt hon taga flykten och
återgå til sin hemort. Men afståndet war så
långt; de sjöar och floder, öfwer hvilka hon
blifwit fördd, lupo ock i så oräkneliga frokar,
at hon förlorade kosan. Hon bygde sig där-
före en liten koja, til skygd emot den strän-
ga vinterkölden, och hade nu där uppehållit
sig alt sedan den kalla årstiden ingick. Af
hennes egen berättelse om de Myttänningar,
som infallit efter hennes flykt, funno wi, at
hon på sju månader icke träffat någon men-
niskja. Under denna tid hade hon rifeligen
försörjt sig med Ripor, Kaniner och Ekor-
nar, dem hon fångat i snaror. Endast två
gångar hade hon dödat Båfrar och Stackel-
swin. Alt hon icke lidit nöd, war klart, dels
emedan man hos henne träffade et litet be-
sparadt förråd af lifsmedel, dels emedan hon
fanns

fanns friskt och wid godt hull. Hon war och en af de skönaste qvinnor jag någonsin sedt ibland de Wilda.

De medel, af hvilka denna arma menniskan betjenat sig at förskaffa sitt underhåll, woro förundransvärde, och wisa tydeligen, at nöden är rik på upfinningar. Sedan det lilla förråd af Kensenor, hon, wid sin flykt, funnat medtaga til snaror och klådlagning, blifwit förbrukadt, ersatte hon denna brist med senor af Koniner, och sammanflätade dem til sitt behof med utmärkt skicklighet. Kaninerna gäfwu henne därjämte ej allenast födt til föda, utan och skinn, af hvilka hon gjort sig en warm och prydelig Klädning. Man skulle knapt föreställa sig, det någon, i hennes hjälplösa tillstånd, funnat äga nog sinneslugn och mod, at syfvelsätta sig med annat, än lifwets oundgängligaste förnödenheter. Wi sågo dock de ostridigaste bewis, at hon sträckt sin omsorg widå därutöfwer; ty hela hennes Klädning utmärkte sig med mycken smak, och fans utsmydd med ättskilliga prydnader. Ämnet war wäl groft, men med största konst arbetadt och det hela så skickligt och nått hopsatt, at denna Dräkt, ehuru något Romantisk, dock på ögat gjorde en behaglig werkan. Sina lediga stunder hade hon anwändt, at af Widebustarnes inre bark hopsno et slags tråd eller snöre. Af denna tillverkning ägde hon

hon et förråd til flere hundrade famuars längd, det hon, för nästa sommar, ämnat til et fiske. De Plattfisdige Indianerne nyttja inlet annat ämne til fiskestapen, och hafwa i denna del gjort et lyckligare wal, än de Nordlige Wildar, som därtill använda smala remmar af oberedda Renshudar, hwilke medföra den olägenhet, at de i watnet lätt blifwa mjuka och sliprige, hwaraf händer, at de, då stora fiskar stöta på nätet, ofta halka från de stöten, wid hwilka det är utspändt, och fångsten förloras. Äfwen rutna de snart, om de icke flitigt och sorgfälligt torkas.

Den enda metall, som, wid nämnde qwinnas flykt, fanns i hennes hand, war et stycke af et jernband, sex tum långt och omskapadt til knif, samt ena hälften af en pilspis, hwilken hon nyttjade til bår. Med desse jernredskap, hade hon gjort sig fullkomligt brukbara snöskidor och flera andra nödiga saker. Att förskaffa sig eld, ägde hon inga andra medel, än wänne swofwelhaltige stear, hwilka hon gned och sammanslog, til deß gnistor frambragtes, dem hon uphåmtade med tunder. Men såsom detta fordrade mycket arbete och ofta icke lyckades, lät hon sin eld beständigt brinna. Däråf kan man också se, at Esquimauerne icke weta förskaffa sig eld med gnidning af torrt träd.

mar's längd,
mnat til et
nerne nytja
och hafwa
val; än de
vända sma-
ar, hwilke
watnet löst
händer, at
ofta halft
utspändt,
de snart,
rkas.

id nämnde
nd, war et
gt och om-
af en pil-
år. Med
ig fullkom-
dra nödiga
e hon inga
haltige ste-
anflog, til
upphämtade
rade myc-
t hon sin
man och
rskaffa sig

Denna qwinnans söna gestalt, det owan-
liga af hennes belågenhet och hennes så ut-
märkt ådagalagde flicklighet, wäckte snart
emellan mina Wildar en alfwarsam strid om
företrädes-rätten til hennes person. Den ar-
ma menniskan blef redan första dagen, uti
minst tjugu anstälde fästkampar, ömse wun-
nen och förlorad af åttilliga männer. Min
wän Matonabbi, som icke hade mindre än
sju fullwäxta hustrur, utom en flicka af elof-
wa år, syntes äfwen hugad at försöka sin
lycka; men hans hustrur afsträcke honom
därifrån med den erinran, at han redan ägde
flera, än han kunde behörigt försörja. Detta
skymfeliga tilmåle, ehuru sant det ock war,
drabbade dock den olyckliga menniskan gan-
ska swårt, emedan Matonabbi, som i alla
hänseenden trodde sig minst wara åtta eller
tio andra männer wuxen, däraf så upreta-
des, at han öfwerföll henne med händer och
fötter, samt handterade detta wårnlösa offer
så omenckligt, at hon en lång tid war sjuk
och omsider afled.

När Athapusco-Wildarne togo denna
qwinna til fånga, öfwertrumplade de henne
och hennes sällskap, såsom hos dessa Wildar
brukeligt är, om natten, samt ombragte alla,
utom henne och tre andra unga hustrur. Ibland
dem, som mördades, woro hennes man, hen-
nes fader och hennes moder. Sitt späda
barn

barn af fem månaders ålder, gömde hon i en bundt af kläder, och fann utväg at i mörkret taga det med sig, utan at sådant märktes af de Wilda. Men då de kommo til stället, där Athapuskto-Wildarne lemnat sina hustrur, undersökte desse strax bundten, och en af dem, som däruti fann et barn, dödade det strax på stället.

Denna sistnämnde grymhet hade hos modren väckt så oöfvervinnerlig affky för dessa Omenniskjor, at hon aldrig kunde med dem försona sitt hjerta, ehuru den nye mannen, på hwilkens lott hon föll, gansta wäl bemötte henne såsom hustru och öfwerhopade henne med många ömhets rof. Hon beslöt därföre at heldre lida elände och brist, än i ro och öfwerflöd lefwa ibland-menniskjor, som så grymt mördat hennes barn. Den arma menniskjan berättade oss alt detta på et rörande sätt, men upväckte därmed endast et omätligt gapstratt hos mina åfwen så grymma reskamrater.

Under et annat samtal med nämnde qwinnan, förnam jag, det hennes sådernesland ligger så långt åt väster, at hon icke sedt hwarfen jern eller någon annan metall, förrän hon råfode i fångenskap. Hon berättade, det alle hennes landsmän göra sig yxor och isbilar af Bensben; knifwar af sten eller ben;
pil

pilspitsar af stiffer eller ben eller Renshorn, och at Båfwerständer woro de enda redskaper, med hwilka de arbeta i tråd. Hon tillade, at man wäl hört något berättas om de nyttige saker, med hwilka de östlige stammar blefwo försedde af Angelsmän; men fruktan för Athapusto-Wildarne, som beständigt bland hennes landsmän gjorde grusliga nederlag, hade twungit dem, at immerfort draga sig längre undan, i stället at kalkas Facto-riet och erhålla jernredskaper genom handel.

Den 16 upnådde wi, under fortsatt resa åt Sudwäst, den stora Athapusto-floden, som gjuter sig uti den nyss til rygga lagde sjön af samma namn. Floden war i denna trakten 2 mil bred. De närliggande stogar bestodo af de högsta och starkaste träd jag sedt i hela America, särdeles Granar och Aspar. Äfwen Björkarne och några arter Widen hade utmärkt wäxt.

Flodens stränder äro merendels ganska höge, och höja sig på några ställen icke mindre än 100 fot öfwer watnytan. Islofnin- gen åtföljes wanligt af så stark wårflod, at man ofta ser hela landspitsar bortsköljda. Såsom träden wäxa tätt in til stranden, blifwa de, til stor myckenhet, af watnet och isen lös- slitne samt förde utföre til Sjön, där jag såg en stor mängd drifwed, och däribland så grof-

wa tråd, at de kunnat tjena til mæster på de største Skepp. Bræddarne åro tillika brante och otillgängelige så för menniskior, som för kreatur, utom på vissa ställen, där regnströmmar nedskurit sig och gjort urholkningar. Men man framtränger åfwen med möda genom dessa strömfåror, i anseende til den myckenhet tråd, som släckt sig framföre deras mynnningar.

I sjelfwa floden ses flere små låga holmar, hwilke flitigt besökas af Älgar, som där plundra de frodiga Widebuskarna. Åfwen tjena dessa holmar til boning för en myckenhet Kaniner.

Utom denna stora flod, finnas flere af ringare betydighet, hwilke utgjuta sig i Athapuskosjön. På Nordostliga sidan afbördas det öfwerflödiga watnet genom en myckenhet bäckar och åar. Somlige af dessa förlora sig, efter mångfaldiga frokvägar, genom de norr om Churchills-floden belägna öknar, i sumpar och lårr. Andre åter gjuta sig uti större floder och sjöar. Alla dessa oräkneliga strömmar åro så upfylde af stenar och wainfall, at icke den ringaste Canot på dem kan framflyta. Åfwen om de woro segelbare, skulle de för Ortens Wildar wara af ringa nytta, emedan ingen af dem, på mindre afstånd

stånd än flere hundra mil, närmar sig til Churchills-floden.

Enligt Matonabbis förslag fortsatte wi flera dagar resan jämte flodens stränder, utan at märka ringaste spår, hwaraf wi kunde sluta, det Athapuskto-Wildarne nyligen besökt dessa trakter. Förledne sommar hade de här antåndt skogarna, och ehuru så många månader nu mera förbigådt och desutom djup snö fallit, brann dock mossan på flera ställen. Den upstigande röken bedrog oss i början, at på sådane orter söka bosatta tåtlag; men efter den mödosammaste forskning kunde wi där icke upptäcka minsta spår af menniskjor. Wi togo således enhälligt det beslut, at med jagt efter Bufflar och Båfrar tilbringa vår tid, dock så, at wi kunde wara wid Churchills Fört, innan Angelska Skeppen ankommo. Sedan wi altså följt Athapuskto-floden hela 40 mil, lemnade wi, den 27, dess stränder, och togo kosan östligt i en trakt, där samma flod böjer sig åt Söder.

Från den 15 til den 24 Februarii, foro wi jämte en flod, som afbördar sitt watten i Clovejs-sjön, wid den trakten, där wi förledit är gjorde oss Canoter.

Wid samma tid träffade wi en af de Nordlige Wildars Anförare, hwilken skänkte mig

mig och Matonabbi hvar sitt stycke tobak af
 12 tumslångd, samt två mått brännvin.
 Dessa gåfvor hade han väl egentligen be-
 ståmt för de Södliga Wildar; men då han
 nu af oss erfor, det ingen sannolikhet war,
 at han skulle träffa dem, ledsnade han at
 längre fortslåpa dessa saker. Tobaken war för
 oss en högst välkommen gåfwa, emedan vårt
 förråd längesedan blifwit förtårdt; men hwad
 brännvinet angick, så hade jag nu fullkomligt
 lärt umbära det utan saknad; vågrade såle-
 des at emottaga det. De Nordlige Wildar
 äro i allmänhet icke särdeles begifne på den-
 na dryck. De kunna väl njuta det, som
 dem stänkes; men köpa aldrig sådane waror.

Vi fortsatte kosan med små dagsresor,
 och anskaffade oss Buffelkött til reskost, eme-
 dan mine Wildar ganska väl hade sig be-
 fant, at längre åt öster inge djur af denna
 art skulle förekomma.

Den 29 flötte mine reskamrater på nå-
 gra wårnlösa främlingar, dem de utan om-
 swep plundrade. De frántogo dem äfwen nå-
 gra af deras unga hustrur.

Renar finnas i dessa trakter til otrolig
 myckenhet, så väl höst, som wår, och de in-
 södde betjena sig af denna omständighet, at
 för-

förse sina wisthus med tillräckligt förråd emot wintren.

Willgås, Ånder och Swanor träffas här åfwen ganska ömnigt. De fångas af de Wilda i snaror, med mycken konst och outhärligt tålmod. Man berättar, at en art Rapphöns skall här finnas, som til storleken likna våra wanliga höns. Dessa blifwa dels fångade i snaror, dels skutne med pilar.

På björkstammarna finnas två arter swamp, som af de Wilde nyttjas til tunder. Den ena är hård och har mycken likhet med Khabarber-rot. Den andra, mjuk och på yttre sidan glatt såsom sammet, liknar nära vårt tunder, då den legat på het aska och blifwit klappad emellan två stenar.

Den 1 Mars lemnade wi Athapuskowildarnes sköna och släta land, samt närmade oss til de steniga och bergaktiga trakter, som nalkas de Nordlige Wildars område. Älgar och Båfrar träffades ännu til myckenhet; men efter den 29 Februarii, sågo wi ingen Buffel.

Den 14 mötte oss några främlingar, bland hwilka befann sig en Wild, som i Mars förledit är af mig emottagit et bref til Besälhafswaren öfwer Prins Wallis Sort. Han

Han bragte mig nu et svar, skrifwet den 21 Junii, och såsom han omöjeligen kunde förutse, hwilken väg jag skulle taga wid min återresa, war detta möte aldeles et lyckskott.

De Wilda hade under wintren samlat något Pålswerk, och förenade sig nu med oss så at wi utgjorde et sällskap af 200 personer, fördelade på 20 tält. Wi köpte af dem några beredda Allgshudar, til Tältbetäckning, och remtyg för våra Snöskidor, äfwen annat läder til Klädespersedlar, hwilket allt skulle betalas wid Factoriet.

De Wilde försågo sig nu med näfwer och tjenligt wirke til Canoter, samt med stänger til sina tält i de förestående ödemarker. Dessa arbeten kosta dem föga tid, emedan de wanligt därmed syfselfätta sig em morgnarne, innan de företaga resan.

Den 9 kommo wi til Stora Gaddsjön och öfwerforo honom följande dagen på et ställe, där han war sju mil bred. Dagen därpå upnådde wi Bedodid-sjön, som endast är tre mil bred, men mer än fyratio mil lång. Til skapnaden liknar han således en stor Flod. De Wilde sågo, at denna sjö på alla sidor omgifwes af höga stränder, som bära en myckenhet til högden måtteliga tallar. Däremot utbreda dessa träd owanligt långt

Priswet den
eligen Kunde
aga wid min
et lyckskott.

etren samlat
nu med of
oo personer,
af dem nå-
tbetäckning,
åfwen an-
lket alt skul-

med näfwer
t med stån-
ödemarker.
emedan de
morgnarne,

Gäddsjön
agen på et

Dagen
som endast
ratio mil
således en
denna sjö
stränder,
måtteliga
orvänligt
långt

långt sina grenar. Det hartsrika trädet brin-
ner klart, såsom et ljus, men gifwer en stark
luft och tjock svart rök, hvarföre de Wilde
hvarken nytja det i sina tält eller til mat-
redning a).

Edwåddret instälde sig nu med alswar;
men såsom buskarne i desse orter äro så tåte,
at wi stundom med möda genomtrångde dem,
wågade wi dock på isen följa stränderne. När
wi lagt 22 mil til rygga, drog sig sjön åt
Norden. Wi nödgades då lemna honom,
och fortsatte tosan åt Öster til de så kallade
Bergö-klipporna.

Från medlet af Mars til början af April,
hade wi stark is alla dagar, men nattfölden
war genomtrångande, och våra ynglingar
nyttjade morgonfrosterne, at på snöskidor jaga
Älgar. Wid sådane tilfällen kan jägaren
fortlöpa på snön utan hinder; men Älgen,
ja åfwen Renen nedsjunker wid hwart och
et steg til buken. Den förre tröttas innom
sex eller åtta timmar af en rast skidlöpare;
stundom kan dock jagten uptaga två hela da-
gar. De Wilde rusta sig til sådane tåg en-
dast med en Knif, en Bayonett samt en pung
med eldtyg, och äro för öfrigt möjligast
lätt klädd.

Ca

a) En art Cedertåd.

Så snart djuren äro uttröttade och icke förmå vidare löpa, stadna de tvärt, bjuda sin förföljare spitsen och söka afhålla honom med horn och framben. Därigenom hindra de honom at komma sig nära på lifvet. Han måste därförre wara försedd med en Bayonet, fästad wid et långt stakt, för at kunna nedsticka djuret på afstånd.

De så jagade Älgars kött är icke smakteligt; kan ej heller wara sundt, emedan djuret, genom den häftiga förföljelsen, sättes i et slags feberaktigt tillstånd. Efter lång jagt gifwer och Älgen ganska litet blod, emedan det öfriga inträngt uti köttet.

Til denne jagt bruka de Södlige Wil, där inöfwade hundar, som ganska mycket lätta mödan; men de Nordlige, som icke äga sådane djur, måste sjelfwe åtaga sig detta besvär.

Den 7 April gingo wi öfwer Philieze-floden i en trakt, där de smärre Nordlige Renar ömningt funnos. Älgar började där emot blifwa sällsynte.

Den 12 sågo wi några Swanor flyga åt Norden. Dessa woro de förste sträckföglar wi i år sedt, utom Snösparswar, som alltid tåga före alla öfriga och därförre egen-
telis

teligen kallas Wärens budbärare. Svanorne äro de främste af alla Watnfoglar, och komma stundom så tidigt, at de icke finna andra watn örna, än flodernas forfar, där de då heptals uppehålla sig och skjutas.

Den 14 upslago wi våra tält på et annat ställe wid samma flod, nära intil några hushåll Nordlige Wildar, som woro of okände. De hade där en lång tid fångat Renar i snaror, och woro så fattige, at de ej ägde et enda skjutgewär. De Boswar, med hwilka jag reste, öfode likwäl ännu mer deras fattigdom, i det de från dessa uslingar röfswade alt, hwad bland deras ringa ägendom brukbart fanns. Ut än widare drifwa sin grymhet til det högsta, förenade sig åtta eller tio ynglingar i sänder, slöpade främlingarnes unga hustrur et stycke från tälten, wäldtogo dessa wårnlösa och misshandlade dem dårjämte, så at någre hardt nära förlorat lifwet. Jag bestraffade ganska alfwarsamt denna omensflighet; men i stället at blygas öfwer sitt nedriga upförande, swarade de mig med fräckhet, at om någre mine egne slågtingar af kénet warit för handen, skulle de med dem förfarit på samma sätt.

Wi uppehölllo of här tio dygn och insamlade nödigt förråd af fött, emedan Renar nu började blifwa sällsyntare.

Den

Den 25 afreste wi under angenäm väderlek. Marken började nu på flera ställen blifwa bar, och isen i floderna upbryta.

Den 6 Maji mötte wi några främlingar, af hvilka wi underrättades, at et annat sällskap Wildar uppehöll sig i någden, förfedde med Pålswerk för Angelska Factoriet. Matonabbi anmodade dem, genom utfickade, at förena sig med oss. De emottogo med nöje detta anbud, hålst alla Wildars Anförare sätta et slags åra dåruti, at infinna sig wid Handelshusen i stort följe. De fläste Europeer, som icke kända rättta förhållandet, åro af den tanka, at alla dessa följeslagare hela året stå i sådane Anförares tjenst och bewisa dårføre de sistnämnda desto större agtning. Däremot så snart desse lemnat Factoriet, inkränker sig deras hela myndighet innom den lilla kretsen af deras egna hushåll, och den heder, som af sällskapet, under dess wistande bland Angelsmännerna bewisas dessa Förmån, är endast en följd af egennyttan.

Samme Anförare hafwa också, wid sådane tilfällen, en ganska swår pligt at uppfylla. De åro ej allenast hela Sällskapets Ordförande, utan måste tillika tiggga skänker åt alla personer, som kunna blifwa dem farlige. Detta obehagliga wärf, jämte deras egen önskan at anses såsom personer af wigt,
gör

igenäm må
flera ställen
pbröta.

gra främlin-
at et annat
gden, för-
a Factoriet,
i utfickade,
go med nöje
s Anförare
na sig wid
läste Euro-
landet, äro
lagare hela
och bewisa
re agtning.
Factoriet, in-
innom den
n, och den
s wistande
desa För-
ttan.

s, wid så-
ligt at up-
Sällskapets
ga skänker
dem far-
nte deras
af wigt,
gör

gör dem obestridligt tröttsama. Afslår Gou-
verneuren dem den minsta fordran, til och
med för den ringaste af hela hopen, så blif-
wa de strax knarrige och otidige. Om de än
erhållit sina skinnwarers femdubla värde, up-
höra de dock icke at tigga, så länge de wi-
stas i Factoriet, och sällan aftåga de aldeles
förnögde.

Den 11 skilde wi oss från de äldersfleg-
na och barnen, för at påskynda vår resa.
De qwarlemnade fingo anvisning på et stäl-
le i öfnen, där de borde afbida sina lands-
måns återkomst.

Den 12 hade wi ogement stark hetta,
och såsom watnet redan stod högst på floder-
nas isar, upslogo wi våra tält för at göra
oss Canoter. Dessa fordrade blott få dagar,
och den 18 woro wi färdiga at forisätta resan.
Den 20 infann sig åter sträng köld. Wi
nödades då wada genom pußar af watn,
snö och orenlighet, som i tjocka skorpor fast-
frös wid våra strumpor, samt ej allenast
gjorde vår gång mycket beswärlig, utan ock
förkylde våra ben.

Wi började ock nu lida brist på lifsme-
del, emedan willebrådet war sparsamt, och
Sällskapet desutom så manstarkt, at sex Re-
nar fordrades til en enda måltid. Hunger
och

och mödor lärde våra krafter. Många af sällskapet nödgades antingen sjelfwa qwarstadsna i öknen, eller ock där lemna en del af sitt pålsverk, som dock sorgfälligt gömdes i bergsrefsworna, så at det sannolikt icke förlorades. Til all olycka war äfwen vårt frutförråd så medtaget, at wi nödgades ganska starkt hålla med den ringe återstoden. Därigenom ökades ännu mera vår brist. En bedröflig följd af denna belågenhet war, at flere qwinor omkommo af hunger, emedan de, wid alla tillfällen, hållas ganska knapt, äfwen då männenne sjelfwe lefwa i öfverflöd.

Den 30 gingo wi på isen öfwer Catawachaga-floden, som upbröt nästan i samma ögneblik, då den sidsste af sällskapet kom i land. Wi hade ej länge wilstats på flodens östra sida, då wi af alla teken slöto, det et hårdt öwäder förestod. Emot denna påhållning gjorde wi alla möjliga anstalter. Dese kunde dock icke wara store på en ort i öknen, där intet enda träd, icke ens någon buske erbödd oss skygd. Och återstod således blott, at på det måst förmånliga sätt upslå våra tält. Kort därefter kom et slagregn, som göt strömmar. Flodens wata ökades hastigt, öfwersteg bräddarne och förwandlade vår lägerplats til en sjö, så at wi, midt uti natten, nödgades söka vår räddning på spitsen af en närliggande högd, där stormen icke tillät oss
up

Många af
 de qvarstad,
 en del af sitt
 andes i bergs-
 förlorades.
 rutförråd så
 starkt hus.
 Därigenom
 En bedröflig
 t flere qwin-
 an de, mid
 t, åfwen då
 dd.

fwer Cata-
 åsten i sam-
 allskapet kom
 s på flodens
 löto, det et
 nna påhåls-
 lter. Deße
 ort i öfven,
 n buske er-
 s blott, at
 våra tält.
 n gõt ström-
 gt, öfwer-
 vår låger-
 ati natten,
 itsen af en
 e tillåt och
 up-

upfatta något tält. Vår enda utväg var
 at svepa tältduken omkring axlarna och wän-
 da ryggen emot wådret. I detta förtwiflade
 tillstånd besunno wi oss utan all förfriskning
 til morgonen den 3 Junii. Emedlertid hade
 wi ouphörlig och afwårlande storm från alla
 wåderstreck, så at wi nödgades ändra vår
 ställning hwarje gång vinden omkastade sig.
 Andteligen blef wådret dragligt, ehuru stark
 Nordvästwind fortsfor med snöflurar. Likväl
 fortsatte wi vår resa, som i början föll mig
 högst beswårlig, emedan mine ben fullkomligt
 stelnat af de wedermödor jag uthårdat. Nu
 dödade wi och dageligen så många Willgås,
 som nödmåndigt fordrades til vårt uppehälle.
 Den 8 utbredde fem Renar och den angenda-
 ma wåderlekens återkomst nytt lif bland hela
 Gällskapet. Wi torkade en del af detta för-
 råd, dock utan tidsförlust, emedan köttflisor-
 ne fastbundos åfwan på qwinnornas packor
 och således tilreddes af Solens värma, un-
 der det wi fortsatte vår gång. Det, på så-
 dant sätt, i luften torkade köttet har et stort
 företräde för det, som beredes wid eld, hvil-
 lens starkare hetta förskingrar de finaste och
 måst födande delar, då däremot det förra bi-
 behåller all sin närande saft.

Den 9 märkte wi röl åt Nordost upsti-
 ga från flera ställen. Samma dag träffade
 wi och en myckenhet Nordlige Wildar, som
 Hearn's Resa, 12. M med

med pålsverk gingo til Knapps-Baye, at där afbida handelsflupen från Churchills-fort. Flere af desse hade annars gådt til Prins Wallis Fort; men såsom de där tagit waror på bergen, sökte de nu en ort, hwarest de kunde förbyttra sina waror, utan afdrag. Denne öredlighet är ganska vanlig ibland de Wilde och tilskyndar Compagniet stora förlustier.

Vi hade nu lifsmedel til öfwerflöd samt warmt wäder, så at Gersynen tycktes wilja gifwa oss ersättning för alla de nöddor wi utbärdat. Hwarje flöd gaf oss ömning fisk af de förträffligaste arter, och til ombyte hade wi sådant öfwerflöd af Willgås, Ripor och andra foglar, at wi fångade så många wi behagade. Hoppet at innan fort återkomma til Factoriet gjorde oss, at jag nu betraktade allt på sin angenäma sida.

Den 18 upnådde wi Äggfloden, hwarrest jag, på Matonabbis tilstyrkan, affärdade et bud, at underrätta Gouverneuren, det jag snart skulle sjelf infinna mig. Den 26 ankommo wi til Ståfloden, hwilken dock af en håftig storm fanns så uprörd, at wi nödgades dröja tio timmar, innan öfwerfarten, i våra små båtar, kunde med säkerhet företagas. Den 29, just då wi öfwergådt Potokistis-floden, återkommo mine utskickade från
Gou.

S. Baye, at
Churchills-
mars gådt til
n de där ta-
nu en ort,
varor, utan
gansta wan-
dar Compag-

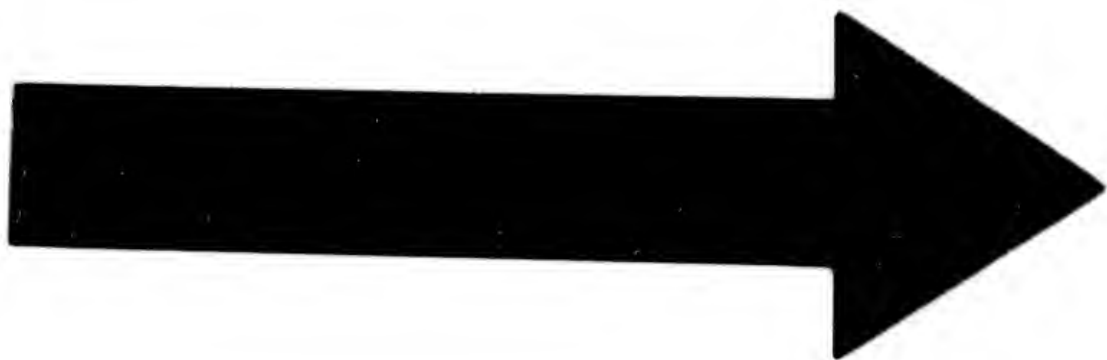
Gouverneuren, samt medbragte tobak och andra små förnödenheter, dem jag begärt. Wi tillbragte natten på en af de så kallade Gås-jagts-öarna, tio mil från Factoriet, och ankommo följande morgon lyckligt til Prins Wallis Fort, efter 18 månaders och 23 dagars frånvaro.

werfled samt
tycktes wilja
mëddor wi ut-
ömnig siff af
ombyte hade
, Ripor och
å många wi
t återkomma
u betraktade

Mine upptäckter skola wäl icke tilskynda hwarken Gäderneslandet i gemen eller Sudsons-Bayes-Compagniet i synnerhet några betydliga fördelar. Likwäl kan jag gifwa mig det trygga witnessbörd, at jag noga upfyllt mine Förmåns befallningar, och åtminstone gjort slut på alla widare stridigheter om möjligheten af en genomfart til Ishafwet från Sudsons-Baye. Äfwen skall min resa tjena at wederlägga de besyffningar man gjort Sudsons-Bayes-Compagniet för dess owilja at utwidga sin handel och bidraga til nyttiga upptäckter.

den, hwan-
a, affärdade
ren, det jag
Den 26 an-
ten dock af
at wi nöd-
fwerfarten,
ferhet före-
dt Potoki-
tickade från
Gou-

De Nordlige Wildar äro af mer än medelmåttig högd, wäl wäxte, starke och staddige, men icke föttfulle eller fete. Däremot äga de icke den wighet och ledighet, som tilhörer de, wäster om Sudsons-Baye, boende stammar. Deras hy är nära kopparsfärgad eller swarbrun, och deras hår, i likhet med alla dessa Nationers, svart, tjockt och rakt. Någre Södlige Wildar låta en enda

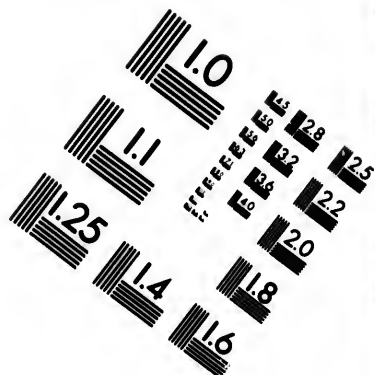
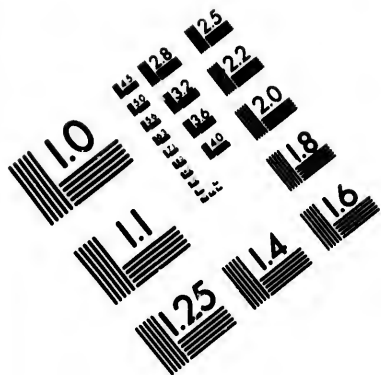
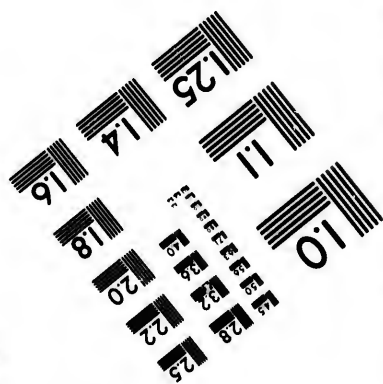
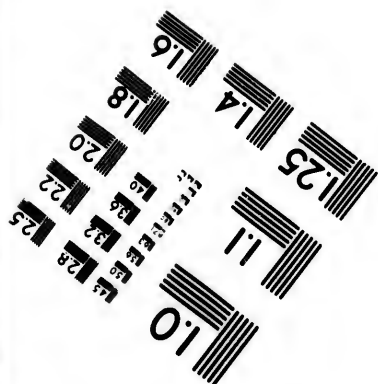
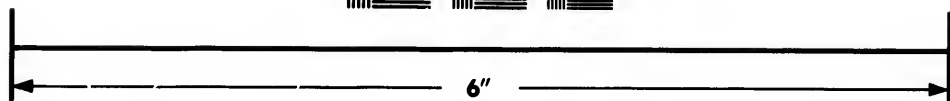
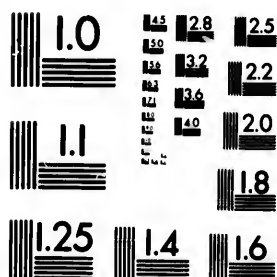

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic
Sciences
Corporation

23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503

1.5 1.8 2.0 2.2 2.5
2.8 3.2 3.6 4.0

10
01

lång låck wåxa, hwilken, då den nedfåles, släpar på marken. Jag har sedt männer, hwilkas hår öfwerstigit sex fots längd. Endast få af mankønet bära skägg. Äfwen hos dessa framstjuter denna hakans beklädning först i deras medelålder, och är därjämte wi-
da sparsamare, än hos Europeer. Men detta ringa skägg är dock tätt och borslikt. Churu de anse det för en wanpyrdnad, göra de sig dock ingen möda at utrota det. Intendera kønet har hår uti armhålorna. Äfwen på de öfrige kroppsdelar finnas de sparsamt, särdes-
les hos kønet. Men där Naturen frambringar det, användes intet bemödande at häm-
ma dess wäxt.

Samme Wildar hafwa och sina egna anletsdrag, som icke finnas hos någon af de öfrige stammar. Dessa drag äro en ganska låg panna, små ögon, utstående kindben, fro-
tig näsa och en merendels lång haka. Churu man hos de fläste af bägge könen igenkän-
ner dessa National-märken, synes dock Naturen, i anseende til qwinnorne, wara mera be-
ständig än i anseende til männerna, hos hwil-
ka hår och där någon afwikelse märkes. De-
ras hud är mjuk, hel och slät, och när de
äro renligt kläddes, finner man hos dem icke
widrigare luft, än hos de höfsade folkslag.

Så wäl de Nordlige Wildar, som de Plattsidige och Koppar-Judianerne, teka hwaridera kindbenet med tre eller fyra swarta och jämt från hwarandra löpande streck. Man uprispar dem med en syl eller synål och ingnider fint slotta kol i det friska såret.

Til lynnet äro de wanligt knarrige och egennyttige. Tacksamhet synes wara dem en ofänd sak. Begäret at tigga är hos dem så allmänt, at de beständigt omtala sin fattigdom, äfwen då de fins emellan något af handla.

Så ofta werkeligen nödstälde personer insinna sig wid Factoriet, erhålla de altid utan betalning, mat, kläder, läkemedel, m. m. Men man kan icke föreställa sig, huru nedrigt de misbruka sådane wälgerningar, i det de dels underwisa andra, at genom förstald nöd ådraga sig misskundsamhet, dels sjelfwe, med hwarjehanda diktade händelser, dem de under suckar, tårar och flagan anföra, söka wäcka et medlidande, det de ofta hwarken förtjena eller behöfwa. De ställa sig än såsom blinde, än såsom halte, och jag känner inga menniskjor, som så äro mästare af sina anletsdrag. I synnerhet äro qwinorne utlärde i konsten at förstålla sig, och jag har ofta märkt et icke otydligt smålöje på deras ena kindben, wid samma tid, då

det andra watnats af tårar. Denna deras gåfwa at ljuga och bedraga är så allmänt känd, at en Gouverneur esomostast måste afwisa dem med deras tiggerier, så framt han icke wil bortskänka hela Compagniets waru, förråd; en friskostighet, som snart skulle förwandla alla de Nordlige Wildar til merkelige tiggare.

De twelfa för ingen del at bedraga en Europee, och betjena sig därtill af alla möjliga konstgrep. Stundom förklåda de sig och antaga andra namn, för at willa betjeningen, när man tillåtit dem uttaga waror på borgen. Då någon ny Gouverneur tillfättes, gå wanligt alla Factoriets fordringar förlorade. De Wilde framställa då hela dufinet witnen, som intyga, at de betalt sina skulder, ehuru desse stå tydeligen antecknade i böckerna.

Daktadt så elaka egenskaper, utgöra dock de Nordlige Wildar den fridsammaste af alla stammar, med hwilka Compagniet drifwer handel; och såsom de icke öfwerlasta sig med starka drycker, förfalla de aldrig i otidighet och wäldsame utbrott.

Männerne äro ganska swartsjuka på sina hustrur, och jag twiflar aldeles icke, det ju qwinnorne drifwas af samma böjelse. Men
de

Denna deras
så allmänt
ast måste af-
så framt han
gniets waru-
rt skulle för-
r til werke

de hållas af sina män under så swårt för-
tryck, at de ej tillåta sig yttra sådane mis-
tankar. Mannens närvaro wäcker beständigt
hos dem et slags wördnad med fruktan, och
han umgås alltid med dem, såsom en Herre
i Europa med sina tjenstijon.

t bedraga en
af alla mö-
låda de sig
willa betje-
taga waror
verneur til-
s fordringar
la då hela
betalt sina
anteknade i

Wid deras Nigtenstaper äga inga Cere-
monier rum. Alle dylike förbindelser afflu-
tas här af föräldrar eller närmaste anför-
wandter, utan at qwinnorne derom rådfrå-
gas. hwilke blindt måste lyda sina anhöriga.
Dessa wälja alltid den man, som sannolikast
förmår föda en hustru, ehuru afsträffande
hans utseende, ålder eller andre omständighe-
ter kunna wara.

utgöra dock
minnaste af
agniet drif-
perlasta sig
drig i otli-

te på sina
e, det ju
lse. Men
de

Flickor förlofwas måst alltid i sin spä-
dare ålder, dock wanligt med äldre män,
emedan hela hushållets bestånd hwilar på
mannens sticklighet och flit. Af denne orsak
ser man oftast trettiofem til fyratio års män-
ner gifta med flickor af tio til tolf års ålder.
Sedan dessa upnädt 8 eller 9 år, afhållas
de strängt från alt umgänge med mankönet,
och man bewakar sorgfälligt alla deras sleg.
Wanan tyckes dock göra dem detta twång
drägeligt, ehuru det för deras ålder skulle
wara mera passande, at njuta oskyldiga tids-
fördrif, än at hela dagen sitta inspärade hos
en knarrig gumma, skafwa hudar, sticka skor

och göra andra dylika hushysflor. Jämte allt detta tvång, äro dock Föräldrarne så föga eftertänksamme, att de, ej allenast i barnens närvaro, utan ock i samtal med dem, på det oanständigaste sätt yttra sig om officiella ting och fölla de sjelfswäldigaste utlåtelse.

De Nordlige Wildars hustrur blifwa tämligen sent giftworne; och ehuru de tidigt bortgiftas, hafwa de dock sällan barn under de första åren af sitt ägtenskap. Ganska ofta ser man äktenkaps-stilnader, som stundom härleda sig från otrohet, men ännu oftare från föregifwen officiellighet i hushållsflor och elakt upförande. I alla fall äger därvid ingen annan Ceremonie rum, än en dugtig prygling, hwarpå mannen wisar sin hustru dörren, med tillsägelse, att efter behag gå till sina föräldrar, eller till sin älskare: Emedlertid är det för dessa hustrur en Förmyndens wälgerning, att de blifwit mindre fruktsamma än fönet i de höfsade länder. Sällan har någon moder flera än fem eller sex barn. Emellan hwart och et af dessa är ock wanligt et mellanslott af tre eller fyra års tid. För sina späda barn nytja de inga waggor, såsom de Södlige Wildar, utan de stoppa endast en klump moss på emellan deras ben och bära dem så på ryggen till dess de kunna gå. Ehuru detta sätt att bära barnen är ganska officiellt, ser man dock ibland dem så ofördige;

Jämte af
arne så föga
st i barnens
dem, på det
stickliga ting
telfer.

strur blifwa
ru de tidigt
barn under
Ganska of-
om stundom
ännu oftare
ushållsytlor
äger där-
än en dug-
sar sin hu-
efter behag
in älskare:
er en För-
ndre frukt-
. Sällan
ser barn.
och wan-
års tid.
waggor,
de stoppa
s ben och
unna gå.
er ganska
så ofär-
dige ;

dige ; desto oftare finnas de däremot tro-
bente.

Wid wißa tider är qwinnorna icke tillå-
tet at bo i samma tält med sine män. De
göra sig då små usla kojor i någden. Den-
na plågsed är allmän, och qwinnorne nyja
den stundom, för at wid förekommande twi-
stigheter med männerna, på en tid kunna skilja
sig från deras umgänge. Utan widare om-
ståndigheter krypa de då ut under tältfoten
från stället där de sitta, emedan dem icke är
lofligt at utgå genom dörren. Detta är så
wanligt, at jag kännit några hustrur af mis-
lynt sinnelag, hwilke fyra eller fem dagar i
sönder så öfwergefwit sine män, samt två til
tre gånger i månaden spelat detta streck, me-
dan de gode männenne intet underslef mis-
tänkte, eller ock af laggrannhet icke kunde när-
mare göra sig underrättade. Så plågade ock
Matonabbis sköna hustru, som sedermera rym-
de, stundom hålla sig flera weckor från ho-
nom, under detta förebärande. Han drog
wål någon misstänka om riktigheten af et så-
dant föregifwande, men lät dock därwid be-
ro, at han noga bewakade hennes steg, på det
icke någon annan måtte draga fördel af hen-
nes enslighet. De Gödlige Wildar äro äf-
wen ganska laggranne i denna del, ty, ehuru
de icke drifwa sine hustrur utur tältet, sofwä
de likwäl wid sådane tilfällen icke gärna med

dem under samma täcke. De unge flickor där, emot måste, när denna tid för dem första gången infaller, på några dagar hålla sig afskilda. Vid deras återkomst bära de då en art slöja af små glaspärlor, och från den stunden anses de giftnuxna.

Utom allt detta iagttagas åtskillige mindre seplige plågseder i afseende på Könet under nämnda de tilstånd. Dem är icke tillåtet att gå öfver någon is, på sjö eller flod; ej heller att nalkas de ställen där männerne fånga Bårar, eller sådana platser där man utsatt nåt, emedan lyckan därigenom skall förjagas. Ytterligare är dem förbudet att äta huswudet af något djur; icke ens framgå där man nyss burit något djurs huswud, emedan man fast tror, att jägaren då skall förlora sin jagt-lycka.

Om desse Wildars mat-rätter har jag redan anført åtskilligt, hwartill jag nu wil lägga några få anteckningar. Bland deras måst älskade läckerheter hörer det halffsmälta gräs, som finnes i Renens mage. Det upblandas först med blod och förtunnas sedan med watten, til dess hela blandningen får en wanlig ärtsoppas stadighet. Stundom tillägges något fint hackadt fett, hwarpå massan åter gjuces i magen, som i några dagar hånnes uti rökt icke långt från elden. Vnrättningen bringas därpå i gåsning och antager en be-

unge flickor där,
er dem första
hålla sig af.
då de då en
från den stun-

ätsfyllige mid-
t under nämne
at gå öfver
ter at nalkas
Båfrar, eller
nåt, emedan
Ötterligare
det af något
nyss burit nå-
fast tror, at
lycka.

ter har jag
jag nu vil
Bland deras
t halffsmälta
age. Det
unnas sedan
ngen får en
ndom tilläg-
på maßen
dagar hän-
Ämråttnin-
antager en
ber

behaglig syra. Smar och en skulle finna den-
na rätt smaklig, endast han hunnit öfverwin-
na första widrigheten af en så owanlig til-
lagning. Wanligt söndertuggas fettet först af
männerna och gåsarna. Man måste dock med-
gifwa, at de därwid bruka någon försigtig-
het, i det de aldrig tillåta gamla gummor
med stämnda tänder eller barn deltaga i detta
göromål. I början mågrade öfwen jag at
smaka denna pölsa, men i längden och sedan
jag förnam deras warsamhet wid walet af de
tuggande personer, at jag utan betänktande och
fann denna mat rätt förträfflig.

Til sådant bruk användes icke mogen af
andra djur än af Renar. Öfwen af desse
nyttjas den endast om wintren, då Renarne
äta et slags fin hwit moss, som af de Wil-
de hålles för sådan läckerhet, at jag ofta sedt
dem sitta omkring det nyss fällda djuret och
med största lyfnad förtära denne ännu rök-
fande massa.

Unge ofödde Buffeltalswar, Renar,
Båfrar och andra djurs foster, uthämtade
af moderlifwet, anses för den yppersta fräs-
lighet. De förste Europeer, som smakat
denne föda, instämma däruti med de Wil-
da. Det samma gäller om ännu ofläckte fo-
gelungar i sina ägg. I de Nordliga Neder-
lagsplatserne har det nästan blifwit et slags
ord-

ordspråk, at den som wil weta hwad läckert är, bör lefwa bland de Wilda.

Gödsfodelarne af alla djur, samt af bägge könen, förtäras alltid af männerna och goßarna. Ehuru desse delar, i synnerhet af hannarna, äro ganska sege, tillåter man sig dock icke at widröra dem med knif. Man söndersliter dem endast med tänderna, och det som på sådant sätt icke låter sig styckas, kastas i elden at upbrännas. De Wilde äro fullkomligt öfvertygade, at om en quinna eller hund förtärde det ringaste af dessa delar, skulle sådant på deras jagt-lycka hafwa skadelig märkan.

Äfwen lifmodren af Älgkoer, Buffelkoer och Renhonor, anses här för läckerhet. Den ätes rå, otvättad, utan vidare tillredning, än at det, som däruti befinnes, utskafas, och at den wämjelige säcken på en stång hålles i rökt öfwer elden. Då den någon gång tillagas, fränskåres et stort stycke, som för en stund kokas. Men de många förtälarna, som sitta på denne kroppsdel, göra anrättningen odrägelig. Då desse uptagas ur grytan, lifna de hårdkokade ägg-gulor och hafwa samma färg. De Wilde äta dem begärligt.

Buffelens småtarmar äro ganska smakenliga, och tillagas af de Wilda mycket bättre,

hvard låckert

samt af båg-
nånnerna och
synnerhet af
äter man sig
knif. Man
erna, och det
stuckas, fa-
Wilde åro
en qwinna el-
desa delar,
hoswa ska-

er, Buffel-
för låckerhet.
pidare tilred-
nnes, utska-
på en stång
någon gång
som för en
larna, som
anrättningen
rytan, lil-
hafwa sam-
gårligt.

ansta sma-
mycket båt-
tre,

tre, än wanligt sker af Europeer. Man af-
sköljer orenligheten och kokar dem sedan en
half, eller högst tre fjerdedels timmar, då
de blifwa tillräckligt möre, fast något hårdare
än hos oss. Men de hafwa en mycket ange-
nämare smak och åro wida mer föddande, än
de innanmåten, som af oss hela tio timmar i
ofta ombytta watten askokas.

Njurar af Bufflar och Älgar ätas me-
rendels råa. Så snart et sådant djur är
fåldt, öppnar jägaren dess buß, insticker ar-
men, lössliter njurarna och förtår dem så rö-
fande af wärman, som de åro.

De Wildas slådar åro af åtskillig stor-
lek, i mån af den tyngd de skola bära. Jag
har sedt dem från tolf til fjorton fots längd
och sexton tums bredd. Wanligt göras de dock
blott från åtta til nio fot länge, samt tolf
til fjorton tum brede.

De bräder, af hwilka desse slådar för-
färdigas, åro blott en fjerdedels tum tjocke,
samt högst fem til sex tum brede; emedan det
skulle falla detta på redskaper utblottade folk
mödosamt, at arbeta bräder af större bredd.
De hafwa därtill intet annat wärktyg, än en
wanlig mot spetsen något uphögd knif. Brä-
derne sammanbindas med tunna remmar
af Renshudar, och stårlas med twär-
slår,

flåar, på hvilka lasten lägges. Slådens framdel är uphöjd och utgör en halfcirkel af 15 til 20 tum's tvärsnitt. Därigenom hindras Slåden at nedståra i djup snö, och drages tillika med lätthet öfver ojämna och kuperiga ställen. En dubbel lina, fästad wid framspitsen, lägges öfver den dragande personens axlar, som drager med bröstet.

Deze Wildars Snöskidor äro framtil spitsiga och så inrättade, at de blott påsa til den fot, för hvilken de blifwit gjorde, och icke kunna efter behag ömsas. Öfre sidan är nästan rak, men den undre ganska fullrig; wirket merendels af björk och remsygen af Renshudar.

Såsom de Wildas flåder gemenligen bestå af Renshudar med hår, så äro de mycket besvärade af ohyra. Denna omständighet anses dock på intet sätt wanhederlig. Fast mer fördrifwa äfwen de förnämste tiden därmed at de fånga sina löf, dem de tillika äta med smak, så wäl då de hämtas af huswoud, som af flåder. Min Söbrare, Matonabbi, war så stor älskare af denna ohyra, at han ofta befalte fem eller sex af sina resliga husfirur genomföka deras pålsar, hwarpå han med bågge händerna hopsamlade och med största förnöjelse upslukade frukten af denna jagt.

Slådens fram-
lscirkel af 15
enom hindras
, och dragas
na och lupiga
d wid fram-
nde personens

De Södlige Wildar och Esquimaue-
ne äta utom denna ohyra ännu en myckenhet
ohyggeliga saker, såsom matkar i ruttit kött,
och näsans orenlighet. När deras näsor hån-
delswis blöda, upsluka de sorgfälligt det fly-
tande blodet.

äro framtil
blott påsa til
gjorde, och
öfre sidan är
nsta fullrig;
remtygen af

gemenligen
så äro de
nna omstån-
vanhederlig.
håmste tiden
m de tillika
ntas af huf-
, Matonab-
ohyra, at
a resliga hu-
warpå han
ch med stö-
denna jagt.

Den landsträcka, som bebos af Nordli-
ge Wildar, är ganska widläftig, och går
från 59 til 63 grader Nordlig Bredd. Från
öster til väster utbreder den sig 500 Eng-
ska mil och därutöfver. År Söder utgör
Churchills-floden dess gräns; emot väster
stöter den til Athapusco-Wildarnes områ-
de; emot Norden til de Platesidige och Kop-
par-Indianerne samt emot Öster til Sud-
sons Baye. Hela detta stora land är nä-
stan en oafbruten sträcka af klippor och ste-
nar, samt i synnerhet bergig åt väster i flogs-
trakterna. Marken betäcks merendels af et
tunt mossager, blandadt med buskar och röt-
ter af några växter. Under denna mossas
nas jord, som kan frambringa annat än lan-
dets egna fattiga alster. Någre sänkare plat-
ser bära wäl åtskillige arter gräs, som wäxa
otroligt fort; men sådane ställen äro ganska
få, så at där blott til nödörsten födes Will-
gås, Swanor och andra flyttföglar, som lef-
wa af växter.

Den

De

Den myckenhet fiskar och floder, som här öfweralt finnas, tillkynda landets invånare den väsenteligaste fördel med den önniga fisk, de alla årstider meddela.

På stora klippor och stenar växer här en svart hård och krusig moss-art, som öfwen i nödfall tjänar de Wilda til föda, då de icke äga tillgång på fött a). Genom kokning blifwer den klabbig såsom Sago, och hartsaktig. Den är öfwen gansta föddande och af god smak, så at hvar och en, som en gång åtit denna anrättning, icke gerna försmår den samma. Man nyttjar den i synnerhet at göra soppor något stadigare, och med fiskspad blifwer den särdeles smakelig.

Fisk fångas endast med nät och krokar. I bägge fall iakttaga de Wilda åtskilliga widspelsker, som stundom falla sig oändeligen mödosame, men icke underlåtas, emedan de tros, bidraga til lyckliga fången.

När de Wilda göra et nytt nät, fåsta de en myckenhet Fogellor och näbbar wid öfra och undra ändan. Alla fyra hörnen wåpnas med tår och tänder af Uttrar. Utan dessa anstalter fastar man intet nät i watnet, förwißad, at annars ingen enda fisk skall fastna. De första fiskar, som århållas
på

a) Lichen Islandicus.

er, som
ets invä-
en önniga

åker här
som af-
föda, då
enom fol-
ago, och
födande
en, som
te gerna
en i syn-
are, och
infelig.

h frokar.
åtfälliga
oändeli-
emedan

åt, få-
nåbbar
ra hör-
Uttrar.
t nåt i
nda fäst
är hållas
på

på et nytt nåt, vågar man icke toka, utan
steker dem på glöd och lofar warfamt löstet
från benen, utan at rubba någon led. Där-
på kastas benen i elden och upbrännas. Om en
enda omständighet af detta underlåtes, anser
man hela nåtet odugligt.

Churu man skulle kunna med fördel få
fla i de små Glöder och rånnilar, som före-
na landets sjöar, samt med flere nåts hop-
fogande göra en förmånlig fångst, under-
låtes det likväl af den widstepliga tanka,
at det ena nåtet kunde blifwa afundsjukt på
det andra, och därigenom hela fångtet miss-
lyckas.

Wid sina frofsiften hafwa desse Wildar
llka löjeliga plågseder, och utkasta aldrig snö-
ret, utan at försäkra det med en, af fem
eller sex särskilda ämnen, bestående bundt,
som skall tjena til Talisman. Deras egen-
teliga agn är et fästskinn, upstoppadt med
flera saker, som tros äga någon trollkraft.
Desse ämnen bestå af Båfwerstins-lappar,
swansar, tänder och bakdelen af Saksutt-
rar, swansar och tarmar af Mustusråttor,
testiklar af Ekornar, löpnad mjölk af Ren-
och Buffel-kalfwars magar, mennisklohar och
tusende saker, som insys uti fästskinnet, dock
så, at skapnaden af en fäst bibehålles.

När två partier Wildar, under sina tåg, träffas, iakttaga de wisa brut, som falla en främling besynnerlige. Sedan de nalkas hwarandra på 20 eller 30 steg, göra de halt, och sitta eller ligga några minuter aldeles stilla. Andteligen afbryter en af de äldsta å någondera sidan denna tystnad, samt berättar det andra partiet alla de olyckor, som drabbat honom och hans kamrater, sedan man sist träffats; äfvenså alla dödsfall eller andra sorgeliga händelser, som imedlertid tilldragit sig ibland alla öfriga bekanta Horder.

När detta tal slutas, börjar någon af andra partiet sitt svar, och berättar äfwenledes alla bedröfliga tillfälligheter, som timat innom kretsen af hans bekantskap. På ingendera sidan underlåter man at föregifwa svält och hungernöd. Dessa berättelser afhöras af de närwarande, merendels med många tårar, med tjt och rop. Stundom förena sig bägge partierna i et förfärligt klagoskri. Vid sådana tillfällen utmärka sig i synnerhet de unge flickorne, som ständigt äro färdige, at, för hwar och en anförd olycka, gjuta strömmar af tårar, ehuru de knapt til namnet känna de personer, hwilkas föregifne misöden uprepas. Sedan dessa första utbrott af sorg för sig gädt, nalkas bägge partierna hwarandra. Åga de då tobak, så meddelas den wänligt och rökes i all förtrolighet. Såsom

som alle obehaglige ämnen nu äro uttömda, återstå endast de angenäme. Dese utvreda småningom så allmän munterhet, at innan fort glädje och skratt öfver allt blifwer råddande. Därefter börjar man göra hvarannan stänker af sitt lilla förråd och undfågar med allehanda lifsmedel, dels af godt hjerta, dels åter och oftare i hopp, at til ersättning bekomma saker af större värde.

De Nordlige Wildars tidsfördrif äro hwarken konstlige eller talrike. Till deras nöjen kan man endast räkna målskjutning, klubbkastning och dans, ehuru de icke hafwa några egna dansar; följaktligen ej heller några sånger, efter hvilka dansas kan. Således plåga de, när dylika lustbarheter anställas, efterhärma antingen de Plattfödige Indianernas eller också de Södlige Wildarnas dansar och sånger. De förras dansar äro ganska enkla och bestå blott däruti, at man växelwis, snabbt och så högt som möjligt är, kastar benen up ifrån marken, utan at därunder gifwa kroppen den ringaste rörelse. Händerna hållas tillika hopknäppa öfver bröstet, och hufvudet något framböjdt. Detta tidsfördrif anställles alltid af några personer, som endast bära et stycke tyg omkring midjan, och stundom äfwen aflägga det. Deras sång är intet annat, än et ständigt uprepande af de orden: Si, Si, So, So, hvil-

te, genom längre eller kortare uthållningar samt röstens höjande eller sänkande, ikläda sig egenskap af et slags sång, som understödes af en trumma eller beledsagas med skramlor af torkade Buffelhudar, i hvilka man slår små stenar.

Qvinnornas dans är ännu mera ofonstlad. De stålla sig blott i en lång rad, och wäga smått från höger til wänster, utan att lyfta benen från marken. Då Musiken någon gång tystnar, göra alle en gemensam bugning med kroppen och niga, samt gifwa et fint utrop af Siii, Sooro!

I männernas tidsfördrif och högtidligen nöjen taga qvinnorne aldrig del. Deras hela lefnad är egentligen en sammanhängande kädja af beswärliga arbeten, utan ringaste wederqwickelse eller upmuntran. Genom detta ouphörliga twång blifwa de så dumme och fänsförlöse, att de säga höja sig öfwer kreaturen. Dock gifwas wiße undantag, och någon underwisning, med tjenliga upmuntringar, skulle förmodeligen snart omskapa dem. De bära sina hår oskurna, och fastän så ibland dem äga någon kam, weta de dock med förundranswärd sticklighet utreda sina långa låckar och hålla dem tämligen släta, utan att därtill betjena sig af annat medel, än fingrarnes biträde.

De

De sjukdomar, som allmännaast förekomma hos detta folk, äro et illa artadt utslag, i sin svåraste tidpunkt hardt nära lifet skabb, samt Tränsot och Rödsoth. Det förstnämnde är wäl beswårligt, men sällan af betydliga följder, om icke inwärtres åkommoer tilstöta. De bågge sednare borttrycka däremot en mängd af alla åldrar, särdeles då andre beswårligheter medverka. Så upnä hög ålder; en omständighet, som sannolikt bör härledas från det mödosama lefnadsfatt de, redan i ungdomen, måste uthärda, för at samla sitt lifsuppehälle.

Störbjugg plågar wäl icke wara smittande, dock ser man sällan någon angripen af detta onda, utan at alle til samma tältlag hörande personer mer eller mindre däråf beswåras. Detta är dock icke bewis af smittan, ty i sådant fall borde Störbjuggen widare utbreda sig öfwer hela den tillsammans lefwande Horden, hwilket icke inträffar. Elakt watern, förskämde fiskar och andra osunda födoämnen synas snarare åstadkomma denna sjukdom. Hos yngre personer angripas i synnerhet händer och fötter, så at icke ens hwarken flata handen eller fotfålan skonas. På äldre personer angriper utslaget handleden, fotknölen och såtet. Sidstnämde kroppsdel beswåras stundom af bölder, som likna öfra leden af en tumme. Detta onda wisar sig i syn-

nerhet om sommaren, när de Wilde fring-tåga i öknarna, och är så hårdnackadt, at det trotsar alla medel, som däremot användas wid Factorierna. De infödde sielfwe bruka däremot intet medel, utan öfwerlemna sig åt naturen, som inom tolf eller aderton månader plågar afhjelpa denna plåga. Hos några råcker dock detta utslag ännu längre och lemnar efter sig ohyggliga blåbruna fläckar, som stundom aldrig försvinna.

När någon af de Nordlige Wildar af-lida, tro deras landsmän alltid, at sådant äs stadkommes genom trolleri, antingen af de Gödliche Wildar, eller ock af Esquimauern. I gemen äro de stammar, som uppehålla sig Norr om Engelska Factorierna, de kånstolöfaste menniskjor i werlden, och kunna utan ringaste medlidande åståda de plågsam-maste qwal, så framt den lidande icke är en af deras närmaste anförwandter. Jag har sedt en af dessa Indianer efterhärma en, under de gräseligaste plågor, aflidande människjas ryckningar, och af hela sällskapet war jag den ende, som därwid icke utbrast i högljudadt skratt.

De Nordlige Wildar begrafwa icke sina afledna, utan öfwerlämna deras kroppar åt en slump. De blifwa således merendels förtärde af wildjur eller roffoglar, och det är
af

af denna grund, som man här icke nyttjar
wargar, råfwar eller andra rofsjur til föda.

Då en nära anförwandt afider, sönder-
slita de sina kläder och gå nakne, til dess en,
som är mindre djupt i sorgen, wädes til med-
lidande och upkläder dem å nyo. Deras
sorgtid räcker et helt år; man bär dock icke
någon särskild sorgedragt, utan tillåtna gif-
wer sin saknad därmed, at man affstår här-
ret och outhörligt tjuater. Wid sielfwa bor-
det och under färder fortsättes detta skral,
som dock endast härleder sig från landets bruk
och aldeles icke går af hjertat.

Att upnä hög ålder, är hos detta folk
den sorgeligaste belågenhet, så för män, som
för qwinnor. Så snart de åldersstegne ej me-
ra förmå arbeta, blottställas de för största
wanwård och förakt, åfwen af sina egna barn.
Dem gifwes icke den ringaste föda, förrän
alla de yngre äro mättade; man affpisar dem
därjämte med de oäteligaste ämnen. De tra-
sor ingen annan wil bära, blifwa för de gam-
las råkning på det offickligaste sätt hopstilla-
de. De åldersstegne, som med sig weta, at
de sielfwe åfwen så hårdt bemött sina egna
förräddrar, uthårda detta lidande utan minsta
flagan, och afbida tåligt den stunden, då de
skola blifwa fullkomligt öfwergifne, at om-
komma af hunger och slände, samt ej mera för-
må

må åtfölja den fringwandrande Horden. Så fäseligt et sådant öde synes för en Europeer, blifwer det likväl här en sorgelig lott, som drabbar hälften af alla gamla och frastillsa, både män och qvinnor.

Äf Religion hafwa de knapt det ringaste begrep; ei heller merkar den det minsta på deras upförande, emedan de icke föreställa sig något lif efter detta. Deras hela omsorg och hopp inskränkes innom det närvarande. Stundom hålla wäl deras Hårnästare långa Tal til Rosdjur och foglar samt til wißa inbillade warelser, som, enligt deras föregifwande, blträda dem mid deras Curer; men de öfrige Wilde bekymra sig aldeles icke widare om dessa osynliga wäsenden. De tala wäl om dem med et slags högaftning, dock endast af fruktan, at någon låtsinnig utlåstelse skulle reta dem och ådraga den brottslige en olycka.

De hafwa en fornsägen, som förmåler huru jorden bekommit sine första Inwånare. Den första människan war en qwinna, som endast lefde af wilda bär. Under det hon fringtagade at söka denna föda, träffade hon en hund, som följde henne til sin kula samt snart blef tam och wänlig. Denne hund hade den gåfwan, at om nätterne förwandla sig til en behaglig yngling; men då dagen inföll,

åter

. Så
uropee,
som
fildsa,

återtog han sin hundskapnad. Qwinnan an-
såg därpå alt, hwad sig om nätterna tildrog
såsom drömar och synwillor. Men snart blef-
wo följderna något allvarsamare och wårt
slågtes moder befunna sig hafwande.

ringa-
minsta
förestäl-
la om-
warans-
måstare
il wisa
föregif-
; men
cke wi-
de tala
, dock
g utlä-
prottsli-

Straxt därpå wisade sig en ofanteligt
stor man, hwilkens hufwud räckte up til sky-
arna. Han företog sig at jämna jorden, som
förut war en oformlig massa. När detta
skjedt, utträdde han med sin staf sjöar, floder
och bäckar, som strax upfylldes af watn. Där-
på sönderflet han hunden. Zarmarne kastade
han i watnet och befalte, at fiskar skulle af-
dem tillkomma. Skittet fringskrödde han på
landet och böd allehanda djur därifrån härle-
da sit ursprung. Huden flet han i små sty-
cken, som kastades i luften och förwandlades
til foglar. Widare gaf han modren och hen-
nes barn tillstånd at slagta och äta, samt be-
fallning at icke skona, ty han hade förord-
nat så rik aftingskraft hos alla lefwande wa-
relser, at de borde gifwa beständigt öfwerflöd.
Omsider återgick mannen dit, hwarifrån han
kommit, och har sedermera icke wisat sig.

ermåler
pånare.
, som
et hon
de hon
a samt
od ha-
ola sig
inföll,
åter-

De Nordlige Wildar göra sig en myc-
kenhet widskeplige föreställningar om et slags
Feer eller Andar, som bebo Elementerna och
kallas Tiant = e = ne. Man föregifwer, at
de ofta wisa sig. Från dessa wäsen härleda
de

de Wilde sina lyckliga eller olyckliga händelser. Såsom denna wantro endast underhålles af landets Hårmslare, så är den icke bragt til något likstämigt sammanhang. Hvar och en af dessa bedragare framställer sin särskilda mening, och ingen dag förbigår, at man så icke får höra nya griller och uppenbarelser, som förefallit i drömar eller under jagt resor.

De Norrlige Wildar kända Norrstenen, och kalla det Edthin, eller Kehen. Detta kunn torde härleda sig från den erfarenheten, at en Keshud, då den i mörkret starkt gnides, kastar Electriska gnistor. Således, när Norrstenen är ganska lysande, föregifwa de, det Kehen til stor myckenhet mistas på det stället i luftkressen. Dock hafwa de icke sträckt sitt begrep så vida, at de göra sig förhoppning om en måltid på dessa himmelska Kehen.

De Södlige Wildar bysa däremot en annan mera Roman-lit tanke om detta luststen. De tro detta ljus härleda sig från deras afledne wänners Andar, som dansa i luften. När de märka Norrstenen i owanlig glans med tätta omväfning, säga de, at Andarne hålla sig ganska lustiga.

händels
erhållas
e brogt
Hwar
sin jär-
at man
endarels
er jagt

erfennet,
Detta
enheten,
erft gni-
es, när
wa de,
på det
e sträckt
behöpp-
Renar.

emot en
ta lust-
rån de
a i luf-
bmanlig
de, at

Bland Canadas Wildar anstälde Resor.

DATE: 10/10/1964

S
 r
 mi
 on
 Co
 m
 til
 D
 ob
 hn
 wi
 af
 ge
 fr
 ob
 bi
 bi
 n
 h
 M
 d

Nedan ganska ung hade jag förbundit mig, at, såsom Handels-Bokhållare, gå til Norra America. Edljakteligen begaf jag mig, den 10 April 1768, uti Gravesand om bord på Skeppet Canada, som fördes af Captain Smith och skulle gå til Quebec och Montreal. Vår resa war ganska angenäm, til dess wi nålades Norra Americas Kust. Där mötte en håstig motvind, som twang oss inlöpa i en Hamn på Terre Neuve, hwarest wi tilbragte 14 dagar. Under vårt wistande därstädes tildrog sig ingen händelse af märkwärdighet, om icke den, at en Passagerare, wid et Jagt-parti, af trötthet skildes från sällskapet och qwarblef uti Skogen. De öfrige kommo emot aftenen om bord och afbidade sin kamrat med oro. Fyra dagar förbigingo, utan at wi om den förlorade erhöillo någon underrättelse. Wi upgofwo således alt hopp at åter se honom. Snön låg djup på Marken och Skogarne woro uppfylde af Rosdjur, så at wi borde frukta, det han antin-

Longs Resor, 1. A. gen

gen omkommit af köld, eller ock blifwit upå-
ten af Wilddjur. Då Capitainen war färdig
at gå til segels, kom til oss en Indian, för
hvilken wi sökte göra vår förlägenhet begri-
pelig. Han tycktes fatta vår mening, och
gaf med tecken tillkänna, at han wille upöka
den förlorade. At ännu mera därtill upmun-
tra vår gäst, undfagnade wi honom med
Rum, hwarefter han rodde sina färde utfrö-
re Kusten. Af menniskjo-kärlat upsköt Capi-
tainen ännu någon tid sin afresa; men då
Indianen icke återkom, lystade wi ankar,
och tommo, efter en obehaglig segling af el-
lofwa weckor, til Quebec, Huswudstaden i
Canada.

När Spaniorerne, som först upptäckte
denna nordliga trakt, seglade förbi Cap Ro-
sieres wid Laurentii-flodens mynning, wo-
ro de Bergen, som nu kallas Notre Dame,
höljde af snö. En sådan utsigt, midt under
Somnaren, gaf de seglande et mindre för-
månligt begrep om detta Land. De ansågo
Landet för ofruktbart, och lofwade sig där-
af ingen belöning för sina mödor. Af denna
anledning kallade de nämnde udde: Capo di
Uada, eller Cap ingen ting, hvilket namn
federmera, genom oriatigt uttal, förwandra-
des til Canada.

Laurentii-floden har sitt ursprung från
Sjön Uipissin, Nordost om Lac Supe-
ri-

rior, ungefär 2000 (Ängelsta) mil äfwan-
för Quebec. Wid utloppet är denna Flod
90 (Ängelsta) mil bred och kan från Haf-
wet beseglas innemot 500.

En Orleans, som ligger icke långt från
Quebec, är en wacker ort, ungefär 20 mil
lång och 6 mil bred. Nordmänen är högst
fruktbärande, och hela En kan anses såsom
en Trädgård, hwilken förser Hufvudstaden med
Säd och Råksväxter. Den midt emot lig-
gande En Beauport har det skönaste läge,
samt förtjuser åskådarens öga med lekande och
präktiga utsigter.

Wattenfallet wid Montmorenci, för-
modligen det skönaste i hela werlden, ådrog
sig i synnerhet min upmärksamhet. Til högd
och storlek kan det wäl icke jämföras med
Niagara, men är dock nog undransvärdt
at återföra tankan til Skaparens Allmaga.
Man åskådar det med den högsta beundran
och förnöjelse, utom at, såsom wid Niaga-
ra, erfara intryck af rysning och håpenhet.

Capitainen wille icke tillåta mig landsti-
ga wid Quebec; men efter få dagar kommo
wi til Montreal, vår bestämde ort.

Montreal, fordom Ville Marie, har
nu intet märkwärdt. Fordom war orten rykt-
bar

bar af en stor Marknad, hwilken warade nästan tre månader och besöktes af de Wilda, som, från flera hundra mils afstand, infunno sig där, at emot Angelsta Woror bortbyta sit Pålswerk. Under vårt wistande i Montreal, hade wi den förnöjselsen at erhålla tidning om vår på Terre Neuve förloerade kamrat. Två dagar efter vår afresa fanns han uti Skogen wid lif; men hans bägge fötter woro af frost förlorade. Han gick sedermera med et Skepp til Trois Rivières och bosatte sig där.

Trois Rivières har sit namn af tre Gloder, som förena sig och falla i Laurentii-floden. I grannskapet är et nu mera til Kronon afträdt Järnguteri. Först götos där Canoner och Mörsare; men nu tilwerkas hufvudsakeligen Kakelugnar och Grytor. Malmen finnes i någden, och en Glod, som går från Hyttorna, lättar affättningen.

Trois Rivières dref fordom en stark Pålshandel, som nu är förlagd til Montreal. Inwånarne lefwa dock merendels af den Handel dem återstår med de Wilda, til hwilka de förhytttra Canoter af Näsver. De draga ock någon fördel af Järnhyttorna. Fordom woro de plågade af en omätelig mängd loppor, hwilka, såsom Baron de la Hontan skämt-

skämtsamt berättar, åstadkommo en oangenäm
liffighet wid alla samtal.

I Montreal blef jag öfverlämnad til
en ganska betydande Köpman, at lära Han-
delen med Indianerna, som utgör Stadens
förnämsta näringsgren. Snart inhämtade jag
alla Warors namn, på Irokesiska och Fran-
syska Språken. Den synnerliga kärlek jag
fattat för de Wilda, war orsaken at jag da-
geligen gjorde widare framsteg. Dessa fram-
steg fagnade högeligen min Husbonde, som
berömde min flit. På det jag måtte fullkom-
ligt lära Mohawtska Språket och i hans
frånvaro drifwa Handelen med Indianerna,
sticade han mig til en Indianisk By Cah-
nuaga, som ligger 9 mil från Montreal,
söder om Laurentii-Floden. Där uppehöll
jag mig hos en Indianisk Högding, wid
namn, Aslenegether, til dess jag inhämtat er-
forderlig kunskap, samt begaf mig därifrån til
min Herres Magazin, at widare öfwa mig
uti Fransyskan, som här i Landet allmänt
talas och är oumbärlig wid all Handel med
Inwånarne.

De Wilde i Cahnuaga, fallas wan-
ligt de tiggande Indianer, emedan deras
Högdingar bära Crucifixer samt gå omkring
på Montreals gator med sina Rosenkransar
och tigga Almosor. Redan för lång tid till-
ta

ka skilde de sig från Mohawks, eller Glod-
 Indianerna och förde länge en förbuden
 Handel emellan Albany och Montreal. By-
 en består af 200 Hus, til utseendet ringa och
 smutsiga, ehuru til största delen bygde af
 Sten. Inwånarnes antal stiger til 800 per-
 soner och ökas dageligen; hwilket dock strider
 med den allmänna anmärkning man gjort om
 de Wildas folkmängd. Bland alla Indi-
 anska Byar anses denna wara den anse-
 nligaste. Dess Inwånare äro sedige och flitige.
 De idka Åkerbruk och förlita sig icke endast
 på jagtlyckan, såsom de öfriga Wildar. Lit-
 wäl syfvelsätta de sig icke rätt gerna, emedan
 de dels anse alt arbete mindre instämna med
 et fritt Folks wärdighet, dels ännu, af sin
 fordnas tapperhet och sjelfständighet, bibehållit
 den fördom, at hwarje hushålls-syfla är en
 art slafweri. Deras Jagtparker ligga i de
 Förenade Staternas Område på tämligt af-
 stånd, omkring Gästningarne Georg, Ticon-
 derago och Crown-Point, hwarest de döda
 Bäfrar och Sjortar, fast icke til det antal,
 som fordom, emedan Landet nu är mera be-
 bodt och Willebrådet undanträngdt. De Skinn-
 waror, som erhållas, bringas merendels til
 Montreal at säljas eller bortbyttas. Innom
 få år torde hos dem inga goda Jägare mera
 finnas; ty de hafwa nu blifwit intagne af
 begär efter fåfånga och kostbara prydnader.
 Sådane erhålla de därmed, at de förpacka
 sina

sina Jagtparker åt Canadesare; därigenom ökas och deras egen matlighet, så att sannolikt Jagten snart blifwer et hos dem aflagt yrke. De bekänna sig til Catholska Läraren och hafwa en Fransysk Präst, eller, såsom Tschippewahs Indianerne uttrycka sig: en Lifwets Herres Tjenare, hwilken undervisar dem och håller Gudstjänst på Trokesska Språket. Deras andakt gjorde på mig starkt intryck, och deras Lärare förtjåna stort lofsord, i det de, med outtröttlig flit och genom sin egen ostraffliga wandel, til Christendomen omwändt et wildt Hedniskt Slägte, samt hos det samma wetat bibehålla både Läraren och sig sjelfwa i aktning. Et bewis, att man, med redligt bemödande, genom milda seder och saktmodigt upförande, kan förbättra dessa Wildars tilstånd. Det är både att hoppas och önska, att de inföddas ännu öfriga wildhet warder fullkomligare hämmad, deras naturliga häftighet förmildrad samt deras olyckliga smak för starka drycker dämpad. Denna sistnämnde böjelse har för dem ofta de bedröfligaste och skadeligaste följder.

Sedan jag tilbragt sju år hos min Husbonde, och icke fann mig hugad att antaga någon beställning, beslöt jag följa min naturliga smak och tilbringa tiden med färdar, fram och åter, ibland de Wilda. Denna min böjelse hade blifwit än mera styrkt genom det

umgänge jag haft med de infödda. Jag stäl-
de mig således i spetsen för en tropp Wil-
dar, i det hopp, at äfwen blifwa mitt Sår-
dernesland nyttig, genom min kännedom af
deras Land och Språk.

Då Kriget utbrustit emellan England
och Americanerne, insunno sig 30 Man af
de sistnämnde år 1776 at plundra Long Po-
int; en Stad, som ligger 2 Engelska mil
från Montreal. Wid detta tillfälle gjorde
jag första gången tjänst. Fienden blef kraf-
tigt afflagen och drifwen i en Rada, där han
nödgedes gifwa sig. Wi förlorade äfwen två
Officerare, och jag hade den olyckan at så-
ras i foten. Jag följde sedan två Engelska
Lieutenanter med några Mohawks-Indianer
wid et tåg emot Americanerna på Isle
aux Noix. Wi slogo dem och gjorde mån-
ga Fångar. Uti denna strid blef jag af en
Mustött-folk sårad i hufvudet. Widare gick
jag, såsom Frivillig, med Capitain Folker at
angripa Americanerne wid en ort, som kal-
las Cedrarne. Detta tåg aflopp äfwen lyck-
ligt. En del af partiet stadnade hos Fångar-
ne; de öfrige gingo at anfälla en annan fi-
entlig tropp wid China; men wi funno den
förfäntad, och kunde intet uträtta. Imedler-
tid erhöilo wi den underrättelse, at Major Gor-
don, på vägen til S. Johan, blifwit skuten.

Jag

Jag stål-
pp Wil-
mitt Fä-
edom af

England
Man af
ong Po-
iska mil-
e gjorde
af kraf-
där han
ven två
at så-
ngelsta
dianer
i Isle
e mån-
af en
re gic-
ter at
m fal-
n lyck-
ångar-
an fi-
no den
nedler-
r Gor-
Puten.

Jag bör här nämna, at den af Ameri-
canerna med så mycken framgång widtagne
plågseden at rikta sina skott åt Officerare, här-
leder sig från de Wilda, som tro, at de ge-
mene nödvändigt skola stingras, när Unsdra-
ren faller. Alla Indianer tänka dock icke
lika i denna del. En Stam, som bor vä-
ster om Lac Superior, anser Officerarnes
personer heliga, och en Fänge af samma folk
berättade, at de Wilda, med hwilka hans
Stam låg i Krig, woro af enahanda tänke-
sätt.

Jag blef straxt utsänd i spetsen för tio
Indianer, under Capitain La Mottes befäl,
at upöka den Mannen, som ombragt Ma-
jor Gordon, samt at inhämta kunskaper om
Americanernas styrka på Isle aux Noix.
För at icke wäcka upmärksamhet, klädde wi
oss alla såsom Wildar. Både jag och Ca-
pitainen woro så bekante med Irokesiska
Språket, at ingen kunde skilja oss från de in-
födda. Wi wandrade hela sex dagar med så
sparsama lifsmedel, at wi hufwudsakeligen när-
de oss med det mjuka ämne wi kunde skafwa
af Trädens inre bark, samt med wilda röt-
ter, särdeles Lökarter, som här ömningt wäxa
och icke äro osmakelige. Hungren fryddar
desutom all mat. Jag kan af egen erfaren-
het försäkra det; ty de ämnen, som, wid et
annat tillfälle, skulle fallit oss oangenäma, ja,
wi

Jag

21 5

widrige, blefwo ej allenast njutne, utan och njutne såsom läckerheter. Detta slags parti-
gångeri, uti Canadas Skogar, fordrar mö-
jeligast lätt troß. De Wilde föra endast med
sig Lønn-säcker och et litet förråd Mais,
det de mala emellan stenar och blanda med
watten. Såsom vårt ärende fordrade skynd-
samhet och fienden war i någden, gingo wi
åstad utan förråd, i förtroßan på de föddam-
nen, tillfället kunde gifwa.

Wi woro redan i begrep at wända tilba-
ka, utan at hafwa erhållit någon kunskap;
men på sista dagen af vårt tåg, hörde en af
wåra Indianer något, såsom af en bru-
ten fåpp. Capitainen utskickade strax en kun-
skapare, som innan kort återkom med en A-
mericansk Fånge. Denne, som trodde sig
stadd ibland idel Wildar, tycktes intagas af
högsta förskräckelse. Sedan wi bundit honom
wid et Tråd, förelade jag honom på Angel-
ska åtskilliga frågor om fiendens läge och styr-
ka samt tolkade swaren för de öfriga. Han
fann sig angenämt öfverraskad, då han hörde
sit modersmål. Hans fruktan förvandlades
til hopp, och han bad mig om beskydd emot
de Wilda, hwilkas grymhet, under detta
Krig, upfyllt hans själ med fasa. Jag lof-
wade rädda hans lif, om han redligt beswa-
rade mina frågor. Detta anbud emottog han
med nöje, och gaf mig anwising på en ort,
från

från hwilken de å andra stranden liggande
 Americaner kunde tydeligt ses. Wi lämna-
 de honom bunden efter oss, samt gingo två
 mil genom sumpar och kärr, til dess wi fin-
 go fienden i sigte. Indianerne wille straxt
 angripa; men Capitainen dämpade deras het-
 ta och befäste dem draga sig tillbaka. I det
 samma sattes en Båt öfwer Floden, och de
 Americaner, som woro i den samma, land-
 stego, utan at blifwa oss warse. In-
 dianerne antände strax en eld; upstoppade si-
 na Öfwer-Räckar med löf och ruttit träd samt
 lade dem omkring elden, liksom de warit sof-
 wande Wildar. Därpå drogo de sig något
 undan, förwißade, at Americanerne, på
 dessa upstoppade Räckar, skulle lösa sina ge-
 wär. Denna list lyckades dem. Så snart
 Americanerne blefwo röken warse, smögo
 de sig fram och gafswo eld. Men India-
 nerna framrusade i det samma från sitt bak-
 håll, instående sin Krigsfång, anföllo Ameri-
 canerne, skälperade sju och togo fem til fän-
 gar, hwilka wi målade, så at de aldeles lik-
 nade oss. Därefter gingo wi tillbaka, löshade
 vår wid Trädet bundne Fänge, och bragte
 dem alla til S. Johan, där de blefwo wi-
 dare förhörde.

Sedan jag utfört detta wärf til weder-
 börandes nöje, stod jag någon tid såsom fri-
 willig, wid et Regemente, men utan lön; ä-
 ter

tertog därför mit wanliga lefnadsfatt bland de Wilda; antörde en tropp af dem til den så kallade Twabergs-Sjön, och bragte til Conecedaga-Indianernas där belägna By en Skalp, såsom segertecken.

Skalpering är et ibland de Wilda särdeles brukeligt slag af Tortur. När, före hufvudswålens afdragande, et slag gifwes med Tomahawk eller Stridsyxan, åtföljes det af wiß död. Men då blott Skalpering anställles, förorsakar den en fäselig pina; dock utan at beständigt beledsagas af lifwets förlust. Ännu lefwa i America Personer af bägge Könen, som, sedan de förlorat hufvudswålen, bära en Plåt af Sittwer eller Tenn, at förwara sig emot köld, men i öfrigt befinna sig wäl och sällan känna någon smärta.

Då Indianen med Tomahawk slår någon wid tinningen, faller offret strax til marken. Därpå fattar han den olycklige med ena handen i håret, wrider det hårdt tillsammans, för at skilja håret från hufvudskålen, samt sätter därwid sin fot på den slagnas bröst. Med andra handen drager han sin skalper-knif utur sidan, löskar huden med en skärning rundt omkring hjeskan, och afdrager den med tänderna. Är Indianen skicklig öfwad i detta handtwerk, så påstår hela för

förrättningen högst två minuter. Den afdragna huden utspännes, torkas i Solen och färgas röd. Vid Krigstider; då Skalper wäl betalas, flycka Indianerne dem i fem eller sex delar och bringa dem til de närmast förlagde Waktposter, i hopp at blifwa belönte efter antalet.

När de draga hufvudswälen af någon i bland sina egna, betjåna de sig ofta af den döda kroppen, måla honom röd, samt ställa honom uprätt emot en Trädstam med Wapen i hand, på det Indianerne må anse honom för en på lur stående fiende. Rundt omkring sätta de sedan Spjut så förtäckt, at de med möda ses. Indianerna retas däraf at göra den förmenta fienden til fånge, rusa til och sära sig emot Spjuten. Därigenom sättas de utur stånd at flyndsamt fly och tagas sjelfwa til fångar.

En Mohawk, wid namn Skunnionsa (Alg) och en Tschippewahs Indian wid namn Carp-Carp (Kråka), hade år 1757, wid et Krigsråd, i Crown-point, berömt sig öfwer sin skicklighet at skalpera. Den förre betygade sig kunna afdraga en större skalp, än den sednare. Denne fann sig däraf högeli-gen förolämpad, och önskade den saken afgjord med prof. De åtskildes; togo hwar sin wäg och öfwerenskommo, at på wiß dag mötas, där

där en sammankomst skulle hållas. De träfsades efter aftal och framträdde för Rådsförsamlingen. Mohawken nedlade sin Skalp, som bestod af en Mans hufvudswål, löst från pannan til nacken, upstoppad med mjukt moßa, sammansydd med Hjort-senor och förefedd med ögon. Rådet betygade sitt bifall och tillade honom namn af en stor och tapper Krigare. Tschippewåh-Indianen framträdde därefter, såg alfwarsamt på Mohawken och bad Tolken säga honom, det hans Skalp war hämtad af en gammal Gumma. Denna tillitelse anses här för en stor skymf. Tillika befallte han en af sina Söner frambära sin Skalp, och framlade så en hel, med Fogeldun upstoppad, samt med Hjortsenor hoppsydd hufvudswål af en Man. Rådet öfwerhopade honom med loford och tildömde honom företrädet. Mohawken lämnade Rådsförsamlingen upfylld af roseri och tänkte på hämnd. När han såg sin medtäflare lämna Församlingen, följde han honom på spåren, afbidade et lågligt ögneblick och dödade honom med et slag af sin Tomahawk, nögd, at på et så lågt sätt hafwa befriet sig från en Man, som gjort honom företrädet stridigt.

Indianerne uti Byn Conecedaga höra til Stammen Tschippewåh, samt tala en blandning af de sistnämndas Språk och Irotesiskan. År 1720 blefwo de, under det
sto

föra Indianiska Kriget, drifne från öfra
Landet, och nedsatte sig wid Twäbergs-sjön.
De bestå af 200 Personer, äro ganska fliti-
ge, bruka Jord, idla Bostapskötsel och haf-
wa i höfsning hunnit et steg högre än Tschip-
perwåhs. Wid Sjön Erie ligger en Stad,
som bebos af 500 Conecedaga-Indianer,
om hvilka Missionairen Beattie faller et gans-
ka förmanligt omdöme. De hållas för tap-
pra Krigare, och jag kan af erfarenhet bety-
ga, at de äro det. Ingen af de wilda Stam-
mar har wisat starkare trohet för England.
Under Americaniska Kriget lämnade de Hu-
stru, Barn och hem, för at strida emot Eng-
lands fiender.

Om en Europeisk Anförare skal vinna
Indianernas förtroende och med dem något
uträtta, måste han, jämte godt naturligt för-
stånd, äga en grundelig kännedom af deras
lynne. Man måste beständigt gilla deras råd,
låtta sig ingå i deras planer, och aldrig med
enwighet motsäga deras meningar. Wi haf-
wa haft olyckliga prof af motsatsen. Gene-
ral Braddok förspilde, genom sin stolta sträf-
het, deras förtroende och led et stort neder-
lag. Sjelfwe den store Washington ägde ic-
ke denna foglighet, hvarföre ock en Höfding
af Seneka-Stammen om honom fälde det
omdöme, at han war en bestedlig Man, men
utan erfarenhet.

Det

Det är naturligt, at de Wilda i sina Skogar måste wara Europeer mycket öfwerlägsna, emedan de där äro lifsom uti sit råtta Element. Et Träd, en Glod, hwilka de aldrig förgåta, wägleder dem i djupaste Skogen, antingen de söka undkomma eller lägga sig i försåt. Såsom de fästa så liten upmärksamhet wid Solens up- eller nedergång, så föreföll mig i bdrjan obegripeligt, huru de, med sådan trygghet, kunde göra sina färder och aldrig förwilla sig. Men de förklarade mig snart denna hemligheten, och wisade mig huru de inrättade sit lopp efter Trädens massa, som alltid bibehåller sig på den norra, men utdör på den södra sidan. De anmärkte och, at både grenar och löf äro rikare och frodigare åt söder, än åt norr. En sådan upmärksamhet på Naturen syntes mig hedra detta folks eftertänka.

Äf naturen äro Indianerne stolte och sjelfskäre. De hålla sig för det klokaste Folk på Jorden och finna sig ganska mycket förolämpade, när någon icke följer deras råd. De ständigt uprepade wedermålen af deras Förfäders tapperhet, hafwa djupt intryckt sig uti deras sinnen, och tillika där ingjutit höga begrep om deras egit mod. Ehuru de, jämförelsewis, blott utgåro en hand full folk, äro de likwål nog inbilliske at tro, det de endär de behaga, skola utrota både Gränsoser och
 An.

Ängelsmän. De le åt Ängelsmännerna, emedan desse hålla Gwäret för lågt, när de gifwa eld; däremot weta de sjelfwe så måtta, at hwar och et skott träffar, och däruti består råtta Krigskonsten. Eburu de til antalet dageligen förminskas, så utlöcknar dock icke deras begär efter ryckbarhet. De hafwa aldrig för någon fara, då deras heder därwid är i fråga.

Trokeserne le, när de höra undergifwenhet för öfwerhet omtalas: De kunna icke förena et sådant begrep med sin wärdighet. Efter deras mening är hwarje Man en Förste, som af den Store Anden erhållit sin frihet.

Indianerne äro tillika högst afwundsjuke och lätt upretade. När de en gång fattat någon misstänka, är den ganska swår at utplåna. De taga sin hämdelystnad med sig i grafwen och fortplanta henne på sina barn.

Den, som med dem umgäds, kan ej underlåta, at med förundran betrakta deras hjeltemod i Krig, deras hårdighet at fördraga de hisseligaste plågor och deras ståndaktighet i wänskap; men han måste tillika beklaga deras förfärliga hästhet, som, då den är wäckt, icke känner några gränser. Denna hästighet, som wanligt går til ytterligheter,

öfwerwinnes icke utan största möda och rekas icke utan fara. De uttyda eftergifwenhet såsom fruktan, och strånghet uptänder deras hämdeleyfnad.

De Europeiske Nationer, som med dem stå i förband, hafwa ossäteligen bemödat sig at förmildra dessa tänkesätt. Man har försökt winna detta ändamål genom införande af Christna Läran, hwilkens föreskrifter äga så mycken werksamhet at utrota blodfästiga känslor, at göra menniskior lyckliga innom sig sjelfwa och dana dem för samfundslifnad. Våra grannar, Grantsmännen, hafwa icke utan framgång arbetat för detta stora syftemål; åtminstone hafwa de til en del upnådt det, så wida en utwärtas sedighet kan tjäna til bewis af hjertots förbättring. Det goda upförande man träffar hos Indianerna i flera Canadas Byar, vittnordar, at detta bemödande icke varit fruktlöst. Herr James Adair nekar wäl detta, och påstår, at Catholikerne, med sin Cateches, hos de Wilda ingjutit förföljelseanda emot Angelsmän. Det är ock möjligt, at widskerlige Präster fordom bilragt Wildarna mindre wänliga tänkesätt emot vår Nation. Men i allmänhet är detta Herr Adams omdöme hårdt och oförtjänt, och jag kan försäkra, det Granska Missionairerne, i de sednare åren, på det redligaste bemödat sig at här utsprida Evangelii frid.

fridsama grundsatser. Det är alltid bedröfligt när Politik och Religion måste råka i motsatta pligter; men äfwen i detta fall, kan åtminstone ingen större förebräelse göras Fransmän, än oss. Jag måste, ehuru ogärna, intyga, at de Indianer, som mycket omgäts med Engelska Handelsmän, ja och Missionärer, i sit uppförande, i sina seder och tankesätt, äro mycket sämre än de, som blifwit underwijste af Franska Präster. De hafwa, genom detta umgänge, blifwit ansenligt mer fördärfwade, och, jämte sina ottyglade böjelser, af oss lärt twänne stora laster, lögn och smordomar. Herr Sargeant, en Inwånare af Nya England, instämmer med mig i denna del. Han berättar, at Schavaneserne, en af de sex Nationer afhängig Stam, med förakt afwisat honom, när han, under sin resa, erböd sig at undervisa dem uti Christendomen. De gjorde Christna Religionen flera förebräelser och sade, at Christne Köpmän föro fram med lögn och bedrägeri, förförde deras Döttrar, ja til och med Hustrur, när Männen ej woro tilstädes. De tillade, at de af Stammen Seneka fått sitt Land, men med det uttryckeliga förbehåll, at aldrig af Engländarne emottaga Christna Religionen.

Härtil wil jag lägga ännu et märkeligt bewis. På Drottning Annas befäl, skänkte Gouverneuren Hunter åt Indianerne Kläder

och andra saker, på hvilka de satte högt värde. I et Tal, det han tillika höll inför en Råds-Församling i Albany, sade han, at deras goda Moder, Drottningen, icke allenast på så ädelmodigt sätt skänkte dem Kläder för sina Kroppar, utan ock wore omtänkt at förädla deras Själar med Evangelii Lära, samt ernade til deras undervisning sända dem några Präster. När Gouverneuren slutat sit Tal, steg den Äldste up och svarade, det han, i alla Indianers namn, tackade deras goda Moder, Drottningen, för de sköna Kläderna; men hwad det sednare angick, så bodde redan ibland dem några Angelsmän af hvilka de endast lärt supa, bedraga och tråta. De önskade således snarare bliwa från dem befriade. Före deras ankomst hade Indianerne varit et ärligt, måtteligt och oskyldigt Folk; Nu woro de måst alla boswar. Fördom hade de fruktat Gud; nu trodde de knapt warelsen af et Gudomligt wäsende.

Allt möjligast mildra denna flagan, bör jag anmärka, at de laster och ofeder, för hvilka man gör Angelsmän så swära beskylningar, til största delen härleda sig från Rödsmännen, emedan de plåga lösköpa misshandlare och besolda personer af slät beskaffenhet, at til Indianerna föra sina Handelswaror. Många af dessa boswa sedan rymt och nedsett sig bland de infödda. Deras elaka upfö-

förande har småningom hos Indianerna
väckt en förakt för Engelsmän, och detta
intryck är icke lätt att utplåna.

Efter min ankomst til Byn Connecda-
ga, uppehöll jag mig där några månader,
gjorde flera partier och återförde ofta fångar.
Til någon belöning, blef jag antagen wid
Glottan, men återgick sedermera til Two-
bergssjön och fortsatte min förra lefnad. E-
medelst fullkomnade jag min kännedom af
Språket, och sökte inhämta kunskap om de
Wildas Seder. I sådan affigt deltog jag
uti deras nöjen, och blef snart känd såsom en
förtäflig Dansare. Därjämte lärde jag mig
deras artfylliga Krigsfånger med sina toner,
att jag kunde täfla med de infödda. Genom
detta bemödande att likna dem, blef jag snart
älskad, och kände själf verklig saknad, när
jag skildes från orten.

Indianerne hafwa flera slags Dansar,
med sina särskilda Chorer. 1) Calumets-
eller Tobakspip-Dansen. 2) Krigs-Dan-
sen. 3) Anförare-Dansen. 4) Skalper-
Dansen. 5) Mord-Dansen. 6) Sång-
Dansen. 7) Återtågs-Dansen. 8) Spjut-
Dansen. 9) Bröllops-Dansen. 10) Offer-
Dansen. Alla dessa Danser förstod jag full-
komligt och anförde ofta troppen. När hån-
delservis någon främling kom til oss, och jag

icke sjelf wille gifwa mig tilkänna, kunde ingen skilja mig från de Wilda.

Då jag nu til alla delar lifnade Indianerna, for jag ofta i Canot til Montreal, och passerade alla Waktposterna såsom en infödd. Stundom utmärkte jag mig wid et Schariwari; en i Canada brukelig plågsed, at för nygiftas dörrer stråla med gamla Brytor och Rättlar, som slås tillsammans. Wanligt gör man så, när Mannen är mycket äldre än Hustrun, eller när bägge förut varit två gånger gifte. Wid sådane tilfällen, slår man en Schariwari, förenad med högljudade rop, så at Mannen nödgas, med en drickspenning, köpa tystnad, så framt han icke håldre låter sig behaga at upbära de lågaste skymsnamn.

icke nögd at hafwa förwärfwat mig färdighet i de Wildas tidsfördrif, lärde jag mig äfwen at göra en Canot; at därtill afbarka et Träd och förrätta hela arbetet så ordenteligt, som en infödd. Äfwen gjorde jag Matissins, eller Indianska Skor af Hjorthudar, dem jag beredde och rökade. Sådane Skor prydas med piggas af Stakelswin och små Glåspårlor; stundom ock med små bjällror. De Skor, som förfärdigas af Mohawkerne wid Niagara, anses gjorda med mera smak, och betalas med 4 Piastrar; men utan

utan prydnad fås de wanligt för en Vaster.
De äro beqwämligare än Angelsta Skor.
Om Sommaren hålla de icke foten så het,
och om Wintren kan man, för deras widd,
inläggga i dem säckor at afhålla den starkaste
kolden. För sina Krigsdansar insy India-
nerna uti dem små bjällror eller stycken af
Zenn, at därmed åstadkomma et frigande ljud.
Wid en dans, den jag bewistade, förenades
ljudet af dessa med en stor Håstfålla, hvil-
ken jag gifwit åt dansens Anförare.

Man anser de Wilda för ganska drifti-
ga och snabbfotade; på et kort stede löpa dock
Europeer fortare än de. Efter min tanka,
består deras huswudsakliga förtjänst däruti, at
de länge uthårda. Därföre äro de äfwen
ganska brukbare til Budbärare genom Sko-
gar. De behöfwa föga sömn; kunna äfwen
lefwa af Watten och Rötter, hwilka de lik-
som i flykten förtära. Förläppligen anwän-
da de icke mycken tid på förfriskningar. Äf-
wenledes äro de förträffelige simmare, och
frukta icke den stridaste ström. Dessa egen-
skaper göra dem til nyttiga menniskjor, och så
länge England äger något Landstycke öfrigt
i Canada, bör man göra alt, för at behå-
la deras tilgifwenhet.

I kreppstyrka äro många dem öfwer-
lägsne; til och med i Jagt finnas Virginiens

Invånare med dem jämn gode, ehuru ingen kan bestrida dem den egenkapen, at vara goda Skyttar. Jag såg en gång några Americaner skjuta flera skott på en Lom, som, för hvarje smäll, dykte men upkom på samma ställe. En tillrådes warande Indian log åt deras oskicklighet och kallade dem Kåringar. De upmanade honom därför att visa sin färdighet. Strax tog han sin Båga, stödde den emot et Träd, och, på 150 stegs afstånd, genomsköt Foglens hals med kula. Min wänskap för Indianerne gjorde, at jag med fögnad såg en tillfällighet, som lärde Americanerna at om dem fatta godt begrep.

Omfrider lednade jag at endast lefwa bland de Wilda; företog således en resa til Montreal, där man gjorde mig anbud, at, såsom Tolk, i Handelsärenden gå åt Norden. En förmånlig lön stadgade mit beslut, ehuru jag, i detta nya wärk, icke wäntade särdeles nöje.

Den 4 Maji 1777, lämnade jag Montreal med två stora Näsverbåtar, af det slaget som kallas Maitres Canots, hwilke hwardera förde tio Canadesare. De många ställen, där man, från Flod til Flod, måste på oxlar bära Handelswarorna öfwer land, fordra et så stort antal menniskjor.

Deſe Båtar göras i Trois Rivières, merendels 8 famnar långa och halfannan famn breda, betäckta med Råſiver och tått ſammanſydd med trådartade Rödter. Så ſnart isen om Våren går up, bringas de til China, en By, 9 mil åſvan om Montreal. Denne By har däraf ſit namn, at Riddaren La Salle, ſom ſedermera år 1686 i Canada möddades af två ſina Betjånter, önskade up- ta en fortare väg til China, än den wän- ligen; men nödgades, för en öwäntad tilfälli- ghet, här wända om och upſkjuta ſin reſa. Detta gaf Canadierna anledning at på ſpe- fallta ſtället China, hwilket namn det ock ſe- dermera bibehållit.

I China bliſwa Handelswarorne ſorg- ſälligt bragte om bord; det torra Röpman- godſet i Balar, om 4 Elfpunds wigt; Kum, Krut och Bly uti Kaggar. Reſan från Trois Rivières til China, är gånſka tröttſam och ångſig, emedan man måſte abeta emot en ſtark ſtröm. Utan gynnande wind, ſom underhjelper rodden, ſkulle man icke komma utur ſtället. Hwareſt Wattnet är grundt, måſte Canoterne ſtaſas fram med långa ſtån- ger, hwarjämte Manſkapet djupt wadar i Wattnet och drager Båtarna med Linor. Det- ta är et högst mattande arbetande. Wan- har dock gjort det ſå drågligt för Canade- ſerne at de underkaſta ſig ſådant ſlöp med

willighet, fast de då och då utropa: C'est la misere, mon Bourgeois!

Från China til Michillimakinak räknas trettio sex ställen, där Warorne måste bäras öfwer Land. Hela wägen öfwer Land och Watten, emellan dessa orter, utgör 900 (Ängelska, 180 Swenska) mil. Wid godt wäder lägger man öfta denna sträcka til rygga på en månad. Att föra Båtarne uppföre forbar, fordras mycken sergfällighet och möda; desutom är erfarenhet nödig, at hålla dem uprätta och förekomma stötning emot stenar, ty de äro så tunna, at de lätt skadas. När sådant sker, stoppas läcket med Harts, som smältes wid kol och drypes på öppningen; men är sprickan större, så stötes inre barken af Björk til en gröt, som lägges på skadan och beträffes med Linne, det man wid fanterna fäster med Gummi.

Vi fortsatte vår resa til La Barriere, äfwanom det långa Wattufallet (Long saut); en för sin strida fort äfwentyrlig Ström. Där hafwa några Köpmän satt sig ned, hwilke icke mycket betyda, emedan den Handel de drifwa hwarken är widsträckt eller förmånlig. De Wilde känna ock så wäl wärdet af Pålsmärk, at de ej låta bedraga sig, så länge de äro nycktre.

Widare foro wi åt Twåbergs-sjön, til
Byn Connecedaga, där jag tilbragte en dag
hos mina gamla wänner; men wågade ej län-
gre dröja, emedan det, wid denna Handel, är
högst wigtigt, at i god tid upnå Winter-
Herberget.

Därefter fortsatte wi resan til Sjön Mi-
pissin, där Laurentii-Floden har sit ur-
sprung; widare upføre Granska Floden och
kommo, den 17 Junius, til Michillina-
Kinak.

Landet är öfweralt rikeligen förefedt med
wilda Djur, i synnerhet Björnar, Älgar,
Sjortar, Båfrar, Silfrasar, Stornar,
Sillrar, Uttrar, Mårdar, små Uttrar,
wilda Rattor, Sjuppar, Wargar, Mus-
skus-båfrar o. s. w. Man träffar inga an-
dra Inwånare än Wildar, som stryka från
ört til ört, at föda sig af de Djur de få-
la; Skunk-djuret undantaget, det de icke ä-
ta, så framt ej yttersta hungren twingar dem
därtil.

Herr La Salle berättar, at han, under
sin resa wid Mississipi stränder, hos Oumas-
Nationen sedt et ganska besynnerligt Djur,
til skapnaden midt emellan Warg och Lejon.
Han tillägger, at detta Djur angriper alla
andra, men skadar icke menniskjor. Stundom
fö-

förer det bort sitt rof på ryagen, och gömmer qwarlesworna under löf eller annan betäckning. Intet annat Rosdjur vågar röra sådana qwarleswor. Indianerne kalla detta Djur *Mischibischi*. Det hörer til Tiger-slågtet, är mindre til storlek och sparsamare släktadt (a).

Båfren är et märkvärdigt Djur, men redan af flere Författare så bekant, at jag endast wil nämna hwad de förbigådt. Han wissar sig sällan om dagen. Blott efter Solens nedgång vågar han sig fram, at arbeta eller skaffa sig föda, wid hwilket tillfälle han äfwen plågar twätta sig. Han ligger ständigt med swantsen i Wattenet, på det denna frodel ej må styfna. Köttet är ganska godt. Hman plågar dels steka, dels koka det; men swantsen utgör det läckraste stycket. Intet Djur är förligt i Norra America, utom den Grå Björnen, som wanligt uppehåller sig i de wärmaste trakter, där han gör stora förädelser äfwen på människor och ofta ombringar hela Hushåll.

Medan jag wistades i *Nichillimakinak*, ömtalades et utmärkt bewis af tapperhet, som torde här förtjäna et rum. En Indianst
Gos

(a) Är Americas *Puma*.

Göke, af 15 års ålder, stod på något afstånd från Fästningen, då Gewäret afbrann för en Wild och tillfälligt wis dödade en Angelsman. Indianen gick vidare och blef warse Göken, som stödde sig emot et Träd; och såsom denne ej war af hans Nation, så bestöt han taga honom til fånga; gick löst på Göken och fattade honom i armen. Men Göken drog sig beständigt tillbaka och stöt Indianen i knät. Denne blef däröfwer så förbittrad, at han uplystade sin Tomahawk och ernade döda Göken på stället, då en annan Indian skyndade sig dit, och frågade sin Landsman, hwilken den wore, som sårat honom. Han svarade, at Göken det gjort, och at han straxt wille skalpera honom. Den andra hindrade honom med den föreställning, at Göken wore et godt ämne til taper Krigare och således heldre borde beskyddas. Han tog och Göken med sig til Fästningen, hwarest Officeraren köpte honom, at den sårade Indianen icke skulle på honom, wid et annat tillfälle, verkställa sin hämnd.

Sedan jag föresedt mig med Mais och hård Talg, hwilka födämnena alla Råpmän taga med sig til de öfre delar af Landet, samt bortbytt mina stora Canoter emot smärre, som äro lättare at bära emellan Floder, na, och tånligare at inlöpa i de smärre Klar, forsatte wi vår resa til Wattenfallen S.
Ma

Maria; et Rås, som bildas af två armar, hwilke, wid ytersta ändan af Lac Superior, skilja sig från hwarandra. Indianerne hade där, för Angelike Köpmän, upbyggt en liten med pålar omgifwen Gäsning och ungefär tio Hus. Fordom hade de så kallade Sauteurs nedslagit sina Bo-pålar wid Wattufallets fot, och Jesuiterne ägde et Hus i någden. Där finnas många förtäffliga Gissar, Gäddor, Goreller och Switfiskar af owanlig storlek. Därifrån foro wi uppföre til Lac Superior, som fordom, efter Herr Tracy, en Fransk Ståthållare, kallades Tracys-Sjö. Den har 600 Franska miles omfärd, samt innefattar många större och smärre Sår. Wid infarten til Sjön, står en hög Klippa, nästan af mennisko-skapnad. Den kallas af Tschipewåhs-Indianerna Kitschi Manitou, eller Lifwets Herre. De underlåta aldrig at där stadna, och i Wattnet kasta Offer af Tobak eller andra Waror. Därigenom wilja de, inför det Högsta Wäsendets Representant, aflägga prof af sin tacksamhet för den wälsignelse de åthjullit, och offra åt honom med nöje sina prydnader samt hwad dem kårast är. Ehuru detta är en widskrepelse, så får den likwäl en förmånligare dag, när den dömes efter detta Folks insigt och wälmening. Den Uppenbarade Religions högre uplysning har ännu icke sträckt sig til alla Nationer, och det är en sorgelig be-
traf-

traktelse, at de, som fædt fagna sig af dette Line, icke framføre de Wiida wisa sådane företräden i tänkesätt och seder, som man är berättigad at fordra.

Uti nämnde Klippa finnas flere Hölor, af nästan en Engelsk mils längd och tjugu fots bredd, med höga Walf. Sjön tillfrysar endast tätt intil stränderna, emedan på rhymen merendels en håftig sjögång rullar. De lugnare dagar får man, på djupa ställen, se Störar icke långt från Landet. De fringliggande trakter äro höge och bergige, samt Skogarne ganska tät. Askar, Björkar, Spruce-Tallar och Cedrar wäxa höge och til myckenhet. Handels-Compagniet i Montreal håller, på denna Sjö, et Fartyg, at bringa Warorna til Norowästtra sidan och återföra de inköpta Pålswerk.

Den 4 Julii kommo wi til Pays Plat, wid Nordöstra sidan af Sjön, där wi utpackade våra Waror och gjorde Balarna mindre, emedan wi af Wildarne hörde, at ännu 150 ställen återstodo, där vårt gods borde bäras öfwer Land, innan wi upnådde den ort, hwarest Wintren skulle tilbringas. När wi stego i Land, blefwo wi på något afstånd warje en hop Indianer. Wi tillagade därför våra Waror, at hafwa dem i beredskap, därest någon Byteshandel skulle ägarum

rum. Sedan jag bragt allt i behörig ordning, infann jag mig hos Indianerna, som tycktes utgöra 150 Man. De voro til större delen Tschippewahs, och de öfrige Wasjer. Deras Anförare höll en Rådsförsamling, och då han förnam, at jag talade deras Språk, gjorde han mig det förslag, at låta mig upptagas ibland deras Krigare. Jag kände ganska wäl, huru man förrättade denna Ceremoni, och hade af andra Köpmän hört den smärta, de därwid uthärdat, ehuru man med dem förfarit på det skonsammaste sätt. Sådant oaktadt beslöt jag underkasta mig denna hårda medfart, på det de icke måtte uttyda min wägran såsom feghet, och jag således förspila min aktning hos dem, af hwilka jag tänkte draga stora fördelar, och i hwilkas umgänge jag förbundit mig at tilbringa en angenlig tid.

Ceremonien är följande: Man tilreder en måltid af Hundkött, kokadt i Björn-äster med Hallon. Af denna anrättning måste de närwarande göra et dugtigt mål. Efter slutad måltid, instämmes en Krigssång, så lydande: Du Lifwets Herre! Se oss an med wälbehag. Wi uptage i wårt samfund en Broder och Krigare, som tyckes äga godt förstånd, har styrka i sin arm och icke drager sin kropp tillbaka för fienden. När den, som skal upptagas i detta Broders skap,

skap, efter slutad sång icke förräder någon fruktan, blifwer han ansedd med aktning och wördnad; ty desse Wildar hålla icke allenast tapperhet för en nödwändig egenkap, utan ock för det kraftigaste medel at hos dem bereda tiltråde. Därefter låter man honom sätta sig på en Båfwer-Klädning, räder honom en Calumet (Krigspipa) at röka, hwilken för warf går genom hela Sällskapet, och sluteligen fastar man honom en Wampumsträng omkring halsen.

Calumet, eller Indianiska Pipan, som är wida större än Indianernas wanliga Tobakspipor, göres af Marmor, Sten eller Ler, och målas, efter hwarje Nations särskildta bruk, röd, hwit eller swart. De röde äga dock wanligen företräde. Röret är gjordt af starkt Träd, ungefär half-femte fot långt, samt siradt dels med fjädrar af allehanda färgor, dels med flåtor af qwinno-hår, i hwarje handa skapnader. Wid hufwudet, som är wäl poleradt, fästas två Wingar, hwilka gifwa hela denna anstalt likhet af en Mercurii-staf. Denna Calumet är Gridens Sinnebild och de Wilda hålla honom i sådan helgd, at hwar och en, som bryter et Gridsfördrag, det man afslutat under rökning med Calumet, i deras tanka nödwändigt måste ådraga sig de swåraste olyckor.

Wampum göres af åtskilliga fårgor; men swart och hwitt äro allmänna i bruk. Det förre göres af en art Venus-musla (a); det andra af en Mya. Bägge arbetas i skapnad af ägg-runda Pärlor och genombaras, hworefter de utträdas på et snöre och nyttjas til Gördlar.

Deße Gördlar tjåna til åtskilliga åndamål. Wid allmänna rådslågningar, utgifsas de, efter hållna tal, och deras storlek, tillika med antalet af strångarna, inrättas efter det begrep Indianerne göra sig om tillfållets och årendets wigt. Ofta bestå de af bägge fårgorna. De Wampums, hwilka gafsas åt Sir Wilhelm Johnson, som hos detta Folk är osörgåtelig, woro inrättade i flera rader, swarta åt hwordera sidan midtpå hwite. Det hwita skulle tilkånna gifwa friden, och beteckna, det wågen emellan dem och honom war redlig och öpen. Midt på Gördelen war et Smycke af hwita Wampum, hwilket af Indianerne kallas Rådsförsamlingens eld. När Herr Johnson slöt sit förbund med de Wilda, fattode han Gördelen wid ena åndan och Indianernas Höfding höll den andra. Då Höfdingen wille tala, ströf han med fingret utføre de hwita strångarna; när

Herr

(a) Venus Mercenaria. Linn.

Herr Johnson hade något at föredraga, rörde han wid Smycket midipå Ördelen.

Deße Ördlar äro också Indianernas Archiver af fordna Fridsfördrag. De Wilde förstå, af strångarnas olika skapnader, utreda ärendets beskaffenhet, och beropa sig dem wid alla Underhandlingar med Europeer. När en Wampums-Ördel återgifwes, är sådant et tecken, at man icke ingår i det gjorda förslaget, och Underhandlingen blifwer då strax afbruten.

Sedan Calumet gådt omkring hela sällskapet, så upreses en Swett-hytta af sex långa i jorden nedsatta och åt ändan tilspitzade stänger, på hwilka Hudar och Täckan läggas, at utehålla lusten. Hyttan kan blott rymma tre Personer. Han, som skall uptagas, aflådes intil blotta kroppen och träder dit in med twänne Höfdingar. Därefter inbåres två glödgade Stenar samt Watten, som med Ceder-grenar stänkes på Stenarna, at immen snart utpräkar swetten af den tillkommande Krigsbrodern, hwilkens hud, genom denna baddning, beredes til den återstående operationen. När swetten fligit til sin största högd, lämnar den tilämnade Hjelten Hyttan och kastar sig uti Watten, och då han stiger därutur, höljes han med et Täck, samt båres til Höfdingens Hytta. Man lägger ho-

nom där först på ryggen. Sedan framträder Höfdingen, och med en Staf, doppad i uplöst Krut, tecknar på kroppen den Figur, som skal där inristas. Därpå framtager han et Instrument af tio i et Trådkast fästade, samt uti Cineber doppade Nålar, dem han nedsticker uti den swarta teckningen, och fortsar på detta sätt, til dess ristningen blifwit fullbordad. Där några huswudstreck sammanlöpa, upristas de med skarpa Glintor. De stycken, som ej äro prickade med Cineber, gnidas med Krut, hwarigenom en blandning af swart och rødt upkommer. Sluteligen brännas såren med et Tråd, som kallas Punktholts, at de icke må bulna.

Denna förrättning sker icke på en gång, utan påstår två eller tre dagar. Alla morgnar tvättas såren med kallt Watten, hwaruti man uplöst en ört, som kallas Podquisegan, den Wildarne och blanda i sin Tobak, at förmildra dess smak (a). Under Operationen sjunga de Krigsfånger och skapa ouphörligt Skramlor, wid hwilka små bjällror äro fästade. Med detta buller bemöda de sig at qwåfwa de rop, hwilka plågorna naturligtwis astwinga Patienten. Efter fullbordad Ceremonie, får denne et nytt namn. Sedan

(a) Til afwenityrs: Arbutus, Uva Ursi. Linn., som är mycket hopdragande.

dan jag undergådt hela denna medfart, talade man mig Umick (Båfwer).

Så wäl at godtgöra de skänker Höfdingen förarat mig, och för hwilka han endast bekommit några Gefsaker, som at ådagalägga min förnöjelse öfwer den Åra mig blifwit tilskyndad, beslöt jag ännu tillägga några Gåfwor. Jag förde därföre Höfdingen til et ställe, hwarest jag hade dessa för honom ytterligare bestämde Gåfwor i beredskap; såsom Skalperknifwar, Tomahawks, Cinnober, Tobak, Glaspärlor, samt i synnerhet Rum, utom hwilken jag, med all annan fristighet, skulle endast ådragit mig Höfdingens misnöje. Wi hade stielpt våra Canoter och bragt våra Waror i säkert ordning. Jag hade äfwen befallt mina Canadesare at dag och natt hålla wakt. under den tid jag tilbrakte i de Wildas Läger. Denna försigtighet war högst nödwändig, emedan Indianerne, då de äro öfwerlastade, wanligt åstadkomma olyckor. Wid detta tillfälle kom och denna waksamhet oss wäl til nytta; ty af den Rum jag gifwit de Wilda, woro de tre dagar och nätter i beständigt rus, samt ombragte, under detta tilstånd, fyra sina egne Landsmän. En af dessa war en ansedd Höfdinge, som blef upbränd af sin egen Son. Såsom ryktbar Krigare begrofs han med alla här brukelige Åretecken, en Skalperknif,

en Tomahawk, Glaspärlor, Smink, m. m. et stycke Tråd til elds upståndande och en Bågar af Bark, utur hwilken han kunde dricka, under resan til det andra Landet.

Den 21 gingo wi uti våra Båtar, och skilde oss från de Wilda, som, med de kras-
tigaste uttryck, betygade sitt högsta nöje öf-
wer vårt upförande. Men såsom det är bru-
keligt, at antaga Wägmätare från den ena
Sjön til den andra, lät jag 20 Tschippes-
wåhs ledsaga mig Landsvägen til la grand
Cote de la Roche, hwilken kosa alla Hand-
lande måste taga, för at undwika det, wid
inloppet til Tipegons-Floden, belägna Wat-
tentället, som skattas til 600 fots högd. Den-
na resa är förfärligt mödosam för dem, som
båra Waror och måste klättra sig uppföre en
brant högd. De plåga då, öre wanligt hwi-
la två eller tre dagar och samla nya krafter.

Wi lämnade La grande Cote de la
Roche med muntra sinnen, och fortsatte vår
resa til Sjön Tipegou, där wi träffade en
annan hop Wildar af samma Nation. Wi
höllo med dem en Rådesförsamling och wäxla-
de stänker. Under de tio dagar wi tilbragte
wid stranden af denna Sjö, upkom en strid
ibland Indianerne, uti hwilken, efter et
förfärligt uptråde af buller och förvirring,
Rums

Rummens wanliga werkan, tre Man ombragtes och två särades.

Sjön Tipegou, som ock kallas Alemipigon, är ungefär 100 Engelska mil lång och ganfka fiskrik. Landet däromkring frambringar wilda Rötter och har ömnigt Willebråd. De Indianer, som där jaga, äro et ganfka wildt och widskærligt Folk, til et antal af omkring 300 Personer.

Den 1 Augusti afreste wi med 15 Indianer, som skulle dels ledsaga oss, dels bärä våra Waror. Wi lefde af Rött och Rötter; sparade således vårt Mais och wår Fälg til Wintren. Hwarje afton slogo wi Läger wid Solens nedergång, och stego, wid daggryningen, i våra Båtar. Efter en kort hwila wid Stör-sjön, kommo wi, den 25 September til Lac Mort, som ligger Nordost om Sjön Alemipigon. Denna Sjö har ungefär 60 Engelska mil i omkrets. Landet där omkring är lågt och sumpigt, och Wattenet af ganfka oangenäm smak. Indianerne infinna sig där ofta. Jag fann icke mindre än 35 särskilda wägar, som ledde dit från Skogarne; alla af tre fots bredd. Sjön är fiskrik; tilfrysar om Wintren och upbryter i April. De Indianer, som besöka dessa trakter, äro goda Jägare, men ganfka wilde. Tschippewähs-Indianerne äro ej så begifne på Grannlåter,

som de andra Wilde; särdeles de Stannar, som wistas långt från Michillimakinak. Ordsaken är lätt at inse. Isen ligger til sista Wär-månaden (alltså inndmot Junius) och Wintren widtager i October. Den ringa melantiden måste användas på Båt-byggnad och lifsmedels anskaffande. De, som nödgas dageligen arbeta för sina oundgängliga förnödenheter, samt därjämte icke äro nog omtänkte at samla förråd til Wintren, kunna således ej fåsta sin håg wid yppighet och prydnader. Alla Indianer, från de råaste til de måst uplysta, äro ganska late, och berömma sig däraf, emedan de tro arbete wara under en Krigares wärdighet, samt alla Hushållssyflor endast tilhöra Qwinkönet. Denna afsty för arbete härleder sig icke därifrån, at de frukta mödor och beswårigheter; fast mer finnes intet Folk, som, med större tålmod, fördrager dem, än Indianerne, särdeles wid sina tidsfördrif, som äro af många slag, samt til en del fordra krafternas hela spänning och hafwa hårdighets förwärfwande til föremål. Den starka utdunstning, som genom dem befordras, gör tillika deras lemmar smidiga, och sätter dem i stånd, at med fördubblad färdighet idka sin jagt.

Ballspelet, et af deras kärafte tidsfördrif, är ganska tröttande. Bollen göres af Hjortläder och upstoppas med hår. Handrif

drifwes fram och tillbaka med korta käppar, af ungefär två fots längd, samt åt  ndan i  brede och så arbetade, som B gen till en Volant; dock med något djupare ins kning. Med dessa käppar slås B llen och låter sig drifwas långt, i anseende till Hjortsehornas sp nslighet, med hwilka k ppens nedre del  r klädd. Spelet sker af två hopar, och hushuadsaken består däruti, åt de från hwarandra boritaga B llen samt drifwa honom till målet, som, på fyrahundrade stegs afstånd,  r utmärkt med tvåanne, ej långt åtskilda, höga stänger. Indianerne spela med bästa lynne, och om det än skulle ske, åt de i hettan träffa hwarandra med k ppen, tiltr nas det icke. Dock söka de sorgfälligt undwika sådant; ty den h stighet, med hwilken de slå, har ofta kostat en och annan antingen en arm eller et ben.

 tbergain, eller: tag miste om ingen och fånga alla,  r  fwen et af dem högst  lskad t tidsfördrif, hwaruti Qwinnorne ofta deltaga. Det spelas med en myckenhet h vita och swarta Bönor, af hwilka en  r, som har små fläckar och kallas: Konung. Dessa läggas i en flat Tr dst l, som  msewis skapas af b gge på jorden, midt emot hwarandra, sittande partierna. Den, som är nog skickelig, åt utur Sk len skata den spräckliga B nan, f r af motspelaren så många

Böner, som den spräckliga har fläckar. De öfrige Bönorna räknas för intet.

Göbarne, särdeles hos Cahnua-ga-Indianerna, äga en förundransvärd färdighet at jaga triså. Detta tidsfördrif anställes af Göbar, som händelsewis träffas. Somlige drifwa Triså; andre skjuta efter henne med Båja och Pilar. De äro så utmärkt öfwa-de i denna lek, at, ehuru fort Triså löper, de likwäl träffa henne i kanten och därmed hämma hennes lopp. Detta lyckas dem på betydligt afstånd, så til häst som fot. Afwen skjuta de små Foglar på femtio stegs håll, och på femton steg träffa de en liten Penning med kapp. Spjut och Tomahawks föra de med samma sticklighet.

De beswärligheter mit Golt uthärdat, fordrade nödvändigt af mig at wara omtänkt på Winterherberge; jag beslöt därföre at nedslå bopålar midt Sjön La Mort. Et nytt skäl därtill war den infallande kölden, som tycktes wilja blifwa nog sträng. Sedan wi förfriskat oss och bragt våra Båtar i säkerhet, tog jag med mig två Indianer och gick at uppsöka en tjänlig plats til Byggnad. Wi utfågo den tätt intil Sjön, hwarest wi upbyggde et Hus af aflänkta Zimmerstäckar, tretio fot långt och tjugu fot bredt, indeladt i twänne rum. Däreft förborgade wi i Skog-

gar.

er. De

ga=Ins
hårdighet
tålles af
Somlige
ne med
t öfwa-
n löper,
därmed
dem på
Af-
egs håll,
Denning
föra de

hårdat,
untänkt
at ned-
ett nytt
som
dan wi
säker-
er och
agnad.
est wi
äcker,
deladt
Sko-
gar

garna våra Canoter för de Wilde, samt nedgröfwo största delen af vår Rum i Jorden, emedan wi af erfarenhet hade och bekant huru nödvändigt det war, at hålla vårt Rum förråd doldt för de Wilda. Et försigtighetsmått, hwarpå hela vår säkerhet berodde.

Sedan wi bragt dessa Hushållsärender i ordning och bosatt oss i öknen, sträckte wi omtänkan til vårt Winter-bränse, emedan, under sträng wäderlek, Wed, icke utan största möda, bringas til Huset. När wi hade lediga stunder, tillbragte wi dem med jagande, för at öka våra Livsmedel, som annars icke varit tillräckliga för vårt Hushåll; ty wi borde icke göra oss trygga räkning på Indians tillfälliga ankomst, hwilke då och då plåga besöka Pälshandlare och bringa med sig några Giddåmmen. Snön föll snart ganska djup, och wi kunde icke göra långa färder utan Snöskidor. I fjorton dagars tid jagade wi med mycken framgång; fingo äfwen en myckenhet små Djur, som tjänade oss til dagligt uppehälle samt tillåto oss spara Mais och Talg. Ungefär tre veckor efter vår inflyttning i Huset, kom en stor hop Wildar. Jag sökte upföra mig emot dem med största försigtighet; ty vårt antal war wida underlägse, och wid et rus hade wi af dem lätt funnat blifwa både plundrade och mördade. Dyckligt wis woro mina åtta Canadesare be-
hjer-

hjärtade Personer och wane at umgås med Nordwästliga Wildar. Indianerne och jag behagade snart hwarandra; ty ännu hade ingen Köpman wintrat på detta ställe. Deras Anförare gjorde mig en skänk af Sudar, torrt Kött, Fisk och wild Hafre, hwilken höflighet jag strax godtgjorde på et sätt, hwaråt han syntes nöjd. De öfrige Wilda drogo därpå in i Huset, den ena efter den andra, under Krigssång och Dans. De nedsatte sig på marken, men Anföraren stod uprätt midt ibland dem, och höll följande Tal:

"Det är sant, min Gader! at jag och mina unge följeslagare skatta oss lycklige, då wi se Eder. Såsom nu den store Lifwets Herre sändt til oss en Köpman, at förbarma sig öfwer oss Wildar, så stole wi möjeligast beslita oss at jaga, på det wi må kunna förefse Eder med Pålsverk, Sudar och Kött."

Egenteligen äsyftade detta Tal endast at förmå mig til en rikare skänk. Jag upfylde oss deras wäntan, samt gaf dem två Kaggar Rum, den rei dock, såsom här allmänt brukeligt är, utspädt med Watten; fem rullar Tobak, femtio Skalperknifwar, Flintor, Krut och Bly. Ut Winnorna gaf jag Glasparlor och Beksaker, samt förärade åt hwardera af de åtta Höfdingarne, en Mustött, en
Bom.

Bomullsskjorta, en Skalperknif af bästa slaget, jämte något mera Krut och Bly. Denna frifkostighet emottogo de med et gällt frögedskri af: Johab!

Qwinnorna, som wid alla tillfällen äro Männernas Glaswinnor, nödgades nu göra Hyttor af bark. Innom en timme war den saken förrättad och alt färdigt til en lustig afton. De bragte därpå Kuinen från mit Hus til sin Roja, och började dricka. Detta surrande räckte i fyra hela dygn, och ehuru wi haft den försigtigheten, at i säkert förwar taga deras Bösor, Knifwar och Tomahawks blefwo dock två Gossar mördade och sex Männer sårade af tre Indianstor. Äfwen en Höfding ombragtes, hwilket satte mig i nödwändighet at tillskjuta de saker, som efter Landets bruk borde med honom begrafwas. Sådane Dryckeslag äro altför skadelige å bågge sidor, och bringa en Köpman i omkostnader, dem han likwål icke kan undwika. På femte dagen woro de alla nycktre, ytttrade första bedröfwelse öfwer det, som händt, och beklagade bitterligen förlusten af sina wänner.

Den 26 October reste de bort at jaga, och det til war stora förnöjelse, emedan wi, altifrån deras ankomst, icke haft den ringaste hwila. När de stego i sina Båtar, instämde i Mordsången: Liswets Serre! se mig an

an med wälbehag; du har gifwit mig mod, at öppna mina ädror!

Wi uptrafwade wår Winter-med på be-
hörigt afstånd från Huset, och syßelsatte oss
med tillagning af Fisknät. Isen war tre fot
tjock, och Snön gapiska djup, så at wi nöd-
gades stötta honom undan, innan wi kunde
hugga oss öppning genom Isen, för wåra Nät.
Under hela två månader fiskade wi med o-
wanliga lycka. Wi fångade innetot 800 Cent-
ner Fiskar, dem wi med stjertarne fästade wid
fäppar och uthängde i luften at frysa, hwar-
efter wi lade dem til wårt förråd. Denna
tillökning war oss af stor wigt, emedan Fi-
sket, midt under Wintren, är swagt, och In-
dianernas återkomst at meddela förnödenhe-
ter, ganska osiö.

Icke desto mindre gick wårt förråd til
ända i början af året 1778. Wi hade då en-
dast någon siffräm öfrig, hwilken wi upmjus-
kade i warmt Watten och så förtärde. Den
owanliga kölden tillät oss icke se efter wåra
Nät, och ehuru stark hungersnöden war, nöd-
gades wi dock hålla oss under tak wid en stor
stäckeld. Omfider tog hungren öfwerhand;
jag grep mig an och föreslog mina Kamrater
at inrätta Mårdfällor, hwartil de ock fun-
nos williga. När et anseeligt antal war fäs-
digt, utfattes de i Skogarna, ungefär 2
(21)

(Ängelsta) mil från vårt Hus. Emedlertid blef jag hemma; emedan nödvändigt war, at någon fanns i Huset, därest Wildar skulle komma. Den första dagen woro wi rätt lyckliga, och fingo två Sjuappar, tre Harar och fyra Mustus-råttor. Detta alt gaf oss mat för följande dagen; och ehuru vår hunger icke fullkomligt stillades, gaf oss dock detta försök mod och hopp om lyckligare fångst.

Men inom kort tid war åter brist för handen, och mina Canadesare började wisa sig modfälda. Jag underrättade dem därför, at jag ansåg en resa nödvändig til Sjön Manontoje, hwarest en Pålshandlare, Herr Shaw, tilbragte Wintren. Jag hoppades där erhålla något förråd af wilda Risgryn, som i de närliggande sumpar wäxa til ömnighet. Canadeserne gillade mit förslag, och höllo föresat, at de emedlertid skulle kunna berga sig fram til min återkomst. Innan afresan sågo wi oss i nödvändighet at slagta en mycket ålskad Hund. Detta war en stor upoffring, ty samma kreatur war oss defutom til mycken nytta. Följande dagen påklädde jag mig mina Snöskidor, samt öfwertalade en Indian och dess Hustru, som i detsamma ankommo med sex Harar at wara mig följaktiga. Denna tillfällighet war mig högst wigtig, emedan jag, utan Wägwisare, aldeles icke kunnat upnä den bestämda orten.

Wi

Wi begofwo oss åstad med de sex Ha-
 rarna, och reste fyra dagar, utan at träffa
 något wildt. Wi hade wål icke förmodat så-
 dant; likwål hulpo wi oss drågligt fram med
 vårt lilla förråd. På fjerde dagen, kort fö-
 re Solens nedgång, kommo wi til en liten
 Skogsström, som gick öppen, men war för
 djup at öfwerwada. Årstid och tyla tillåt ej
 heller försöka öfwerfart med simmande. In-
 dianen help mig därföre at göra en Flotta.
 Emedlertid såg jag mig om och såfnade hans
 Hustru. Sådant war mig okärt; ty Solen
 war stadd i sin nedgång och jag wille före
 natten wara på andra sidan. Jag frågade
 Indianen hwart hans Hustru begifwit sig.
 Han swarade med et smålöje, det hon för-
 modeligen gådt åt Skogen, at sätta snara för
 en Snöripa. Innom en timme kom hon til-
 baka med et nyfödt Barn i sina armar, gick
 til mig och sade på sitt Språk: Si där,
 Angelsman! en ung Krigare! Man föres-
 gifwer, at Indianstörne, utan mycken smär-
 ta, til Werlden framföda sina Barn. Jag
 anser denna uppgift ograndad. De äro wål
 nog modige och starke, så at de, intil förlofs-
 ningsstunden, förmå uthårda de swåraste mö-
 dor; men deraf följer icke, at de, wid detta
 tilfälle, äro frikallade från sitt Köns smärtor.
 En ung Hustru af Rätt-Nationen, låg et
 helt dygn uti födsloplågor, utan at man hörs-
 de henne gifwa en suck. Exemplet werkar på
 de

deras högmöd, och tillåter icke dessa beklagansvärda Mödrar, at på minsta sätt röja sin swaghet eller tillkänna gifwa sitt lidande. Sannolikt frukta de, at, genom sådan blödighet, göra sig sina Männers agtning omvärdiga, samt ädraga sig och Barn deras författ. Utminstone skulle Fadren, om Barnet wore en Son, frändöma det all förmåga at blifwa en dugelig Krigare, och, om det wore en Flicka, anse det äga en swag och för Landets lefnadssätt odugelig Själ. Man bör dock icke twifla, det ju Indianska Föräldrar hafwa samma ömhet för sina Barn, som höfsade Folkslag. En Moder räcker sitt Barn bröstet til fjerde, femte och sjunde året. Ifrån spädaste barndomen söker man bibringa Barnen känsla af sjelfständighet. Man bannar och agar dem aldrig, på det man icke må förswaga det frigiffa lynne, som i en framtid skal utgöra deras måst pryddande hufvuddrag. I allmänhet undwikes allt twång, på det den förmåga man söker hos dem implanta, at med frihet göra och tänka, icke må undertryckas. Då man förlorar sina Barn, gjutas ofskrymtade tårar, och man hör ofta, under hela månader, Klagosånger hållas wid deras Grifter. Biscantongeme, eller såsom de af Fransmän kallas, de gråtande Indianerne, skola, wid et Barns födelse, bitterligare gråta, än wid dess död, emedan de anse födelsen såsom et inträde i et med faror och

olyckor uppfylldt lif. När et Barn födes om
 Sommaren, går Modren strax til Vatten och
 neddoppar det däruti. Därpå invecklas det
 i en liten Mantel och fastbindes wid et med
 torr Mossa betäckt Bråde, som på ändan har
 en inrättning at förvara hufvudet. Om Win-
 tren lindas det både i Skinn och Mantel.
 Under sommarhettan skyddas ansigtet från
 Vondets besvärliga Mygg med en tunn Eld-
 ja. Brådet, hvarwid Barnet är fastbundet,
 fästes med et bredt Ylleband wid Modrens
 hjeska och ligger utåt ryggen. När Grants-
 männen intogo Canada, hade Indianer-
 ne inga Lindor, hwarken af Ull eller Lin.
 Deras hela bäddning bestod af et Tråg, up-
 fylldt med torkadt strö af ruttit Träd, hvil-
 ket är så mjukt som fjäder och insuper fuk-
 tigheter. I detta Fotral lades Barnet, be-
 täcktes med mjuka Skinn och fastbands med
 Läderremmar. Man tillade nytt strö så of-
 ta omständigheten fordrade. Hos de något
 höfsade Indianer upfödos Barnen med wäl-
 ling af Mais och Mjöl, när sådane äm-
 nen kunna anskaffas. I de Nordliga och från
 Europeer oflägsnare orter, nyttjas til sam-
 ma ändamål wilde Risgryn och wild Hare,
 den man affskalar, stöter emellan stenar och
 kokar med Lönsäcker. Denna söda an-
 ses ganska närande, och måste, tillika med Rött-
 soffa, som ofta kan erhållas, ansenligt styr-
 ka Barnets krafter. Flere Indianste Stam-
 mar

mar tilreda wälling af en Rot, Toquo, som
hörer til Hallon-slågtet. Roten twättas, tor-
kas, rifwes och knådas til deg. Denna Rot
är deras wanliga Bröd, smakar rätt mäl då
den stekes, men är ganska sammandragande.

För det swåra wädret nödgades wi lig-
ga tre dagar wid Stör-sjön, som, enligt
Indianens berättelse, är fem dagsresor lång
och på några ställen 30 Engelska mil bred,
samt har en myckenhet Holmar, på hwilka
man träffar Sarar, Snöripor och wilda
Soglar i ömnighet. De Indianer, som be-
söka denna trakt, höra til Savoyzast eller
Musquasch, men tala Tschippewåhs Språk,
hafwa ständigare hemwist, lämna sällan de
inre orter och äro förträffelige Jägare.

Första dagen sköto wi en Hare, gjorde Kro-
kar af lårbenen och satte Köttet til agn. Snö-
ren förfärdigade wi af wide-bark, skuren i
smala rimsor och hårdt twinnad. Wårt fiske
lyckades så mäl, at wi ej allenast ägde nog
för det närwarande, utan ock för den åter-
stående resan til Sjön Manontoye.

Dagen före wår ankomst, dödade wi två
Uttrar, dem jag bestämde til gåfwa för Herr
Shaw, ty jag twiflade icke, det han denna
årstid skulle wara så mäl betjänt med Kött
som wi, hålft hans belågenhet war lika be-

svårlig som vår, endast med den skilnad, at han ägde wild Hofre. När wi ännu hade 6 mil öfrige til Sjön, träffade wi et litet partie Indianer, hvilka underrättade oss om et försträckeligt omwäsende bland deras Folk, och hwaraf wi mycket oroades. Detta hade sålunda ossupit, at Wildar från Gudsöns-Bay mördat tre af deras Stam. De tillade, at Herr Shaw förmodeligen blifwit et offer för deras grymhet, ty de hade hört nämnde Indianer jins emellan rådsla om Köpmannens flundrande. Därjämte beklagade de, at icke hafwa kunnat biträda honom, emedan de icke ens woro starke nog at hömnas det wäld, som på dem sjelfwa blifwit föröfwadt. Dock lofwade de at wara mig följattige til Herr Shaws Hus, så widt deras egen säkerhet kunde medgifwa det.

Efter en liten förfriskning fortsatte wi resan til två mils afstånd från hans hemvist. Där funno de rådligt at lämna mig, och drog sig åt sidan i Skogen, under tillönskan af lycklig framgång, och med löfte at afbida min återkomst. Min Indian och hans Hustru wille ej heller wäga sig vidare, emedan äfwen de fruktade för Gudsöns-Bays Indianerna. Jag bekänner, at jag fann min belågenhet swår, och rådslog innom mig sjelf, hwad jag borde företaga, at, utan egen lifsfara, befria en Köpman och Kamrat. Emed-

ler

lertid upmuntrades jag af den lycka jag ständigt haft at bemedla sådane, genom fylleri, upkomna oreder. Jag kände fullkomligt Indianernas sätt at upföra sig under så bestäfsade omständigheter, och hoppades åtminstone för egen person lyckligt undkomma, om det än skulle wara mig omöjligt at rädda Herr Shaw. Detta hopp gaf mig mod, och jag såg redan i min tanka Herr Shaw befriad. I detta frimodiga upsat fortsatte jag skyndsamt min färd. När jag nalkades på en fjerdingsvägs afstånd, hörde jag et starkt och gällt Krigsfrö. Ehuru ganska wäl man wid dessa sånger, kände jag dock någon oro, och fann mitt beslut twetydigt. Jag wiste, at druckna Indianers raseri, när det stigit til en wiss högd, icke kände några gränser, och at de icke lätteligen försonades med någon, som upretat dem. Men, styrkt af den tanka, at jag borde uplösa mig såsom Krigare, och upeldad af den ära mig skedd at uptagas såsom Krigsbroder, ansåg jag omannligt at fly faran; framträdde därför genom Skogen och fick snart dessa Afgrunds-andar i sigte. Först låg jag några minuter fördold och lyssnade med största upmärksamhet, til dess jag hörde en af dem, på Tschippewahs-Språk, ropa: Jag wil icke döda Kattan. (Detta namn hade man gifwit Herr Shaw för dess swaga röst). Jag war således wiss at Herr Shaw lefde, fast uti största fara. Således skynds-

dade jag mig möjligast til Huset, samt fann Mån, Qwinnor och Barn aldeles öfverlastade. De hade fullkastat sin Hytta, och låtit sina Canoter drifwa. Allt utgjorde det rysligaste skådespel af förwirring. En gammal Indian och en Hustru, den jag sedan förnam wara hans Moder, lågo döda på Enön wid stranden. Jag gjorde flera försök at komma in uti Huset, men blef alltid därifrån hindrad af de Wilda. De höllo mig tillbaka, kyste mig och sade, at de ganska mycket ålskade mig; men at jag icke borde bidraga til Rattans befrielse. Andteligen, fast med största möda, öfvertalade jag dem at ledsaga mig, och det war mig en fågnad, at sådant lyckades; ty för hwilken annan, som icke fullkomligt kände dessa Wildars Språk och lynne, eller haft nog ståndaktighet och tålmod, at afhöra deras galenskap, skulle et dylikt steg warit af stor wäda.

Jag wände mig nu til den nycktraste Anföraren, och frågade honom, om orsaken til denna stridighet. Han swarade, at Herr Shaw wore icke en Ratta, utan en Sund, ty han hade icke welat gifwa dem Rum; och fastän de öfrige af Hudsons-Bays Stammen med fågnad sågo mig närwarande, emedan jag alltid wisat mig wälgörande emot de Wilda, så borde jag icke hjälpa Röpmannen, ty Huset war nu, icke i hans, utan i deras magt;

mt fann
verlasta
och låtit
det rys-
gammal
an för-
i Snön
at kom-
rån hin-
tilbaka,
cket ål-
aga til
st med
ledsa-
at så-
i, som
Språk
och tå-
ulle et

straste
rsaken
Herr
kund,
i; och
stam-
eme-
ot de
nnen,
deras
mägt;

mägt; de hade äfwen tagit det fasta beslut,
at, före nästa dagning, bemäktiga sig all
hans Rum.

Herr Shaws Hus kunde, med något skäl,
kallas en Gästning. Det war rundt omkring
befästadt med höga Pälmar, som afhöllt In-
dianerna. Han hade ock varit nog försig-
tig at förskantso, så wäl den yttre Porten,
som den inre Dörren. Jag försåkrade Anför-
raren, at jag icke ernade blanda mig i den-
da twist; jag hade blott tillfälligtwis, under
min resa til Sjön Le Rouge, kommit hit,
och wille nu endast stadna, för at njuta nå-
gen förfriskning. Denna underrättelse beha-
gade honom oändeligen wäl. Han hade sig
bekent, at Herr Shaw hos sig blott ägde en
enda Person, emedan de öfrige, tillika med
Folken, godt ut at anskaffa lifsmedel; han
trodde således, det intet betydande motstånd
kunde göras, om jag fortsatte min resa. Jag
fann Indianerna stadda i det fulla beslut
at utföra sin plan; insåg äfwen, at de, u-
tan omswep, skulle mörda mig, så framt jag
förrådde minsta östundan at bistå den olyckli-
ga Mannen. Den Rum de redan druckit,
hade så uphissat deras lifeandar, at endast en
eröfring af Herr Shaws hela Rum-förråd
kunde tilfridsställa deras begär; och om än
hälften af dem skulle falla wid försöket, ha-
de dock de öfrige utan betänskande wägat sitt
lif;

lif, för at weriställa det widtagna beslutet. Alt undwika all misstänka, hwilken så wäl för Herr Shaw som för mig, funnat medföra be-
dröfliga följder, lämnade jag Anföraren och
afbidade lägenhet at oförmårkt komma tilba-
ka. Lyckligt wis hade Indianerne icke än-
nu utdruckit all den Rum de erhållit af Herr
Shaw. Så snart jag gått bort, begaf sig
därföre Anföraren i sin Hytta, at förstärka
sit rus och tillika göra de öfriga redo för det
samtal, som emellan honom och mig före-
fallit.

När fältet blef fritt, smög jag mig til
Gästningen, utan at af de Wilda upptäckas,
och tiltalade Herr Shaw, dels på Engelska,
dels på Fransyska. Herr Shaw och hans
Kamrat erinrade sig min röst. Wägge into-
gos af en obestriktig frögd: i synnerhet Ca-
nadesaren. Denna tilbragte nu för första
gången en Winter ibland de Wilda, och war
stadd i yttersta fruktan. Jag hörde honom,
med hånruckning, utropa: O Gud! Jag är
nögd. Wår wän är kommen; annars
hade wi warit förlorade. Han skall snart
frälsa oss. Därpå öppnade han Porten, och
jag önskade honom god framgång at göra de
Wildas anslag til intet. Därefter förklarade
jag mig beredd, at använda alla mina kraf-
ter til deras befrielse och med dem lefwa el-
ler omkomma. Herr Shaw tackade mig för
dets

denna wänſkap, och gjorde mig en kort berättelse om denna twiſt. Han ſade, at Guds-ſons-Bays Indianerne kommit, förefedde med ſparsamt Wälſwerk. Efter ſlutad hand- del, hade han gifwit dem mera Rum, än de bordt wänta. Men i ſtället at därmed wara nöjde, hade de troſtigt åſkat mera; under ſin af Rummen åbragte yrſel dödat en Indian med deſs Wroder, ſamt förfökt ſätta Huſet i brand med icändt tunder, det de faſtadt wid ſina Pilar och ſtutit på Byggnaden. När han ſlutat ſin berättelse, rädde jag honom at icke låta modet falla, utan ſtälla ſig helt kallſinnig, om Indianerne ſkulle återkomma och förnya ſina hotelſer.

Under det jag ſå talade, ſåg jag tre An- förare, icke långt från Gåſningen, iſtrigt ſprå- ka med hwarandra, och föreſtälde mig med wiſſhet, at de öfwerlade om wertſtälligheten af deras beſlut. När de kommo närmare, ropade jag dem an, och bad dem ſtiga in u- ti Huſet. De inſunno ſig ſtrax, den ena ef- ter den andra, men med förrådſka blickar, dem de icke kunde fördölja, emedan deras fö- retagande låg dem för mycket om hjertat. Jag tiltalade dem utan minſta förbehållſam- het, dock wänligt, och frågade, om de woro nycktre. Innan de hunno ſwara, wiſade ſig de öfriga utanför Porten, men utan at inſläp- pas. Den förnämſte Anföraren ſade nu, at

de woro aldeles nycktre, och ganska bedröfwade öfwer det, som händt. Nu, sedan det starka Wattnet förlorat sin kraft, insågo de sin dårskap och wiste med säkerhet, at den onde Anden wikit ifrån dem.

Jag sade därpå, at Lifwets Herre wore på dem förtörnad, och at de ingen jagtlycka för-tjänade, emedan de så illa upfördt sig emot Köpmannen, hwilken emot dem wisat sig så som en god Fader och föresedt deras behof. Widare meddelade jag dem et stycke Tobak, at röka wid sin sammankomst med de öfriga; hwilken gåfwa de ganska wäl uptogo. Slutligen gaf jag anföraren en skarp blick, wände mig til hopen och höll följande Tal:

”J Anförare, och J Medlemmar af samma Stam, hwilkas ögon öpnade äro! Jag hoppas, at J med upmärksamhet hören min muns ord. Lifwets Herre har öpnat mit förstånd, och i min Ande ingjutit goda ord. Mitt hjerta ömmar för Eder, J Qwinnor och Barn! Hwad jag nu talar, kommer äfwen ifrån min wäns hjerta, hwilken detta Hus tilhör. Han har sagt mig, at, wid Eder ankomst, hans hjerta stod öpet för Eder, men at, hans godhet oaktadt, den onde Anden bemågtigat sig edart. Därigenom är han ganska olycklig; men hoppas, at Lifwets Herre

re skal förändra Edra sinnen och göra Eder
til så goda Indianer, som i förut varit.

På detta Tal svarade en af Anförarne:

”Båfwer! Du har et stort förstånd.
Wi erkänna det. Dina ord äro angenäma
och wi förstå Dig alle. Wi wete, Wån! at
wisshet flödar från Dina läppar. Och arme
och oförfarne Indianer är swårt at weta,
når wi, af det starka eldiga watten fått nog.
Men wi hoppas, at Kattan skal aflägga den
hud, som omgifwer des hjerta, äfvensom wår
ra hjertan nu äro rena. Wi hoppas tillika,
at han ännu en gång skal öppna det och gif-
wa oss en Kagge af det starka Watten, på
det wi må dricka wår Broders och Syslers
wälgång, hwilka wi affärdar til aflägsse Land.
I morgon, wid dagningen, wilja wi alla
afståga.”

På mitt råd lofwade Herr Shaw wilja
ra deras begäran; dock med det wilkår, at
de upfylde sitt löfte och icke smakade det el-
diga Watten, förrän de stigit i sina Båtar.
Jag underrättade dem om detta Utslag. De
gingo därpå i sina Hyttor och lämnade oss i
fridsam besittning af wårt Hus.

Indianerne höllo sig hela natten stilla,
och jag hoppades, at det gifna löftet om
Rum

Rum, gjort önskad werkan. Men jag smickrade mig för mycket. Stormen hade icke ännu uppnådt sin högd. I dagningen samlade de sig, och fordrade sin Rum, den de också erhöllo. Därpå stego de uti Båtarne, utan att begäfra sina döda. Detta owanliga upförande författe mig uti nytt bekymmer, ty intet Folk iaktager sorgfälligare sina pligter emot afledna, än Indianer. I den fruktan, att den onde Anden ännu war uti dem, och att de blott på ringa afstånd dragit sig undan, til att dricka sin Rum, gjorde wi oss beredde på et anfall, laddade 28 Gewår och et par Pistoler, sattte oss omkring en eld och afbidade deras återkomst, att utföra det beslut, hwilket de, genom min närvaro, blifwit hindrade att verkställa. Innom en timma sågo wi dem återtåga i fullt rus, under ljudet af sina Klordsånger. Hwar och en Krigare war naken och målad, från hufvud til fot. Under det de, med Sång och Dans, den ena efter den andra, nalkades Huset, uprepade hwar och en dessa ord: "Dock är icke wår affigt att döda Kattan; wi wilje blott åga Jästningen och alt, hwad där är."

Under detta antåg gjorde wi våra Gewår färdiga, och stälde dem så, att wi i nödfall kunde försvara våra lif. Wi hade fattat det beslut, att göra et manligt motstånd,
ehus

jag smick-
de icke än-
samlade
en de och
Båtarne,
owanli-
ckymmer,
sina plig-
den fruk-
ti dem,
ragit sig
e wi och
wår och
eld och
et beslut,
wit hin-
na säga
adett af
Krigare
til fot.
den e-
uprepa-
år icke
wilje
d där

a Ges
i nöds-
e fat-
stånd,
ehus

ehuru Canadefaren om natten rymt til skogs,
så at jag och Herr Shaw besunno oss allena.
Jag begärade af Herr Shaw en omwilkorlig
lyonad, och förböd honom skjuta, förrän jag
därtil gaf tecken; ty jag wiste, at en enda
Indians blod, om wi och umbragte honom
af yttersta nödwårn, skulle åstadkomma et ras-
seri, för hwilket wi sluteligen ej kunde und-
gå at blifwa et offer. Wi bemödade oss där-
före, at i denna farliga belågenhet upföra oss
med så stor tåld, som möjelig war för Per-
soner, hwilka ansågo sig bestånda för slagt-
bånten. Hastigt föll mig i sinnet en lycklig
tanke, den jag strax verkställde. Jag gick til
Magazinet, framrullade en Krutskjerding, stälde
den uti yttre Rummet och uptog öfra botnen.
Snart war detta skedd, då de Wilde, wåp-
rade med Spjut och Tomahawks, gingo löst
på dörren och ropade til hwarandra: Gå du
först! Wi stodo färdige at emottaga dem,
och wisade, at wi icke fruktade för deras an-
fall. En af troppen kom därpå in uti Hu-
set. Til honom sade jag med en mörk up-
syn: Go ibland Eder, I Kåringar! är
wål en tapper Krigare? I det samma rik-
tade jag min spånade Pistol at den öppna Krut-
skjerdingen och ropade: Går skole wi alle
omkomma. Då de hörde detta, skyndade de
hastigt från dörren och ropade: Lifwets Her-
re har gifwit Båfren stor styrka och stort
mod! Qwinnorna flydde, kastade sina Ca-
nos

noter i Wadtnet och begofwo sig undan med all möjelig brådfta. Männerne, som woro druckne, bleswo i hast ruckte och rodde skyndsamt til en midt emot liggande S. Kort därefter på återkom en Båt med sex Qwinnor, som gerna wille slifta frid. Men jag afflog all förlikning och sade dem: De hade redan bordt känna mig; mitt namn wore Båfwer; alle Indianer wiste, at jag wore en Krigare, och at mitt hjerta icke så lätt smälte. Qwinnorna wände strax tillbaka med detta besked, och togo med sig sina affedne, hwilket förwischade mig, at de icke widare tänkte oroa oss.

På sådant sätt räddade wi oss med en lycklig tiltagsenhet från en nästan oundwiskelig undergång, och sannolikt från en död af de pinsamaste qwal.

Det är oundgängeligen nödigt för en Pålshandlare, at wara kall, oryggelig, wid trångande faror, tapper, men icke för hastig. Indianerne äro noggranne kännare af människohjertat, och förstå ganska wäl stilja et wärfeligt mod från et lådsadt; emedan et wist lugn altid utmärker det förra. Det är bekant, at intet Goll i Werlden sätter modigheten på så swårt prof, och, wid sina fienders ombringande, med så wild nygirighet undersöker werkningen af de qwal dem åläggas. Sjelfwe Qwinnorna ut
håf

håfwa frögderop, i den mån de olycklige lidande förråda känslan af sina plågor, ehuru de bittraste qwal ofta icke utpräga en enda suck.

För några år sedan togo Schavano Indianerne til fånga en Krigare, som war känd under namn af den Gamle Strany. De låto honom först undergå en förfärlig pröfning, och dömdo honom sedan til Elds-torturen. Han led länge, utan at låta märka den ringaste känsla af sina plågor, eller, med minsta åtbörd och förändring af sitt ansigte, tillkänna gifwa någon smärta. Med behjertad röst sade han til sina plågare, at han wore en Krigare; at han, på deras Nations bekostnad, förwårswat största delen af sin Krigs-åra; at han ännu wore dem äfwen så öfwerlägsen, som då han emot dem gick i spitsen för sina tappra Landsmän. Han hade wäl råkat i deras händer, och, då han, emot sina affsworna fiender, bar Krigets Förbunds-ark, genom någon förseelse gjort sig Försynens beskydd förlustig; men han ägde likwäl ännu nog själstyrka öfrig, at hårdare straffa sig sjelf, än deras hela, förofteliga och ofunniga hop funde uplåtka; han wille och göra det, om de loßade hans händer, och från elden räckte honom en upglödgd Musskött-pipa. Detta förslag och tal föll dem så owanligt djerft, at de biföllo hans begäran. Han

fattade därpå hastigt åndan af den eldröda Ge-
wårspipan, slog med henne omkring sig på båg-
ge sidor; banade sig därmed öfning genom den
bewåpnade och förwånade folkhopen, kastade
sig utföre en brant högd i en arm af den
förbiflytande Strömmen, sam öfwer den sam-
ma til en Holme, och widare, under et regn
af Kulor, öfwer Glodens andra gren, samt
upnådde, ehuru förföljd af många sina fiens-
der, et med Törnbuskar bewårt Kär, genom
hvilket han, naken och sargad, tog kofan til
sitt Fädernesland.

Samme Schanano-Indianer togo af-
wen til fånga en Krigare af Anantukal-Na-
tica, och bragte honom, med sina wanliga
grymma Högtidligheter, til Marterpålen. Se-
dan han uthårdat mycket qwal, utan at för-
råda minsta smärta, sade han til dem med
förfäkt, at de icke kände, huru de borde rätt
straffa en förklarad fiende; han wille wisa
dem egenteliga sättet, så framt de därtill gafs
two honom tillfälle. Därpå fordrade han en
Tobakspipa, den han ock erhöill. Så snart
han antåndt henne, satte han sig på de när-
warande och i en ring sittande Qwinnornas
Facklor, samt rökade sin Pipa utan at på
minsta sätt förändra sin upsyn. Wid åsynen
däraf, sprang en af de förnämste Krigarne
up och sade, at man nog såg honom wara en
oförsträckt Krigare; man skulle ej heller om-
brins

ödda Ges
på båg,
enom den
kastade
af den
den sam-
et regn
n, samt
ina fiens-
, genom
kusan til

logo af-
al-Nas-
wanliga
n. Ge-
at för-
em med
rde rätt
le wisa
til gofs-
han en
å snart
de när-
nornas
at på
åsynen
rigarne
para en
er om-
brins-

bringa honom, så framt han icke redan wo-
re skadad af elden och desutom bestånd til
offer. Likväl, och ehuru han varit en far-
lig fiende samt hörde til en förrådiss Stam,
skulle han dock likväl få se, at man wiste
wårdera tapperhet, äfwen hos en Man, som
ombragt många älskade anförwanter och på
deras bekostnad bar et stort antal af årr. Så-
som bewis af ynnest uplyftade han därpå sin
Stridsyxia och gjorde, med et slag, ände på
den olyckligas plägor. De närwarande kün-
de, ehuru Tomahawk flera minuter före dröp-
slaget hölls uplyftad, icke märka, at fången
förändrade et enda anletsdrag.

Indianerne frukta icke sådant; särdeles
när de blifwit gamle och bräcklige, så at de
ei mera förmoda jaga. Fadren beder då sin
Son sända honom til et annat Land, och so-
nen förrättar, utan förebräelse, en Skarprät-
tares synla, i det han efterkommer sin Fa-
ders önskan.

När, hos de Nordlige Tschippewåhs,
en Husfader icke kan fortsätta det wanliga
lefnadsfättet, utan faller sina wänner och
Barn til last, så at de nödgas söra för hans
uppehålle, gör man honom det förslag, at an-
tingen låta sig qwarlämnas på en D, med en
Canot, och Åror, Båge och Pilar, samt en
Drycksfål, och således blottställa sig för hun-
gers

gerdöd; eller ock at låta sig ombringa efter Landets bruk. Man har så exempel, at någon woldt det förra. I sednare fallet förhåller man sig på följande sätt. Man uprättar en Swett-hyttta, i likhet med den jag redan bestrifwit, då jag uptogs bland denna Nationens Krigare. Emedelertid uttrycker Hushållet sin glädje öfwer den wisshet Lifsrets Herre meddelat dem, at befria sig från gamla och franka, samticka dem til et bättre Land, där de skola upstå och, med förnyad ungdomskraft, åter fortsätta sin Jagt. Vidare röka de Frides-pipan och hålla en Måltid på Hundfött, under hwilken de sjunga följande högedeliga Väktedoms-Sång:

Lifsrets Herre! Gif oss mod! Alle Indianer weta, at denne älskar oss. Vi lämne honom nu at vår Fader, på det han må försättas i et annat Land, där finna sig ung och återfå krafter at jaga.

Dans och Sång förnyas, til dess äldste Sonen gifwer sin Fader dråpslaget med Tomahawk. Därpå måla de kroppen på bästa sätt, begrafwa honom med Krigswapen, och besätta stället med en Hytta af qwistar, at intet Wildjur må ofreda platsen.

Jag förblet hos Herr Shaw til dess hans Golt återkom; tog då en Glöda lastad med wil-

wilda Risgryn och torkadt Kött, samt begaf mig på återresan, åtföljd af tvåanne hans Canadesare, som skulle biträda mig under vägen. Jag sökte, på bestämd ort, de Indianer, som först berättat mig Herr Shaws olyckliga läge, och lofwat afhjälpa mig; men de funnos där icke. Min Indianske Ledsgare och hans Hustru träffades däremot och sågo med fögnad min återkomst. Då jag kom till mit hem, fann jag alla mina Kamrater wid hälsa och munterhet. Under min frånvaro hade de Wilde rikeligen föresedt dem med Lifsmedel, och mitt förråd af Pålswerk hade, genom byteshandel, blifwit anseeligt förökadt. Herr Shaws Canadesare hvilade hos mig en natt och återreste därpå till sitt hemvist.

Sjön Manontoye, jämte hwilken Herr Shaw hade sitt vinterläge, är icke så stor som Stör-sjön. Där finnes Giff och wild Fogel i ömnighet. I de närliggande Rår wäxa Risgryn, Safre och Tranbär till myckenhet. Sjön har få Dår. Trehundra Tschippewahs plåga komma dit. De äro ganska wilde, och Krig, det de stundom föra emot Sioux wid Mississipp, utgör deras käraste yrke. Ofta skilja de sig från sina Hushåll på hela femton månader, och komma nästan aldrig åter utan fånge eller skalp.

Det är obegripeligt, huru blodtörst kan förmå en menniska, at genomströfwa dessa o-mäteliga Öknar, underkasta sig outsägeliga mödor och med owis utgång söka tillfridsställa et begär, det blott afgrunds-anden kan ingifwa; obegripeligt, at då segren bekrönt dessa mödor, man kan återvända med obestreflig glädje, under frögderop berätta sina hjeltebragder och le åt de dödsqwal, til hwilka man warit uphofsman. En rasandes grymmaste gerningar kunna icke wara mera förskräcklige. Lycklige de, som njuta det Borgeliga Samfundets wälsignelser och skyddas från sådane utbrott af otygladt raseri.

Junan Indianerne gå i Krig, sammanfalla öfwerste Anföraren en Församling; Hwarje Höfding är därwid föresedd med en Bördel af Wampum och en Krigspipa. Bördelen skal erinra dem de förra Fridesfördraggen med den Nation, emot hwilken de gå i fält, och Pipan rökes under sammankomsten wid en eld. Hafwa de beslutat Krig, så sända de Bördelen och Pipan til sin fiende; beswaras detta budskap på lika sätt, så bereda de sig til det fastaste beslut at utgjuta blod.

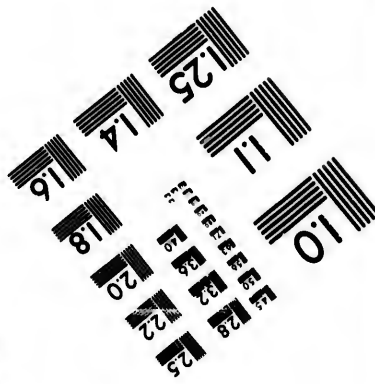
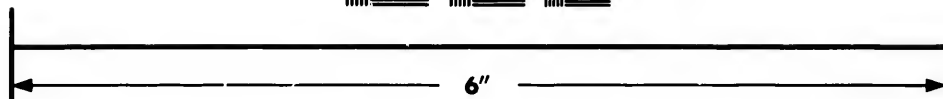
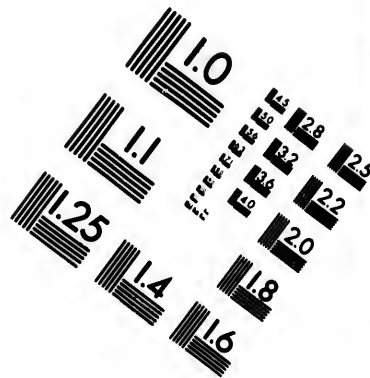
Man läser et märkwärdt prof af denna blodtörstighet, det *Mistress Brookes*, uti sin *Emelie Montagu*, sålunda anförer. "En Jesuit, hwilken här uppehöll sig såsom Missionär

sionär, berättade mig en händelse, den ingen kan afhöra utan rysning. En Indianiska, hos hwilken han bodde, war sysselsatt at mata sina Barn, då hennes Man infom med en fången Angelsman. Qwinnan afböga på stället Angelsmannens arm, och gaf Barnet det framströmmande blodet at dricka. Jesu-iten förebrådde henne sådan grymhet; men hon gaf honom en afswarjam blick och sade: De stola blifwa Krigare, därför upföder jag dem med menniskjoblod."

Under mitt wistande uti Cataraqui, Huswudstaden för Loyalistiska Besittningarne i Canada, råfades händelsewis en tropp Mohawker och Mesesawger. Sedan de til Köpmännerna bortbytt sina Hudar och Wälsnack, satte de sig ned at dricka den Rum de i betalning erhållit. Då Brännvinet började fliga dem i huswudet, erhindrade de sig, at de hörde til särskildta Nationer, och tyran upeldade Mohawternas högmood, hwilke ständigt tillwäntat sig företrädet. Anteligen kom man til ordwåxling och handgemång. En Mesesawger föll. Mohawkerne steto honom hjertat utur bröstet, och hade helt wist slett det, så framt ej någon, som händelsewis gick förbi Hyttan, hindrat dem därifrån.

Så wäl Männer som Qwinnor synas beständigt omsänkte, at hos det upwåkande

Photographic Sciences Corporation

**23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503**

0
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99

10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99

slågtet ingjuta hjeltmod, samt drifwa dessa intrysel wida öfwer förnufts och billighetens gränser. Det bör således falla mindre owäntadt, at alt, hwad Indianerne företaga, syftar åt detta mål, och at detta tänkesätt blifwer den mäktigare driffjåden til alla deras gerningar. I deras upförande emot Pälshandlarne, finnes dock något undantag. Dessa se sig ofta i nödswändighet, at, med dugtiga prygel, tukta Indianerna, när ruset kommit til sin högd; likwål måste jag gifwa de Widda det beröm, at de, sedan de återkommit til nyckterhet, aldrig hämnas sådan medfart. Det enda de tillåta sig, är denna anmärkning: "Wån! I går aften slog du mig nog hårdt; men jag tänker icke därpå, ty jag tror, at jag förtjänat det. Brånwinet hade gjort mig obestädlig." Eller och, om något misshöje skulle återstå, så bilägger et glas Rum hela twisten. Däremot skulle det wara ganska wädeligt at bemöta dem med hårdhet, när de äro aldeles nycktre. I detta tillstånd fordrar försigtigheten at sorgfälligt afhålla sig från all strånghet.

Likwål, ehuru Indianerne så ofta förfalla til blodörstiga utswäfningar, gifwas dock tillfällen, då de lämna rum åt förnuft och billighet.

ifwa dessa
billighetens
ndre omän-
företaga,
tänkesätt
alla de
mot Pål-
tag. Dessa
ed dugtiga
set kommit
a de Wil-
kommit til
fart. Det
märkning;
mig nog
å, ty jag
rdawinet
eller och,
bilägger
not skulle
dem med
I det-
örgfälligt
ofta för-
was dock
och bil-

Wid Vandningsplatsen jämte Sjön On-
tario, hade jag hos mig en stor Hund, så
väl til säkerhet för min person, som för min
ägendom. En något ruslig Indian kom inn,
begärade Rum och hotade slå samma kreatur.
Hunden fattade honom strax i wadan, och
sårade ganska illa denna kroppsdel. India-
nen återgick i sin Hytta, och beswårade sig
först nästa morgon, då han begärde tala med
mig. Jag gick til honom och afhöorde hans
klagomål. Sedan han anfört sina beswår,
tillade han, det han hoppades, at jag wille
skänka honom et par nya Väderstrumpor i stäl-
let för dem, som blifwit sönderrisne af Hun-
den; om benet wore han icke bekymrad; det
skulle snart läkas. Jag biföll strax hans ä-
stundan, och gaf honom desutom en Glaska
Rum, med hwilken han bortgick ganska för-
nögd, utan at widare låta se sig.

Wid Krigståg, fara stundom Qwinnorne
med Barnen förut i sina Canoter, och sjunga
Krigsfånger. Hwarje afton lågra de sig wid
Solens nedergång, emedan de ogerna tåga i
mörkret. Åtta och fyratio ynglingar, bewäp-
nade med Muskötter, Bågar och Pilar, hål-
la Nattwakt, i fyra afdelningar. De hafwa
och Skottewigwas, eller brinnande Bark til
hands, på det de, i Händelse af oförmodadt
ansfall, må kunna upstända eld. Dessa Bar-
kar tagas af Björk, torfas och nyttjas wan-
ligt

Wid

ligt til stödjelld. De fästas då wid en stång af sju fots längd, som antingen sättes i Canotens framstam, eller ock hålles i handen af honom, som följer Rjufter-Karlen och styr Båten.

Med dagen upstiga Indianerne och fortsätta sin resa, utan afseende på wäderleken, til dess de upnä Siendens Land, hwarest de gå til wäga med all möjelig försigtighet.

Wid sina Krig med Mississippii Indianer, söka de ombringa Männer och Qwinnor; men Barnen föra de med sig, och lämna dem åt Pålshandlarne, som skicka dem til Montreal at upfödas til Tjenstbjon. Man kan icke så fullkomligt lita på Gofarna, som på Glickorna. De förre äro mera hårdnackade och hafwa en oöfwerwinnerlig affky för alt, som bär minsta likhet af slafveri; äfwen brinna de af högmöd och hämnd, och draga icke i betänkannde at, för en förment oförrätt, mörda sina Husbönder. Glickorna däremot äro böseligare, och antaga lättare et höfsadt Folks Seder. Qwane wid hemfysflor äro de i början sjuklige; men de wänja sig snart wid sitt nya lefnadsfätt och finna dess företräde.

Några dagar efter min återkomst til Sjön La Mort, ankom en tropp Wildar, dels från Röda Sjön, dels från en, fem dags-resor äfwan om Manontoye, belägen Sid, som kallas Sabischipan eller Ogräs-sjön.

Rö

Röda Sjön har sitt namn af en märkvärdig händelse, som där träffade två berömda Krigare af Tschippewahs-Nationen. De jagade wid stranden, och upptäckte i Skogen, på något afstånd, et ofanteligt stort Djur, som gick med långsamma tunga steg och höll sig wid wattensidan. Detta Djur följde de på så nära afstånd försigtigheten tillät, och hade beslutat, med hwad afwenityr som helst, döda det. När de kommo närmare och kunde tydeligen betrakta dess skapnad, funno de tropen betäckt med et ämne, som liknade mossa. Detta ökade deras förundran. De rådgjorde, smögo sig ännu närmare och gafswo eld, utan att märka det skotten gjorde minsta werkan; laddade därför å nyo och loföde sina Gewär lika fruktlöst. Därpå drogo de sig tillbaka; inslämde sina Krigsfångere, och wände sig till Liswets Herre, att af honom erhålla bistånd och seger, ty de förestälde sig, att Matscht Mannitu, eller Den Onde Anden wisade sig i denna ofanteliga gestalt. Därpå stego de up, förföljde Djuret och sköto ytterligare bägge på en gång. Dessa skott träffade. Djuret wände sig tillbaka och de fortsatte att skjuta, til dess det begaf sig i Sjön och försvann. Blodet färgade då Wattenet och där-af kallas Sjön: Le Rouge (a).

E 5

Kort

(a) Så framt icke detta är en blott dikt, kunde nämde Djur varit *Pennants American Elephant*; Histo-

Kort efter detta besök, infann sig en annan tropp Wildar, med Hudar, Pälstar och några Lifsmedet. De dröjde hos mig två hela dagar, drucko med hjertelig förnöjelse af min Rum, åstadkommo intet owäsende och afreste fridsamt. Den 23 Februarii antogade åter en tropp af 80 Indianer, som medbragte torrt Röt, Hafre, Björntalg och åtta Balar Båfwerfkin. Jag köpte af dem dessa Waror och gaf dem efter wanligheten Rum, af hwilken de togo sig et dugtigt rus. Under denna yrjel blef en Qwinna dödad och en Gofte förfärligt bränd. På tredje dagen afreste de ganska förnöjde, och lämnade oss et anseeligt förråd af föddammen. Wäderleken war nu mildare och jag sände mina Canadesare at se efter Näten, som länge stådt under isen. De funnos, men aldeles förrutnade. Wi gjorde således nya, och nyttjade dem med fördel, så at wi til April hade tillräckelig Fisk.

Herr Jacob Clarke, som hörde til samma Handelsfällskap, erfor i hög grad köldens verkningar. Wid Sjön Savan, förlorade han

ry of Quadrupeds, Tom 1. sid. 160. Man har funnit befar efter detta Djur wid Objo-floden i Norra America, til Kapnaden så stilde från Gamla Werldens Elephanter, at man tror sig med skäl tänka på egen art. Men Djuret är ännu icke upptäckt.

han fem Man. Indianerne nödgades själf-
we jaga så djupt inåt Skogarna, at de icke
kunde räcka honom något biträde. Så Röp-
män som Wildar intygade, at denna Win-
ter war den strängaste de kunde erinra sig.

Wid samma tid kom en stor tropp Tschip-
pewahs, som handlade fridsamt och drucko
sin Rum utan orwäsande. Medan detta säll-
skap wistades hos mig, tildrog sig en besyn-
nerlig omständighet. En del af de Wildas
fromma widskapelse består däruti, at hwar och
en äger sin Totam eller Skyddsande. Den-
ne Totam antager, efter deras mening, ge-
stalt af något Djur, och de jaga aldrig, än
mindre döda et kreatur, i hwars slapnad de
förmena sin Totam wistas.

Alstonen före Indianernes bortresa,
drömde en af dem, hwilkens Totam war en
Björn, at han, i en wiß Fogstrakt, wid fo-
ten af et Berg, ungefär fem dagsresor från
mitt hemwist, skulle träffa en stor hop Algar
och andra Djur, så at han borde minst taga
med sig tio Jägare. Då han upwaktade,
berättade han sin dröm för de öfriga, och bad
dem göra sig sällskap; men de wägrade eme-
dan platsen war dem för mycket aflägsse. In-
dianen, som hade en widskaplig aktning för
sin dröm, och ansåg sig pliktig följa dess an-
visning, begaf sig allena dit och träffade där
de

de Djur, om hwilka han drömt. Han lossade strax sitt Gewär, men träffade en Björn. Gårsträckt öfwer denna händelse, och intagen af fruktan för Lifwets Serre, hwilkens wrede han trodde sig nu hafwa upwäckt, föll han til marken och låg länge utan sansning. Andteligen sprang han up och skyndade af alla krafter til sitt hem. Under wägen mötte honom en annan Björn, som slog honom til marken och sönderref hans ansigte. Wid sin återkomst, berättade Indianen denna olycka, och tillade, i sitt hjertas enfaldighet, at Björnen frågat honom, hvarföre han dödat sin Totam. Han hade därtill swarat, det han, då han sköt at hopen, icke wiste, at Totam där war; han wore ganska bedröfwad öfwer detta misöde, men hoppades, at Totam med honom skulle hafwa medlidande. Björnen hade då tillåtit honom gå; men tillika gifwit honom den förmaning, at en annan gång wara mera försigtig, samt berätta denna händelse för alla Indianer, på det deras Totams må gå säkre och Lifwets Serre icke förtörnas. När han kom i mit Hus, sade han til mig med bedröfwad upsyn: Båfwer! Min tro är borta. Min Totam är upretad emot mig. Jag kan nu icke mera jaga.

Denna tro på ödet, eller om jag den så må kalla, Totamismus, är djupt inpräglad hos

Han loss
n Björn.
h intagen
hwilkens
äckt, föll
sansning.
de af al-
en mötte
onom: til
Wid sin
olucka,
at Björ-
dödat
at, det
iste, at
bedröf-
es, at
lidande.
en tilli-
en an-
berätta
på det
s Her-
Sus,
Bäfs-
m är
e me-

oen så
åglad
hos

hos Indianerna. De gifwa och särdeles att
på drömmar, samt betjäna sig stundom af
dem med list, at upnå sina ändamål. När
Sir Wilhelm Johnson en gång satt uti en
Rådsförsamling med Mohawckerna, berättar
de en af Högdingarne, det han förledne natt
drömt, at han af Herr Johnson til skänks
bekommit en prägtig Räck; och om han icke
milstog sig, wore det samme Räck, som
Herr Johnson nu bar. Herr Johnson små-
log och sade, at om så werkeligen förhöll sig,
hörde och Räckten honom til. Därpå afkläd-
de han sig Räckten och gjorde Högdingen där-
af en gåfwa. Denne war ganiska förnöjd öf-
wer så lycklig utgång, och då Församlingen
ätskildes, wisade han sig i sin nya Drägt
under utrop af: Ho-ah; et uttryck, som
tilkänna gifwer den högsta tillfridsställelse.
Wid nästa Församling anförde Herr John-
son, det han wäl sällan plågade drömma;
men han hade dock, efter sednaste samman-
trädet, haft en nog besynnerlig dröm. In-
dianen önskade weta den, och, efter något
betänkande, berättade han sig hafwa drömt,
det Högdingen skänkt honom en Landsträcka
wid Mohawks-floden af nio mils längd, til
et Nybygge. Högdingen smålog, och sade
skämtewis, at, emedan han så drömt, tillhör-
de honom nämde Landsträcka; dock wille han
icke widare drömma med Herr Johnson, som,
för en gallonerad Räck, tilldrömt sig en stor
Wadd

Bådd, på hwilken Högdingen med sina Förfäder ofta sofwit. I kraft af et Gåfwobref, det Högdingarne undertecknade, tog Herr Johnson Landet i besittning, och undfågnade därpå Gifwarne med Rum, at sluteligen afgöra detta ärendet. Nu är där et ansenligt Guds anlagdt, det likwål Americanerne, under Kriget, eröfrat.

Under det strånga wädret, undgick jag med möda et anslag af en Indian, som wistades hos mig, och hwilken jag dels nyttjade at upställa Wårdfällor, dels utsända at jaga. Denne Indian fick det infall at blifwa swarssjuk på sin Hustru; en hyggelig menniska af Rätt-Nationen.

Då mina lifsmedel började tryta, och jag, utom Indianen och hans Hustru, blott hade en enda trogen Canadesare hos mig, anmodade jag den förståndande at tillaga och upställa et antal Wårdfällor. Sedan han förfärdigat 200 stycken, och utsatt dem, matade med fiskhuswud, som för Wårdar äro en begärlig läckmat, belönade jag hans möda med någon Rum. En lång tid gick han dageligen ut at witja dessa bragder, och då han icke återkom tomhånd, förnöjde jag honom efter önskan. Men när han flera dagar å rad intet hembragte, gaf jag honom et annat göromål at uträtta, hwarpå han icke lammade

na För-
förobref,
og Herr
öfågnade
igen af-
ansfentligt
anerne,

gick jag
som wi-
nyttja-
ända at
at blif-
hyggelig

a, och
u, blott
s mig,
aga och
n han
t, ma-
ar åro
ns mö-
ick han
och då
ag ho-
dagar
et an-
e läm-
nade

nade något svar. Nu yppade jag min mis-
tanka för Canadesaren, och bad honom på
Indianen hafwa waksamt öga. Dagen där-
på ertappades denne i Skogen, syfselfatt at,
för sin egen räkning tillaga några Enérivor.
När han emot aftonen kom hem, wågrade
jag honom den Rum han begärde, och sa-
de, det han ingen undfågnad förtjänt. Det-
ta tal misshagade honom. Han gaf mig en
betänkelig blick och svarade, at jag icke up-
förde mig beskedeligt; ehuru han intet Wil-
lebråd fått, wore dock hans möda den sam-
ma; desutom woro Fållorne wanligt i sådan
oreda, at han nödgades, med deras uppställ-
ning, tilbringa sin hela dag. Denna ursäkt
werkade ingen förändring i mitt beslut, och
jag tillade, det wåddret wore så elakt, at han
ingen Rum kunde erhålla. Af detta twåty-
diga svar märkte han, at jag misstänkte hans
ärlighet och flit. Han utgöt därför hela sitt
hjerta, och sade mig rent utaf, det han wor-
re svartsiul på min person; at han icke gick
til Wårdfållorna, på det jag ej, under hans
frånvaro, måtte hafwa omgång med hans
Hustru; fast mer höll han sig omkring Hu-
set, at wakta henne, ty han wiste, at hon
war får i mig; men om jag wille gifwa ho-
nom Rum, at därmed fördrifwa den Onde
Anden utur sitt hjerta, så wore han beredd
at förlåta mig denna oförrätt.

Såsom jag fann rådeligt at håmma en sådan misstanka, skänkte jag honom åtta Glas-
 stor Rum, en Rull Tobak, en Skjorta, et
 par Strumpor, en Skalper-knif samt åtskilli-
 ga saker för sin Hustru. När han emotta-
 git dessa Gåfvor, ropade han Hustrun, at
 med sig dricka och af gladt hjerta tacka Råd-
 mannen för dess stora friskostighet. De blef-
 wo snart lustige. Han började sjunga och
 jag hörde honom bland annat uprepa: Jag
 frägar icke dårefter, om ock Båfren ål-
 skade min Hustru. Detta behagade mig ic-
 ke, emedan jag wiste, at svartsjukan skulle
 sliga med ruset. Jag använde därför all
 försigtighet, at bringa hans wopen i säkerhet,
 och sätta honom utur stånd at skada mig. Hu-
 strun blef ock upretad, när hon så ofta hörde
 samma ord förnyade; ryckte här af hans huf-
 wud och sönderref honom i ansigtet. Jag fann
 detta tilfälle lämpeligt at ådagalägga mitt
 misshag; förhöll honom, at han wore en narr
 då han förbryllade sitt hufwud med sådane
 misstankar; jag hade gifwit honom Rum, at
 utdrifwa den onde Anden; men jag såg nu,
 at denna Dryck haft motstridig werkan. Jag
 begärte af hans Hustru ingen annan tjänst,
 än den, at hon åt mig gjorde och lappade
 Snöstor, för hwilken möda hon erhöll sin
 rättiga betalning. Ja! ropade Hustrun: Båf-
 wer! Han är en Narr, och jag wil pryg-
 la honom. Hon gjorde det ock på stället,
 samt

samt slog honom i hufvudet med en Glasfa,
så at jag nödgades lägga mig uti denna twist
och åtskilja dem.

Sedan jag gått min väg, började han
sin gamla sång och fortsfor därmed, til deß
ruset gått öfwer. När han då upvaknade,
kom han til mig och sade: Båfwer! jag har
i drömmen sedt den Onde Anden, som
sagt mig, at Köpmannen gjort ingrep i
min rätt. Upretad af denna utlåtelse, sade
jag honom, at hans läppar aldrig talade san-
ning, och at han icke wore wid sitt förstånd.
Zillika pryglade jag honom dugtigt, emedan
jag fann skälighet at tukta hans onda sinne.
När han återkom til sitt förnuft, sade han:
Båfwer! Du har förstånd, fastän du sla-
git min kropp brott. Jag förhöll honom
nu hans galenskap och svartsjuka; men han
war knarrig och svarade intet. Ändteligen
ropade han sin Hustru, hwilken låg i så djup
sömn, at hon icke kunde höra honom. Han
ropade henne därföre å nyo, samt begärte sitt
Gewär, sin Tomahawk och sin Stalper-knif.
Men då hon intet hörde, blef han förargad
och sade: Båfwer! Jag wil kasta från
mig min kropp. Jag ansåg tjänligt at icke
beswara detta tal. Därpå kastade han sig ned
på marken och ropade tredje gången sin Hu-
stru. Hon kom, och då hon fick se hans
missnögda uppsyn sade hon, at han icke worde

wara wred på Båfren, ty han wore en stor Krigare, som alltid öpnade för dem sitt hjerta. Han befällte henne därpå hämta en Trädskål, full med Watten, och sorgfälligt sätta den emellan Båfrens ben. Medan hon hämtade watten, sade han til mig: Kom Båfwer! Jag skal wisa dig, at jag icke bär honung på läpparna, utan wil tala sanning. Hustrun kom tillbaka med watten och satte Skålen såsom han befällt. Han lät först Kärilet stå en stund; därpå sade han: Båfwer! stick ditt finger i watten och håll det där, til dess jag beder dig draga det därutur? Jag efterkom hans öfverman
der löje, och drog, efter få minuter, fingret, på hans tillfälgelse, utur Skålen. Båfwer; sade han, du wet at en ägta Man bär det namnet, emedan han är en Herre öfwer swagheten, och därför bör han beskydda sin Hustru; du, såsom Köpman, borde då ej heller tilfoga mig orätt. Men, på det jag icke må orättwißt anklaga dig, så wil jag nu pröfwa din oskuld efter min egen tanka. Båfwer! Se först på min Hustru, och därpå i watten; såg mig så, hwar du nedstuck ditt finger. Kan du det icke, så har du gjort ingrep i min rätt. Jag nedstuck å nyo mitt finger, och wisade stället. Nej sade han, och såg allvarsamt på mig och sin Hustru, öfwer
wen så litet, som du med wißhet kan
wer

weta, om detta ställe just är det samma, hwarest du först nedstod ditt finger, afwen så litet kan jag med wisshet weta, om du icke gjort ingrep i min rätt. Sfwer sådan misstänksamhet föll jag i förundran; men såsom jag ej wille upreta honom, sade jag, det bedröfwade mig, at han trodde mig kunna begå et så groft brott, ty min själ wore så lugn, som det klara wattnet. Därpå gaf jag honom några skänker och affärdade honom med tillsägelse, at wäl bemöta sin fullkomligt oskyldiga Hustru. Wid affskedet sade han med smålsje: Du måste nu skaffa dig en annan, som witjar dina Mårdsfällor.

Wanligt blifwer Ägtenhetsbrott, hos de Wilda, af Mannen straffadt ganska sjelfmyndigt. Antingen pryglar Mannen sin Hustru rätt dugtigt, eller afbiter han hennes näsa. För en Köpman är ganska farligt, at bringa en Indianst Hustru i misstänka; ty då Mannen är rusig, ökas hans swartsjuka ånda til raseri, och om den misstänkta är skyldig eller icke, så får hon dock röna hans hämnd. Står Indianen en gång råkar i hetta, stiger hans illska med ruset, ehuru han, såsom nyckter, är klok nog, at förstålla sig. Kumens olyckliga verkningar bringa hans swartsjuke inbillningar i rörelse, och han känner då inga gränser.

Midt uti April ankom det så kallade Stora Bandet med hela sin Winterjagt. Denne tropp består af 30 Hushåll, hwardera beräknat til tjugu Personer. Den, som har de flästa Hustrur, räknas för bästa Jägaren, emedan han måste nära dem med sin flit. Indianerne le åt Europeer, som endast hafwa en Hustru, och det på lifstid. De tro, at den Gode Anden skapat dem til lycksalighet, och til en sammanlefnad, som ej kan längre wara såll, än den instämmer med ömsesidiges böjelse.

När Pålshandelen war afslutad, fordrade de Rum. Jag sade dem, at jag blott ägde et litet Råril öfrigt, det jag lofwade gifwa dem wid deras afresa. De woro nöjde därmed, och då jag såg dem färdiga at gå i sina Båtar, befalle jag en Canadesare lägga Rum-Baggen uti Anförarens Canot.

Utom någon Rum och et ringa förråd andra Waror, hade jag nu feryttradt alt det mig anförtrödde Handelsgodset. Denna återstod war besparad til byteshandel, i fall jag, på återresan, skulle träffa några Indianer. Jag inpackade således mitt Pålswerk och lämnade Sjön La Mort den 23 Maji, med fyra rift lastade Canoter.

lade Stor-
gt. Den-
rtdera be-
m har de
garen, e-
lit. In-
ast hafwa
e tro, at
lycksalig-
m ej kan
med om-

ad, for-
jag blott
lofwade
oro neg-
rdiga at
nadefas-
Canot.

a förråd
t alt det
na åter-
fall jag,
dianer.
ch läm-
med fy-

In-

Innan jag fortsätter berättelsen om min resa, wil jag beskrifwa, huru denna ortens Wildar döda Swita Björnar och Buffel-orar. Den stora Swita, eller såsom han vanligt kallas, Grå Björnen, är et ganska färligt Djur. När Indianerne jaga honom, åtföljas gemenligen fem eller sex. Så snart de få honom i sigte, söka de ombringa honom. Annars träffar man honom såkräft om Vintren, då han suger sina ramar. Man nalkas då hans sida, och uppställer sig fram- före öpningen i två rader med laddade Ge- wär. En Indian stickas närmare fram, hvilken skuter på Djuret och merendels sä- rar det. Björnen springer därpå up at för- följa Jägaren, men blifwer snart fäld af de öfriga.

Buffelen är et ganska starkt Djur. In- dianerne säga, at hans hufvud ej kan jä- ras af kulan. De måtta därför ständigt at hjertat. När de gå ut at jaga Bufflar, gö- ra de sig, på en mils wäg, här och där snö- sojor. I hwar och en af dessa ställes en In- dian med Båge och Pilar. När Hjorden kommer, skuter Jägaren med dessa Wapen, som anses förmänligare, än Eldgewär, eme- dan de icke skrämma de öfriga Djuren med knall. Ehuru Bufflen har en skarp lukt, hin- drar dock Snön honom at uplåcka Jägaren.

Så snart han stupar, dödas han fullkomligt med Tomahawk.

Den 2 Julii kommo vi til Portage Plain; en tal Klippa af nästan en mils längd, gränsande til Sjön Alemipigon. Vi slogo där Läger wid Solens nedergång. Sällskapet, som bestod af 16 Canadesare, förstärktes där af 20 Stör- och Tipegons-Indianer, hvilke, efter vänligheten, woro oss behjelpelige at bära våra Varor. Dagen före vår afresa, urnådde oss någre andre Köpmän, som afwenleades där slogo Läger. De berättade oss, at en tropp Wildar, som woro fiender til våra Tipegons-Indianer, wistades i någden, och bådo mig där om underrätta de sistnämnda. Stör-Indianerne hade redan lämnat oss, och de öfrige döskade afwen sätta sig i säkerhet; men då jag förklarade, at jag på min resa behöfderas biträde, fattade de, ehuru ogärna, det beslut at qwarblifwa.

Vi sågo blott en enda Canot, och inom en half timme stego Indianer från honom i Land. De woro af Wasjer-Nationen, som lefwer i ständigt Krig med Tipegons-Indianerna. Såsom en afföndrad Stam förbinda de sig sällan med andra Soder. De lefwa af sin Jagt samt wisa sig endast Höst och Wår. Vi emottogo dem

gan

ganska vänligt, och växlade skänker, sedan de vanlige hälsningar för sig gäddt. De sade, at några Indianer wid Sjön La Mort lämnat dem underrättelse om mig; de önskade därför se min person, innan jag begaf mig från orten.

Jag märkte snart, at mine Indianer woro orolige, och sökte därför hålla dem på afstånd från de nykomna. Men allt mitt bemödande war frukilöst. Innan min afresa, åstadkom deras inbördes hat et förfärligt blodbad.

Så snart wære Indianer upslagit sina Hyttor, instämde de uti sin Låkedoms Sång, och bödo därmed Wägnerna at deltaga i en måltid, hwilken de för dem wille anrätta til förekommande af all stridighet. Men såsom jag wiste, at de til en sådan högtidlighet icke woro föresedde med födämnen, så förmodade jag, at deras affigter styrdes af fiendtlighet. Af denna anledning frågade jag en, til deras tropp, hörande Soke, hwaföre de ernade anställa en måltid, utan at därtill äga wederbörligt förråd. Han swarade, at Wägnerna gjort dem en skänk af torrt kött, hwarmed de wille undfånga sina Gäster och därtill lägga de få Hållon de sjelfwe besparat. Detta swar styrkte ännu mera min förmodan; ty Indianerne anställa aldrig så-

dane Gästabud, utan at tillkalla Köpmannen; och såsom man underlåtit at bjuda mig, frustade jag swåra följder af denna sammankomst.

Under det jag anstälde betraktelser öfwer denna obehagliga utsigt och tänkte på medel at förekomma olyckor, infann sig en af mina Wildar, wid namn Ayarbi, eller: den tjocke Mannen, och berättade mig en plan, den Wästerne fattat til Tipegons-Indianernas undergång, och hwarom han blifwit underrättad genom en Summa af Wäster-Nationen.

Innom en timme woro mine Indianers Hyttor färdige at emottaga de wäntade Gästerna, som emedlertid lågat sig utmed Sjön. Tipegons-Indianerne woro beredde, at til intet göra sina föräldras Gästers afsigter och straffa deras trolöshet. Til den ändan gjorde de de hål uti barken på sina Hyttor, och stälde uti dessa öppningar mynningen af sina grofwa laddade Gewär. Swar och en trådde på sin post. Wästerne, til et antal af 18 Personer, gingo upför högden, at njuta den erbudne undfågnaden, och hade, utom Trädskålar, förefedt sig med Knifwar, med hwilka de, på gifwet tecken, ernade öfverfalla sina Wårdar. Men de blefwo jämmerligen bedragne. När de kommo på 30 steg nära Hyttorna, gafs eld på dem, och hela trop-

troppen föll, utom en enda Glicka af 14 års
ålder. Hon war wäl särad, men hade lifwål
ryckt Gemåret ifrån en Tipegons-Indian,
som kom för at döda henne. Med samma
Gemår stöt hon den tjocka Mannen genom
hufwudet; men blef strax därpå af en fjor-
tonårig Tipegons-Goße, som redan wid
denna ålder ådagalade en gammal och behjer-
tad Krigares grymhet, nedgjord med Tomas-
hawk, samt på stället skalperad.

Så slutades detta uptråde. Jag kunde
wäl icke aldeles ogilla Tipegons-Indianer-
nas upförande; men jag hade numera til
dem intet förtroende. Mitt beslut war redan
fattadt, at skilja mig från dem. Kort där-
på utsköto de, til min stora förnøjelse, sjelf-
we sina Båtar och lämnade mig. Följande
dagen infann sig en tropp Wildar, för hvil-
ka jag berättade det, som händt. De för-
sträcktes, och trodde helt wißt, at Tipegons-
Indianerne skulle ångra detta steg, ånskönt
det war taget til deras egen säkerhet. De
frågade mig ock, om jag bekommit Wäfer-
nas Balar; ty de wiste, at desse haft god
Jagt och medbragt et rikt förråd Skinn-
waror. Denna underrättelse gjorde mig
händelsen dubbelt obehaglig; ty jag hade
nu förlorat et tillfälle, at ån widare bidraga
til mina Herrars fördel. Tipegons-India-
nerne inpackade blott 14 Balar torrt Kött,

det de togo med sig i sina Båtar, men Påls-
verket hade Wägarne gömt i Skogen, hwar-
est det, så mycket mig bekant är, aldrig up-
täcktes.

Vi fortsatte vår resa til Stör-sjön,
där wi sågo en stor myckenhet wilda Foglar,
och erhöilo Fiskar til öfversköd. Med några
Indianer af Ratt-Nationen, som där träfs-
fades, gjorde jag ock en liten byteshandel;
dock hufwudsakeligen med Rum, emedan mi-
na öfrige Handelsvaror woro föruttrade.

Jag upsköt där min resa, för at tilfrids-
ställa min nyfikenhet. En Indianst Glicka
blef sjuk, och Anföraren bad mig dröja, för
at se den undranswärda werkan hans Läk-
medel skulle åstadkomma; hålst Glickan wore
så angripen, at hon, utan omedelbar hjelp,
icke kunde räddas. Läkaren påstod, at den
Önde Anden på henne lagt Björnflorna;
men hans medel skulle snart skaffa dem un-
dan. En Hytta upslogs, uti hwilken den
sjuka afläddes naken, målades röd samt om-
söder öfversmordes med sot och Björnist-
Därpå föll hon i en stark swettning, som lin-
drade plågan. Under denna förrättning, wän-
de sig Läkaren til Lifwets Herre, anropa-
de hans bistånd och tackade för den wisshet,
han honom förlånt, at återställa hälsan. Glu-
teligen gaf han henne et spad af kokade röt-
ter,

ter, hvarigenom hon fullkomligt återställes. Ehuru jag härledde denna lyckliga verkkan från smettningen, nödgades jag dock beundra den sticklighet, med hwilken alt detta förrätades.

Innan min afresa, nedkom en Indianiska med et skönt Gossbarn, och jag såg med fögnad Modrens ömhet, då den nyfödde Gossen njöt hennes mjölk, hwilken hon, på sitt Språk, gaf et namn, som betyder: Menniskjoberöstets Saft. Åfwen Mannen war högst upmärksam, och wisade sig såsom en ganska sorgfällig Fader. Jag gaf honom någon Rum, at styrka sit hjerta och dricka min skål. Han tycktes wara oändeligen nöjd med denna frukostighet; wände sig til den Store Anden, tackade honom för sin Hustrus förlofning, gaf mig en rörd blick och sade, at han war mig ganska förbunden för den styrkoryck jag honom gifwit, samt at jag måste wara en tapper Krigare, emedan jag, i et ögneblick, då han så wäl behöfde krafter, wisade mig så ädelmodig. Då den spåde Krigaren skrek, anmärkte han, at Barnet därmed wille tilkänna gifwa sin tacksamhet för den godhet jag bewisat Föräldrarna, och at detta skri wore et återljud af hans egen andedrägt, til den gode Angelsmannens åra. När jag steg i min Canot, sade han: Båfwer! war stark! du skal altid finna öpen wäg til Clipes gons.

gons Indianerna. Kom därför tillbaka så snart du kan. Jag wil för alla Indianer berätta din godhet; och när wi träffas, skal jag, såsom jag hoppas, med Guds och Gudar belöna ditt ädelmod. Jag swarade, at jag alltid älskat Indianerna, och, sedan jag blef upptagen ibland Tschippewahs, hade jag ständigt ansedt mig såsom härande till deras Stam. Därjämte lofwade jag möjligast snart återkomma med Waror för honom och hans Hushåll, ty hans kärlek genomträngde mitt hjerta. Sluteligen bad jag honom och hans Hustru emottaga ännu et glas af det starka Wattenet, innan wi afskildes.

Den 10 Augusti kommo wi til Pays Plat, hvaräst jag träffade flera Köpmän, som besökt de inre delar af Landet, särdeles at Nordväst. Här afbidade wi nya Waror från våra Herrar. Wi förtårde nu den sparsamma återstoden af våra Lifsmedel, och berättade hwarandra våra öden. Ingen hade dock så mycket lidit, som jag och Herr Shaw.

Kort efter vår ankomst, sände våre Herrar til oss et nytt förråd af Handelswaror och Lifsmedel. De sijnämnde woro desto mera wälkomne, som wi redan länge saknat både Talg och Korn. Jag aflämnade det

Påls

tilbaka
la In-
när wi
s, med
delmod.
dianer,
Tschip-
såsom
lofwade
Waror
fårlet
bad jag
nnu et
wi åt

Pays
pmån,
årdeles
Wa-
u den
, och
n ha-
Herr

wäre
swa-
o de
sak-
e det
dåle

Pålswert jag inköpt, hwilket bestod af 140
Balar goda Skinn. Sedan inskeprade jag
de nykomne Handelswaror på mina Canoter,
och begaf mig å nyo inåt Landet, at där til-
bringa ännu et år bland de Wilda.

Detta lefnadsfätt medför obestriktiga små-
righeter, särdeles för Köpmän och Soldar.
Min lön bestod af 150 Pund; men denna
summa förtjänade jag och fullkomligt at up-
båra, i anseende til min kannedom af Tschip-
perwähs-språket. Wiig bestods endast Talg
och Korn, utan at jag kunde göra mig sär-
deles räkning på andra Lifsmedel; ty Fiske
berodde af lyckan och Rättmat på de Wil-
das tillförsel, som war osig. Ehuru jag war
lycklig med fiske, och ofta erhöill lefweranser
af Indianerna, så led jag dock ofta brist,
och wid Sjön La Mort, verkelig hungers-
nöd. Jag hade 16 Canadesare, utom en
Indian med dess Hustru, under mitt befäl.
Alla dessa ålåg mig at försörja, och mitt e-
git bestånd grundade sig til en stor del på de-
ras hjälpa. Såsom jag ensam talade de Wil-
das Språk, så nödgades jag ständigt wara
hemma, at emottaga Indianer, hwilka in-
funno sig i handelsärender; kunde ej heller gå
ut at efterse, om mitt Folk upfylde sina plig-
ter. Jag småfwade således i beständig ångst,
och afbidade Wären med orolig längtan.

Utom den jämna omtanken en Pålshandlare måste använda, at icke hans Guds må skadas; utom den ständiga fruktan at plundras af öfverlastade Indianer; utom den hårda nödvändigheten, at med saltmod fördraga de swåraste oförrätter, måste han sluteteligen underkasta sig det stora bekymret, at til sina Herrar säkert fortskaffa det inköpta Pålswerket. Jag har ofta med förundran eftersinnat, huru jag kunnat förmå mig, at i en sådan belågenhet tilbringa min rastlöse ungdomstid, och blottställa mig för mödor och faror, dem ingen lön kan upväga: Jag tror, det endast den smickrande tanken, at, såsom Tolk, föra befäl öfver andra, kunnat hos mig stadga et sådant beslut.

Den 15 Augusti lämnade jag Pays Plat med fyra Elafverbåtar, i sällskap med samma Personer, som, under mitt befäl, förledit år tilbragte Wintren wid La Mort. Vi kommo först til Gloden La Pique, som faller i Lac Superior. Den är ganska fiskrik, och har i synnerhet Gaddor til öfverflöd. Wid vår landstigning träffade wi et stort antal Tschippewåhs, hwilke strax för oss tilredde en måltid af torrt Kött och Fisk. Bland dessa Indianer befann sig en wid namn Ogalschi (Gäst), som af sin egen Stam hölls för en elaf menniskja. Jag war därför ständigt på min wakt. Sedan jag inköpt deras Pålswerk

åls-hand,
Bods må
at plun-
tom den
mod för-
an slute-
ret, at
inköpta
dran ef-
g, at i
ste ung-
ddor och
sag tror,
såsom
nat hos

Pays
ap med
ål, för-
Mort.
e, som
Pa sist-
verflöd.
ort an-
oß til-
Bland
Ogalchi
för en
digt på.
Påls-
werk

werk och gifwit dem Rum, höllo de et Dryc-
keslag, som warade tre dagar och tre nätter.
Under detta tummel ombragtes fem Männer
och en Hustru blef farligt bränd. När ru-
set lagt sig, anstälde de, efter wanligheten,
betraktelser öfwer sitt dåraktiga upförande,
och alla betygade mycken oro, utom Ogalchy.
Denne syntes fast mera fågna sig öfwer den
timade olyckan, och jag förnam, före min
afresa, at han ernade ej allenast mörda mig
utan ock plundra mina förråd. Ut afböja
detta onda upsat, sökte jag hålla honom wid
godt lynne, och lät honom sofwä i min Hyt-
ta; en höflighet, som tycktes mycket behaga
honom, och, åtminstone för en tid, hindrade
wertställigheten af hans beslut. Ehuru föga
hans sällskap war mig angenämt, ansåg jag
likwäl flokt, at så bewaka min fiendes steg.
Om morgonen gaf jag honom et glas Rum,
och lofwade därjämte skänka honom en stor
Glasfa, när jag afreste. Detta löste utdref,
såsom man här säger, den Onde Anden af
hans hjerta. När mitt Folk hade mina Wa-
ror färdiga at inpackas, gaf jag Anföraren
Brånwin, samt desutom i tyshet åt Ogalchy
en Glasfa Rum, uti hwilken jag blandat en
god sats uplöst Opium. Utan at förmoda
något swel, satte han Glasfan för sin mun
och sade: Din skål: Wän! tog sig därpå en
tapper dryck, af hwilken han strax döfwades
och föll i djup sömn. Jag förnam sederme-
ra,

ra, at han tilbragt tolf timmar i detta tillstånd, och därigenom varit utur tillstånd satt at åstadkomma någon olycka. Kort därefter blef han med Tomahawk mördad af en Indian, som til honom hyst hat och länge afbitat lågligt tillfälle at få tillfridsställa det. Hans äldste Son brände därpå kroppen och uphängde benen på en hög stång, emedan han war Stammens Öfwerhöfdinge.

Vi fortsatte vår resa til Portage la Reine, där wi för motvind tilbragte nio dygn, i sällskap med Indianer. Så snart wi kunde med säkerhet fara öfwer Lac Superior, togo wi kosan öfwer branta fall, där wi immerfort nödgades wada i watten med mycken smärta för våra fötter. Wid sådana tillfällen måste Herre arbeta lika med tjänare, och med sitt exempel upmuntra de öfriga til ståndaktighet.

Widare foro wi til Tranbårs-sjön, hwilken så kallas i anseende til den mängd Tranbår, som wäxa i de närliggande Rårren. Sedan wi där hwilat, begofwo wi öf til La grande Cote de la Roche, där Lipegons floden har sin mynning. Denna plats är en lång bergskäddja. Midt på den samma fälde wi tre Björnar, af hwilkas Rött wi undsnågade öf flera dagar; desutom förde wi med öf en del, både torkadt och rått.

Wi

detta til-
änd satt at
hrefter blef
en Indi-
änge afbi-
et. Hans
uphäng-
han war

Widare kommo wi til Kråkbo-sjön,
som har 200 mils omkrets och emottager fle-
ra små Gloder. Där finnas ock Där, på
hvilka Indianerne fånga en myckenhet Fog-
lar. Wid denna Sjö träffas många Björ-
nar och et förundransvärdt antal Båfwer-
dammar, som i sned riktning sträcka sig he-
la tio mil. Tschippewahs jaga här med
framgång.

ortage la
ragte mig
Så snart
Lac Su-
fall, där
ttnet med
id sådane
tjänare,
öfriga til

Medan wi där wistades, kom från Sjön
Arbitibis, en tropp Wildar, som tycktes
vara ganska misnöjde med sin Pålshandlare.
De ernade sig til Machillimakinak; men då
de funno, at jag kände deras Språk, inlåto
de sig med-mig uti handel samt gjorde mig
en skänk af Fisk och Kött. Här tildrog sig
en händelse, som funnat för mig ganska o-
lyckligt afslöpa; men lärde mig warsamhet.
Någre af Högdingarne wille se mina Skjut-
gewår, och jag nödgades, ehuru ogera, öp-
na en Kista. När de besedt Gewären, lad-
dade de fyra, at försöka dem, medan jag la-
de några rubbade saker i ordning. När jag
återkom, tog jag et Gewår, utan at weta det
war laddadt, aftryckte hanen och bortsköt ö-
rat af en Högdinge. Jag hade därwid sielf
hardt nära förlorat synen, emedan Krutet slog
mig uti ögonen. Skottet löshades så hastigt
och syntes så upfåteligt, at Högdingen haf-
tigt förhöll mig denna oförrätt, och hotade

Wi

Longs Resor, 7.

Ⓢ

med

med hämnd. Dock öfvertygade jag honom snart, at sådant skedd af ren wåda, och tröstade honom med några skänker öfwer förlusten af sitt öra, som war ganska skönt och stort, utan klyfning och således, i hans tanka, af högt värde. Emedlertid kunde wi skatta för en stor lycka, at jag icke ombragte Höfdingens sjelf; emedan i sådant fall troppen helt wist upoffrat och åt sin hämnd.

Indianerne sätta värde på stora öron. De uttänja dem därföre så widt möjligt är, och af denna orsak blifwa de äfwen lätt af-risne. Wid de Wildas Pryckeslag är mycket wanligt, at öron gå förlorade. När de då blott uprispas, står man med en Knif kanterna jämnna, samt hopstyr skadan med nål och Hjortsenor. Den sårade swettas därpå i et warmt Rum och wisar sig lika munter, som förut.

Följande dagen fortsatte wi resan til Skunk-sjön; upbruto morgonen därpå och kommo, efter en angenäm fart, til Ogrås-sjön, som är fiskrik, samt har 130 mils omfrets och ganska många Holmar. I de när-liggande Rårren wåra ömnigt Kråkbår och wilda Risgryn. Jag beslöt således at där taga mitt Winterläger. Sedan jag bragt mina Båtar i säkerhet, och utsedt en tjänlig plats, lät jag upföra en Bygnad, femtio fot
lång

jag honom
, och trö-
wer för-
nt och stort,
tänka, af
skatta för
Höfdin-
roppen helt

flora öron.
öjligt är,
n lått af-
3 är myc-
När de
Knif kan-
ed nål och
därpå i et
ter, som

resan til
därpå och
Ogräs-
mils om-
3 de när-
kbår och
es at där
bragt mi-
n tjänlig
femtio fot
lång

lång och tjugu fot bred, hwilken indelades i
tvänne Rum, det ena för oss, det andra för
wåra Waror. Därefter gömde wi vår Rum
uti Stogen och lagade våra Fiskredskaper i
ordning. Sjön började nu tilfrysa. Jag de-
lade därför Manskapet i två partier, af hwil-
ka det ena ålades at fiska, det andra at an-
skaffa wed. Emedlertid förblef jag ensam
hemma med en enda Canadesare. Innom
tre wecker hade wi tilräckligt bränsle, och wed-
dragarne befalltes biträda våra Fiskare, som
så lyckligt idkade sitt yrke, at wi trodde oss
ej behöfwa frukta hungersnöd.

Tio dagar efter vår ankomst, insann sig
en talrik tropp Indianer med sin Höfjagt.
Alle woro mig okände, emedan jag icke til-
förene wintrat så långt in uti Landet. De
syntes mycket nöjde at träffa en Pålshandla-
re, särdeles en sådan, som kände deras Språk.
Men då jag sade dem, at jag war en Krigs-
broder, hänrycktes de af glädje. Dvinnor-
ne tillsades, at strax upfatta Hytta och tillä-
ga en måltid. Emedlertid kommo Indianer-
ne, den ena efter den andra, i mitt Hus,
satte sig på jorden och begynte röka Tobak
med förnöyd upsyn. Sedan jag gifwit dem
Tobak jämte andra för dem begärliga saker,
föll mig den älderslegne Anföraren om hal-
sen, kyssde mig och höll följande Tal:

”Jag tackar Lifwets Serre, at han älskar oss Indianer, och i dag sticker oss en Ängelsk Pålshandlare, som öpnar sitt hjerta för mig och mina unga Män. Unglingar! Gått mod! Våter icke edra hjertan wara tillslutna, och drifwer ifrån eder den Onde Sienden. Alle älske wi de Ängelske Pålshandlarne, ty wi hafwe hört, at de hyssa medlidande med de Wilda. Wi tro, at de hafwa et öpet hjerta, och at deras ådror löpa ledigt, såsom Solen. Det är sannt, at wi Indianer hafwa ringa förstånd, när wi äre druckne; men wi hoppas, at du icke skal tänka därpå, och om du wil blifwa hos oss, skole wi rastt jaga åt dig.

När han slutat detta Tal, stego de öfrige up, fattade mig wid högra handen och förde mig til sin Hytta. Då jag där inträdde, stälde en af Krigarne mig på en stor Bästerräck, som war för mig tillagad, och fastade en Wampumsträng omkring min hals. Under det jag spisade med Anföraren, söngo alle de öfrige Sångere, Lifwets Serre til ära. Efter slutad måltid, tog jag två Indianer med mig til mitt Hus, samt gaf dem två Kaggar Rum och tio Kullar Tobak, hwaremot de til mig aflåmnade allt sitt Pålswerk. Därpå började de sitt Dryckeslag, som warade tre dagar och tre nätter, under

at han
var oß en
sitt hjer-
Unglin-
ertan wa-
den On-
Angelste
at de hy-
tro, at
ras ådror
saant, at
når wi
icke skal
hos oß,

go de öf-
anden och
år inträd-
å en stor
ad, och
min hals.
1, söngo
erre til å
wå In-
gaf dem
Tobak,
itt Pål-
Dryckes-
nätter,
under

under hwilka ingen annan olycka hände, än
den, at en Moder bröt ryggen af sitt Barn.
Sedan de hwilat en dag på rusen, förstöt jag
dem en myckenhet Krut och Bly til sin Win-
terjagt, hwarest de afreste, fullkomligt nög-
de med mitt upförande. Här wil jag näm-
na, huru jag tilfridsstälde en Indianst
Qwinna, som war mig tröttsamare än de öf-
riga, och uuphörligt plågade mig med böner
om Bränwin. Jag blandade 40 droppar
Spanst Sluge-Tinctur och lika många drop-
par uplöst Opium uti et glas Rum, och när
hon återkom med entrågnaste bön om starkt
Watten, gaf jag henne denna sats. Hon
drack utan betänskande, och såsom hon redan
war gansta rusig, började hon tumla. Lik-
wål hade hon icke fått nog, utan begärade
mer. Jag fördublade därföre satsen. Hon
drack och föll i det samma til jorden. Där-
på befälte jag mina Canadesare sorgfälligt
bära henne til sin Hytta, hwarest hon, til
min stora glädje, hela tolf timmar låg i djup
sömn. Jag har altid funnit Opium göra
förträfflig tjänst, och man måste anse det för
en wäsentelig artikel wid handelen med In-
dianer, ty det är enda medlet at döfwa de-
ras af rus upretade sinnen.

Den 19 November, kom en tropp af un-
gefär 40 Indianer, med något Pålswerk och
Björn-ister samt en stor myckenhet torrt Rött.

Jag köpte detta alt för Rum, hwilken jag rådde dem taga med sig. De efterkommo min begäran och afreste nycktre. Ständigt bemödade jag mig at afböja Dryckeslag på stället; men det lyckades sällan. Utom den fara man löper at förlora lif och ägendom, fordras en otrolig möda at bewaka dessa Indianer, när Brännvinet börjar verka.

Sedan de afrest, förblef jag en månad hemma med en enda Canadesare, emedan de öfrige woro sysselsatte med fiske och Wårdfångst. I bägge fall arbetade de med lycka; sårdels i det förre. De hembragte emot 3000 Goreller, stora och små Gaddor samt Hwittfiskar, hwilka wi efter wanligheten uphängde at frysa. När kölden inföll, tildelades at hwar och en dess lott, två gånger på dagen.

I början af December, kom til oss et nygift par Indianer. Jag gaf dem något Rum, hwaraf de blefwo glättige. När jag märkte, at Hustrun war mycket munter, bad jag henne sjunga en Kärleks-Wisa. Hon besöll ganska willigt denna åstundan och söng:

”Det är sannt, jag älskar honom alla,
hwiakens hjerta liknar den söta saft,
som framspisar af Säckelönnen, honom,
som är Asplöfwets Broder, hwilket ständigt
båfwar och darrar.”

Jag

Jag tackade henne för sin sång, gaf Mannen en Glasfa Rum, och lämnade dem så allena åt sin glädje. Men en enda Glasfa war icke tillräcklig at gifwa dem rus; således fruktade jag intet utbrott af swurtsjukan. Följande morgon afreste de, och godtgjorde min gästwa, med några Skinn af Bårar, Björnar och Ultrar.

Et par dagar därefter ankom en Indian med sina två Hustrur och tre Barn. De ingingo strax i mitt Hus och satte sig wid elden. Jag trodde mig, uti Mannens ansigte, upptäcka bedrägeri och lömskhet; bewakade honom därför noga. När jag frågade honom, om han haft lycklig jagt, swarade han, det han trodde Lifwets Herre wara förtörnad på sig, ty han hade fruktlöst skutit på flera Djur och förspillt allt sitt Krut, utan framgång. Af detta förblommerade talesätt fann jag, at han war en lätting och icke borde i förskott erhålla hwad han begjärde. Han tillade, det han och hans Hushåll på flera dygn intet ätit, hvarföre han hoppades, at jag wille frögda hans hjerta och wisa mig wänilig emot honom. Jag lät då sätta en stor Kets til på elden och koka Fiskar, hwilka de, särdeles Qwinnorne och Barnen, äto med stark matlust.

Därefter frågade jag honom, på hvilken trakt han plågade jaga; han svarade, at han war ifrån Hudsons-Baye, och hade från så aflågsa håll kommit hit, emedan han hört, at någre Pålshandlare uppehöll sig wid Skunk-sjön. Han wiste, at här fanns mycket Willebråd, och hoppades anskaffa många Skinn. Jag insåg tydeligt, at detta war en osanning, och höll honom för en landstrykare; ty han hade wißerligen icke gjort så lång färd, där- est han icke misshagat Hudsons-Bays Köp- männerna och förverkat deras förtroende. Han såg mig starkt i ansigtet, och bad mig anför- tro sig et Gewär, et Täck och Krut med Bly, hwilket jag afflog. Denna wägran syn- tes oändeligen misshaga honom. Då han gick utur Huset, ropade han den ena af sina Hus- strur. Den andra följde och hwiskade honom något i örat. Allt sådant gjorde mig upmärk- sam. Efter få minuter kom han tillbaka och förnyade sin begäran. Wägar du icke, sa- de han, borga mig wärdet af 40 Sudar? J Wär wil jag betala dem. Jag swara- de, at gode Jägare funno förtroende hos mig; men han wore en lat landstrykare. Jag råd- de honom därför at åter gå til sin Stam och begära hjelp af dem, som kände honom bät- tre, än jag. Et så hårdt affslag, det jag och sjelf ångrade, tycktes upwäcka den Onde An- den i hans hjerta. Han gick bort, under för- troligt samspråk med sina Hustrur.

Min

Min Betjänt, som studsade wid åsynen af deras uppträde, bewakade dem, och såg Indianen affila åndan af sin Bössa, på det han måtte kunna förborga henne under Kläcken. Sedan han förfortat och laddat henne, döjde han henne under Kläderna, och kom tillbaka. Jag war nu öfwertrygad om hans mordiska affigt, och befalle min Betjänt ställa sig wid ena sidan af dörren, i det jag tog min plats wid den andra och afbidade hans ankomst. Just som han steg öfwer tröskelen, slog jag honom til marken med et wedträd, fräntog honom sin korta Bössa och pryglade honom så dugtigt, at wi nödgades bära honom til sin Båt, där Hustrurne och Barnen afbidade hans återkomst. Jag befalle dem strax packa sig bort, under hotelse, at annars sönderslå Canoten och lämna dem åt sitt öde. De syntes mycket bekymrade, och lydde, fast med utmärkt wedervilja.

Et par dagar efter deras afresa, hörde jag af en Indian, at Herr Joseph La Forme, en Handelsman wid Sjön Le Sel, blifwit mördad af en Wild, den han beskref. Jag twiflade icke, at det ju war samma Man, som welat ombringa mig, samt berättade för Indianen alla omständigheter och den händelse jag tagit. Han önskade mig lycka, at hafwa så lätt undkommit, och tillade at, denne Karlen wore af hela sin Stam ansedd för en
bos,

hof, hwilken nyss mördat sin Broder och ena Hustru, samt af sådan anledning icke tillåts bo i bland de öfriga. Jag war nyssiken at närmarre känna omständigheterna wid Herr La Formes olycka. Indianen swarade, at en annan Indian, för hwilken Mördaren sjelf upptäckt förloppet, därom berättat, at denne, sedan hans anslag emot mig misslyckats, full af den Onde Anden, fortsatt sin resa och kommit til La Formes Hus. Där hade han gådt in, begärt och fått både Rum och Tobak. Men såsom han intet Pålsverk medbragt, hade La Forme hållit honom mistänkt, wågrat borga honom Waror och sagt honom, det han wore en slät Jägare och hade et hjerta af Bly. Denna ovarsamma förebräelse hade upretat hans sinne, och, såsom La Forme war aldeles ensam i Huset, hade Mördaren afbidat lågenhet och stulit La Forme genom hufvudet, i det ögnablick, då denne lutade sig ned at antända sin Pipa. Därpå hade han stulit några saker och begifwit sig på flykten.

Jag skickade strax sex Indianer och en pålitelig Canadesare at taga wara på Handelsgodset. Det lyckades, alt bragtes i säkerhet, och jag tog La Formes Golt i min tjänst. Sex weckor därefter fick denne missdådaren sin lön. En Indian, som hörde til samma Stam, samt blifwit af honom oför-
rätt

rättad, och därjämte erfor denna nedriga gersning, skaffade honom utur Werlden med sin Tomahawk, under tusende förebräelser; afhögg hans hufwud, bragte det i mitt Hus och upwisade det för mina Indianer.

Emot slutet af år 1779, kom til oss en tropp af Rätt-Nationen, som bodde wid Stunkshufwudsjön, hwilken ligger emellan Sjöarne Uipegon och Manontoye. De medbragte Pålswerk och Lissmedel, hwilka jag införte. Jag gaf dem Rum efter wanligheten. De drucko rikeligen där af, dock utan at åstadkomma någon olycka. Efter deras afresa, började Matförrådet tryta, emedan mitt Hushåll war tillståndt med La Formes Betjäning. Til wårt lissuppehälle ägde wi endast några få Fiskar och wilda Risgrryn, som förwarades i Lådor af Bark. På Personen bestods dageligen blott en göpn sådant Ris och en Fisk af två marker. Där af kostades en smaklig Soppa. Til äfventyrs borde Pålshandlarne införa bruket af Fisksoppor, såsom sunda och närande; dock icke Soppor på Stör, hwilka, såsom jag sjelf erfarit, öfka matlusten och således endast äro tjänlige, när man har öfwerflöd på föddämnen. Denna sistnämnde fisk-art är ganska allmän wid Albany och säljes til lågt pris. Man kallar den Albany-beef, eller Albanys Örtött.

Såsom frosten fortfor at wara strång, och inge Indianer wisade sig at afhjelpa vår nöd, sågo wi oss i nödwändighet at ste-
la Björnhudar sedan wi afskrapat håren. Så
tillredde smaka de likt Glåst. Dessa Hudar,
tillsäta med kokad Tripe de Roche, utgjorde
vår hela föda. Tripe de Roche är en
swampartad osund wårt, som finnes på Klip-
por. Den åstadkommer häftig sweda uti in-
älsfwrorna; til och med utsot. Pålshandlarne
i de Nordwästra trakter, skola ofta lidit af
denna plåga, när de i hungersnöd måst til-
gripa nämnde wårt. Då sjukdomen ej utbryt-
ter i häftiga öpnningar, åstadkommer den fråk-
ning, samt ofta blodspottning och frampdrag
i magen.

Sedan wi lidit mycket elände, rådde jag
mina Betjånter at uppstålla Mårdfällor, som un-
der förledne Winter, åtminstone för kort tid, af-
hulpo vår brist. Ändteligen ankom en tropp
Indianer med tio Glådar Rött och Pål-
werk. Ehuru afmattade mina Betjånter wo-
ro, påtogo de dock sina Snöskidor och gingo
Indianerna til mötes, så snart de på af-
stånd blefwo dem warse.

Indianerne, som i våra afmagrade an-
sigtet kunde se den nöd, hwaraf wi trycktes,
gofwo oss sitt hela förråd af Sjuappar, Björ-
nar och Älgar. Kettilen sattes strax på el-
den

den och wi gjorde med glada hjertan en styrkande måltid, under det Indianerne njöto den glädjen, at hafwa afhjelpit wår brist.

Dastadt sin grymhet, åga Indianerhe dygder, som hedra menckligheten. De ådaga lägga en godhet och et ådelmod, som icke kan öfwerträffas af det ömaste hjerta. De kånna icke dessa låga tänkesätt, som så ofta wanhedra rikare och uplystare menniskior, och, så widt jag kånner dem, wet jag förwißo, at de skulle rådna öfwer de personers njugghet, som af Görsynen blifwit wålsignade med öfwerflöd.

Efter slutad måltid, begårde Anföraren som förut ej welat störa oss, något Tobak. Sedan han rölat en stund, sade han sig från Herr Fulton, som wintrade wid Stunksbushwuds-sjön, hafwa sorgeliga tidningar at meddela, hwilka nära gingo honom til hjertat. Jag bad honom röka sin Pipa i botten och dricka et glas Rum, innan han började sin berättelse; betygade och min förundran däröfwer, emedan jag handlat med Indianer från hans grannskap och intet hört något märkwärdt därifrån. Han swarade, at desse icke kunnat weta hwad sig tildragit, ty händelsen wore nyss updagad.

Herr

Herr Fulton war nödsakad at dela sitt Golt i två partier. Genom lottning bestämdes det ena at fiska och jaga, det andra at blifwa wid Huset. Fiskare-partiet bestod af Carl Januarius, Franz S. Ange och Ludvig du Fresne; idel infödda Canadesare, hvilke begofwo sig til wägs med Oxor, Isbillar och Fiskredskap, samt, efter åtta dagar, upnådde en beqväm ort. Där upbyggde de en Hytta och mādde en tid rätt wäl. Men snart felade dem Fiskar, och med Jagt woro de ej heller lyckligare, så at de nära omkommo af hunger. I detta tilstånd, sade Indianen, hade den onde Anden kommit i Januarii hjerta. Han, såsom den starkaste, hwilken kunde bätte uthärda hungren än de öfriga, fattade det omenskliga beslut at mörda den första Indian, som wisade sig, och han fann sig snart i belägenhet at verkställa det. Under deras högsta eländes, blef han warse en Indian nakas, som på ryggen bar en börd. Strax skyndade han sig til Hyttan, at förkunna sina Kamrater en nära förestående hjälp. E. huru afstärde de woro, gingo de dock Indianen til möte, så långt deras krafter medgofwo. Indianen kom och aflade sin börd, som bestod af två Ultrar och två Harar, dem han gaf åt Januarius, hwilken emottog denna gånf med stor förnöjelse. Hungern war så stark, at han blott skådde dessa kreatur och kokade dem i sin Kettil, utan at bort-

taga deras innanmäten. Denna hjälp blef snart förtärd. Januarius åt så begärligt, och betraktade Indianen med sådan förnöjelse, at hans Kamrater hoppades, det han förgrätit sitt förra beslut. De smictrade sig ock med den tanka, at han icke skulle nedlåta sig til en så djup läghet och skada en Man, som räddat deras lif. Följande morgon sade Indianen, at han med oro såg sig ej kunna göra vidare biträde, emedan han icke ägde Krut; men han wille i stället gå til Herr Fulton och förskaffa dem undsättning.

Januarii hjerta war likwål förhårdadt för den godhet honom skedt och erböds. Han bad Indianen hjälpa sig at på elden lägga en tung klabb, emedan hans Kamrater wora där-til för swage. Då denne bugade sig ned at fatta stäcken, dödade Januarius honom med et slag af Oxan, och släpade kroppen til dörren. Där styckade han honom, och lade i Kettilen af sin befriares kött så mycket han ansåg tillräckeligt för et mål. När anrättningen war färdig, twang han de öfriga, först at delta-ga i den samma, och sedan at kyssa kors-et på sitt bröst, samt wid alla Helgon swärja en obrottlig tystnad om förloppet; hotade dem tillika med samma öde, om de wägade up-täcka hans gerning. Förskräckte af denna ho-telse och öfvertygade om hans ordhållighet, förbundo de sig heligt at lyda hans föreskrift.

Hun-

Hungren öfvermågde ändteligen deras affsty; de äto omåttligt af denna fäseliga måltid, men hade därefter stark upkastning. Under det de så plågades, beklagade de sig tyst för hvarandra, at sjukdomen härrörde af Indianens förtårda kött. Januarius som det hörde, kallade dem narrar och spitsboswar, samt frågade dem, om de trodde, det Indianen skulle å nyo uplifwas. Med spottigt åtlöje bad han dem äfwen säga sig, hwilken kroppsdelen de ansågo wara den läckraste. De olycklige swarade, at de woro ganska sjuka, men wiste icke hwaraf. Innom två dagar war Indianen förtård, ty de hade inga andra föddämnen. Januarius beslöt åter skaffa sig menniskja-kött, om ingen annan tilgång skulle gifwas. I sådan affigt sökte han twist med S. Ange. Du Fresne wågade icke blanda sig i denna stridighet. Men Januarius, som i du Fresnes ögon wille synas så billig som möjligt war, ökade grålet, til des han låtsade icke längre kunna styra sin wrede. Därpå frågade han du Fresne, om icke S. Ange förtjant Indianens öde, emedan han sagt sig wilja uptäcka hwad de så dyrt förbundit sig at hålla hemligt. Du Fresne, som fruktade följderna af motsägelse, swarade, det S. Angets utlåtelse wäl wore at tabla. I det samma gaf Januarius S. Ange et slag af Wren och dödade honom. Därpå styckade han kroppen och kokade en del, af hwilken du Fresne, som

som ej dristade wågra, äfwen nödgades åta. Til lycka för den sistnämnde blef wäderleken snart mildare; Fiskar erhöles och de bägge öfverblefne gjorde sig redo at fara åter til Herr Fulton.

I sitt öfwerdåd twang nu Januarius den arme du Fresne, at på en Indiansk Gläde draga sig til Herr Fultons Hus; et gruffigt wäld på en af hunger så kraftlös Man. Tilwål, såsom denne, af fruktan för wäld, icke wågade göra motstånd, upfylde han denna otidiga förman med god upsyn. Under wägen erinrade Januarius honom flera gånger sin ed och de följder han sig skulle ådraga, - därest han yppade Januarii grymheter.

Herr Fulton emottog dem med sågnad, emedan han, för de dageligen ankommande Indianer, behöfde deras biträde. Han frågade strax efter S. Ange; men fick intet svar. På förnyad fråga svarade Januarius, at S. Ange följt en viss Indiansk Höfdinge på Jagt och skulle snart återkomma. En af Herr Fultons Canadesare bestred denna upgift, emedan samma Höfding, dagen för Januarii återkomst, wistats i Herr Fultons Hus. Januarius svarade, at han til äfwenlyrs tagit misste om namnet.

Flere dagar gingo förbi, och S. Ange uteblef. Januarius tilspordes å nyo, gaf samma svar och beropade sig på du Fresne, som af fruktan understödde Januarii berättelse. Herr Fulton lät sig dock icke nöja därmed, utan frågade bägge särskildt. Alf Januarius kunde ingen uplysning erhållas. Du Fresne däremot swåfswade på målet, och betygade omsider, det han med ed förbundit sig til ryskhet; men S. Ange skulle icke mera återkomma. Herr Fulton sökte nu mera öfver på honom, at en afstrungen ed icke förbinder, och at han skulle begå et af de rysligaste brott, om han för-döljde rätta sammanhanget; om han sielf wore offtyldig, så hade han intet förnuftigt skäl at förtiga det, som händt. Deßutom lofwade Herr Fulton honom trygghet för Januarii hämnd. Därpå upptäckte du Fresne hela förloppet, men bad Herr Fulton hålla det hemligt. Fulton försäkrade sig ej skola nämna det minsta, förrän detta ämne därnäst kom å bane, då skulle däremot du Fresne, i Januarii närvaro, berätta alt. De öfrige antastade flera resor Januarius och sökte förnä honom at gifwa uplysning om S. Ange; men han fortsfor hårdnackadt at tiga. Somlige sade honom rent ut, at han wiste om S. Ange mera än han borde; men han wisade sig kallsinmig wid sådane utlåtelsef.

Herr

S. Ange
gaf sam-
sne, som
se. Herr
ed, utan
ius funde
e däremot
nsider, det
; men S.
Herr Ful-
n, at en
han skulle
han för-
n sjelf wo-
uftigt skäl
om lofwa-
r Januarii
hela för-
det hem-
bla nämna
äst kom å
uarii när-
de flera re-
om at gif-
an fortfor
de honom
era än han
g wid så-

Herr

Herr Fulton hade nu förtyttat sina wa-
ror och gjorde sig färdig at lämna sitt Win-
terläger. Då allt war bragt i ordning, upbröt
han med sitt Folk. Första aftonen därefter
laddade han et par Pistoler och underrättade
sina Betjänter, så wäl om da Fresnes bekän-
nelse, som det straff han tilämnat misddäda-
ren. Därefter lämnade han sitt Tält och be-
gaf sig til en eld, omkring hwilken hans Ca-
nadesfare satt sig ned. Med sitt börjades å-
ter talet om S. Ange. Herr Fulton anmärk-
te det wara grymt at lämna honom ensam i
bland de Wilda i Stögarna, och tablade
Januarius, på hwilken, såsom förman för par-
tiet, största answaret skulle falla. Januarius
förargades, at denna saken åter skulle komma
å bane, och swarade, at S. Ange kunnat för-
ja för sig sjelf; han wore icke satt til dennes
waktare. Därpå gjordes samma förwitelse til
da Fresne, som, enligt aftal med Herr Ful-
ton, aflade en omständelig berättelse om Janu-
arii misgjerningar. Denna wille på stället häm-
na detta förtklenliga tilmåle, såsom han falla-
de det, samt nekade beskyllningen med den of-
förskämdaste fräckhet och under de faseligaste
eder. Nu ansåg Herr Fulton lämpeligt at
blanda sig uti spelet, och, för at, om möje-
ligt wore, förvirra Januarius, frågade han
honom hwilket stycke af menniskjo-kroppen han
höll för det smafeligaste. Januarius swarade
utan blygsel, at den, som ätit menniskjofkött

kunde bäst beswara den frågan. Men då de fortforo at fråga, förgat han sig ändteligen och svarade med raseri: *Goten*. Upmuntrade af denna utlåtelse, förföljde de honom med frågor, til dess han omsider bekände sin gerning och tillade, det han, i en sådan belågenhet, skulle ombragt sin egen Broder.

Herr Fulton kunde nu icke längre dölja sin orvilja. Han gick löst på *Januarius*, och förklarade honom för den argaste bos, hwilken ej allenast mördat och upåtit en oskyldig *Indian*, som ädelmodigt hulptit honom utur nöden, utan ock, med berädt mod, lagt hand å en wärnlös Kamrat, medarbetare och wän. Han wore et den menckliga naturens utskum och förtjände icke lefwa. I det samma sköt han brottlingen en kula genom hufvudet. Följande morgon forssatte han sin resa, och instälde sig uti *Michillimakinak* för befälhafwande Officeraren. Denne anstälde en skarp undersökning och gillade Herr Fultons gerning, men rådde honom, at icke återresa til den orten, hwarest *Indianen* blifwit mördad, på det de *Wilda* ej måtte spörja händelsen, och, på den oskyldige, hämnna sin ombragte Landsmans blod.

I *Februario* kom åter en tropp af 100 *Indianer*. Jag hade då söga *Rum* öfrig. Detta war mig en obehaglig omständighet, eme

en då de
ndteligen
muntra-
de honom
kände sin
ådan be-
roder.

medan Rum, wid all handel med de Wilda,
är en högst outhärlig artifel. Wid ankom-
sten begärade de strax Rum; men jag tilbys-
te mig först allt deras Pålsverk. Därföre
gaf jag dem hwad jag af denna starka dryck
kunde aflämna. De blefwo däraf muntre och
gingo glade i sina Båtar.

re dölja
ius, och
, hwilken
dig In-
ur nö-
gt hand å
och wån.
s utskum
nma sköt
uswudet.
esa, och
ör befäl-
tälde en
Fultons
återresa
wit mör-
rja hän-
a sin om-

I April besökte mig åter en tropp. Jag
war nu i stor förlägenhet, emedan ganska li-
tet Rum fanns öfrig, och ingen utsigt at er-
hålla mera. Jag nödgades således, genom
tillblandning af watten, göra det lilla förrå-
det en femtedel swagare. Sedan jag emot
Klädespersedlar tilbysit mig deras Waror, höll
jag, före min afresa, följande Tal:

af 100
m öfrig.
ighet, e-
me-

"Gatten mod. Vinner! Alltid har jag
wisat eder et godt hjerta. Alle weten I, at
jag warit medlidande mot Eder, Edra Hu-
strur och Barn. Sörjen därföre icke. Tän-
ken ej, at jag skall länge uteblifwa. Jag
hoppas, det Lifwets Herre gifwer mig mod
och styrka at snart återkomma med Waror til
Edra behof. I weten, at mina läppar icke
flöda af för mycken honung; at inga taggar
sitta på min tunga; at mitt öra icke är til-
stoppadt och mitt hjerta icke tillslutadt. Jag
hoppas därföre, at I, innan I begynnen
dricka, aflämnen Edra wapen, och icke hysen
onda hjertan, på det jag, wid min återkomst,

må träffa Eder alla wid hälsan. Jag wil frimodigt tala med Angelika Höfdingen i Michillimatinak. Han skal öppna sitt hjerta för Eder."

Sedan jag slutat detta Tal, sammanbragtes Wapnen och öfwerlämnades til mig. Därpå gafs dem Rum, hwarest jag återstälde dem sina Knifwar, Tomahawks m. m. at wisa, det jag hade förtroende til deras sinnelag och icke twiflade om deras willighet at lyda mitt råd. Sluteligen steg jag i Båten, winkade åt dem med handen och hälsades med 200 skott, dem jag beswarade med en salfwa utur våra Bewår. Så afreste wi, hjerteligen nöjde, at lämna vårt Winterläger.

Wi fortsatte vår resa til Skunk-floden. Där träffade jag det nygifte paret, som af mig redan blifwit undsagdadt, och inhämtade några underrättelser om Indianernas frieri, hwilka jag hoppas förtjåna mina Läsares upmärksamhet.

När en Indian ärnar gifta sig, och ser en Flicka, som behagar honom, wänder han sig til hennes Fader och begår dennes bifall med följande ord:

"Fader! Jag älskar din Dotter. Wil du gifwa mig henne, på det hennes hjertas

Jag wil
dingen i
stt hjer.

tas spåda rötter må så förwitla sig med
mina, at icke ens den starkaste storm kan
blåsa dem från hwarandra?

samman-
til mig.
jag åter-
ts m. m.
deras sin-
illighet at
i Båten,
sades med
en salswa
hjärteli-
ger.

k-floden.
som af
nhämtade
as friert,
sares up-

, och ser
nder han
nes bifall

ter. Wil
nes hjer-
tas

Ingår Fadren i förslaget, så utsättes en
sammankomst, til hwilken Friaren bereder sig
med swettning. Därefter insinner han sig hos
Glickan och röker sin Pipa. Under det han
så röker, fastar han til henne efter hand et
hundrade små pinnar af en tums längd. Så
många pinnar hon förmår upfånga med en
Trådfål, så många stånker måste Friaren gif-
wa åt Fadren, hwilken anser dem så-
som betalning för sin Dotter. Den unge
Krigaren gifwer därpå en måltid, til hwilken
han bjuder hela Slåkten. När denna und-
fågnad för sig gädt, dansa de och sjunga
Krigsfånger, hwarefter, och sedan stånker blif-
wit wärlade emellan Brudgummens och Bru-
dens anförwandter, Fadren påkläder de unga
två hwar sin Dfverräck, samt gifwer dem
et Skjutgewår och en Råfwerbåt. Därmed
är högtidligheten fullbordad.

När Grantsmännerne blefwo Herrar
öfwer Canada, woro de Wildas Bröllops-
Ceremonier ganska besynnerlige. Då en Al-
skare wille förklara sin ömhet för en Glicka,
den han utsedt, förskaffade han sig nattetid
tilträde hos henne, i hennes Slåctingars när-
waro. Han gick in uti hennes Wigwam el-

ler Hytta, hwilkens dörr wanligt bestod af en Hud, och trädde til eldstaden, hwarest några glöddande kål brunno. Där antände han en kåpp, nalkades sin Eköna och knäpte henne med kåppen tre gånger på näsan för at upwäcka henne. Såsom denna frihet togs med all anständighet, och war en införd sed, så fann Glickan sig icke där af förolämpad. I hela två månaders tid fortsattes detta upsäg. I medlertid umgingos de älskande med största återhållsamhet.

Så snart en Glicka blifwer Hustru, förlorar hon sin frihet och är, från den dagen, Glaswinna åt en Man, som intet ögneblick förgäter sitt herrawälde. Swart han går, måste hon wara honom följaktig, och wägar icke, med minsta wägran, upreta hans sinne; ty hon wet, at en emot honom underlåten pligt ådrager henne det hårdaste straff, ja ända til lifwets förlust. Den högsta frihet han henne tilståndjer, är at hon i hans närwaro kan sjunga och dansa; för öfrigt bekymrar han sig icke om henne mera, än om hwarje annan, den lifgiltigaste Person. Därjämte måste hon åtaga sig de mödosummasse Hushålls-syflor, dem hon ganska willigt förrättar, antingen af wana eller af kånslolöshet.

Jag erinrar mig hafwa läst en hit hörande händelse, som tildragit sig uti Båfwer-
Crik,

bestod af
arest nå-
nde han
pte hen-
för at
het togs
örd sed,
slämpad.
etta up-
nde med

Crit, tjugufem mil äfwanom Fort Pitt.
En Indianska, som såg några hwhita båra
wed på sina oxlar, tog deras Öra och brag-
te dem, innom kort stund, en ansenlig börd
på sin rygg. Hon nedlade den wid elden och
sade at hon icke allenast beklagade dem af
olt hjerta, utan ock ansåg för en stor nesa,
at se männer förrätta et arbete, som endast
passade sig för Qwinnor.

tru, för-
n dagen,
ögneblick
går, må-
ågar ic-
s sinne;
nderlåten
, ja än-
rihet han
närwaro
betymrar
hwarje
därjämte
te Hus-
t förrät-
tolsöhet.

Männerna hålla Qwinnorna endast dugo-
lige at föda Barn och dragas med lifwets
slår. De sätta större värde på Söner än
på Döttrar, emedan de hoppas, at af de
förra skola idel Krigare upwäxa. Döttrorne
förfakta de däremot af samma skäl, som för-
anlåta dem at förtrycka sina Qwinnor, samt
anse dem således endast wärdige at upwakta
Krigare och förrätta de sysslor, som skulle
wara Man-könets förnedring.

hit hö-
äfwere-
Crit,

Wi fortsatte wår resa til Kråkbo-sjön,
hwarest wi fälde några Wildgås och Ander,
hvilka dock denna årstid hade tranigt kött.
Där hwilade wi ock två dagar, at samla
krafter. Den tredje morgonen gingo wi i
dagningen til Sjös, och upnådde samma dag
Le grande cöte de la Roche, där wi åter
fälde två Björnar, hwilkas kött smakade oss
förträffligt. Därifrån foro wi til Tranbärs
sjön, hwarest wi erhöilo några Fiskar, och

plåckade så många Tranbär wi kunde föra. Vidare kommo wi til La Rame och Floden la Pique, där jag förra året war blottstald för Ogaschy, hwilken nu mera blifwit ombragt och således upphört at wara Pålshandlars sträck.

Detta war et af de många tillfällen, som öfwertrygade mig, at war warelles Uphofsman i ögnablick, då oangenåme erindringar eller aningar nedtrycka själen, tillfänder oss aldeles owäntad lättning. Wi äro allför mycket benågne at härleda denna snälla öfwergång från vår egen wisshet, samt räkna vår egen stärsinnighet och försigtighet til förtjenst när wi undgå faror eller åtminstone smickra oss med hopp at från dem befrias. Indianerne tänka i denna del riktigtare. De säga: Wi så af Lifwets Serre denna modighet som för ögnablicket uplifwar, rycker oss utur faran och förskaffar hjelp. Indianen beder dageligen Lifwets Serre om sitt uppehälle, och då han besegrad bindes tyd Marterpålen, tackar han honom, för den frimodighet han fått at låta öppna sina ädror. Denna förtröstan sätter honom i stånd at med frimodighet uthårda de ryssligaste smäl, och, under de grusligaste plågor, trotsa sin fiendes hätskhet.

Churu Tschippewahs och de fläste wil-
da Nationer i Norra America så tänka,
äro

de fbra.
Floden
blottstald
frit om-
hshand-

en, som
Ulphofs-
ndringar
nder oß
allför
wergång
vår egen
erst när
kra oß
dianer-
e säga:
modig-

rycker
o. In-
erre om
d bindes
för den
a ädror.
at med
al, och,
n flendes

ste wil-
tänka,
äro

äro likwål desse grundsatser icke allmänna. Mattaugwerßawacks skola, såsom det såges, icke dyrka något Gudomligt wäsende, och när de i Krig äro lyckliga, tillskrifwa de sin egen tapperhet och sticklighet den Seger de erhålla. Men ehuru de icke tro på Lifwets Herre, äro de dock i andra delar icke mindre wid- skeplige än andre Wildar. De föreställa sig at wiða Orter bebos af Onde Andar, för hwilka de mycket frukta; hwarföre de ock sorgfälligt undwika sådane trakter. De hysa desutom en annan widskrepelse. När någon af deras Stam wädeligt omkommer, taga de af honom en hand eller fot, hwilken de insalta rka och förwara, såsom et medel at afbjuda olyckor. De synas således icke inse sitt beroende af något godt Öfwerwäsende, men de frukta likwål ett ondt.

Widare togo wi vår resa til Pays Plat, och tilbragte där några dagar i sällskap med Pälshandlare, som äfwenledes wintrat bland de Wilda. Andra kommo med nya Handelsvaror til dem, som förbundit sig at återgå til Indianernes Öfnar. Men som jag icke åtagit mig widare tjänst, gick jag til Michillimakinak. Sedan jag där aflagt behörig redo för min förwältning, begaf jag mig til Tschippewahs-Point, en landspiis utom Gästningen, där jag lefde hos et Indianiskt Hushåll, som efter omständigheterne at

åt mig försärdigade Indianiska Skor och andra Klädes-perfedlar.

Under mitt wissande därstädes, erbödo mig Officerarne ofta at sofwä innom Gästningen; men såsom jag war wan at ligga i Slogarna, gaf jag merendels Indianiska lefnads-sättet företråde. Straxt efter min ankomst, tilldrog sig en händelse, som icke bör utelämnas.

I anseende til et Förråderi år 1764, då de Wilda, anförde af sin Höfdinge Pontiat, gjorde et utkast at, under förebrående af jet Bällspel, ombringa Inwånarne och ärostra Gästningen, hwilket ock til Ängelsmännernas stora förlust lyckades, war en Befallning utfärdad, at icke tillåta någon med Skjutgewär wäpnad Indian inkomma i Gästningen, ej heller, under hwad förewändning som helst, tillstāja någon Indianisk Hustru eller Glicka sofwä därstädes. Til yttermera säkerhet utsattes alltid dubbla Wakter, så ofta någon Rådplågning hölls med de Wildas Höfdingar.

Gouverneurens Förbud oaktadt, fick jag det infall at i Gästningen införa en förnäm Ansökrars Dotter med hennes Syster, och yprade denna min åstundan för en Officerare som ganska höfligt sade, det han wäl icke wä-

och an-

rbödo mig
stningen;
Sfogar,
lefnads-
ankomst,
bör utes-

1764, då
ge Pon-
rebårande
arne och
Engels-
, var en
ta någon
inkomma
föremånd-
Indianst
Til yt-
la Wak-
hölls med

, fick jag
förnäm
ster, och
Officera-
väl icke
wä-

wågade synbart understödja min önskan; dock
wille han därwid biträda, så widt hans tjänst
kunde medgiffwa. Jag försäkrade honom, at
Glickorna woro en förnäm Mans Döttrar och
at jag gick i bergen för deras uppförande.

Med Officerarens tillstånd wände jag
mig til två Soldater, och frågade dem om
de hade ledighet at från Tschippewahs Po-
int til Gästningen rulla et stort Gat med
Porter på Bouzeiller. De swarade sig därtill
wara hugade, så snart tillfället det medgaf.
Sedan jag köpt et Gat, och, medan Office-
rarne sutto til bords, rustat det utføre bran-
ten, berättade jag för Glickorna min tillställ-
ning, utslög bottnarna, bårade några hål at
insläppa luft och bad dem inkrypa. Med
någon svårighet öfswertalades de at wåga för-
söket, men intogo omsidor sin plats, hwaref-
ter bottnarne tillfogos. Därpå begaf jag
mig til Soldaterna och bad dem skynda med
uprullningen, emedan jag fruktade, at några
Glasfor sprungit, hwarföre jag ock wore an-
gelågen at med det snaraste undersöka förhål-
landet. Soldaterna följde mig utan upskof,
satte sina oxlar under Gatet och rullade det
upföre högden med mycken möda, hwarwid
de esomoftast anmärkte, at det war ganska
tungt. När de hunnit up emot Porten, gin-
go wakthafwande Officeraren och Commis-
sarien förbi, och frågade Soldaterna hwad de
hade

hade för händer. De svarade, at Gatet war
re upfyldt med Porter-flaskor, dem en Pålshand-
lare anmodat dem uprulla från Tschip-
perwahs-Point. Såsom et Skepp nyss an-
kommit från Detroit, låto de sig nöja med
detta svar, och anmärkte, at detta wore för-
träffligt, och at de nu skulle få godt El i
öfwerflöd. Knappt hade Soldaterna rullat fa-
tet ännu et varf, då olyckligt wis den ena
stötte sin fot så hårdt emot en Sten, at han
af smärta föll öfwerflödd. Den andra som
icke ågde styrka, at ensam hålla fatet, släp-
te det handlöst, så at det, såsom en blirt
rullade hela Branten utföre. Just som Ga-
tet räckte Slätten, föllo bägge bottnarne ut;
Glickorna kommo fram och bedrägeriet up-
täcktes. Til all olycka war befälhafwande
Officeraren i någden, när detta skedde; men
ehuru mitt företagande war et ostridigt brott
emot hans förbud, kunde han dock icke und-
gå at småle och säga til Glickorna: Rätt
artig Porter i Glasor! Glickorna åter blef-
wo så intagne af blygsel, at de flydde åt
Skogen och icke wisade sig på några dagar.

När Officeraren återkom i Fästningen,
blef jag efterfrågad och nödgades inställa mig
för honom, ehuru jag bekänner, at jag be-
fann mig i en obehaglig ställning. Han tog
en misnöjd upsyn och frågade, huru jag dri-
stade öfwertråda de Dagor jag wiste wara åt
Besätt-

Fatet wa-
en Pålsh-
Tschip-
nyß an-
ndja med
vore för-
odt Si i
rullat fa-
den ena
n, at han
andra som
et, släp-
en blidt
som Sa-
narne ut;
geriet up-
hafiwande
dde; men
digt brott
icke und-
a: Rätt
åter blef-
flydde åt
ra dagar.

Besättningen gifna, at förekomma wigtiga
följder. Jag, som kände Indianernaslyn-
ne, wore dubbelt straffwård i jämsförelse med
andra, hålft mig wore gansta wäl bekant,
at man icke utan wåda kunde anförtro sig åt
dem. Omfider tillade han, at han, för ex-
emplets skull, andra til warnagel, nödgade
sända mig i Bojor til Montreal. Jag ur-
sågtade mig uti min ångest så godt jag kun-
de, och försåkrade, det jag af hjertat ångra-
de mitt brott; hwarjämte jag ock horpades
förlåtelse. En så öppen bekännelse blidkade
honom. Han förklarade sig anse detta fel
såsom begådt af Ungdoms-yr, och wille för
denna gång hafwa mig förskonad; dock borde jag
taga mig til wara, at icke widare spela så-
dane streck. Denna godhet gick mig til hjertat,
så at jag lofwade upföra mig mera förståndigt.
Detta löfte upfylde jag ock med redlighet;
ty ehuru detta försöket, at lurendråganämnde
Glickor in uti Gåstningen, aflopp utan o-
lägenhet, hade jag dock ingen widare frestle-
se, at blottställa mig för Gouverneurens o-
gunst.

ästningen,
ställa mig
at jag be-
Han tog
ru jag dri-
e wara åt
Besätt-

Den 11 Augusti, ankommo Pålshand-
larne från Mississipp och medbragte den be-
rättelse, at Herr Ramsley och hans Broder,
under wägen til S. Joseph, på et besyn-
nerligt sätt, räddat sig från en tropp Indi-
aner af Poës-Nationen.

Poës

Poës äro et ganska wildt, grymt och emot Angelsmän fiendteligt Folk, samt tillskynda de sistnämnde all den skada de förmå under deras resor til och från S. Josephs Stort, hwarest några Fransyska Pålshandlare med nämnde Indianers tillstånd uppehålla sig.

Det synes, som skulle de Wilda hafwa budit Canadesarne i land. I den förmodan at de hade Pålswerk til salu, befalte Herr Ramsey sitt Folk landstiga. Då han skulle gå utur sin Båt, wadade tre af Indianernes Krigare uti wattenet up til halsen, togo Herr Ramsey utur sin Canot, och släpade honom til stranden. Hans Canadesare landade strax därpå, och wille följa sin Herre; men när de sågo Ellofwa Indianer i neiden, och märkte dessas Anförares onda affigt stego de åter i sina Båtar, lämnade den Canot, i hwilken Herr Ramsey och hans Broder sig befunno åt sitt öde, och rodde til en närgränsande Ö, at åskåda utgången af et uptråde, som hotade deras Herre med lifwets förlust.

Tre Indianer bundt Herr Ramsey wid et Träd, bewakade noga hans Broder, och plundrade hans Canot, utur hwilken de hämtade så mycken Rum de förmådde dricka. Därpå instämde de i sino Krigsfänger, up-
tän-

tände en stor Eld jämte Trädstammen, wid
hvilken Herr Ramsley war bunden, och satte
sig ned på Jorden, hwarest de öfwerhopade
honom med förakteligatilmålen; kallade honom
Käring och nödgade Brodern at deltaga i så-
dane skälsord.

De Wilda ombringa wanligt en Kriga-
re på följande sätt. De föra Fången i en
Hytta, binda honom med Tåg af smala qwis-
tar wid en Trädstam, och gifwa honom en
Stallra, med hvilken han måste framla me-
dan han sjunger Mord-Krigsfången: Lif-
wets Herre! Se mig an med wälbehag.
Jag är en Krigare. Jag hafwer bort-
kastat min Kropp i utbyte mot den Onde
Anden. När denna Sång är slutad, lös-
bindes fången och nödgas springa Gatlopp e-
mellan två rader Qwinnor, försedde med
små Käppar. Efter detta straff, tillagas en
måltid af Hundkött, Björnister och Hallon,
hwaraf han tvingas at äta. Widare bindes
han å nyo wid Marter-pålen, omkring hvil-
ken Bed lägges. Han sjunger därpå sin
Krigsfång. Qwinnorne antända weden och
han sjunger, under det han brännes. Slut-
teligen uphåmtas benen och fästas wid Krigs-
standaret; en hög Stång, målad med Eino-
ber. Man säger at Gallover-Nationen, el-
ler rättare: Wildhafre-Indianerne (solle
avolne) döda sina Hustrur och Barn, innan
Longs Resor, 9. 3 de

de gå i Krig, på det Fienden ej må erhålla några Fångar.

När Poës började röna merkan af Ru-
men, undersökte de Banden, som woro gjor-
de af Widjebark, och låto lägga Wed om-
fring Pälén, at alt måtte wara i beredskap,
här de wille förbränna Herr Ramsey. Kort
därpå loföde de honom; och bragte honom
til Krigs-Rittelen, at til sin Mords-måltid
anrätta Kött af Hundar och Tiger-Katter,
blandadt med Björnister och Wildhafra, hwar-
af de ock twungo honom at äta. Herr Ram-
sey, som kände Indianerne, fullgjorde alt
detta med munter upsyn, och sade sig om-
der wara mått. Därefter blef han återförd
til Marter-platsen, och fastbunden wid Pälén.
Här bad han dem med största frimodighet om
tillstånd at hålla et Tal, innan han begaf sig
til et annat Luststreck. När man biföll hans
begäran, uttryckte han sig på följande sätt:

”Det är sannt, at Lifwets Herresändt
mig til dessa Indianer, hwilkas hjertan ä-
ro fulla af förgiftadt Blod; och såsom de
wilja, at jag skall förändra luststreck, skall
jag frimodigt gå til en annan Handelsplats,
där jag finner goda Indianer. I weten
gönsta wäl, at jag, ifrån den tid jag blef
Pälshandlare, har jag beständigt haft med-
lidande med Eder, edra Qwinnor och edra
Barn,

Barn, och alltid för eder öpnat mitt hjerta. Men nu har den Onde Anden förenat sitt hjerta med edart, at skicka mig til et annat Luststreck, och jag fröjdar mig däröfver, ty jag är i det Landet mera känd, och bekant med större Krigare, än I någonsin varit. Jag anser nu alla edra Anförare såsom Råringar, och såsom jag är Peschschekey (d.ä. Bufflen) wil jag til slut med eder taga mig en dryck, och därom bära tidningen til det andra Luststrecket.

Sedan de upmärksamt afhört detta Tal gjorde de sig färdiga at ombringa honom. Han märkte det, och bad sin Broder icke låta mot det falla, ty han hoppades ännu undkomma deras grymhet. Han borde endast flitigt förefse dem med Rum och immerfort påfylla deras Glaslor. Brodren efterkom troget denna anvisning, och utdelade rikeligen Rum i bland Indianerne. När Herr Ramsley omsidor märkte, at de woro nog öfverlastade, och icke mera kunde åstadkomma någon olycka, bad han Brodren afståra de Band, med hvilka han war bunden. Därpå fortforo de bågge at gjuta Rum i de Wildas halsar, til dess ingen känsla mera fanns öfrig. Upretad af den grymhet de welat på honom öfwa, affskar han nu, tillika med Brodren, alla deras strupar, inpackade å nyo i Båten alt, hwar de bragt i land, och rodde så

med allmöjlig skyndsamhet från stället. Hans Folf ropade emot honom och betygade sin frögd öfver hans räddning. Så snart de bragt sina Gater i ordning, togo de en annan kosa til sin bestämde Ort.

Jag erhöåll sedermera den underrättelse, at Herr Ramsey kommit til Michillimackinac där befälhafwande Officeraren lyckönskade honom til sin befrielse; imedertid höåll Herra Ramsey icke rådeligt, at någonsin mera taga den wågen.

Wid denna tiden förenade Pålshandlarna sig til et Compagnie Land-melice, och jag deltog i denna inrättning, såsom Adjutant och Lieutenant. I Junio 1780 inlopp den berättelse, at Pålshandlarnewid la Prairie des Chiens (Hundfåltet), hwarest en tåmmeligen stor Stad, efter Indianernas sått, år anlagd, nedlagt sin Handel, och at Americanerne i stor myckenhet förenat sig med Illinois. Denna Stad, som bebos af Indianer från flere Nationer, ligger på andra sidan om Kentucky, under Spanska Regeringen, som på den motswarande Stranden byggt en Fästning, i hwilken en Officerare med Tolf Soldater åro förslagde at hindra smygghandel.

Befäl-

Befälhafwande Officeraren i Michillimakinat anmodade mig at ledsaga et parst Indianer och Canadesare til Mississipp, hwilket ärende jag åtog mig med nöje. Wi lämnade Orten med 36 södliga Indianer af Nationerne Ottigaumees och Sioux, uti Nio Barkbåtar, lastade med skänker för de Wilda. Efter tre dagars färd blef jag sjuk såsom jag tror, af det mödosamma lefnads-sätt jag fört i Tripegons-Ödemarkerne. Men såsom mitt ärende fordrade skyndsamhet, och ingen af Sällskapet kunde uppfylla en Tolls skyldigheter, grep jag mig an, hälsst jag tillika fruktade, at blottställas för swära följder, i fall jag icke skulle kunna forisätta Resan.

Fjerde dagen lågrade wi oss wid Sjön Les Puans, (Stank-sjön) så kallad, emedan de Indianer, som bebo dess Stränder, äro högst osnygga. Där bekommo wi en myckenhet Hjortar, Björnar, Mais, Meloner och andra Fruktar. De Södlige Indianer hafwa flera Byar, och äro mera höfsade än de Nordliga. Luststrecket är warmare och Jordmånen mera fruktbarande, så at Inwånarne med dragelig möda där hämta sitt Lifsuppehälle. Deras Hus äro täckta med Måfwer, samt innuti pryddes med Bågar, Pilar och andra Krigswapen. Deras Sångar bestå af Bart och Rörmattor.

Vi reste vidare til Ouisconsin, en
 wacker Flod, som hela 60 Sjömil ar så
 strid, at wi, på halfannan dag, i våra Bå-
 tar lade hela denna sträcka til rygga.. Vi
 sågo där en ofantelig mängd Wildgås, An-
 der och andra Foglar. På denna Flod nöd-
 gades wi utpacka våra Canoter och båra
 Warorna två mil öfwer Land. Vi lågrade
 oss wid Stranden, för at följande morgon
 med dagen upbryta, men en af våra In-
 dianer blef där biten af en Skallerorm
 som i sin skälla hade fjorton leder.

Deßa Ormar äro ganska driflige och in-
 finna sig stundom uti Husen. Herr Beatty
 berättar, at då han i et litet Hus, wid In-
 niata-Floden, predikat, hade en Skaller-
 orm insmygt sig därstädes. Men han blef
 lyckligt upptäckt och dödad. Innan man hun-
 nit hämta sig från denna förskräckelse, up-
 täckte man ännu en Orm af samma slag,
 hwilken äfwen dödades, innan han gjorde nå-
 gon skada. Indianerne tro, at en föddande
 Hustrus förlofning befordras, då hon i hon-
 den håller skjerten af en sådan Orm och ska-
 rar Skallran. Det förtjänar ock anmärkas,
 at Indianerne af deßa Ormar borttaga
 giftblåsan, och sedan på sina Gälttåg föra
 Djuret lefwande med sig i en Låda.

sin, en
är år så
åra Bå-
a.. Wi
åß, An-
flod ned-
och båra
lågrade
morgon

åra In-
allerorm

e och in-
Beatty
wid In-
Skaller-
han blef
nan hun-
se, up-
ma slag,
jorde nå-
föddande
n i kon-
och ska-
märkas,
borttaga
åß föra

Den

Denna obehagliga händelse hindrade vår resa, till dess den olycklige sjuke halp sig sielf, dermed at han utur wadan bortskar det sårade stället, pålade salt och krut, samt förbandt skadan med löf af Röda Pilen. Nu kunde han strax färdas vidare, och fördrog sin smärta med den ståndaktighet, som utmärker Americas Wildar.

Följande dagens afton lågrade wi oss wid floden. Et starkt regn föll och Indianerne gjorde sig hyttor af bark. En af dem upptäckte händelsewis bland Träden et litet hus, i hwilket en hwit man fanns liggande på rygg, med afsturna armar. Wi förmodade, at han nedslatt sig på denna orten, och at någon elak Indian mördat honom, hwilket oss måste nyligen skjedt, emedan kroppen icke hunnit angripas af råta. Innan wi foro vidare, begrofwö wi honom.

Följande dagen upnådde wi de så kallade Grenarne (Forks) af Mississipp, och träffade der 200 Indianer af Råsnation-
nen til häst, wäpnade med spjut, bågar och pilar. Vår ankomst tycktes icke särdeles fägnas dem. Då wi wille landstiga, lemnade de sina hästar och togo oss noga i ögnasigte. Sioux frågade mig, om jag fruktade för detta folk. Jag swarade mig ofta hafwa sedt en större tropp Indianer, och dem wil-

dare, än någon af de södliga stammar. Vi slego derpå i land. Strax togo Råfwarne våra Indianer wid handen och budo dem i sitt läger. Innom en timma tillagades der en måltid af fem Hundar, Björnar, Båfrar, Hjortar, Bergkattor och Gjuppar, stekte i björnister och blandade med hallon. Efter slutad måltid, höllo Indianerne en dans, hwarpå höfdingen, til våra Indianers Anförare, höll följande tal:

„Bröder! Vi stätte oss lyckliga at se eder. Vi hafwe intet ondt hjerta emot eder; och fastän wi til språk icke äre af samma nation, som I, så äre wi dock til hjertat ense. Vi äre alle Indianer, och höra med glädje, at vår store Fader har medlidande med oss, samt sticlar oss betäckning och redskap til jagt.“

Anföraren för våra Indianer svarade:

„Mine Barn! det är sant, at vår Store Fader sändt oss hit, at i förwar taga de skinn och hudar, som på Sundfältet äro under Capitain Longlads händer, på det icke Storknifwarne (nemligen Americanerne) må bortröfwa dem. Jag är kommen med den hwhita mannen, at gifwa eder beskydd och frut til jagt.“

Då Talet war slutadt, utdelade wi skänker,

ter; satte ut våra båtar och lemnade Käfwarne på det vänstapsfullaste sätt.

Efter sju dagars resa kommo vi till Sundsfältet, der vi funno det för Köpmannerna samlade påismverket i et litet hus under Herr Longlads och några Indianers förvar, hoplagdt i balar. Vår ankomst var dem ganska angenäm. Sedan vi hämtat någon hwila, utsökte vi trehundra balar af bästa godset och lastade med dem våra båtar. Sexillo, dem vi icke kunde berga, upbrändes, at de ej måtte falla i Americanernas händer. Derefter begofwo vi oss på återresan till Michillimakinak.

Vi hörde sedermera at Americanerne infunnit sig fem dagar efter vår afresa, at angripa oss; men till deras stora harm woro vi redan borta. Efter 17 dagars färd kommo vi till Sjön les Puans, där vi träffade et Indianskt läger. Söljande dagen stego vi uti våra båtar, och kommo, efter 80 dagars frånvaro, åter till Michillimakinak. Jag wäntade der belöning för min tjenst, men förwisades till de Indianske Pålshandlarne, af hwilka jag aldrig erhöll någon ersättning för min möda.

Genom denna förlust war jag bragt i saknad af lifwets nödtorftigaste uppehälle; jag

jag förblef dock ej länge i detta obehagliga tillstånd, utan fann snart understöd hos de Wilda. Men såsom detta bistånd icke kunde förskaffa mig utvägar at wistas i Borgerliga samlesnaden, nödgades jag, genom Rörmän- nernes wännskap, söka medel at komma til Montreal, dit jag afwen anlände den 27 September.

Jag sökte der min förne husbonde, i hopp at blifwa understödd; men han war död; hans brorsson erböd mig likwäl at tilbringa 14 dagar i sitt hus. Jag fann mig där icke så, som jag önskade; bad honom derföre anförtro mig et förråd handelswaror, tjenlige til påls-handel samt lofwade betala dem med skinn och hudar. Han swarade, at hans Magazin stod öpet til min tjenst; men wid underjökning fann jag der ganska få för mitt ögnemärke tjenlige saker.

Jag tog derföre afsked af min wård, och hyrde egna rum för penningar, dem en rodn försträckt mig; reste derpå til Quebec, hwarest en Herre tog mig i tjenst, och lemnade til mit eget wal, at resa åt det håll jag ansåg tjenligast för hans handel.

Sedan jag utsedt mig et behörigt förråd af handelswaror, lemnade jag Quebec, för at begifwa mig til Tadoussac, wid ändan af Strömmen Saguenay, icke långt från
från

behagliga
hos de
icke kunde
borgerliga
Röymån-
omina til
den 27

bonde, i
war död;
tilbringa
där icke
rföre an-
tjenlige
dem med
at hans
men wid
för mitt

in wård,
dem en
Quebec,
och lem-
t håll jag

brigt för-
Quebec,
wid an-
icke långt
från

från S. Laurentii Gloden. Ungefär 9 mil
från Quebec, ligger en by, som bebos af
Loretto-Indianer, hwilke egenteligen höra
til Huronerna. De äro omwände til Christ-
na Vårn af Jesuiterna, och bekänna sig
til Catholiska Kyrkan. Qwinnorna hafwa
förrändranswärdt god röst, och sjunga Psal-
mer i sitt eget språk, på et sätt, som förtjus-
ser. Dessa Indianer bruka jord och föra
des afkastning til affalu. Till seder äro de
de oskyldigaste af alla Americas Wildar.
Deras hus äro anständige och bygde på Ca-
nadessiska sättet: de utgöra ock et undantag
ibland de slästa Indianer, emedan de sällan
nyttja starka drycker. I gemen äro de til
växten smale, men wäl och starkt bildade.
De hafwa korta swarta hår, dem de öfwer
framdelen af hufvudet raka från öra til öra,
men bära dock hwarken mössa eller hatt. Så
som alla andre Wildar, hafwa de skägg-
växt; men den är knapt synbar. De bort-
pläcka öfwen sorgfälligt hwart och et hår,
som framsticker, så på öfre läppen som på
hakan, och nyttja dertill en måsingetråd, hwil-
ken de til den ändan sammanwridit i skapnad
af en tång. Det är bekant, at alle Pälz-
handlare, endast til detta bruk, förefse dem med
denna wara. Baron de la Hontan felar myc-
ket, då han säger, at Indianerne icke haf-
wa skäggväxt. Öfwen så Lord Kaimes, när
han försäkrar, at en Indian, på sin kropp,
icke

icke har något hår, utom på hufvudet, öfwer ögonen och på ögneläcken, samt at man på honom icke märker spår til skäggväxt. Denne uppgift är ogrundad, och kan bestridas af hwar och en, som haft omgång med detta folk. Major Robert Rogers, hwilken wisserligen kände Indianerna så wäl som någon annan, säger, at de uprycka skägget, hwilket förutsätter, at de af naturen icke äro skägglöse. Jag har trodt mig böra anmärka detta, emedan Lord Kaimes ej allenast frändömer Indianerna skägg, utan ock, på denna oriktiga grund, bygger den satsen, at de tilkommit genom en särskild skapelse.

Tadoussac ligger wid hafsvidan norr om S. Laurentii floden, och bebos af några få så kallade Bergs-Indianer, hwilka hufvudsakeligen lefwa af fiske. Der uppehöll sig ock en Pälshandlare, Herr Martin, för min nye husbondes räkning. Man finner der en Gransk Präst och en Kyrka för Indianerne, som alle äro Catholiker. Jag dröjde i denna by 14 dagar, under hwilken tid Ameriscanske kapare beständigt kryssade i grannskapet. En morgon blefwo wi genom rådet warse et litet Skepp. Denna syn oroade så wäl Prästen, som Indianerna. Pälshandlaren och jag sökte öfvertala Indianerna at förswara sin post; men Prästen, ehuru lönt från England, satte sig med häftighet deremot.

idet, öf-
t at man
äggwärt.
beskridas
med det-
ilken wis-
som nå-
stägget;
icke äro
anmärka
ast från-
på dens-
n, at de

norr om
af några
vilka huf-
pehöll sig
för min-
er der en
dianerne,
de i den
Ameri-
grannska
n töcknet
proade så
dåls-hand-
nerna at
huru lönt
ighet der-
emot.

emot. Deras blef jag uppretad och begärade
med iswer, det måtte jag taga några af hans
Hjord med mig at undersöka, hwilken Na-
tion Skeppet tilhörde, ehuru jag hade stark
misstanka, at det war en Americanst Kapa-
re. Wi begofwo oss til stranden, men kunde
icke räkna Canonernas antal; gingo därpå til-
baka. På min enträgna begäran, beslöto
Indianerne gemensamt följa mig och an-
gripa Skeppet. Wi klädde oss alla lifa och
stego i våra Båtar. När wi kommo närma-
re, funno wi et litet för ankar liggande Gar-
tyg, som endast förde 8 små Nickhakar. Jag
lade strax til den ena sidan, och gaf Indi-
anerne anvisning at ro til den andra,
för at, om möjligt wore, omringa Skeppet
på alla sidor. Så snart wi upnådt det, fä-
tade jag et tåg och gick om Bord. Capitai-
nen blef orolig, och hans fruktan ökades än-
nu mera, då han såg sig omgifwen af Cano-
ter fulla med Indianer, som förde Skjut-
gewär och Tomahawks; dock gick han mig
til mötes, slog mig på axlen och frögade,
om jag hade något at begära. Jag war för
flok at därpå strax swara. Han frögade mig
därpå om jag åstundade Skorpor. Jag swa-
rade: Kawin. (Nej). Han skakade då sit
hufwud lifsom at säga, det han önsade we-
ta mitt ärend. Indianerna kommo imed-
lertid om bord, och Capitainen, som endast
hade Sju mans besättning, då vårt antal där-
emot

emot bestod af 50 wäl bewäpnade Män, wiste icke hwad han skulle företaga, dock lät han, förmodeligen mig till behag, sit Golt frambära Rum och Skorpor. Jag förnam i det samma, at Skeppet war Angelskt och frågade Capitainen på Angelska hwem det tillhörde. Han blef då angenämt öfverraskad, och berättade sig föra Quebecks Postbåt. Wi woro ock å wår sida nöjde, at wi icke bemött honom ohöfligt. Indianerna framträdde och räckte Capitainen sin hand. Han följde oss därefter i våra Båtar till lands, där wi spisade middag i Prästens Hus. Följande dagen woro Herr Martin, Prästen och jag budna om bord, där wi hade en förträfflig måltid, med Vin och andra starka drycker i öfverflöd. Olyckligt wis drucko winog tappert. Under återresan förebrädde Prästen mig, at jag samlat Indianerna till det ämnade anfallet. Så wäl af detta, som af hans förra uppträdande, blef jag oändeligen upretad och kastade honom i hettan öfwer bord; dock räddades han genom Matrosernas biträde. Då wi kommo till Lands, råfde wi uti slagsmål, men blefwo åtskilda. Sedan ruset lagt sig, räckte wi hwarannan händer och fortsoro at wara wänner, såsom förut.

Följande dagen inföllo Indianerne i en Garsot, som beröfwade dem bruket af sina lemmar och förorsakade, at de talade uti yrsel.

yrfel. Åfwen jag angreps af denna sjukdom
men blef, innom tre weckor, återstald genom
tjenliga medel.

Wintren kallades, och mitt långa wi-
stande i Tadousac bragte mig i nödwändig-
het at fortsätta resan på Snöstidor, samt fö-
ra alla mina Varor på Indianiska Slädar
öfwer höga Berg. Wi hade hela tre weckor
en ganska beswårlig färd uti djup Snö ge-
nom Saguenays-land, til dess wi upnådde
Chetutimy. Floden wid hwilken denna plats
ligger, har Ebb och Flod och salt Watten
halfwa vägen til Hafs. Där bodde få In-
dianer, tillika med en Pälshandlare, hos hwilken
jag tillbragte Wintren, gick på Jagt och fål-
de en myckenhet Djur. I början af Wä-
ren fortsatte jag på Båtar min resa til S.
Johans Sjö, samt därifrån til Sjön Scha-
bumutschoin, 7 Indianiske Dagsresor norr
om Sjön Arbitibis.

Jcke långt från Watten-fallen i Floden
Panebatash, gick jag i land, och upsteg på
et högt Berg at undersöka en stor Grotta,
som war 200 steg djup och wid mynningen
tre steg bred. Där fann jag et stycke Malm
af 3 tumis fyrkant. Uttra skorpan war svart
och ganska tunn; men brottet gult. Jag
förlorade detta stycke efter ankomsten til Que-
bec,

bec, hwarest några mina wänner försåkrat
det wara af mycket wårde.

Jag begaf mig nu 80 mil djupare in
åt Landet, än någon Pålshandlare före mig
wistats. Den 26 Maji 1781, kom jag til
Sjön Schabumutschoin, där jag årnade
endast tillbringa få dagar, men några Indi-
aner försåkrade mig, at detta ställe skulle wa-
ra et förmånligt Winterläger. De lofwade
äfwen förese mig med Skinn, Fiskar och
Hudar. Jag beslöt därföre nedsätta mig där-
städes; byade et beqwämligt Hus och under-
höll två Indianer med deras Hustrur och
Barn til Jagt. Den 29 utsatte wi våra
Måt och singo på 4 timmar en stor mycken-
het Goreller, Gaddor och andra Fiskar.
Wild Fogel fanns där ock til ömnighet, så
at wi dageligen hade sådant Willebråd två
gångor på vårt Bord. Därjämte kokade wi
Wilda Rötter af flera arter. Den 17 kom
en Tropp Indianer, hwilka oändeligen fåg-
nade sig, at en Pålshandlare där satt sig
ned; i synnerhet en sådan, som talade de-
ras Språk.

Under mitt wistande därstädes, såg jag
en stor myckenhet Ormar. Särdeles påstade
jag en dag min upmärksamhet wid en Orm,
som uti Skogen, där jag spatserade, döljde
sig bland gräset. Jag skar strax en lång
Räpp

försåkrat

ppare in
öre mig
i jag til
årnade
Indi-
Pulle wa-
lofwade
skar och
mig där-
ch under-
strur och
wi våra
mycken-
Gissar.
ghet, så
bråd två
okade wi
17 kom
ligen fäg-
t satt sig
hlade de-

såg jag
fästade
n Örm,
e, döljde
en lång
Räpp

Räpp och lät deß ena ända långsamt falla på ormens hufwud. Han begaf sig undan och jag hörde honom tydeligt skallra. Under det jag betraktade glansen af hans utsågliga sköna färgor, kastade han sig hastigt tilhopa såsom et nystan, för at på mig göra et utfall. Jag insåg min fara, fattade räppens lilla ände och lät den tyngre falla på ormens hufwud. Han blef deraf döfwad, och jag nyttjade tillfället at, med et förnyadt slag fullkomligt döda honom. Jag mätte honom och fann hans längd stiga til halfsjette fot; tjue-aste stället af kroppen hade 4 tumms omkrets och stjertens skallra nio leder, hwilke här tros utwisa åren af djurets ålder. Men jag håller denna uppgift osäker, emedan man icke för wisso wet, huru gammal Skallerormen är, då första leden af skallran wisar sig. Köttet är til smaken förträffligt och jag har ofta ätit det med stor förnöjelse. Indianerne förgifta icke sållan Skallerormar med tobaksolja.

Jag wil ock här nämna några ord om twänne andra ormarter, nemligen Ralkonsormen och den swarte Watn-ormen. Den förre är längre än Skallerormen. Den har på ryggen ränder och i ändan af stjerten et spjut, til skapnad likt et skeppsankar, samt dubbla tandrader i sina käkar. Namnet härleder sig från ormens låte, som liknar en kalkons racklande. Vid Mississipp i lefwer
Longs Resor, 10. R han

han af wild hafra, som växer bland det långa gräset, uphöjer ofta sitt hufvud och gifwer från sig et låte, likt falkoner, för at låcka dessa foglar, dem ormen, så snart de nalkas, genomslinger med spjutet och förtär.

Indianerne betjena sig af den swarta Watn-ormen när de gå i fält. De utbryta först de giftiga tänderna; binda sedan hufvud och stjert tillsammans, så at ormen sitter dem omkring lifvet såsom et bälte. I detta tillstånd måste han snart omkomma. Samma bälte aftaga de alla oftnar och påkläda det följande morgon. Under mina resor såg jag en gång, wid sjön Ontario, en sådan orm simma med en flat fisk i munnen. Jag sköt honom med mitt gevär och räddade dermed fisken utur hans käftar.

På min lilla fästning hade jag beständigt hisad flagg, som af Indianerna hållades med skott. Den troppen, som då (den 17 Junii) war hos mig, höll en Rådsförsamling och gjorde mig en skänk af två stora Båswerstians-Räcker, utom flere sköna skinn och en myckenhet lifsmedel, hwilket alt jag ärfatte med Tobak, Rüm, leksaker och Krut. Två dagar därefter lemnade de mig, dock med begäran, at jag måtte afbida deras återkomst, hwilket jag ock lofwade, under beting, at de då skulle med sig föra Pålswerk til utbyte af Handelsvaror. Jag kunde fullkomligt trygga mig til deras ordhållighet, hvar-

det lån-
och gif-
för at
snart de
förtår.
swarta
utbryta
hufvud
ter dem
etta til-
Gamma
låda det
såg jag
dan orim
Jag stöt
dermed

hvarföre jag och qwarblef, i sällskap med två
hwhita samt två Indianer och deras Hu-
strur. Wi tillbragte tiden med fiske och jagt:
och såsom många Holmar lågo i näjden, be-
gofwo wi oss dit at skjuta Foglar, hwilket
satte oss i stånd at hålla godt Bord. På
en af dessa Dar upptäckte wi två Indianiske
Hyttor, som, efter alt utseende, warit län-
ge öfwergifne. En half mil från dem träfs-
fode wi en lång med Cinnober målad Stång
på hwilkens spits tre hufvudskålar woro så-
stade. Rundt omkring stället sågos benen up-
hängde. Indianerna förmodade dessa wa-
ra, för många år tillbaka, där upfatta.

eståndigt
hålsades
(den 17
rsamling
ra Båf-
finn och
jag år-
h Krut.
g, dock
deras å-
nder be-
Dålswert
nde full-
dållighet,
hwar-

Den 24 Junii kom en tropp Indianer
från Sjön Arbitibis, hwilka förde med sig
et ansenligt förråd af goda Skinn-waror och
torrt Kött, hwilket alt jag inköpte. Efter
slutad handel gaf jag dem, enligt bruket,
någon Rum, som, i anseende til den långa
resa de gjort, war dem en angenäm skänk.
De drucko rikeligen, emedan jag bestod där-
af något öfwer wanligheten, och jag fann
altid min räkning wid sådan friskostighet.

Den 16 Julii kommo 50 Indianer
med sin Wårjagt. Skinnen woro något sam-
re; men jag inköpte dem, emedan jag gerna
nyttjade alla tillfällen at öka mitt lager. E-
mot slutet af månaden infunno sig de In-
dianer

dianerne, hwilkas ankomst jag afbidode. Jag erhöåll nu full last för mina Båtar med hwilka jag, i början af Augustus, afreste och efter 6 weckors färd anköm til Quebec. Mina Herrar, öfwerlygade om min redlighet och slit, belönade mina mödor med en anse-
lig Skänk, utöfwer det som betingadt war. Jag bestöt nu öfwergifwa detta wädeliga lefnads-
sätt; men förtärde snart mina penningar, så
at jag nödgades begifwa mig til Montreal,
där en god wån försörjde mig öfwer wintren.

I Maji gjorde jag en liten resa til Fort
Georg, som ligger wid Slön S. Sacre-
ment. Där förblef jag någon tid hos Mo-
hawks-Indianerna, som i närden hade sit
läger. En Indian af denna stam, wifade
år 1756, i början af Franska och Indian-
ska Kriget, et märkwärdigt prof af behjerten-
het och kall öfwerläggning.

Denne Indian, som för sin steklighet
och förundransvärda slughet i Kriget, hwar-
under han nedgjorde flere Stender än någon
annan af de wid England förbundna wilda
Nationer, kallades Silfwerhåll, kom af en
händelse til Fästningen, då en Soldat skulle
med 500 prygel afstraffas för et rus. Han
betygade strax sit misnöje däröfwer, at man
så nifligt handterade en Man; gick til Be-
fälhafwande Officeraren och frågade hwad
brott

brott Soldaten begäddt. Officeraren, som icke fann godt, at låta förhöra sig; lät bortleda Silfwerhåll och antyda honom, at man mid sådane tilfällen kunde umbära Indianernas sållskap. Wa! Wa! ropade den Wilda, hwarfdre är dock Soldaten bunden? Man swarade: Emedan han haft et rus. Är det intet annat, inföll Silfwerhåll, så hämta hit en rad Hillebårdar och binden Officeraren, ty han öfwerlastar sig två gånger om dagen. Med denna utlåtelse lämnade han Gästningen och sade til Soldaten, det han skulle snart återkomma och frälssa honom från straffet. Strax därpå, när den brottslige war bunden, och Trumslagaren wände på signalen, kom Silfwerhåll tillbaka, gick med en Tomahawk och en Skalperknif på Officeraren och sade: Gader: Är du en Krigare, eller blott anser du dig wara det? Är du tapper, så tillåter du icke ditt Folk slå denna Soldat, medan jag är i Gästningen. Tag mitt råd. Spara detta goda Angelsta blod, hwilket du kanske i morgon behöfwer emot Sjenden. Officeraren wände sig om och swarade med en sträng blick, at Soldaten hade öfwerträdt sin pligt och måste därför straffas. Godt! swarade Silfwerhåll; Straffa honom; men wi skola snart se, om du är en tapper Krigare, såsom en Indian.

Et par dagar därefter red Officeraren utom Gästningen. Silfwerhåll hade lagt sig i förväg på magen efter sin plågsed, då han lurade på Giender. Officeraren red förbi, utan att blifwa honom warse; men i det samma rusade Silfwerhåll fram, fattade tyglen samt befalte Officeraren strax afstiga och fäkta med sig. Officeraren, som icke fann rådligt att wäga sitt lif mot en Wild, wägrade afstiga och gaf Håsten spårrarna. Silfwerhåll märkte hans afstigt och gaf i stället håsten med sin Tomahawt et slag att han stupade. Officeraren föll; dock utan att skada sig. Nu, sade Silfwerhåll, äro wi lika; och emedan du har et par Pistoler samt en wärja, kan du ju icke undandraga dig att slå med mig; Men Officeraren fortsfor att wägra. Silfwerhåll tillade, att ju Officeraren hållit sig för en Krigare, då han låt afstraffa en af sina hwhita Glaswar, som brutit Krigslogen; nu syntes han däremot hafwa förgåtit sin wärdighet, då han nekade fäkta: sluteligen utlåt han sig, med en alfwarf sam upsyn, det han hade stor lust att sticka Officeraren til et annat Luststreck, men såsom en sådan medfart icke instämde med hans afstigt, ej heller skulle tilräckligt förödmjuka honom ibland de öfrige Krigare, hans Bröder, så ågde han nu gå hem, enär han behagade; följande morgon wille dock Silfwerhåll själf infinna sig i Gästningen med en skalp

ficeraren
lagt sig
då han
förbi,
det sam-
ade tyg-
liga och
ke fann
d, må-
n. Silf-
i stället
at han
at ska-
o wi li-
er samt
a dig at
rtfor at
fficera-
låt af-
om bru-
ot haf-
nekade
en alf-
lust at
ck, men
de med
t föröd-
e, hans
år hon
Silf-
med en
skalp

skalp af hästen och berättat förelöppet. Offi-
ceraren skattade sig lycklig at undslippa för
så godt föp, ehuru han hade tre mil at åter-
gå til Fästningen.

Följande morgon visade sig Silfwer-
håll och frågade efter Officeraren, men blef
icke insläppt. Någre andre frågade hvad
han åstundade. Han berättade då det, som
förefullit emellan honom och Officeraren;
framvisade hästskälpen och tillade sig nästa
morgon vilja gå i fält, fånga en gammal
fåring samt sända henne at taga befäl öfver
fästningen; ty den werkelige befälhafwaren
dugde endast at wid bordet fåtta med hundar
och kattor, på det de ej måtte äta mera än
han. Derpå begärte han och erhöll Rum;
samt gick åstad at fullborda sin förklarade
föresats; men blef kort derefter dödad i en
träffning.

Innan frosten inföll, återfor jag til Mont-
real, och besökte mina gamla vänner i Cah-
nuaga, hos hwilka jag roade mig efter In-
dianska lefnadsfättet, det jag ständigt wår-
derade högre än umgänget med Canadesare.
Dock besökte jag stundom höfsade sällskaper;
och såsom jag ägde skäl lig färdighet at dansa,
war min närvaro alltid angenäm. Alla Ca-
nadesare, högre och lägre, finna särdeles nö-
je i dans; och fast den lägre hopen icke der-

uti hunnit wida, äger den likwäl en lätthet och ledighet, som, ehuru något obeleswad, likwäl icke är obehaglig. Wid sådane sammantråden undfågnar man gästerne med surt Spaniskt win, af det röda släget, och ehuru denna wälstågnad synes ringa uti de bättre sällskaper, tror man sig dock dermed här göra sina wänner tilbörliq heder.

När wintren war förbi, beslöt jag gå til Quebec, och derifrån söka tilfälle at fara öfwer til England. Den 11 Octob. 1783 gick jag i Quebec om bord på et Faring, och kom efter en lycklig segling, den 30 följande Novemb. til London. Der ingick jag Afhandling med en slägting, som anförtrödde mig et förråd waror til ny handel på Canada. Den 15 April 1784, begaf jag mig således å nyo til America, och landsteg efter ellofwa weckors resa i Quebec; men åtskillige omständigheter fullkostade hela förslaget, så at jag nödgades försälja warorne til underpris, och iunom få månader war aldeles utblottad.

År 1785, träffade jag en wän, som försköt mig respenningar til Nya-York. I Februarii företog jag denna resa på släde, och lefde, efter ankomsten til nämnde stad, så innskränkt jag kunde. Der blef jag bekant med en Loretto-Indian, känd under namn af In-

n lätthet
elefwad,
ne sam-
med furt
ch ehuru
de bättre
här göra

ag gå til
at fara
ob. 1733
Goring,
i 30 föl-
ingit jag
nförtrödde
på Cana-
g mig så-
steg efter
n åtskilli-
förslaget,
e til un-
r aldeles

som för-
. I Se-
ade, och
stad, så
ekant med
namn af
In-

Indianen Johan, hwilken under friget stadt
i Americanernas tjenst, och nu af Con-
greffen afbidade sin belöning. Han hade för
dem stridt i 9 år, och dödat många fiender,
men endost erhållit en mustött, två täcken,
tre knåband och 100 piastrar i papper, dem
han icke kunde til något bruk använda. Så-
som jag förstod hans språk, anmodade han
mig at hos Gouverneuren föredraga sitt ålig-
gande. Han berättade, det i början af fri-
get, Storkniswarne (Americanerne) til-
styrkt honom at förändra sitt hjerta emot
England, lofwat förefse honom med alt hwad
han behöfde, erbudit owanligt hög betalning
för hwarje fiende, den han skalperade, samt
förbundit sig at wid frigets slut gifwa honom
et stycke land, hwaraf han kunde beqwämligt
lefwa med sitt hushåll. Men alla dessa löf-
ten woro oupfylde. Jag förebrädde honom
sin lättsinnighet, i det han låtit göra sig af-
fällig från sin Store Fader, å andra sidan
om hafwet (Konungen i England); at han
låtit sitt hjerta drifwas af föränderliga win-
dar, och til åfventyrs wore den ende Lo-
retto-Indian, som hade två hjertan; hwar-
före jag ej heller fann mig hugad at hos Con-
greffen något bidrağa til hans förmån. Men
sedan han betygat mycken ånger öfwer sitt
fel och beklagat, det han i Nya York icke
ågde någon, at hwilken han kunde anförtro
sin angelägenhet, åtog jag mig omsider at bi-

tråda honom. Fyra dagar derefter kom han tillbaka, med berättelse, at Congressen wore församlad, och at hans fordran helt säkert skulle tagas i öfverwägande, så framt jag wille följa honom til Gouverneuren och föra ordet. Ogerna åtog jag mig detta ärende, emedan jag i friget tagit en nog werksam del; men på hans enträgna böner insann jag mig för Congressen, hwarest Franklin war Ordförande. Han frågade mig, om jag kände Indianen Johan. Jag swarade, det jag först i Nya York blifwit bekant med honom, och endast, på dennes uttryckliga böner, kom at tala för honom. Herr Franklin bad mig derpå försäkra Indianen, at hans anspråk skulle fullgöras. Kort derefter blef jag föreskallad och erhöll en anvisning på 100 Piastrar, hwilken en wiß Köpman skulle infria. Men denne wågrade utlägga nämnde summa, hwaröfwer Indianen blef så upretad, at han bad mig säga Köpmannen, det Congressen och hela des betjening woro skurkar. Följande dagen erhöll Johan en ny anvisning som godtgjordes. Full af glädje började Johan, såsom en ägta Indian, dricka och swärma, så at han efter tiodagar, dem han tilbragt under beständigt rus, af hela summan icke hade et öre öfrigt.

Denna tillfällighet skaffade mig bekant-
skap i et Köpmans-Hus, som försträckt mig
Wan

Waror til et nytt Handels-försök med Indianerna. Jag begaf mig följakteligen öfwer Albany uppföre Mohawks Sloden til Tyska Slätten (Germany flats) och tilbragte där tre dagar. Någre Oneida-Indianer anmødade mig där at nedsätta mig hos dem, tio Dagsresor från Fort Stanwix. Jag följde detta råd, men fann snart, at i deras nejd ingen förmanlig utsigt wisade sig, begaf mig således til Sjön Jenessi, dit jag ankom den 14 December. Sedan jag bragt mina saker i säkerhet, lät jag min Betjening bygga mig et Hus. Så snart Höfdingarne förnummo min ankomst, gjorde de, med sina unga män mig et besök. De wäntade skänker, och jag funde ej wägra dem. Därpå begärte jag tillstånd at wintra i deras land. Somlige biföllo, andra affslogo det. Omfider efter hållen rådplågning, tillsade de mig, at jag måtte fortsätta bygnaden. Men kort derefter infunno sig några Indianer och antydde mig at strax komma til Rådsförsamlingens Eld (rådplågning). Jag följde dem och nedsatte mig jämte en af Anförarne, då hastigt en annan upreste sig och höll följande Tal:

”Du är Socker, så kallas du på ditt språk. Men du måste icke bära för mycken sötma på dina läppar. Alla Oneida-Indianer säga sig hört, det du kommit hit at under någon förewändning bemågtiga dig wårt

wårt land: Det skall icke ske. Mina unga Krigare tillåta ingen Angelsman bo ibland sig. Du torde göra såsom den stora Anföraren Johnson, hwilken begärade en jords fläck, eller en bädd, på hwilken han kunde ligga; och då wår Anförare det biföll, tog han en stor sträcka af wår jagtpark i besittning. Gannolikt torde och du önska med dina drömmar göra infråktninga i wår naturliga rätt. Wi ålskade Sir William och bewillade således hwad han begärade; men du ären Främling, och må icke taga dig sådane friheter. Jag råder dig därföre i morgon wid dagningen afresa, annars skola våra unga Krigare plundra dig; det skall då icke mer stå i wår magt, at förhjelpa dig til de dina.

Emedan jag nämner Rådsförsamling, så wil jag beskrifwa Skapnaden af et wid Gort Pitt til sådane sammanträden uppfördt hus. Bygnaden war lång, med två, på behörigt afstånd från hwarandra, anlagde eldstäder, utan spiset och afdelningar. Til ingång i huset tjenade två dörrar, en wid hwardera gassen. Öfwer dörren war en Sköldspadda utskuren, den stammens sinnebild som der församlades. På hwardera dörrposten sågs en gammal mans ansigte bildadt, at betekna den allvarsamhet och wishet, som fordrades hos Rådets medlemmar. På bägge sidor utmed wäggen, war en lång bänk inrättad

tad af bräder, halfannan fot hög och fem fot bred, på hwilken Indianerne dels plågade sitta, dels sofwa. Den war betäckt med en artig matta af rör. Öfwerste Officerarens plats är wid öfre ändan af bygnaden.

Til följe af Oneida Indianernas beslut packade wi tillsammans våra waror och begofwo oss til Gästningen Oswego, hwarest genom min egen oförsigtighet, at icke följa Befälhafwande Officerarens råd, alla mina waror, blefwo af Tullbetjeningen borttagne. I denna sorgeliga belägenhet för jag till Catarague, erhöll nytt förlag, men kunde, för tillfötande olyckor, intet uträtta til min fördel, utan återkom år 1786 fattig och utblottad til Quebec. Där beordrades jag at följa Herr Johan Johnson, som wid Niagara skulle biträda en Indiansk Rådsförsamling. Indianerne emottogo honom med en salswa utur Gewären, och sedan de bekommit Rum dansade de hela natten, under Krigssånger. En af dessa sånger lydde så: "Omssider är vår gode Gader ankommen. Han har brutit sig igenom de små qwishtarne och rengjort mågen fram at träffa oss. Han har gjort oss rita skänker och begär blott denna stora båd- den. (En landsträcka tecknad på Herr Johnsons Charta.) Kläckan 12 följande dagen hölls Rådsförsamlingen. Herr Johnson fram- lade sin Charta, och en, landsträcka, från

Co

Toronto til Huroner Sjön, aftråddes.
Höfdingarne underteknade gåfwo Brefs wet med
tefning af sina Totams. (Skydds djur).

Efter flera mindre betydliga öden åter-
for jag omsider til Fäderneslandet, fattig och
utan at hafwa för min framtid skördat nå-
gon waraktig frukt af åfwanbestrefne mödor.

tråddes.
wet med
jur).

n åter
attig och
dot nå
möder.

UMFREVILLES Resor.

WARD

2

Q

n
m
v
2
to
D
o
te

m
fu
be

de
M
he
och
de
p
m
blo

EDVARD UMFREVILLES

Beskrifning om Hudsons Baye och dess tilgränsande Wildar.

Ar 1771, begaf jag mig, såsom Skrifvare, i tjänst hos Hudsons Bays-Compagniet, med 15 Punds Sterling årtig lön, och tilbragte Ellofwa år wid denna syssa. Men då Grantsmännerna, år 1782, borttogo de två bästa Nederlagsplatserna; Fort York och Fort Churchill, blef jag fången, och nederlade sedan min tjänst, när dessa orter i Friden återställdes.

I anseende til den långa tid jag tilbragt wid Hudsons-Bay, tror jag mig således kunna meddela en omständelig och trovärdig beskrifning om Ortens beskaffenhet.

Imland de Författare, som skrifvit i detta ämne, hafwa så varit nog opartiske. Någre hafwa af fördomar, andre af okunighet, hållit sina Läsare bakom luset. Ellis och Robson äro de bästa, som meddelat underättelser om detta Land. Den första som Philosoph och Lärar, den sednare såsom orwåldig och forskande. Mig återstår således blott at tillägga hwad depe förbigådt.

De

De Länder af Norra America, på hvilka Gudscons Bays Compagniet äger utestående rättighet at handla, ligga Norr om Canada och utgöra til en del Kusten af detta ofantliga Land. Gudscons Bay är egentligen et stort inländiskt Haf, som sträcker sig från 51 til 65 grader Nordlig bredd och från 78 til 95 gr. Östlig längd, räknad från London. Denna Wit stiger i längden til 970, och i bredden til 690 Engelska mil samt är öfveralt omgifwen af land, utom emot Norden, där flere Dar och ännu icke undersökta Landsträckor widtaga. Emellan dessa löpa Sund, som förena Gudscons och Baffins-wikarna. Compagniet har endast nederlagsplatser på Södeligaste Kusten och wid Bayens Sudvästra hörn. Först drefs endast handel med de närboende Wilda, som der insunno sig at byta sina warer; men i senare tider har man beghynt sända Handelsbetjenter til afågsnare Horder. Emellan tid drifwes denna handel icke med all den nytta för England, som möjlig wore. Två Skepp och en Slup, lastade med Handelswaror affändas årligen och återkomma med de inbytta Pålsverket. Så wäl på dessa Fartyg som wid Handelsplatserne, sysselsätter Compagniet ungefär 315 personer.

Landets sträckning från Söder til Norr är någorlunda känd; men om dess beskaffenhet

het åt väster, har man få underrättelser. Jag har sjelf rest til den 120 graden väster om London, genom flera Nationer, dem jag funnit fridsame och begärlige efter Europeiska waror.

Om det inre landets egenskap kan man icke lätteligen utlåta sig nog förmånligt. Alla slags lifsmedel finnas der til största öfverflöd. Luststrecket är der mycket lindrigare än wid hafskusten. Inwånarne synas icke sakna något af det, som kunde gifwa dem en beqwämlig lefnad. Äfwen wid hafskusten fann jag landet på långt när icke så eländigt som man ständigt beskriwit det. Luststrecket är wäl kallt, men oändeligen hälsofarligt, och våra Landsmän besinna sig, under wilstandet der, på sin hälsas, wid beständig sundhet. Jag har der tilbragt ellofwa år utan minsta främpa. En främling, som besöker dessa orter, skulle lätteligen af Indianernes förswagade omständigheter draga den följd, at luststrecket wore ganzt skadeligt för menniskjokroppen; men orsaken til denna swaghet bör sökas icke uti lustens beskaffenhet utan i misßbruket af hitstiga drycker. Indianer dricka brännwin så omåttligt, at man snarare må förundra sig deröfwer at de lefwa än at man ser dem utmårglade och förtärda. Det är en sorgelig betraktelse, at dessa arma Wildar på sådant sätt årligen minskas, at deras själa-förmö-

Umsrevilles Resor, I. 2

gen

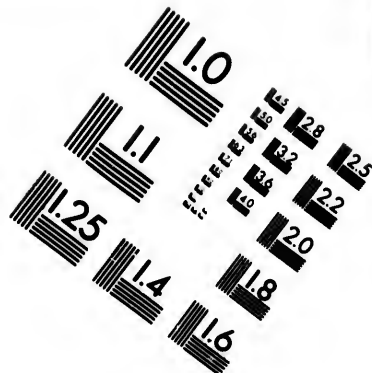
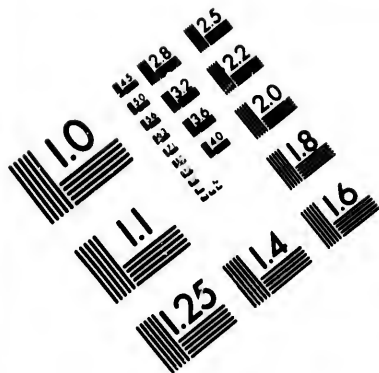
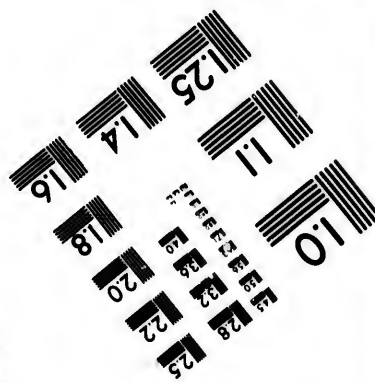
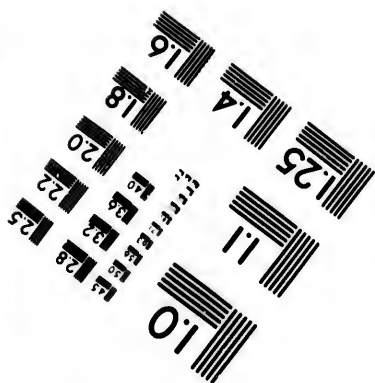
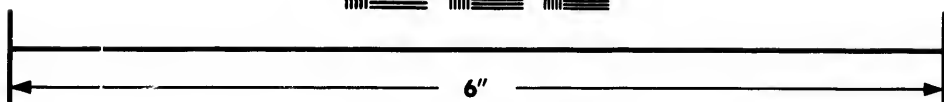
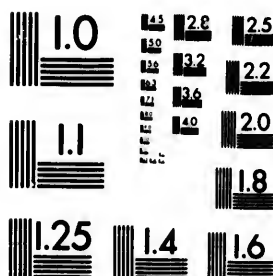

IMAGE EVALUATION TEST TARGET (MT-3)

Photographic Sciences Corporation

**23 WEST MAIN STREET
WEBSTER, N.Y. 14580
(716) 872-4503**

1.5
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

10
1.5
1.6
1.8
2.0
2.2
2.5
2.8
3.2
3.6
4.0

genheter förnedras, deras sinnen blifwa nedslagne, deras kroppar förswagade, och således detta fordom raske folk redan wid en ålder, då de späda barnen som bäst behöfde sina föräldrars understöd, ej mera förmår uppehålla de sina.

Sort Nork, der jag tilbragte åtta år, ligger på 57 gr. 2 min. Nordlig Bredd, samt 93 grader väster om London. Luften är oändeligen sund, särdeles under vintermånaderna; och ehuru sommarhettan der är mycket starkare än i England, så verkas dock detta omskifte icke på deras hälsa, som der uppehålla sig. Wid strängaste källden är luften klarast och muntrast. Den häftigaste källden rönes wid solens uppgång. En god Farenheits Thermometer stod ofta i Januario 50 grader under 0; då deremot qwicksilfret under sommaren plågade icke sällan stiga til 90 grader, så at skillnaden emellan högsta köld och värma utgjorde et belopp af 140 grader. Från November, til Wårdagjämningen angripas Ängelskt och Franskt Bränwin, Rum och dylika saker af källden, så at de antaga en stadga lik honung. När man för källden utsätter Franskt Bränwin i et färl af 110 Galloners rymd, flyter det efter 4 timmar ej mera genom tappen. Under waktrummet der Soldaterne bo, och hwarest en nästan beständig eld underhålles, äro källare anlagde af 8
 till

til 10 fots djup. Likväl har jag i dessa på-
läre sedt Angelst Porter så frensa, at af et
helt Orhusvud blott några få Galloner fun-
nits flytande. Allt det öfriga war förvand-
ladt til en ismassa, som, då den smältes, icke
hade ringaste styrka. Et watsfat, som låg
48 timmar i fria lusten sprängdes. Innom
en timma sätta sig dunster så tjocke på fen-
stren, at ingen kan genom dem se hwad sig
utanföre tilldrager. Sådane fåsta sig ock uti
rummen wid wäggar och tak. Jorden är oup-
hörligt kälad. Midt i sommaren upptinas blott
4 fot af öfwersta skorpan, och i de tjocka
skogarne uplösas kälén endast til 2 fots djup.
Kölden är obestriktigt genomträngande och med-
för stundom swåra werkningar. De infödde
söka på alla sätt skydda sig för des wäldsam-
het; men blifwa dock icke sällan et offer för
des följder. De, som träffas af detta öde
äro särdeles at beklaga. Sedan de länge ut-
hårdat de grymmaste plågor, angriper kölden
omsider de ädlare delar och ändar den olyck-
liges lif.

Redan under den första winter jag här
tillbragte, tildrog sig en händelse, som lifligt
wisar köldens bedröfliga werkningar.

Den 6 Januarii 1772, reste tre Angels-
män Farrant, Tomson och Rofs bittida om
morgonen ut at fånga Snöripor och, såsom
här

hår brukeligt år, anskaffa lifsmedel för Factoriet. De skulle uteblifwa tre weckor och sedan återkomma med det förråd de samlat. I början af denna resa borde de fara öfver en flod, som ännu icke fullkomligt tillfrusit. De sofwor förden skull första natten wid des strand, i affigt at isen följande morgon skulle finnas tillräckligt stark.

Den 7 upstego de kl. 9 at fara öfver floden. Men de hade icke långt hunnit på isen, när de, af de u-sligande dunster och det ofrusna watnet märkte, at de ganska snållt fördes utföre strömmen. Isen, på hwilken de befunno sig med två slädar och lika många hundar, war en stor flinga, som nu af ebben drefs åt hafwet.

Den 8 förde floden dem åter uppföre strömmen, men icke så högt, som til det stället der de först märkte sin olyckliga ställning. Wäderleken war imedlertid dragelig, och endast någon snö hade fallit om natten. Ibland sina saler hade de et litet förråd af bröd, det de bakat nyss före afresan, samt en bouteille brännwin. Elf dessa lifsmedel hämtade de sig då och då någon styrka.

Den 9 fortfor wädret at wara klart och lindrigt. Floden dref dem tillbaka, men icke så högt som den föregående dagen. Isflin-
gan

gan kallades icke någondera stranden. De nödgades således förblifwa på henne och låta sig å nys af ebben föras mot hafwet. Annu hade de något bröd och bränwin öfrigt. Natten tilbragte de under et lådertält.

Den 10 war ännu wäderleken blid. Om natten föll någon snö. Gloden förde dem åter upp emot strömmen och de antwände all möda at upnä stranden. I sådan affigt lämnade de sina saker i Tältet; Rols tog sin bössa, frut, hagel, et ulltäck och eldtyg; Farrant, blott en klädnad af Båfwerfkin och Tomlon alsintet. Den ene hunden följde dem och den andre förblef wid släddarne. Sedan de tilbragt största delen af dagen med fruktlös försök, wände de åter til sina släddar. Men olyckligwis war isen bruten, och de sågo med försträckelse släddarne simma förbi på en annan flinga, samt den arme hunden förgåfwes med bitande och ryckande bemöda sig at lösas från tältet, hwarwid han war bunden. Samma dag war deras brödförråd förtärdt. Ebben förde dem nu widt ut i fjärden, så at de förlorade landet utur sigte. De sågo och tillgås med andra hafsfoglar i stor myckenhet flyga sig på alla sidor.

Den 11 tiltog kölden men war dock nog lindrig, i mån af luftstreck och årstiden; natten mulen, men dagen klar. De olycklige sågo

sågo land emot öster, och sedan åt nordn. Gloden förde dem emot stranden och gaf dem åter hopp, men utan fullbordan. Farrant föll i watnet, då han skulle gå från en isflinga til en annan. Han räddades med möda. Rols hade en torr skjorta i sin säck. Man påklädde Farrant den samma; svepte honom i sin Bäsverräck och ilade honom at sofwa, emedan han war utmattad. Man upsatte ock omkring honom isstycken, at afhålla wädret. Et stycke socker, det de ännu hade öfrigt, utgjorde födan för den dagen.

Den 12 war wädret mildt, med snöfall och håstig blåst från NO. Innan dagningen strandade isflingan på et grund, så at, då Gloden återkom, watnet öfwerföllde denna sorgeliga fristad. De nödgades således wäcka Farrant, men funno honom redan död. De öfrige twänne förblefwo imedlertid på stället, til dess watnet fallit. Under det de der suto och gråto jämte sin afledne kamrats kropp, kom en Skálhund upp på isen, men rörde ej kroppen, utan såg sig endast omkring med upmärksamhet. Tomson bad Rols skjuta detta kreatur; men i sin förtwiflan kunde han icke fatta et sådant beslut. Derefter wandrade de omkring, utan at i tålnet känna wädersvecket. De förtärde sin sista säckerbit, och hade nu intet åtbart at tilgripa.

Den

Den 13; nordlig wind, håstlig och tjock
luft; natten strång och kall. De olycklige
gingo fram och åter emellan iskullarna, utan
at weta: hwarthån? Tomsons händer woro
redan så upswålde, at de icke mera kunde
rymmas i hans skinnwantar. Hans ansigte
war och swullet; han började yra och afled
samma afton.

Den 14 lade sig stormen, men kölden
tiltog. Watnet öfwerströmmade isen, på hwil-
ken Rols, nu mera ensam, sig besam. Kort
derpå kom en annan stor isslinga, på hwilken
han räddade sig med möda. Han dref nu
fram och åter emellan iskullarna; men emot
aftonen wisade sig solen, och gaf honom be-
grep om wäderstreck. Han war och så lyck-
lig at samma afton upnä stranden af Sacto-
rie-ön; men tog miste om kosan. Utmattad
sökte han upstända eld; dock fruktlöst. Wid
försöket kylde hans fingrar, som redan myc-
ket lidit, emedan han bytt wantar med Tom-
son. Äfwen fötterne woro genomfålade, in-
nan han upnådde stranden. Natten tilbrag-
tes i denna belägenhet på något ris, det han
samlat til bädd.

Den 15 begaf han sig på wägen til
Sactoriet, men war så swag, at han flera
gångar föll. Ömsider, sedan hans fingrar
blifwit aldeles genomfålade, kom han änteli-

gen kl. 7 e. m. till Factoriet och loföade ett skott, till teken af sin närvaro. Någons spits fanns tyld, men för öfrigt war han wid redigt förstånd. Den ene hunden återkom tillika, och hade varit hans ofskiljaktige följeslagare. Den räddade måste låta aftaga nästan alla sina fingrar. Åfwen någon blef mycket wanstäld. I öfrigt wardt han stickligt återstäld, och lefwet ännu i sin hemort, Orkudsjame, på en pension af 20 Pund.

Under starkaste kölden är luften renast. Hela dagen simma i luften otroligt små isstriklar, som drifwas med vinden och fästa sig wid hwad helst de träffa. Om aftonen skimra stjernorne med owanlig glans, och det strålände Norrstenet utbreder sig med snällhet åt alla håll. Wid Gudsöns Bay äro så nätter då man icke har detta lustskjen, spelande med strålar, än af ljusröd, än af mjölkhwit färg, under tusende omwäxlingar.

Under Wintren är luften ofta så upfylld med dunster, at Solen, hela weckor, icke kan ses. Detta töcken uppstiger från öppna Hafwet; fryser af den häftiga kölden till rimfrost och drifwas af windarne så långt inåt Landet, at jag, femtio mil från Kusten, sedt Eräden, på den sidan, som wisar emot wärdet dermed beträffa.

Under den kalla och klara årstiden lysa ej allenast Stjernorna med ovanlig pragt, utan också till ovanlig myckenhet, hvilket, tillslutna med månens milda och glada sken, gör Vinternätterna oändeligen sköna. Man får äfwen se Wädersolar, hvilka äro såkra förbud af storm; äfvenså Wäder-månar, när de från Hafwet upstigande dunster af Kölden huppäckas.

Wid Churchills Fort, på 59 graders bredd, är Jordmånen merendels bergig samt nära Kusten torr och naken. Innom sju mil från Hafwet, ses inga skogar; följaktligen är Sactoriet blottstält för stränga vindar och den håftiga kölden. Träden äro också mycket smärre än wid Yorks Fort. Man räknar bland dem En, Gran, Asp och Björk; men alla dessa af så obetydlig storlek, att nödigt bränsle för Sactoriet icke anskaffas utan största möda. Ju längre man kommer åt Norden, desto mera finner man Jorden blottad på växter, till dess man omsider, i de frusna Ödemarkerna icke mera träffar ett enda Grässtrå eller spår efter Människor.

Wid Churchills Fort är också vintern ganska lång. Emot slutet af October förbåda de korta dagarne och en strängare köld, att vintern tillstundar. Från den tiden till medlet af Maj, är Jorden begrafwen under Snö

och frost. De bästa förvaringsmedel emot kolden finnas stundom otillräckelige. Flere djur ändra färgen och blifwa snöhvita. På resor omkomma Människor icke sällan. Men denna vinter aflöses af en verkksam Vår. Grön-
 skan tilltager med otrolig skyndsamhet, så snart Solens värmande strålar infinna sig. Träden skjuta löf med ovanlig hast, och på en kort tid finna Factoriets Inbyggare sig i stånd, at införda sina Trädgårdar, som sås wid medlet af Junius.

Lufstrecket wid det något södligare Fort York, är mildare. På den kortaste dagen upgår solen fl. 48 min. til 9. Wid de nord-
 ligare Nyj men är marken aldeles icke frukt-
 bar, och joromånen så lös, at regnfall och öfversvämningar beständigt bortföra flodernas sidor. Med behörig skötsel kan man dock an-
 skaffa Kraße, Radiser, Salat och Kål, til nöd-
 torftigt behof. I synnerligt goda år mogna äfwen ärter och bönor; men detta inträffar så sällan, at desse växter här räknas bland läckerheter.

Landet är merendels för ögat fladt, och ej sällan sumpigt. Granarne, som här fin-
 nas af flera arter, äro små och i någden af hafvet oftast frofuge, så at de ej särdeles tjena til bygnader. Det samma gäller om Enar.

Men

Men då man begifwer sig längre in åt landet och derifrån åt söder, finner man träd af anseeligare wäxt. Omkring Albany och Musfort finnas sådane af allehanda storlek. Der är ock luftstrecket wida mildare. Potat-ter, Roswor och nästan alla trädgårdswäxter lyckas utan särdeles möda, och det är tro-ligt, at man der kunde så spannemål med framgång.

I alla stogar af denna södligare trakt, är marken täckt med en tjock mossa, uti hvil-ken allehanda buskar wäxa, som bära krus-bär, winbär, hallon, m. m. Öfwer alt träffas ock en wiß wäxt, den de infödde kalla Wisukaputa. Indianerne nyttja den så som hälsömedel till The, det äfwen Euro-peerne finna både smaketligt och sundt. Wäx-ten är Aromatisk, nyttig wid torrwerk af förkylningar, styrker magen, lättar hufvud-et och befordrar utdunstningen. Utwertes brukas den på blånader, inflammationer och öppna stador; I sistnämnde fall nyttjas den stött til pulwer.

De Wilde kring Gudsöns Baye woro i början et resligt, wälwäxt och starkt folk; men efter sin bekantskap med Europeer, äro de det icke mera, emedan misbruk af starka drycker til dem föras, hvilka förderfwa dem så på kroppens som sinnets wägnar. De äro af

Men

af naturen omåttligt benågne til detta slags utswåfningar; det är således dubbelt lastbart af menniskjor, som wilja anses för uplysta, at ännu mera befordra denna böjelse. Et sådant upförande är derjämte oflokt; ty i den mån Indianernes antal förminskas, måste ock pålshandelen med dess fördelar aftaga. Man bör dock icke hoppas, at Europeerne låmpa sin egen winst efter de Wildas werfeliga nytta, så länge de kunna med den omåtteligaste winning föryttra sitt brännvin. Den Wilde bortbyter hela sitt förråd af skinnwaror, ända til sista slarkwan på sin kropp, emot det gift, man til honom försäljer under namn af Ängelskt brännvin. Göljderne deraf äro icke endast et allmänt förswagande af de inföddas hälsa, hwilket sträcker sig til alla deras efterkommande, utan ock twister samt slagsmål, som icke sällan slutas med sår och mord.

För det närwarande äro Hudsons-Bays Wildar af medelmåttig stature, kopparsfärgade, med ordentliga och icke obehagliga anletsdrag. Sällan ser man ibland dem wanstapade eller krymplingar. Då de äro barn, hafwa de ofanteliga magar, hwilke herleda sig från den omåttliga mängd af födämnen, hwilken de sluka. Men wid äldre år aftager denna oformlighet. De njuta merendels en ständig hälsa och weta föga af sjukdomar, utom

utom rödsot och en wiß smärta i bröstet, hwilken af Angländarne kallas den inhemsta sjuk-
tan. Man tror den herröra af landets falla-
lust, som inandas, hindrar lungornas ledig-
het och gör blodets omlopp trögare. Jag er-
inrar mig dock icke någon som dödt af denna
plåga. Veneriska smittan finnes äfwen all-
männt hos de Wilda, men med mycket lind-
rigare åkommor, än i Europa, hwilket man
sannolikt bör tillskrifwa deras sundare diet.

Til sinnelag äro de i allmänhet tjenstfär-
dige, fromme samt beredwillige at wid olycks-
händelser bistå sina Bröder med Kläder, föda
och råd. Af detta wälgörande lynne finna
de äfwen sjelfwa förmånliga följder, då de
äro så många omwäxlingar underkastade, at
de den ena dagen kunna hjälpa, men, den an-
dra, sjelfwe nödgas begära hjälp. För öf-
rigt äro de gansta listige och förslagne, samt
berömma sig af sin sticclighet wid små tjuf-
nader och rånker, dem de weta så slugt an-
lägga, at man aldeles icke kan hindra deras
utförande. För sina Barn hafwa de en o-
mättelig kärlek och drifwa den så widt, at de
nästan aldrig bestraffa dem för sina fel, utan
fast mer föregifwa, det Barnen, wid mogna-
re år, skola bättre inse sina pligter. Ej hel-
ler märkes, at denna flemighet har några
swåra följder; ty sedan den brusande ung-
domshettan aflöses af estertantian, yttra de,
wid

wid alla tilfällan, den utmärktaste tacksamhet, aktning och kärlek emot sina Föräldrar, samt underlåta sällan at på ålderdomen wisa dem all möjlig hjelp och upmärksamhet.

Indianerne äro, utan undantag, starka fotgångare. De fördraga med största hårdighet köld, hunger och mödor, samt upföra sig under olyckan med förundranswärd sinnessyrka. Såsom i deras Land en oräknelig myckenhet af Rådjur, Älgar och Buffeloxar fringstrycker, så anställa de bland dem tåta nederlag. Wid sådane tilfällan tänka de dock aldrig på framtiden, så at de samla sig något förråd för tillkommande brist. Ehwad de lidå hungersnöd eller lefwa i största öfwerflöd, döda de likwål så många de någonsin kunna, i den dåraktiga men oryggliga öfwertrygelse, at ju flera de fålla, desto rikare skall Willebrådet förökas. Denna grundsats, ehuru stridande med sundt förnuft och med deras egen erfarenhet, förswara de hårdnackadt. Ofta få de ock röna följden af sitt owisa upförande, som störtar dem i största nöd. Många hafwa emkommit af hunger och andre nödgats förtära sina egna Barn, at förlånga et uselt lif, då de likwål, med en förnuftig hushållning, funnat åga sin fullkomliga bergning.

Såsom en stor del af Sactoriets Lifsmedel består af Willgås, som skjutas af Indianerne, så plågar man til detta ändamål förefse dem med Krut och Hagel. För tio Gås erhålla de lika betalning, som för et Båfwerstinn. När Indianen bekommit nämnde förnödenheter, lämnar han bittida på morgonen sitt Tält och begifwer sig til de i Skogarne belägna Träsken. Där sätter han sig ned med obegripeligt tålmod och afbidar Gåsens ankomst under skygd af några Widenbustkar. Foglarne skjutas i flykten, och Indianerne åga däruti så stor färdighet, at en enda, när Gåsen flitigt sträcka, faller ända til sextio på dagen. Så Europeer kunna utstå hårda köld, hunger, mödor och beswårigheter med sådan ståndaktighet och styrka, som de infödde. Sedan en Indian hela dagen varit blottstöld för den skarpaste wind och den måst genomträngande köld, utan at hafwa njutit den ringaste föda, kommer han emot aftonen åter til sitt hem, wärmer sig wid sin eld, röker några pipor tobak, samt fastar sig omsider så förnöjd på sin bädd, som hade han tilbragt sin dag i största öfwerflöd. Deremot kan han icke fördraga at se sina barn lida. Detta är det enda föremål, som rubbar hans lugn. Wid åsynen deraf smigtar hans hjertemod, och han öfwerlemnar sig åt den djupaste smärta.

En blind, oförwinnelig widfserelse utgör äfwen et märkeligt drag i dessa Indianers lynne. I stöd af denna förwillelse herleda de alla lifwets händelser från öfwer naturliga werkningar. Deras lycka eller olycka wid jagtfärder, deras barns eller wänners wälmäga, ja deras timeliga lif, beror, efter deras tanke, på et ofynligt wäsendes egen sinniga nycker, som wakar öfwer alt hwad de företaga. Därföre anropar den ene en glänsande stjärna, den andra en warg, en annan en björn, en annan åter något wist träd, det han tror verka på sin lycka eller olycka.

De tro på et det högsta Wäsende, hwilket de äfwen anse wälgörande och kalla Ritsche-Manitu, eller det Stora Öfwerwäsendet. Til detta wäsendes ära sjunga de och stundom Sånger; men hwarken af fruktan eller dyrkan, ty de säga, det wara wälgörande och således aldrig skada menniskjor. Men de tro tillika på et Öndt Öfwerwäsende, hwilket de kalla Withico. Detta frukta de oändeligen, så at de sällan njuta mat eller dryck, utan at förut deraf lasta något i elden för Withico. Drabbar dem någon olycka, så bemöda de sig, at med sänger wäcka hans medlidande; finna de sig wid hålsa och wälgång, så söka de och at med samma medel hålla honom wid godt lynne.

Stun

Stundom blifwa de dock sludfige emot *Witthico*, särdeles när de tagit sig et rus. Då löpa de utur sina tält och stjuta skarpt för at ombringa honom. De inbilla sig ofta se fotspår efter denna warelse i mossan och snön, och beskrifwa des gestalt såsom ryslig. De tro, at både den gode och onde Anden har många tjenare, af hwilka den förståndandes bebo luften, men den sednares gå omkring på jorden.

Såsom bekant är, gifwes ibland dem ingen Regeringsform. Swart och et hullhålls Fader eller Öfwerhusfud erkänner ingen Öfwer sig. Wid alla tillfällen meddelar han sitt råd och yttrar sin mening, men har ingen myndighet at gifwa sin tillstyrkan verkställighet. De yngre af huset följa wäl hans anvisningar, men endast af fri kärlek och agtning, utan begrep om egenteligt herradöme. När de tåga i frig eller begifwa sig til *Sactoriet* at handla, wälja de sig en Anförare, hwilken de lyda så länge de behaga, och Öfwergifwa, när de ledsna wid hans föreskrifter.

De Wilde räkna tiden efter nätter. Frågar man dem, huru lång tid de tilbragt på en resa, så swara de: fyra, fem, sex nätter. Dernäst dela de den uti egenteliga månader, af hwilka tolf utgöra et år; men *Tebethawa* Indianernes år består af tretton. Dese

månaders namn tillkänna gifwa någon mått-
wärdighet i naturen, som då tilldrager sig.
Så har Januarius sitt namn af Kölden,
Mars af Örnar, som då kalkas kusten, Maji
af Grodorna, som då börja kuttra, Junius
af foglarnes Kläckning, September af Hjort-
hornens Fällning, o. s. w.

De räkna och uttrycka sig efter tiotal.
Så falla de 32: tre tiotal och två; men
37 falla de antingen tre tiotal och sju, el-
ler och fyra tiotal på tre när. Hafwa de
större belopp at uträkna, så afsläggas för hwart
och et tiotal en hud eller en kåpp, hwarefter
hela antalet lägges tilhopa.

Innan Pälshandlarne från Canada
gjorde resor så djupt inåt landet öfwer sjöar-
na, infann sig wanligt et stort antal Wildar
at wid Hudsons Baye bortbyta sina päl-
swaror. Dese handelsbesök, ehuru minskade,
anställas på följande sätt.

I Mars samla sig Indianerne från de
inre orter af landet wid stranden af en flod
eller sjö, den de, föregående höst, innan de
åtskildes, utsedt til mötesplats. Der börja
de strax arbeta på sina båtar, hwilka blifwa
färdige wid den tid, då isen wanligen lemuar
floderna. Derpå företages resan, men utan
all ordning. Hwar och en bemödar sig at
wa.

vara den förste, emedan den, som äger förskedet, finner på alla ställen ömnigare förråd af lifsmedel.

Under resan stråfwär också hwarje Anförare, at med skänker, löften, konst och list öka antalet af sin tropp; ty ju flera Canoter en Anförare med sig bringar, desto större är hans anseende wid Factoriet.

När de nålles målet af sin resa, stiga alla i land. Qwinnorna sprida sig uti skogarna och söka granrisbarr, hwarmed tältet beströs, under det männen röka tillsammans och öfwerlägga om sina ärender. Så snart alt är i ordning bragt, gå de åter om bord och komma strax derpå til Factoriet. Om de hafwa en enda Anförare, så intager denne sin plats midt ibland Canoterna; äro de flere, så ställa de sig på styglarna, hwarest deras båtar utmärkas med en liten flagga, upfatt i bakstammen på en räpp.

Då hunnit Gästningen på några hundra steg nära, lösa de sina Giewär, at hållsa Ängelsmännerna, som beswara denna höflighet med några Canonskott. Anförarne beswara sig sållan med warornas utpackning, utan lämna denna möda åt Qwinnorna eller de öfrige af Manfönet. Så snart Factoren blifwit underrättad om Wildarnas ankomst,

M 2

af

offårdar han Köpmannen, at til sig bringa Anförarne och deras Lieutenanter, hwilke gementligen äro deras äldste Söner eller närmaste Anförwandter. Man framställer Stolar, at de må sitta, och fringdelar Tobakspipor. Så länge Anföraren röker, talar han röga; men då hans pipa blifwit tom, wisar han sig mera språksam och gisfwer Factoren, med ögonen ordrligt fästade på golfwet, tillkänna, huru många Båtar han medbragt, hwilka Indianer han träffat och hwad slags Willebråd han sedt under wägen; underrättar sig därnäst om Angelsmännernas hälsa samt betyggar sin fägnad därefter at han åter för se dem. Därför förklarar Gouverneuren honom för en wälkommen gäst; berättar sig hafwa goda waror i ömnighet, samt försäkrar at han är de Wildas wän och wil wisa sig god emot dem. Piporna bortskaffas och samtalet utbreder sig til de öfriga närwarande.

Under detta besök utstofferas Anföraren, på Sactoriets bekostnad, med följande ståt. Han bekommer en grof Klädesrätt, blå eller röd, fodrad med Fäls, och prydd med Uniforms-upslag; samt erhåller därjämte Wäst och Byxor af sistnämnde Tyg. Denne Klädnad är utstrad med oäkta listor. Widare göres honom en skänk af en hwit eller brotig Linneskjorta, och Trästrumpor, den ena röd, den andra blå, med strumpeband af Ull, som til-

tillknyttas under Endet. Sedan denna Dräkt är ifklädd, påsättes stundom hans Indiske Skor, men vanligt spatterar han i blotta Strumporna. Man gifwer honom en grof Hatt med tre Strutsfjädrar, och et yllt Hattband af flera färgor. Lieutenanten besöker honom afwen en Räck, men utan foder, samt en Skjorta och en vanlig Matros-mössa.

Sedan gästerna blifwit så utklädde, fram-
sättes Bröd och torkade Plommon, för An-
föraren, som därpå stoppar en anseelig del i
sina fickor, förrän återstoden bäres till hans
Tält, at delas bland de öfriga. Man fram-
ställer afwen för honom en Kage med Brän-
win, af två Galloners rymd, tillika med
Pipor och Tobak för honom och hans Säll-
skap. Därefter ledsagar man honom utur
Fästningen till sitt Tält på följande sätt. Främst
bäres en Pit och en Fana; därefter kommer
en Trumslagare, som slår: marche! Vidare
följa Factoriets Betjänter, som bära Brän-
winet, Piporna och Tobaken. Näst efter dem
tågar Anföraren i sin ståt, under samtal med
Factoren, och omsider Lieutenanten, eller hvil-
ken som helst bitvisat detta besök. Tältet är
redan tillagat at emottaga dem, beströdt med
färst Granris och försedt med Båfwerfkniv,
på hvilka Sällskapet bör sitta. Man ställer
där Bränwinet, med de öfrige sakerna, och
Anföraren befäller strax någon ansedd In-
dian

dian at förrätta den manliga delningen emellan sina Kamrater. Därpå tager Factoren afsträde, och innom få ögnelick är hela Sällskapet rustigt. Under detta tillstånd öfwerlämna sig Indianerna åt den tygellösa lustighet, sjunga, dansa, skria och pryglas hwarandra, så at man kan hålla tio mot ett, det följande morgon åtminstone en ibland dem förlorat lifwet. Detta är följden af den fördärliga dryck, med hwilken de, wid dessa besök, undfågnas.

Sedan de nu tilbragt två eller tre dagar i beständigt rus och ett tillstånd, som gränssar til ursinnighet, börja de småningom återkomma til sitt förstånds bruk, och göra sig färdiga at förnya wännskapsbandet med Calumet. Denna Ceremoni sker på följande sätt. Calumet, en Tobakspipa af sten, fylles med Brasiliansk Tobak, hwilken man upblandat med en wäxt, lik wåra Buxbomslöf. Skäftet til denna Pipa är 3 eller 4 fot långt, och stradt med allehanda snören, flor af Björnar och Stenar, samt med Gjådrar af skön och mångfaldig art. När Pipan blifwit fästad wid sitt Rör och påtånd, fattar Factoren henne med bägge händer, upstiger, med mynndig upsyn, från sin Stol, samt pekar med ändan af Röret först åt öster, därefter åt Zenith, (rätt up) därpå åt väster och ändteligen åt Nadir (rätt ned). Därpå gör han tre

tre djura drag utur Pipan, och lämnar henne åt Anföraren, från hwilken hon går förwarf genom hela Sällskapet, Qwinnorne undantagne, hwilka det icke tillåtes at röka utur den helige Calumet. När Calumet omsider är utrökt, tager Factoren honom å nyh, swingar honom tre eller fyra gånger omkring öfwer sitt hufwud och lägger honom slutligen med alswarsam upsyn på Bordet, hwarest de Wilda aflägga sin tacksågelse med et slags suck eller: So, det de framsluta.

Denna Indianernas Ceremoni, då de röka sin Calumet, synes wäl löjelig och obegripelig; men då man känner egenteliga betydelsen af alla dessa åtbörder, förlorar den til största delen hwad man anser osmakligt. De wilja med alt detta tillkänna gifwa, at, så länge Solen bestrålar de särskilda Jordens wäderstreck, samt asmåter dag och natt, skall frid, fast wänskap och broderlig kärlek wara emellan Angelsmännerna och deras Folk. Med Pipans swängning öfwer hufwudet betecknas, at alla Medlemmar af bägge Nationerna, ehwarest de ock äro, skola wara inneslutne i det nu slutna eller förnyade broderskapet.

Sedan denna Högtidlighet för sig gädt, och man ännu en gång stänkt Anföraren

Bröd tillika med torkade Plemmon, håller han et Zal, wanligt af följande innehåll:

”J saden mig förledit är, at jag skulle med mig föra många Indianer til handel; jag lofwade det, J sen, at jag icke lugit. Här är et stort antal Ynglingar. Bemöten dem wäl, säger jag. Väter dem tilhandla sig goda waror; goda waror, säger jag. Wi hafwe förledne Winter swultit, ty Krutet war knapt tillmätt och swagt. Tillågen edre Tjänare, at riktigt fylla måttet och icke hålla tummen innom brädden. Hafwen medlidande med oss. Hafwen medlidande med oss, säger jag. Wi ro långt från våra hemwist at söka eder. Wi älska Angelsmän. Råmnen oss god swart Tobak, fuktig och hårdt spunnen. Wisen oss den, innan han öpnas. Hafwen medlidande med oss, hafwen medlidande med oss, säger jag. Böjorne äro odukelige. Råmnen oss låtta Böjor; låtta at handtera, wäl skapade, med Råsar, som i kölden icke klicka, och med rödda foder. Gifwen Ynglingarne mer än det mått af Tobak, som dem tillkommer; Kettlor til godt pris, starke och höge. Måten Klådet wäl; med gammaldags måttet; förstån J mig? Ynglingarne älska eder, emedan de komma så långwaga. Hafwen medlidande, hafwen medlidande, säger jag. Gifwen dem goda waror. De wilja wara granne och putsade. Förstån J mig?

När

När Anföraren slutat detta Tal, under-
föler han, tillika med sina Kamrater, Båbor-
na och Tobaken, särdeles de förra på det no-
gaste; därefter försäljer hvar och en särskildt
sina Påskvaror. Anföraren har därvid in-
tet annat företråde, än det, at man, om han
så behagar, tillåter honom vara tillstådes i
Rummet, där handelen anställles.

De hushushafselige förnödenheter, dem et
Indianskt Hushåll vanligen inföer, äro
en Båba, en Dra, en Isbill, Brasilianskt
Tobak, Knifvar, Silar, Flinta, Krut, Ha-
gel, et Kruthorn, en Bayonet, en Kestil,
Kläde, Glaspårlor, m. m.

De äldste Handlande på denna Orten
erhöllo år 1670 sitt Fribref af Carl den An-
dre. Det war författadt med strängaste ho-
telsor emot hvar och en, som dristade olofligt
handla på dessa Kuster. Förste innehafwar-
ne af denna rätt synas hafwa upfört sig en-
ligt wärdiga grundsatser. Man finner af de
Bref, som från Compagniet sändes til Sa-
ctorerne, huru desse ständigt förmanades til
redlighet, at ej misbruka de Wildas enfald,
til bemödande at förädla deras tillstånd ge-
nom Christendomens införande, til uynsyn öf-
wer ordning och seder bland sin Betjäning
o. s. w.

För det närmarande följer man helt andra regler. I stället af med sagtmöd vinna de Wilda, pryglar och mishandlar man dem, då de likväl göra flera hundra mils resor af bortbyta sina waror och anskaffa sina förnödenheter. Under de 7 år jag tjänat wid et af Anglands Nybyggen, har jag varit vittne til den grymhet och orättwisfa, som emot detta Folk blifwit föröfrad. I samma mån har ock handelen aftagit til det närliggande Canadas förmån. Gränste Wälshandlare resa sjelfwe Indianerna til mötes, hvarigenom desse frikallas från de långa färder, som stundom aflöpa så olyckligt, at jag erinrar mig, det en gång 7 Wälslag gemensamt omkommo af hunger.

För at fatta något begrep om Compagniets omätteliga winst på dessa fattiga Indianer, wil man anföra, at Factoren, för et Wäfwerstinn, som i London betalas med minst 3 Riksd., endast gifwer en half mark Glaspärlor, eller 5 lod Porcellinspärlor, eller et skålpund Krut, eller 4 skålpund Hagel, eller en Kam, eller sexton Flintor, eller et Solglas, eller 6 qwarter Strumpband, eller en Sil, eller en mark Tobaksblau, eller en Isbill, eller et dußin Snydalar eller en Ora, eller sex Fingerborrar, eller et skålpund Tråd. Däremot betala Indianerne för en aln groft Kläde 3 Wästrar — 9 R.d., för en Skjorta två

två Båfrar — 5 R:d., för en Båsa 14
Båfrar — 42 R:d., för et Ulltåle 7 Båfrar — 21 R:d., för en grof Hatt 4 Båfrar — 12 R:d., samt för en Gallon Brånwin, som i London kostar 1 skilling 8 pence, 4 Båfrar, eller 12 R:d. Indianerne woro ändock lycklige om detta wore gränsen för Europeens skinneri; men nu tillkommer betjeningens skackrande. Brånwinet uppsådes med hälften wain, så at en Gallon werkligen betalas med wärdet af 24 R:d. o. s. w. An mera förlorar Indianen genom beräkning af andra skinns förhållande til Båfrar, och genom Factorernas egenmäktiga fordringar, som altid öfwerstiga Compagniets priser.

Stundom lämnas åt de infödde waror på borgen, hvilka skola nästa wår betalas med pålsverk; men denna höflighet har merendels swåra följder för gäldenären, om han gör en olycklig jagt eller andra ofall drabba hans hus. Han måste i sådan händelse liffullt inför sinna sig, och man har sedt de håstigaste skällsord och prygling blifwa hans wisa lott.

Det är således begripeligt, at hanbelen ärligen måste aftaga. Men en ryslig förödelse af koppor har än mera bidragit til des förfall. År 1782 om hösten hade denna, för alla wilda Nationer, förfärliga farsot utbredd sig bland Sudsons Bays Indianer, hvilkas

Las lidande, under dessa bedröfliga omständigheter, war obeskrifligt. Såsom koppelne i denna werldstrakt woro en aldeles ofänd sjukdom, ansågos de af de Wilde för et slags skabb, som skulle af sig sjelf botas; men snart lärde en sorgelig erfarenhet dem at inse sin fara. Hundradetals menniskjor lågo fringströdde utan hjelp och hopp. De så, som tillfrisknade, omkommo af hunger. Wargar och andre rosdjur ströko omkring, inträngde i kojorna och upfrätte de aflidande. Sjelfwe deras trogne hundar drefwos af hungren at förena sig med wilddjuren i sådane måltider. Lufsten upfylldes af förgiftande stank, som än mer utbredde farsoten. Hela stammar utdödde, och handeln led en fast oersättelig förlust. Man beräknade, at af femtio Wildar blott en enda genomgick sjukdomen, och det är märkligt, at hos Indianerne de, som på fädernet herstammade från Europeer, hade mycket lindrigare anfall och merendels räddades.

Genom frihet och flotsa anstalter kunde Angland ännu winna ansefliga fördelar af denna besittning. Omkring sjelfwa Wiken finnas platser, som låta upodla sig.

Tagten är betydlig, i anseende til de dyrbara pelswerk den kunde inbringa. Flodernas antal och rikedom af allehanda fiskarter, förtjena upmärksamhet. I wakens norra de

ständig
porne i
nd sjul
et slags
den snart
inse sin
fring
som til
rgar och
de i fo
fwe de
at för
er. Luf
än mer

utdödde,
förlust.
ar blott
är mår
å fäder
de myc
ddades.

r Kunde
delar af
iken fin

e til de
Glo
a fiskar
as norra
de

delar ingå Swafiskar, Walrogar, Saks,
björnar och Stålar til stor myckenhet, hvil-
ke af Esquimauerne dödas med deras ofkonst-
lade redskaper. Isen hindrar der mindre, än
man wanligt föregifwer, och smälter redan,
de hårdaste år, långt förrän skeppen i Sep-
tember återgå til Europa. Handelen med
Esquimauerne kunde ock medföra sin winst.
De lemna redan til Compagniet fästben, skäl-
hudar, walrofständer och tran, emot spjut,
knifwar, gamla spikar och tunnband; dock af-
låta de ogera tran, som utgör en hufwuds-
saklig del af deras egen näring.

I anseende til föddamnen, är detta land
äfwen märkwärdigt. I de inre delar wäxa
Ris och Mais utan skötsel. Anstälde för-
sökt wisa, at desse växters frön äfwen så wäl
der triffas, som i Canada. Der finnas äf-
wen Bufflar, Rabäckar, wilde Säckar,
Älgar och flere arter Hjortar i ömnighet.
Bland rofdjuren räknas Wargar, Björnar,
Wildkattor, Järswar, Gråffwin, Bäfs-
rar och Uttrar.

En så kallad Gouverneur är främste
Ämbetsmannen på hwart och et handelsställe
eller Fort. Under honom stå en Lieutenant,
en Fästskär och en Skeppare, hwilke tilhopa
utgöra en art Conseil. Gouverneurerna för-
ordnas på fem år, med högst 150 Punds
år

ärlig lön, utom en andel i handelsvinsten. I öfrigt regera de oinskränkt såsom Österländska Tabober, och lydas med största undergiftwenhet. Compagniets Arbetare legas wanligt från Orknöjarna på fem år, emot sex Punds lön. De förplikta sig at icke, under hwilken förewändning som helst, äga eller dölja något skinn. Om de dermed beträdas, eller på annat sätt bryta sin förbindelse, indrages deras återstående sold, och de nödgas desutom plikta två års lön. At hindra smygghandel, instänges samre betjeningen under all den tid Indianerne wistas wid fåstningen; porten förwaras med wakt, och, utan Gouverneurens särskilda tilstånd tillåtes ingen, ej en gång på söndags eftermiddagen, för en half timma hämta fri lust, ehuru inga Wilda då äro til hands. Man förefser ock folket med ringa och sparsam föda. Om wåren och hösten insaltas en mängd gås och willebråd; men kårilen stå flere år oöpnade, at köttet förlorar all saft, härsknar, ruttnar, blifwer osmakeligt och ofta oäteligt. Denna ringare betjenings göromål är at anskaffa wed, skotta snö och jaga. Man ser emedlertid, at de ståste innom så är sinna landet behagligt.

Sedan år 1782, under friget med Americanerna, Compagniets Nederlags-platser eröfrades af et Franskt parti, företog jag

jag en resa til Quebec, år 1783, och begaf mig året derefter til de inre orter af Canada. Efter fyra weckors färd på de der i landet brutelige näfverbåtar, som wanligt ros af 8 man och dro ganska tjenlige wid öfwerfarten af grund och strömdrag, kom jag til wattenfallen S. Maria, som förena Lac Superior med Huroner-sjön. Sedan man befarade, at den i sista friden bestämde gräns skulle afstå Pålshandlarne från wanliga stråkwägen til landets inre trakter, updrogs mig at uppsöka en ny. Detta ärende fullbordade jag til Köpmännernes nöje.

Wid den stora Transportplatsen (Great carrying Place) flyttas handelsgodset på smärre båtar, emedan farten der blifwer ännu wädeligare. Der möter man wanligt de Pålshandlare, som, under förledne wintren, wisats bland Indianerne och upköpt deras waror. Til denne handel nyttjas minst 1000 Canadesare och Europeer. Til åfwentyrs år ej heller det antalet mindre, som på samma sätt brukas omkring Detroit, en fästning i Sjön Erie och Huroner-sjön. Hela handelsmakten beräknas til 4000 Balar skinn, som erhålles emot Engelska waror af så slät beskaffenhet, at de sannolikt på ingen annan ort skulle finna affättning.

I dessa trakter tillbragte jag 1784, 85, 86

86 och 87 års wintrar. Der finnas Älgar, Bårar, Ultrar, samt, längre åt nordväst, Springhjortar och Bufflar på de öyna fältet, hwarest skog är så sällsynt, at en resande med möda erhåller wed til en brasa, utan måste til detta ändamål betjena sig af Buffelträck. Sjöarne äro, i dessa inre trakter, fiskrike, men de infödde sätta intet värde på denna spis. Af dem, hwilke hitkommit at handla, woro de ganska få, som äto Giss, eller Watnfoglor, eller Amphibier *).

Med jordkrut äro inga försök anstälde. Markens tjenlighet til detta ändamål är således omöjlig; dock bör man ej twifla, det ju många platser funde odlas med framgång. Ehuru wi uppehöll oss mycket nordligare, fann jag dock dessa fyra wintrar mildare, än i Montreal, der likwäl wäderleken plågar wara mildare än i Quebec.

I sjelfwa Canada finnas ej så många slags frukter, som i dessa landets inre delar. De Wilde insamla i synnerhet en art wilda Kirsbär til myckenhet, och föra dem til salu. De tilreda äfwen af dem en förträfflig dryck, som är ganska smakelig och afhåller röta. Der wäxa ock i ömnhet Gallon, Smultron, Winbär, Brombär, med flera arter, så at en wandringsman, som under
som

*) Ultrar och Bårar.

sommartiden händelsevis kunde förwilla sig i landets skogar, icke lärer fara at förgås af hunger, då hwarje sump giffwer honom Andägg samt hwar et skogsfnäre erbjuder honom et rikt förråd af bär.

I Dalar växer Gräset til ansenlig högd, och våra Hästar blifwa där på en kort tid feta. Bufflarne däremot söka sitt bete på torra och bergiga trakter, där Gräset är lågt och mjukt. När en stor Hjord af dessa kreatur någon tid uppehållit sig på en sådan ort, blifwer marken, för den öfriga delen af sommaren, fullkomligt naken, emedan Gräset är afgnaget tätt intil rötterna.

Dessa tracters Ormar äro merendels gröna med hwhita ränder, som gå från hufvudet til stjertens spits. Dessa kreatur äro icke giftiga. De Wilde leka ofta med dem och binda dem omkring sina halsar. Om våren träffar man hoptals deras afslädda skinn.

Grodorne wakna utur sin winterdvala i Maji månad. Man hörer då öfweralt deras ljud, natt och dag. I anledning däraf gifwa de Wilde denna månad namn af Grodmånaden.

Lufstrecktet är här mycket mildare, än wid Kusten; snön faller icke så djup och sommar-
Umfrevilles Resor, 3. M

marhettan finnes ej så brännande. Af samma stål äro ej heller djuren här förefedde med så hårrika pålsar; följakteligen hållas ock skinnene i mindre värde.

IBland de djur, som uppehålla sig i denna widlöftiga landsträcka, förtjänar Bufflen främsta upmärksamhet, så wäl för antalet som nyttan. En fullväxt Ejur är från nosen til swantsen 10 fot lång. Rygg håren äro bruna, men hufvud, ben och swants falla mer i svart. Från underläppen til bröstet hänger en stark hårbuske, lik et skägg. På halsen, midt öfwer bogarna, ses en stor köttväxt, som anses för läckraste stycket på hela djuret, men bidrager at öka Buffelens hifseliga utseende.

Ejuren är ganska grym, när han säras, särdeles under brunst-tiden, då hans ilfsta ofta blifwer wädelig, äfwen för de Wilda. Kreaturen uppehålla sig i stora Hjordar på de stora fälten, som sannolikt sträcka sig ända til Söderhafwet. Varningen sker i Julio, hwarefter Ron, til följande Mars eller April, går med fostre. Hornen äro swarta, inböjda och ungefär af en fots längd. Gamla Kor sål. dem stundom, men Ejurarne bära dessa wapen beständigt. En fullkomlig Ejur wäger 1000 Engelska pund (marker). Köttet, särdeles af Kor, är äfwen så smaketligt, som

af sam-
sedde med
ock stin-

sig i den-
Bufflen
antalet
från no-
ghåren å-
varts fol-
til bröstet
gg. På
stor fött-
et på hela
ens hifse

han säras,
s ilka of-
e Wilda.
rdar på de
sig ända
i Julio,
eller April,
ta, inbör-
Gamla
arne våra
omlig Tjur
r). Rät-
smakeligt,
som

som Europeiskt Orkott. De gamla Tjurarna
hafwa inga hår, hwarken under wintren eller
sommaren. De plåga därföre söka skygd i
skogarna, där man ock ofta finner dem fru-
sne til döds. Djuret har i öfrigt et rysligt
utseende; särdeles af den myckenhet hår, som
hänga omkring hufvudet.

Om detta Land någonsin blifwer upod-
lat, så kunde anseelig fördel hämtas af dessa
kreatur. Man borde ock tåmja dem til hem-
afwel, hwilket torde ske utan särdeles möda
om Kalfwarne i Mars fångas späda, då en
snällsötad menniskja kan uplöpa dem utan til-
hjelp af Håst.

De Wilde döda Bufflar på flera sätt.
Stundom nalkas Jägaren den betande Hjor-
den, på hwilken han kan göra til 40 stett,
endast han ligger warsamt på magen. Man
förföljer dem äfwen til Håst med Pilar och
Skjutgewår. Men wanligast fångar man dem
i en fälla, som anlägges på följande sätt.
Den göres antingen rund eller fyrkantig i mån
af de särskilda Stammars olika bruk. De
fyrkantiga bestå af stäckar, som läggas på
hwarandra til en högd af fem fot och inne-
sluta en fyrkant af 50 fot på hwardera si-
dan. På det håll, hwarest djuren skola in-
jagas, sammanskottas jord, som uptil kanten
gör en småningom stigande kulle. Så snart

den är färdig, anlägges en Allée af 100 fot i rät linea til nämnde kulle, stängd med häckar af trädqvistar, samt femtio fot bred, där den stöter til fällan, men småningom utvidgad til minst 200 fot. Därefter upresas stänger af 15 fots högd, på 12 fots afstånd från hwarandra. På spitsen af hvarje stång sättes buffelträck. Dessa stänger förlänga Alléen och utvidga den immerfort. Vid foten af hvarje påle, ligger en Wild, klädd i Buffelhud, för at drifwa djuren rätt fram til fällan. Sedan alla dessa förberedelser skedd, gå tre eller fyra personer bort at uppsöka en Hjord Buffeltor, ty Oxarne anses icke löna mödan. Man drifwer Koerna emot försätet och tillkänna gifwer, genom en utstickad, när Hjorden nalkas. De Wilde sätta sig då til håst å bägge sidor, men på behörigt afstånd, at icke skrämma djuren. På sådant sätt drifwas dessa in uti yttre Alléen. Så snart någon Ko söker undflykt emellan stängerna, skakar den därstädes i Buffelhud dölside Indianen sin kropp och därmed jagar henne til motsvarande sidan, hwarest hon, på samma sätt, återdrifwes. Omföder kommer Hjorden til den afwanbetsrefne kullen, kastar sig med mycken wäldsamhet ned uti fällan och bryter därwid ofta ben eller andra kroppsdelar. Förvirringen blifwer därpå så stor, at ehuru stångslet endast har 5 fots högd, ingen enda springer öfwer det samma.

Älgar uppehålla sig til myckenhet på
vißa, hålst bergiga, trakter; men uti Lan-
dets inre delar träffas sållan flere än två til-
sammans. Americanste Älgen uppnår en
fullkomlig Håsts storlek; han är til färgen
ganska mörk och har greniga horn, som fäl-
las i December eller Januarius. Parningen
sker i September eller October, och Kalfwar-
ne framfödas i Maji, någon gång tre til an-
talet. Älgen äter icke Gräs, utan lefwer af
unga stott på Asp och Bide. Köttet räknas
för en synnerlig läckerhet.

Hjorten går i storlek närmast Älgen,
men skiljer sig från honom både til smaken,
och ännu mer med fettets besynnerliga egen-
skap, hwilket så hastigt hårdnar, at det mäs-
te ätas just som det tages af elden. Älfwen
då blifwer munnen och gommen klädd af en
talghinna. Til färgen är Hjorten rödaktig.
Hans förnämsta föda består af unga Aspars
och Bidens stott, samt gräs och lörnros-knop-
par, hwilke sistnämnda han i synnerhet söker.
Hinden parar sig och föder wid lika årstid
med Älgen, stundom en, stundom två Kalf-
war. Hornen äro runda, taggiga och höga,
samt affalla i Mars. Af detta Willebråd
finnes ömnighet på de flästa trakter. Det är
icke owanligt at träffa Hjordar af 600 sty-
cken, dock sållan på öppna fält, där Bufflar
uppehålla sig.

o fot
håc-
, där
twid-
stän-
från
sät-
Allen
en af
Buf-
in til
kedt,
ka en
löna
rsfåtet
, när
då til
stånd,
sält
snart
nger-
böljde
henne
amma
en til
myc-
där-
Gör-
tång-
sprin-

Springhjorten *) är hälften lägre, och har sitt namn af sitt lopp, som består af idel skutt, dem han gör med otrolig lätthet och hast af femton eller sexton fots längd. Detta lilla djur är oändeligen vackert, muntert och til färgen brunt med grå isprängning. Hornen, af 2 fots längd, likna det föregående djurets, och fallas i April. Springhjortens födda består af fälda Niplöf, allehanda telningar och den las, som växer på grannstammar. Parningen infaller i November och Hinden föder i Maji en eller två kalvar. Köttet är en utmärkt lækkerhet. Man räknar tvänne arter, af hvilka den ena har kort swants, såsom alle Hjortar, den andra en fots lång swants med röda hår.

Här finnes vidare et til Hjortsläktet hörande Djur, som af de infödda kallas Apisto-chick-o Schisch, men af landets Frantsmän, la blanc, i anseende til en hvit fläck på des rygg. Man kan icke föreställa sig något skönare kreatur. Det är til växten oändeligen fint, med noga afmått förhållande emellan kroppsdelarna, samt tillika så snabbfotadt, at hwarken häst eller hund uppnår det i språnget. Wanligt beta desse små Hjortar i stora sällskaper; dock får man stundom se blott fyra eller fem tillsammans. Hornen äro icke

*) Pennants Virginian-Deer. Hist. of Quadrupeds, sid. 104.

icke grenige, utan likna närmare Gelskågets; de affalla icke; bäras äfwen af bägge Könen. Hela djurets längd utgör fyra och en half fot. Benen äro fina och hwhita; men kroppen rödaktig med en hwhit fläck emot länden. Gräs och mörre skott af träd utgöra desse Kreaturs föda *).

I bergstrakterna förefomma flere djurarter, som bära horn, och äro okände i Europa. Man omtalar et slags wilda Gjetter, samt et annat djur, som liknar Får och bär stora horn, til skapnaden like våra Gumsars. Jag har sedt ofanteliga skedar, gjorde af sådane horn **).

Utom de förenämnde matnyttiga, träffas här också många arter rofdjur och Amphibier. Til de förra räknar jag Björnar, två arter Wargar, Lobar, Råfwar och Silfrasar. Af Björnar fås tre förändringar, swarte, brune och grå. De förstnämnde äro minst skadelige och tåmjas lätt, när de fångas unge. Men de twänne sednare äro deremot ganska farlige och wilde, så at man måste undwisa sådane trakter, der de uppehålla sig. De många Indianste krymplingar, som här och der träffas, äro lefwande bewis af nämnde djurs

N 4

traf-

*) Detta djur hör ej til Hjortslåget, emedan hornen icke fällas.

**) Förmodeligen Capra Ammon.

krafter och illska. Förleden sommar blef en Canadesares arm försträffligt fargad af en dylik björn; dock kan man med en god häst angripa dessa djur utan fara. Ej heller angripa de gerna en människja, utan at retas. De lefwa af bär, rötter och rof. Om sommaren stryka de fram och åter; men wintren tilbringa de uti underjordiska kulor och suga sina ramar.

Wargar träffas ganska talrike i de inre delar af landet, hwarest de finna rift uppehålle af en myckenhet Bufflar †), hvilka Indianerne fälla och icke afhämta. De insödde fånga dem i fällor och snaror. Äfwen skjuter man dem på följande sätt. En Buffel dödas och styckas. Följande morgon insiuna sig Indianerne der til häst och finna wanligt wargar af det myckna köttet så måttade, at de med lätthet blifwa Jägarnes rof. Wargen är et högst matgirigt djur och kan på en gång sluka en ofantelig myckenhet föda, men också, i nödfall uthärda flere dagars hunger. Wid början af December begynna skinnen blifwa gode; deremot fälla de winterhären emot slutet af Mars, efter fullbordad parning. Denne ortens wargar äro äfwen mindre än deras samslägtningar omkring Hudsons Baye, samt sparsammare klädde med hår. De weta med mycken listighet förwärfwa sin föda

†) Bos Bison.

föda. Stundom flocka de sig och jaga Rödhjortarne utföre branta klippor, der desse antingen strax dödas i fallet eller också stödas, at de ej kunna undkomma.

Loar äro sällsynte; äfwen Råfwar träffas sparsammare här, än wid hafskusten. Ej heller finnas af dem så många artförändringar. Ut skinnen här äro sällre, förstås af sig sjelf. Dock finnes här en wacker röd råfart, som icke bebor Gudsons Bayes kallare gränstap. De lefwa af möss och allehanda os, til hwilka de ledas af sitt wärdetorn. Churu råfhonan föder många ungar, äro dock desse djur här icke talrike.

Silfrasen är äfwen sällsynt. Detta rofige djur ådagalägger tillika mycken listighet. Wanligt förstör han de utsatte fällorna, förrän han njuter läckmaten, och det hånder sällan, at han låter fånga sig. Alle slags lifsmedel äro blottstälde för hans påhållning. Öfr förrådet så stort, at han icke förmår sluka det i en måltid, så wet han sorgfälligt förwara öfwerlefsworna, stycktals på särskilda ställen.

Såsom redan bekanta djur återstår mig blott at nämna Illrar *), Mårdar, Måntar

N 5

tar

*) Mustela Pictorius;

tar **), Gråffwin, Bergharar, Skogs-
etornar, Jordekornar c), Hermeliner och
Mustus-råttor, hwilke alle här träffas.

Til Amphibier räknar jag Uttrar och
Båfrar. De sistnämndes sticklighet at bygga
sina bo, at fördämma små strida bäckar och
at fälla stora träd, kan aldrig nog beundras.
Båfren är lätt at tämja. När han fångas
ung, samt wäl handteras, fattar han stor
tilgiftwenhet för sin ägare. Jag hade en så-
dan, hwilken i fyra weckor följde mig såsom
en hund, och då wi, efter et par timmars
färlsmåga, råfades, ytttrade största fågnad öf-
wer min återkomst. Jag öfwerfände honom
til England, dit han ock lefwande ankom,
men blef biten til döds af en Eskimauiist
hund, som på samma skjepp öfwerfördes.

IBland de foglar, som uthärda Cana-
das winttrar, äro flere slags Sökar och Ugg-
lor; Buchterbirds, Skator, Korpar, Ja-
saner och några arter Rapphöns. Snöri-
por, som så ömnigt finnas wid hafskusten,
träffas ej i det inre landet. Vängre åt söder
får man se några få, men de äro mycket
mindre.

Den

**) Castor Moschatus.

c) Pennants Hudson Squirrel.

Stogs-
ner och
s.

rar och
bygga
kar och
ändras.
fångas
an stor
en så-
såsom
immars
nad öf-
honon
ankom,
mauist
es.

Canas
Ugg-
e, Sa-
Snöri-
kusten,
t söder
mycket

Den

Den rika tilgången på större Willebråd
gör at foglar föga ofredas. Likväl förökas
de icke så starkt, som man borde förmoda.
Emedlertid vittnar det om Försynens godhet,
at i de nordligare trakter, hwarest antalet af
större djur märkeligen aftager, Rapphöns,
Kaniner m. m. fås til desto betydligare my-
ckenhet.

I April börja sträckfoglarne visa sig.
En wiss Örnart är ibland de första, och af
denna fogel har Mars månad, hos somliga
Indiansta stammar, sitt namn.

Man har här två arter Swanor, samt
mångfaldiga arter af Willgås, Under och
andra watnfoglar.

Ibland de sträckfoglar, som infinna sig
om wären, finnas många, som utmärka sig
med de skönaste fjädrar och den lifligaste sång.
Flere af dem äro aldeles okände för natur-
forskare. Til de sällsyntare fogelarter räknas
den lilla Colibri *).

Af Giskar äro Störar de måst allmän-
na, samt en annan art, som liknar vår sill.
Gjödarne hysa jämwäl Gåddor och andre
fiskarter, dock i gemen nog sparsamt.

De

*) Trochilus.

De ende Wildar, om hvilka wi äge någon kunskap, äro de, som infinna sig wid våra Nederlagsplatser at handla. Afwen af dem är vår kännedom ofullkomlig. På andra sidan af fjällryggen bo flere stammar, dem wi endast känne af andras berättelser. Ibland dem finnes en hufvud-stam, som kallas Orm-Indianer. Emot dem draga alle de öfrige ärligen i fält och fånga wanligt en myckenhet qwinnor, hvilka de sälja til Canadesiska Köpmän, som föra dem til Canada. Man skulle lätt förmoda, at denna winst upmuntrade Wildarne til sådane frigeståg: men det förhåller sig icke så; ty om de sålde denna utväg at förkyttra sina fångar skulle de nu, såsom fordom, döda dem utan förskoning *).

På andra sidan om nämnde fjällrygg finnas äfwen Europeiske Köpmän; ty jag har der sjelf sedt en häst, i hwilkens hud man brännt et bomärke med Latinska bokstäfwer. Man bragte mig ock der en hirschfångare, på hwilken Spanska ord woro ristade. De infödde intygade äfwen, at Spanske Köpmän besökte dessa orter, men icke för pålsverk.

Äf de flere wilde stammar, från hvilka Canadesarne erhålla sina skinnwaror, äro de så kallade: Tiehethawa-Indianerne de talrika

*) En wanlig ursäkt för Slafshandel.

rikaste. De bebo et widsträckt land och blef-
wo först bekante med Europeer. Genom
umgänge med gamla werldens utflyttingar äro
ock deras seder måst förskämde. Hos ingen
wild stam finner man, från gosen til gubben,
så mycken oredlighet, list och så många ne-
driga streck, som hos denna stam. De be-
röma sig öfwer sin skicklighet at lyckligt ut-
föra bedrägerier. Förmågan at starkt supa,
i samband med konsten at sjåla, räknas hos
dem för utmärkt förtjenst. Dock äro desse
laster icke egentelige national-drag hos detta
lands Wildar; ty om handelen undantages,
finnas de i alla öfriga fall pålitelige och
redlige.

Factorerne i Gudsens Baye, hwilke
ärligen föra sina waror til det inre af lan-
det, betjena sig ständigt af de Wilda, så
wål til detta behof, som at återföra det in-
bytta Wälsverket. En af dessa Wildar plä-
gar wänligt, tillika med sin hustru, på Ca-
noten föra fyra Balar, hwardera af tre til
tre och et halft lispund, hwilke de sedan til
beständ ort fortäffa genom okände sjöar och
floder. Wid sådane tilfällen stjer ofta, at
han afreser helt allena, och således äger det
bästa tilfälle at rymma med godset, som skulle
föra honom i stånd at flera år lefwa under
det största här möjelige öfwerflöd. Det skulle
ock för Compagniet wara et fruktlöst bemö-

Dane

dande, at i et oupodladt land wilja upföla den winkel, en sådan kunde målja. Likväl har man, under de femton år Compagniet nyttjat dem til sådane forslor, icke rönt et enda prof af oredlighet, eller förlorat det ringaste af de waror dem blifwit anförtrodde. Fast mer aflemna de alt med nogaste samwetsgrannlagenhet, som skulle hela deras tilkommande wäl derpå bero. All deras belöning för denna wäsenteliga tjenst, som för Compagniet besparat enliga kostnader, är blotta wärdet af tre Bästwerstinn för hwarje Sal och en ringa lott bränwin, då de återbragte warorne aflemnas.

De längre inn åt landet boende Wildar äro wäl wärte och hafwa angenäma anletsdrag. Deras färg är kopparröd, och man finner bland dem sållan några ofärdiga. Wanligt äro de magre, och en fet människja träffas sållan ibland dem. Detta är sannolikt en följd af deras mödosama lefnadsfätt.

En Wilds klädning består af lädersstrumpor, mjuka och smidige såsom samstskinn; en wid jacka med armar af samma slag, öfwer hwilken en yllemantel eller ock en beredd Bufselhud fastas. De unge af mankønet uppnysa sitt hår på åtskilligt sätt och måla sina ansigten med flera slags färgor. Men de äldre underlåta bägge delar. Qwinnodragten är föga skild från mankønets. När de Wilde kunna skaffa sig kläde, göra de sig deraf forta

ta strumpor, och en tröja, som slutar tätt in-
til lifvet, öfwer hwilken de bära en Buffel-
hud eller ock en yllemantel. Intendera Kö-
net höljert sitt hufvud; Männen nyttja dock
stundom, i stället för Mössa, et Upperskinn,
hwaraf största delen hänger utföre ryggen.

De unge Wildarne tilbringa sin mäs-
sta tid med sina Hästars skötsel, sin egen puts-
ning och spel, emedan Landets ömniga Wil-
lebråd gifwer dem sitt lifsuppehälle utan sär-
deles möda. Under sommartiden låga de i
fält emot fienden, eller ock lefwa de möjligt
i sina hemvist.

Wid Krigstågen förblifwa Hustrur och
Barn på säker ort, medan det unga Manska-
pet tyft och försäteligt nalkas fiendens grän-
sor. Wanligt smygga de sig på dem de wil-
ja öfwerfälla, och anställa då grymma blod-
bad, wid hwilka ingen skonas, utom unga
Glickor, hwilka de sälja til Köpmännen i
Canada. Likväl, och ehuru hemligt de in-
rätta sina sleg, sker dock stundom, at återtå-
get dem afståres. I sådane fall fåttar man
å bägge sidor med stor tapperhet, i Harnest,
som göras af mångdubbel Väder och icke af
Pilar genomrängas. De hafwa ock Sköl-
dar af Buffelhudar, hwilka de med förun-
dranswärd flicklighet weta rikta at alla håll,
där fara förmodas. Om någon enda stupar,
tager strax hans parti flykten at i ledighet
förja sin förlust; och därmed slutas fältslaget
för den gången.

Keinge

Kringvandrande föregifne Väkare, stå hos dessa Wildar i stort anseende och förrätta några ostickliga taktspelerier, dem de härleda från Gudomliga ingifwelser. Dessa bedragare föregifwa sig inse i det tillkommande. De förut säga utgangen af Krig, och gifwa anvisning på den ort, där fienden skal träffas. Såsom de låta sig betala för sina Värmedel, äro de wanligt något förmögnare, än de öfriga. Dessa medel bestå af flera slags Rätter, som stötas til Pulswer och bäras i en Pung, hwilken hålles för en stor helgedom, och skutle oändeligen oståras, om den widröres af någon Qwinna.

Handelen med dessa Wildar är fördelad emellan Gudsens Bayes-Compagniet och Canadas Köpmän. De sistnämnde hafwa förenat sig til et Sällskap och drifwa en widsträckt handel med flera Nationer, som sins emellan äro de oförsonligaste fiender. Denna handel, tillika med de waror, som bringas från Mississipi-trakten, utgör ungefär 1000 Ballar fint Pålswerk, hwardera om 4 och et halft Pispund. Många personer nåra sig af denna rörelse. Angelika handelen från Gudsens-Baye är däremot wida inifrånktare, och stiger knapt til fjerdedelen.

Rättelser.

J H E A R N E.

Sid.	4	rad.	14	någon, läs: något.
—	19	—	19	tälte, — tältet.
—	65	—	15	plåga, — plågar.
—	93	—	6	lås: en enda.
—	99	—	5	enga, — enda.
—	138	—	13	med, — mid.

J L O N G.

—	1	—	10	lås: at inlöpa.
—	3	—	21	utom, — utan.
—	12	—	23	håret, — smålen.
—	12	—	ult.	lås: sticklig och öfswad.
—	23	—	8	frigande, — flingande.
—	25	—	13	Canadierne — Canadesarne.
—	—	—	3	nedifrån; arbetande — arbete.
—	34	—	17	lås: och midtpå.
—	35	—	6	beropa, — åberopa.
—	38	—	11	landsmågen, — landwågen.
—	—	—	—	grand, — grande.
—	46	—	27	Biscatongeme, Biscatongerne.
—	52	—	13	at icke, — sig icke.
—	55	—	18	godt, — gädt.
—	64	—	14	Nation, — Nationen.
—	73	—	25	fortsatte, — fortforo.
—	78	—	12	utsända, — utsände.
—	83	—	7	bedröfwade, — bedröfwa.
—	85	—	11	sidå, — hide.
—	103	—	5	swurtsjuka, — swartsjuka.

Rättelser:

- 132 — 21 Illinois, — Illinois.
- 148 — 23 vid Angland, med Angland.
- 191 — 24 i Sjöen, — emellan Sjöen.
- — — 26 erhålles, — erhållas.
- 201 rad. ult. Pictorius, — Putorius.

and.
on.

